

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์
ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

กัณฑ์ภา สุทธิอาจ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

พ.ศ. 2561

**The Development of Instructional Model Based on
Authentic Experiences to Enhance Self- Directed
Learning Characteristics of Lower Secondary Students**

Kantapa Sutiarij

**A Dissertation Submitted in The Partial Fulfillment of the
Requirements for the Degree of Doctor of Education Department
of Curriculum and Instruction College of Education Sciences,
Dhurakij Pundit University**

2018

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต

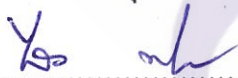
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

เสนอโดย นางกันตภา สุทธิอาจ
หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ศาสตราจารย์ กิตติคุณ ดร.ไพฑูรย์ สินดารัตน์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไสว พักขาว
ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญรัช วิภัติกุมิประเทศ)

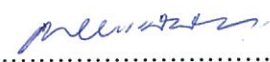

..... กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(ศาสตราจารย์ กิตติคุณ ดร.ไพฑูรย์ สินดารัตน์)

..... กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไสว พักขาว)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญชิตี ทองेम)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวิศักดิ์ จินดานุรักษ์)

วิทยาลัยครุศาสตร์รับรองแล้ว

..... คณบดีวิทยาลัยครุศาสตร์
(อาจารย์ ดร.พงษ์กัญญา แม่นโกศล)

วันที่ 14 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2561

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
ชื่อผู้เขียน	กัญดาภา สุทธิอาจ
อาจารย์ที่ปรึกษา	ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. ไพฑูรย์ สินลารัตน์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไสว พักขาว
สาขาวิชา	หลักสูตรและการสอน
ปีการศึกษา	2560

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และ 2) ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูล แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัย ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง ขั้นตอนที่ 3 การนำรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ ขั้นตอนที่ 4 การประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน

สำหรับขั้นตอนที่ 3 การนำรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ที่เรียนพระพุทธศาสนา รหัส ส 23105 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 2 ห้องเรียน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม โดยจัดเป็นกลุ่มทดลอง ซึ่งเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น จำนวน 1 ห้องเรียน 49 คน และกลุ่มควบคุม ซึ่งเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ จำนวน 1 ห้องเรียน 50 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) แบบประเมินคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจ วิเคราะห์โดยการหาค่าสถิติประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนมีองค์ประกอบดังนี้ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน 3) ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน มี 4 ขั้นตอน คือ (1) เรียนรู้ ประสบการณ์ที่จำเป็น (2) ทบทวน และไตร่ตรอง (3) สร้างความคิดรวบยอด (4) ประยุกต์ใช้ตามสภาพจริง ซึ่งผู้เชี่ยวชาญประเมินองค์ประกอบของรูปแบบนี้ พบว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก สามารถนำไปใช้ได้ 4) การวัดและประเมินผลของรูปแบบการเรียนการสอน

2. ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีผลการวิจัย ดังนี้ 1) กลุ่มทดลอง มีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2) กลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) กลุ่มทดลอง มีคุณลักษณะที่ส่งเสริมการเรียนด้วยการนำตนเอง ด้านความมีวินัย ด้านความรับผิดชอบ ด้านความเชื่อมั่น ภาพรวมอยู่ในระดับดี 4) กลุ่มทดลอง มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับมากทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านบรรยากาศ ด้านกิจกรรมการเรียน และด้านประโยชน์ที่ได้รับ

คำสำคัญ : ประสบการณ์ตามสภาพจริง, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, การเรียนด้วยการนำตนเอง

Thesis Title	The Development of an Instructional Model Using Authentic Experiential Learning to Enhance Self-Directed Learning Characteristics of Secondary School Students
Author	Kantapa Sutiarij
Thesis Advisor	Emeritus Professor Dr. Paitoon Sinlarat
Co-Thesis Advisor	Assistant Professor Dr. Sawai Fakkhao
Department	Curriculum and Instruction
Academic Year	2017

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to develop an instructional model using authentic experiential learning to enhance self-directed learning characteristics of lower secondary students, and 2) to evaluate the effectiveness of the instructional model using authentic experiential learning to enhance self-directed learning characteristics of lower secondary students. The research was conducted into 4 stages including 1) the study of relevant theories, concepts and related documents, 2) the development of an instructional model using authentic experiential learning to enhance self-directed learning characteristics, 3) the experiment, and 4) the evaluation of the effectiveness of the developed instructional model.

Samples were 2 class of students using cluster random sampling from ninth grade secondary school students at Satri Watrakhang School affiliated with the Secondary Educational Service Area Office 1 who enrolled in the Buddhism course in the second semester of the academic year 2017. Samples were divided into the experimental group which consisted of 49 students and the controlled group which consisted of from 50 students. The experimental group learner through the activities based on the developed model while the controlled group learned through traditional learning activities. Research instruments included the lesson plans, the achievement test, the evaluation from of the self- directed learning characteristics, and the student satisfaction questionnaire. Data were analyzed by mean, standard deviation, and t-test.

The findings were as follows:

1. The result of the instructional model development using authentic experiential learning to enhance self-directed learning characteristics of secondary school students consists of 4 components: (1) principles; (2) objectives; (3) 4 stages of instructional procedures including learning required experience, reviewing and reflecting, creating the main concepts, and authentic applying; and (4) assessment and evaluation.

2. The effectiveness of the developed instructional model revealed that 1) The posttest average scores of the experimental group were significantly higher than the posttest average scores of the control group at the .05 level. 2) The posttest average scores of the experiment group were significantly higher than their pretest average scores at the .05 level. 3) The self-directed learning characteristics in terms of discipline, responsibility, and confidence were at a high level. 4) The students' satisfaction towards the instructional model using authentic experiential learning to enhance self-directed learning characteristics was at a high level in the aspects of learning environment, learning activities, and expected benefits.

Key words: Authentic experience, learning achievement, self-directed

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาของศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ไพฑูรย์ ลินลารัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งสละเวลาให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องของงานวิจัยด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง และด้วยความกรุณาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไสว พักขาว อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นเพิ่มเติมอันเป็นประโยชน์ อย่างยิ่ง ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านทั้งสองเป็นอย่างยิ่งและขอกราบขอบพระคุณท่านไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญชลี ทองอม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญรัช วิกิตภูมิประเทศ ที่กรุณาได้รับเป็นคณะกรรมการ สัมมนาและสอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานวิจัยนี้ให้มีความถูกต้อง สมบูรณ์ และมีคุณค่ามากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่อนุเคราะห์รับประเมินเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ให้คำแนะนำเพิ่มเติมสำหรับการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ให้บรรลุผลอย่างดียิ่งตามเจตนารมณ์ของผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์วิทยาลัยครุศาสตร์ และที่สำคัญผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญชลี ทองอม ที่ถ่ายทอดความรู้ ทั้งด้านเนื้อหา สถิติ ประสพการณ์อันทรงคุณค่า และกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.ทัสนี วงศ์เย็น ที่ให้กำลังใจตลอดมา รวมทั้งคณะผู้บริหาร มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ที่เมตตา มอบทุนลดหย่อนค่าเล่าเรียน ทำให้ผู้วิจัยมีโอกาสได้พัฒนาตนเองและสำเร็จการศึกษาในระดับดุษฎีบัณฑิต

ขอขอบคุณอาจารย์ ดร.ชนภัทร จันท์เจริญ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ที่ดูแลให้คำปรึกษา อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานวิจัยนี้ เป็นอย่างดีมาโดยตลอด และคุณครูณัฐพล คุษาทร ที่แนะนำเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยจนส่งผลให้งานวิจัยนี้สำเร็จได้ในเวลาอันรวดเร็ว และขอขอบใจ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/4 ปีการศึกษา 2560 ทุกคนที่ให้ความร่วมมือด้วยดีตลอดการทดลองเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ รวมถึงทุกท่านที่ไม่ได้เอ่ยนามมา ณ ที่นี้ แต่เป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยมาโดยตลอด

คุณค่าและความดีงามอันพึงบังเกิดขึ้นจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอน้อมอุทิศแด่บิดามารดา(ผู้ล่วงลับ) ผู้เป็นที่รักยิ่ง และครอบครัว ผู้มีพระคุณ เพื่อน พี่น้องทุกท่าน ผู้ซึ่งให้การสนับสนุน ส่งเสริม ช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจให้ด้วยดีเสมอมา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ฅ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 ประเด็นปัญหาของการวิจัย.....	6
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
1.4 สมมติฐานของการวิจัย.....	6
1.5 ขอบเขตของการวิจัย.....	7
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
1.7 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	8
2. แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอน.....	10
2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง.....	21
2.3 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนด้วยการนำตนเอง.....	40
2.4 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความมีวินัย.....	47
2.5 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความรับผิดชอบ.....	55
2.6 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความเชื่อมั่นในตนเอง.....	62
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	64
2.8 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	70

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3. ระเบียบวิธีวิจัย.....	72
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูล แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย.....	72
ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์.....	75
ขั้นตอนที่ 3 การนำรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้.....	82
ขั้นตอนที่ 4 การประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน.....	90
4. ผลการศึกษา.....	97
4.1 ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง.....	97
4.2 ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้น ประสบการณ์ ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ ด้วยการนำตนเอง.....	106
4.3 ประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง.....	110
5. บทสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	119
5.1 สรุปผลการศึกษา.....	119
5.2 อภิปรายผลการศึกษา.....	120
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	126
บรรณานุกรม.....	128
ภาคผนวก.....	137
ก ราชนามและเกณฑ์การเลือกผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย.....	138
ข คู่มือรูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง.....	142
ค เครื่องมือในการวิจัย.....	182
ง ภาพกิจกรรมการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง.....	213
จ ตัวอย่างหนังสือถึงหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้อง.....	220
ประวัติผู้วิจัย.....	231

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 การสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน	16
2.2 เปรียบเทียบบทบาทของครูผู้สอนระหว่างรูปแบบการเรียนการสอน แบบผู้เรียนชี้นำตนเอง	46
3.1 วิเคราะห์-สังเคราะห์หลักการของรูปแบบการเรียนการสอนตามสภาพจริง	73
3.2 ผลการสังเคราะห์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามรูปแบบ แบบเน้นประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง	80
3.3 กรอบวิธีการดำเนินการวิจัย	94
3.4 สรุปการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	96
4.1 ผลการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	101
4.2 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความเหมาะสมของ รูปแบบการเรียนการสอน	102
4.3 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความเหมาะสมของ การใช้รูปแบบการเรียนการสอน	104
4.4 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความสอดคล้องของ แผนการจัดการเรียนรู้	105
4.5 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะการเรียนรู้ ด้วยการนำตนเองด้านความมีวินัย ของกลุ่มทดลอง	107
4.6 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะการเรียนรู้ ด้วยการนำตนเองด้านความเชื่อมั่น ของกลุ่มทดลอง	108
4.7 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วย การนำตนเองด้านความเชื่อมั่น ของกลุ่มทดลอง	109
4.8 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ก่อนเรียน และหลังเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	110

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.9 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ หลังเรียน ของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม.....	110
4.10 แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียน และหลังเรียน ของกลุ่มทดลอง	111
4.11 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะการเรียนรู้ ด้วยการนำตนเองด้านความมีวินัย ของกลุ่มทดลองจำนวน 49 คน	112
4.12 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะการเรียนรู้ ด้วยการนำตนเองด้านความความรับผิดชอบ ของกลุ่มทดลองจำนวน 49 คน...	113
4.13 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะการเรียนรู้ ด้วยการนำตนเองด้านความเชื่อมั่น ของกลุ่มทดลองจำนวน 49 คน.....	114
4.14 แสดงการเปรียบเทียบคุณลักษณะของการเรียนด้วยการนำตนเอง ทั้ง 3 ด้าน หลังเรียน ของกลุ่มทดลอง จำนวน 49 คน.....	115
4.15 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจ ในรูปแบบการเรียน การสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง ของกลุ่มทดลองจำนวน 49 คน.....	116

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะสำคัญของรูปแบบการสอน ตามแนวคิด Eggen and Kauchak.....	14
2.2 แสดงวงจรการเรียนรู้จากประสบการณ์ Dewey.....	23
2.3 วงจรการเรียนรู้จากประสบการณ์ Kolb.....	24
2.4 วงจรการเรียนรู้จากประสบการณ์ Mark Tittly	30
2.5 วงจรการเรียนรู้จากประสบการณ์ของ Ester Goh.....	31
2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	71
3.1 รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการสอนแบบเน้นประสบการณ์ ตามสภาพตามสภาพจริง.....	75
3.2 การสังเคราะห์หลักการ/แนวคิดของรูปแบบการเรียนการสอน แบบเน้นประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง.....	76
3.3 การกำหนดวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน แบบเน้นประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง.....	77
3.4 รูปแบบการเรียนการสอน แบบเน้นประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง.....	78
3.5 หลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่สนับสนุนการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอน แบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริม คุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง.....	81

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผู้เรียนจะมีความก้าวหน้าพัฒนาตนเองได้ ต้องเป็นผู้ที่มีวินัย มีความรับผิดชอบ และมีความเชื่อมั่น มีความสามารถที่จะเรียนรู้ มีความคิดสร้างสรรค์ในวงกว้าง มีไหวพริบ มีความรอบรู้ ต้องคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ที่สำคัญต้องสร้างกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ (สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน, 2549) ทั้งนี้ได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Society) ที่เปิดโอกาสให้คนไทยทุกคนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น มีเหตุผล มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต รู้เท่าทันโลก พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม การเรียนรู้จึงมีความจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตของทุกคน ที่ต้องเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งมีได้มีเฉพาะวัยเรียนเท่านั้น แต่กระบวนการเรียนรู้ต้องเข้าไปอยู่ในวิถีชีวิตของทุกคน เนื่องจากสังคมปัจจุบันเป็นสังคมที่เปิดกว้างมีการผลิตความรู้ ข่าวสารข้อมูลใหม่ ๆ

ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ที่สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจสังคมของโลกมีการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ไปสู่โลกยุคใหม่ ในศตวรรษที่ 21 ระบบเศรษฐกิจข้อมูลข่าวสาร ในปัจจุบัน ทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงสื่อได้ง่ายขึ้น ส่งผลให้ผู้เรียน สามารถสืบค้นข้อมูล หาความรู้สิ่งใหม่อื่น ๆ ทั้งด้านบวก และด้านลบอีกมากที่ตามมา ซึ่งผู้เรียนสามารถที่จะนำสิ่งใหม่ ๆ นั้น มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ส่งผลทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนานำตนเองได้

ในยุคที่โลกแข่งขันกันบนเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge Based Economy) จากการในการปรับเปลี่ยนนี้การศึกษาถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญที่ต้องเร่งพัฒนาก่อนการดำเนินการภาคอื่น ๆ ของประเทศ เนื่องจากการพัฒนาทรัพยากรให้สามารถสนองตอบต่อการแข่งขันกับประเทศในยุคใหม่นี้ รวมถึงการปรับเปลี่ยนบทบาทและภารกิจระบบการศึกษาด้วย (ไพฑูริย์ ลินลารัตน์และคณะ, 2550, น. 1)

ดังนั้น การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เน้นให้มีการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพด้านความรู้ และทักษะ

ที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ยึดผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด

ในการจัดทำแผนปฏิบัติการทางการศึกษา ซึ่งปรากฏในแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) ได้กำหนดแนวนโยบายที่สอดคล้องกันในทุกด้าน ได้แก่ การพัฒนาทุกคนตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิต ให้มีโอกาสเข้าถึงการเรียนรู้ ปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ พัฒนากำลังคนด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อการพึ่งพาตนเอง และเพิ่มสมรรถนะในการแข่งขันในระดับนานาชาติ พัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความคิด ความประพฤติ และคุณธรรมของคน ส่งเสริมการวิจัยและการพัฒนา เพื่อเพิ่มพูนความรู้ และการเรียนรู้ของคนและสังคมไทย ตลอดจนการสร้างสรรค ปรยุคต์ใช้ และเผยแพร่ความรู้ และการเรียนรู้เพื่อสร้างสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญา และการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, น. 10-11) จะเห็นได้ว่า การจัดการศึกษาของไทยตามที่ปรากฏในแผนต่าง ๆ ของชาติดังที่กล่าวมาแล้ว มีเป้าหมายและแนวทางไปในทิศทางเดียวกัน คือ การจัดการศึกษาต้องพัฒนาคนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งของการเรียนรู้ตลอดชีวิต คือ การเป็นคนที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง (สมคิด อิศระวัฒน์, 2542, น. 40)

นักการศึกษาเพื่อแสดงความคิดเห็นถึงความสำคัญและจำเป็นที่ต้องมีการปฏิรูปการศึกษาในครั้งนี้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคนอย่างมีคุณภาพ อาทิ เกษม วัฒนชัย (2545) ได้กล่าวถึงการศึกษาว่า ประกอบด้วย กระบวนการสอนและกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งกระบวนการเรียนรู้เกิดจากรับการถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความเชื่อ ศรัทธา เจตคติ ค่านิยม ทักษะต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในด้านความรู้สึนึกคิด และพฤติกรรมของผู้เรียนตามที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้เกิดกับผู้เรียน โดยผู้เรียนเท่านั้น ส่วนกระบวนการสอน เป็นกระบวนการที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในตัวผู้เรียน ครูผู้สอนมีหน้าที่สร้างสิ่งแวดล้อมเพื่อเร่งเร้า ชี้นำ และคอยช่วยเหลือให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ การปฏิรูปการเรียนรู้จึงเน้นที่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีเรียนรู้ตลอดชีวิต คือ เรียนเป็น เรียนแล้วต้องคิดเป็นทำเป็น คิดดีทำดี อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ และสามารถไปสู่จุดหมายชีวิตได้ ดังนั้นการเรียนรู้ คือ หัวใจของการปฏิรูปการศึกษาไทย ซึ่งการเรียนรู้นี้เป็นการเรียนเฉพาะบุคคลของผู้เรียนแต่ละคน ความสำนึกและความพร้อมของผู้เรียน อันได้แก่ การเชื่อศรัทธาในสิ่งที่เรียนจะเกิดประโยชน์ มีคุณค่า ความใส่ใจ มีแรงบันดาลใจและความพร้อมที่จะเรียนรู้ ของผู้เรียนเป็นปัจจัยสำคัญ การเรียนรู้ที่แท้จริงเป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง การสอนเป็นกระบวนการสำคัญ เพื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้ ครูผู้สอนเปรียบเสมือนแหล่งความรู้หนึ่ง และ

เป็นผู้จัดการให้เกิดการเรียนรู้ ประเด็นสำคัญที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ คือ ต้องให้ผู้เรียน ได้ค้นคว้า เจาะลึกด้วยตนเอง จึงจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ ครูผู้สอนต้องเป็นผู้ชี้แนะให้ความรู้ที่ ครบถ้วนเป็นจริงและให้เห็นคุณค่าของสิ่งที่จะเรียนแก่ศิษย์ด้วย การเรียนรู้ที่จะเกิดขึ้นได้ดีก็ต่อเมื่อ ผู้เรียนมีสมาธิ และรู้จักควบคุมตนเองได้ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2542, น. 2-4) ได้ให้แนวคิดที่สอดคล้อง กันว่า การปฏิรูปการเรียนรู้จะต้องเน้นที่ผู้เรียน เป้าหมายการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีเจตคติ ที่ดีต่อการเรียนรู้ เป็นวิธีการเรียนรู้โดยตระหนักถึงความสำคัญ ของการเรียนรู้เป็นอริยทรัพย์ในตน และหัวใจสำคัญของการเรียนรู้ คือ สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รู้วิธีการเรียนรู้ที่จะทำ เรียนรู้ที่จะ อยู่ร่วมกันกับผู้อื่น และเรียนรู้ที่จะเป็นบุคคล ที่ใช้ศักยภาพของตน เพื่อทำประโยชน์แก่ส่วนรวม อย่างสร้างสรรค์ ศักยภาพจะได้รับการกระตุ้นและพัฒนาโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ตามสภาพจริง (authenticity learning) การประเมินผลตามสภาพจริง รวมทั้งบทบาทของผู้สอนจะเป็นผู้เอื้ออำนวย กระตุ้นการเรียนรู้ (facilitator) เป็นนักจัดการเรียนรู้เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสนใจ ความถนัด และความต้องการของตนเอง อันอาจนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิตได้

การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ควรได้พัฒนาให้ผู้เรียนเกิด คุณลักษณะของผู้เรียน ได้แก่ การมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญ เห็นคุณค่า และมีความสุขในการเรียนรู้ มีความสามารถและทักษะในการเรียนรู้แบบนำตนเอง คือ มี สมรรถภาพและทักษะริเริ่มการเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น กำหนดจุดมุ่งหมายและวางแผนการเรียนรู้ ดำเนินการเรียนรู้แบบใช้กลยุทธ์ที่หลากหลาย และสามารถประเมินการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ รวมถึง ควรมีทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นทางภาษา (การอ่านเขียน) การคิด การคำนวณ การใช้ภาษา ทักษะ การแสวงหาและจัดการข้อมูล ทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร (ICT) และการใช้เครื่องมือ การเรียนรู้ ตลอดจนมีบุคลิกภาพที่จำเป็นในการเป็นผู้เรียนแบบนำตนเอง ได้แก่ การเป็นผู้เรียนเชิงรุก มีความคิดเปิดกว้าง และมุ่งมั่นได้การเรียนรู้ และมีพลังจูงใจในการเรียนรู้ ทั้งจากแรงจูงใจในตน มุ่งอนาคต และพลังอำนาจมาสนับสนุน (นิตยา สำเร็จผล, 2547, น. 49-51)

การจัดการศึกษาที่ผ่านมายังไม่ตอบสนองกระบวนการพัฒนาผู้เรียน ผู้สอนยังใช้ รูปแบบและวิธีการเรียนการสอนที่เน้นผู้สอนเป็นศูนย์กลาง เน้นการถ่ายทอดความรู้และเนื้อหา ละเลยการมุ่งเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาศักยภาพ ไม่นำเหตุการณ์และปัญหาจากชุมชนเข้ามาเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้จึงไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง มุ่งผลิตคนเพื่อป้อนตลาดแรงงาน ทำให้ผู้เรียน มีแต่ความรู้ไม่มีความคิด (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2542, น. 2)

การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ การถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทาง วัฒนธรรม การสร้างสรรค์ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัด สภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดย

ยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษา ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาได้ตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

การศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรมจริยธรรม บุธนาการได้ตามความเหมาะสม ได้แก่ความรู้จากประสบการณ์ ซึ่งมีทั้งได้ยิน ได้ฟังจากการบอกเล่าของครู พ่อ แม่ ผู้ปกครอง เพื่อน และที่สำคัญในยุคของเทคโนโลยี ข่าวสารที่รับรู้ได้อย่างรวดเร็ว ได้เข้ามามีอิทธิพลต่อการรับรู้ของผู้เรียนเป็นอย่างมาก การดูแลเอาใจใส่ต่อผู้เรียนในยุคศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดทักษะชีวิตสำหรับผู้เรียน มีการจัดเนื้อหาสาระ กระบวนการเรียนรู้ กิจกรรมความสนใจ ความถนัด ความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกให้เกิดความคิดที่จะเรียนรู้ การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และนำมาประยุกต์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา พัฒนาเพื่อนำตนเองได้ ด้วยการฝึก ให้สามารถทำได้ แก้ปัญหาได้ คิดเป็น ทำเป็น เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ส่วนผู้สอนต้องอำนวยความสะดวก จัดกิจกรรมให้สอดคล้อง ให้คำปรึกษา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีความรอบรู้ ประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง จากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกต พฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอน

ความรู้จากประสบการณ์ที่มีอยู่ในตัวคนจึงเป็นปัจจัยสำคัญ ในการจัดการความรู้ ประสบการณ์เป็นสิ่งที่มามีอิทธิพลต่อผู้เรียน เป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่เป็นส่วนประกอบของชีวิต ประสบการณ์จะนำไปสู่การรวบรวมความสามารถในการจัดการที่ยิ่งใหญ่ เป็นความสัมพันธ์ที่มีค่าซึ่งประสบการณ์อาจจะมีผลกระทบต่อการเรียนรู้ได้ ทั้งการยอมรับและการปฏิเสธ (Kolb, 1984) การเรียนจากประสบการณ์เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นวงจร ประกอบด้วยขั้นตอนการเรียนรู้ต่าง ๆ ผู้เรียนจะนำประสบการณ์มาเป็นข้อมูลในการเรียนรู้ทุกขั้นตอน โดยผู้สอนและผู้เรียนจะมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ทำให้สามารถเรียนรู้ได้ดี เป็นรูปแบบการเรียนรู้จากการปฏิบัติ ทุกชนิด การฝึกอบรม การสังเกต การสัมภาษณ์ กิจกรรมกลุ่ม (Evans, 1994) การเรียนรู้ของผู้ใหญ่จะเกิดเมื่อบุคคลได้เกี่ยวข้องกับกิจกรรม แล้วมองย้อนอดีตและวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีวิจารณญาณ จะเป็นประโยชน์ต่อการทำงานและการดำรงชีพ (Pfeiffer, 1998)

การเรียนการสอนตามสภาพจริง หรือการเรียนรู้แท้ (Authentic Instruction) เป็นการเรียนที่ผู้เรียนจะต้องคิด กระบวนการที่ใช้เป็นยุทธศาสตร์วิเคราะห์ สังเคราะห์ และ ประเมินผล ตัดสินใจได้ด้วยตนเองมีกระบวนการที่ใช้เป็นยุทธศาสตร์ในการคิดอย่างเป็นระบบผู้เรียนเป็นด้วยการเรียนผู้อธิบายนำเสนอได้อย่างมีหลักวิชาการด้วยการเรียบเรียงด้วยตนเองอธิบายได้อย่างครอบคลุมและชัดเจน

Newman, F. (1993) ได้ทำการวิจัยที่ศูนย์การวิจัยทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยวิสคอนซินพบว่าผู้เรียนจะประสบความสำเร็จได้เมื่อใช้ความรู้ในการแก้ไขปัญหาและทดสอบสิ่งต่าง ๆ ที่

เกี่ยวข้องและได้สร้างมาตรฐานเพื่อใช้เป็นองค์ประกอบสำคัญในการออกแบบการเรียนการสอน การเรียนการสอนตามสภาพจริง จะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้จัดกระทำข้อมูลและใช้ความคิดในการสังเคราะห์ การสรุปนัยทั่วไป การอธิบายและการสรุปรวมเพื่อสร้างเข้าใจและความหมายใหม่ๆ สำหรับผู้เรียน การเรียนการสอนตามสภาพจริง จะต้องให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้ ในเนื้อหาวิชากับครูผู้สอนและกลุ่มผู้เรียนด้วยกัน เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในประเด็นต่าง ๆ มากขึ้น

การเรียนการสอนตามสภาพจริงจะต้องเชื่อมโยงความรู้ในเนื้อหาวิชาความรู้สู่ปัญหา สาธารณะ หรือ ประสบการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อสามารถนำความรู้ที่เรียนรู้อธิบาย ปัญหาต่าง ๆ นอกชั้นเรียนได้ กล่าวได้ว่าการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง ผู้สอนควรเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ภายใต้ประสบการณ์ที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ ความรู้ประสบการณ์ที่ได้ไปใช้ในสถานการณ์จริง ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสร้างความรู้ไปสู่ชีวิตจริงของเขาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

แผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมแห่งชาติ (พ.ศ.2545-2559) ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยได้ระบุไว้ในวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคม เพื่อเป็นฐานในการพัฒนาคน และสร้างสังคมคุณธรรมภูมิปัญญาและการเรียนรู้ นอกจากนั้น ในแนวนโยบายเพื่อการดำเนินการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและการพัฒนาประเทศในกรอบการดำเนินการระบุข้อที่ 4 ว่าพัฒนาผู้รับและผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้มีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถเลือกสรร กลั่นกรอง และใช้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, น. 97)

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2542, น. 2-4) ได้ให้แนวคิดว่าการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้จะต้องเน้นที่ผู้เรียน เป้าหมายการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้เป็นวิธีการเรียนรู้ โดยตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้เป็นอริยทรัพย์ในตน และหัวใจสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ คือ สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ศักยภาพจะได้รับการกระตุ้นและพัฒนาโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ตามสภาพจริง (Authenticity Learning) การประเมินผลตามสภาพจริง รวมทั้งบทบาทของผู้สอนจะเป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ (Facilitator) เป็นนักจัดการเรียนรู้เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสนใจความถนัด และความต้องการของตนเอง อันอาจนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิตได้ เพราะมนุษย์มีศักยภาพในการเรียนรู้สูงสุด สามารถเรียนรู้ให้บรรลุอะไรก็ได้ การเรียนรู้ที่ดีจะทำให้คนสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพของความเป็นมนุษย์ (ประเวศ วะสี, ม.ป.ป., น. 1) คือได้รับการพัฒนาทั้งความรู้ ความคิด จิตใจ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมไปพร้อม ๆ กัน (ไพฑูริย์ สินลารัตน์, 2557 ก, น. 323) การศึกษาจึงต้อง บูรณาการศาสตร์

ด้านต่าง ๆ และการเรียนในห้องเรียนกับชีวิตจริงเข้าด้วยกัน เพื่อส่งผลให้ผู้เรียนเห็นประโยชน์ คุณค่าของการเรียน การจัดการศึกษา ควรได้รับการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัย รูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ทั้งนี้ เพื่อเป็นการแก้ปัญหาและส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้แบบนำตนเอง

จากสภาพ ปัญหา ความสำคัญ แนวคิดทฤษฎีที่ได้นำเสนอมาเบื้องต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ซึ่งเป็นการพัฒนาผู้เรียน ให้รู้ศักยภาพของตนเอง สามารถวางแผนการเรียนรู้ วิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้ ตั้งเป้าหมายของการเรียนรู้ เลือกวิธีการเรียนรู้ แสวงหาแหล่งเรียนรู้ รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนสามารถประเมินตนเอง อันเป็นการพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้เกิดสัมฤทธิ์ผลสูงสุดเต็มตามศักยภาพในการเรียนรู้ได้

1.2 ประเด็นปัญหาการวิจัย

1. รูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีองค์ประกอบอะไรบ้าง
2. รูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีประสิทธิผลมากน้อยเพียงใด

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

1.4 สมมติฐานของการวิจัย

1. ผู้เรียนกลุ่มทดลองที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมีคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงกว่าผู้เรียนกลุ่มควบคุมที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบปกติ
2. ผู้เรียนกลุ่มทดลองที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มีคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน

3. ผู้เรียนกลุ่มทดลองที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มีคุณลักษณะที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองอยู่ในระดับดี
4. ผู้เรียนกลุ่มทดลองที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 67 โรงเรียน มีนักเรียน 13,400 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ที่เรียนพระพุทธศาสนา รหัส ส 23105 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 2 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 49-50 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยสุ่มกลุ่มผู้เรียนเป็นห้อง โดยจัดเป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้องเรียนจำนวน 49 คน และกลุ่มควบคุม 1 ห้องเรียนจำนวน 50 คน แต่ละห้องเรียนจัดนักเรียนแบบกระจายความสามารถในการเรียนรู้

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ แบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง และการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบปกติ

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ประกอบด้วย 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) คุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ประกอบด้วย ด้านมีวินัย ด้านมีความรับผิดชอบ ด้านมีความเชื่อมั่นในตนเอง 3) ความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอน

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยจะนำรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนพระพุทธศาสนา รหัส ส 23105 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 0.5 หน่วยกิต ซึ่งเป็นรายวิชาบังคับตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 จำนวน 20 คาบ ในเนื้อหา ดังนี้ หน้าที่ชาวพุทธ มรรยาทชาวพุทธ ศาสนพิธี การบริหารจัดการและเจริญปัญญา วันสำคัญทาง

พระพุทธศาสนาและเทศกาลสำคัญ พระพุทธศาสนากับเศรษฐกิจพอเพียง ศาสนากับการอยู่ร่วมกันในประเทศไทย

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้รูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
2. เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เกิดลักษณะการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
3. เป็นแนวทางการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต และเกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืน
4. เป็นแนวทางให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองในการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และสามารถขยายผลไปใช้ในการเรียนรู้ในกลุ่มสาระอื่น หรือระดับชั้นอื่น ๆ อย่างกว้างขวางได้

1.7 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยจึงกำหนดนิยามศัพท์สำคัญที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้เกิดความชัดเจนและมีความเข้าใจถูกต้องตรงกัน ดังนี้

รูปแบบการเรียนการสอน หมายถึง สภาพ และลักษณะของการเรียนการสอนที่จัดขึ้นอย่างเป็นระบบ สอดคล้องและสัมพันธ์กัน ตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อต่าง ๆ ประกอบด้วยกระบวนการหรือขั้นตอนสำคัญในการเรียนการสอน รวมทั้งวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ ที่สามารถช่วยให้สภาพการเรียนการสอนนั้น เป็นไปตามทฤษฎี หลักการ หรือแนวคิดที่ยึดถือ

รูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง หมายถึงรูปแบบการเรียนการสอน ที่เกิดจากการผสมผสานแนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นประสบการณ์ตามสภาพจริงและการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย ขั้นตอนการเรียนการสอน 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) เรียนรู้ประสบการณ์ที่จำเป็น (Learning Required Experiences) 2) ทบทวน และไตร่ตรอง (Reflecting and Thinking) 3) สร้างความคิดรวบยอด (Create the Ideas) 4) ประยุกต์ใช้ตามสภาพจริง (Authentic Applying)

การเรียนรู้ตามสภาพจริง หมายถึง การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ โดยจัดให้ผู้เรียนเข้าไปเผชิญสภาพการณ์จริง ปัญหาจริง และในบริบทของ พระพุทธศาสนา ในสภาพที่เป็นจริงตามที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน หรือเรียนรู้จากการจัดสภาพแวดล้อม เพื่อกระตุ้นให้เกิดกระบวนการคิด และพฤติกรรมในตัวผู้เรียน

ประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากการนำรูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ไปใช้ พิจารณาจาก ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ คุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเอง และความพึงพอใจของผู้เรียนต่อรูปแบบการเรียนสอน วัดได้จากเครื่องมือที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้และความเข้าใจในเนื้อหาสาระของ พระพุทธศาสนาโดยการจัดการเรียนรู้ เน้นประสบการณ์ตามสภาพจริงวัดได้จากแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

คุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเอง หมายถึง คุณลักษณะที่สำคัญอันส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มี 3 ด้านประกอบด้วย ความมีวินัยในตนเอง ความรับผิดชอบ และความเชื่อมั่น ซึ่งสามารถวัดได้โดยใช้แบบประเมินคุณลักษณะที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ความมีวินัย หมายถึง การปฏิบัติตามกฎระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับ ทำตามข้อตกลงของครูและผู้มีอำนาจ มีความตั้งใจ สนใจ ใฝ่รู้ มีเหตุผล ตรงต่อเวลา อดทน เป็นผู้นำ ให้ความร่วมมือ การรับฟัง เคารพความคิดผู้อื่น เคารพสิทธิผู้อื่น ให้ความช่วยเหลือ พึ่งพาตนเอง

ความรับผิดชอบ หมายถึง การ ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย มุ่งมั่น ตั้งใจ เต็มใจ งานมีประสิทธิภาพ ตามวัตถุประสงค์ ไม่กลัวอุปสรรค ซื่อสัตย์ มีความเพียร มีศรัทธา ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน ปฏิบัติตามกฎหมาย มีศีลธรรม เอาใจใส่ต่อตนเอง

ความเชื่อมั่น หมายถึงความสามารถในการแสดงออก กล้าตัดสินใจการกระทำต่าง ๆ ด้วยความมั่นใจ เป็นตัวของตัวเอง ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม มีความภาคภูมิใจ อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ความพึงพอใจของผู้เรียน หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของผู้เรียนแต่ละคนที่เปรียบเทียบระหว่างความคิดเห็นของตนเองกับสภาพที่ปรารถนาให้เป็น เกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเอง อันจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า แนวคิด ทฤษฎี หลักการ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสำหรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในประเด็นดังต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอน
- 2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง
 - 2.2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสอนแบบเน้นประสบการณ์
 - 2.2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสอนตามสภาพจริง
- 2.3 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนด้วยการนำตนเอง
- 2.4 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความมีวินัย
- 2.5 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความรับผิดชอบ
- 2.6 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความเชื่อมั่น
- 2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.8 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอน

1. ความหมายของรูปแบบการเรียนการสอน

Gunter Estes and Mintz (2007, pp. 70-82) ได้กล่าวถึงรูปแบบการเรียนการสอนไว้ว่าเป็นเสมือนตำราสำหรับการปรุงอาหาร หรือแบบพิมพ์เขียว ที่ได้แสดงขั้นตอนที่สำคัญอย่างเฉพาะเจาะจงและละเอียดเพื่อให้ได้มาซึ่งผลลัพธ์ที่คาดหมายไว้ ดังนั้น การเลือกรูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมจะขึ้นอยู่กับผลลัพธ์ที่ตั้งไว้เป็นสำคัญ นอกจากนี้ ยังต้องสามารถเอื้อประโยชน์ให้แก่การเรียนรู้ของผู้เรียนอีกด้วย รูปแบบการเรียนการสอนคือกระบวนการที่กำหนดทีละขั้นตอน (Step-by-Step Procedure) ในการที่จะนำไปสู่ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้โดยเฉพาะเจาะจง รูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมจะต้องเกิดจากการเชื่อมโยงองค์ความรู้และทักษะ กับภูมิหลัง

ความรู้ที่นักเรียนมีอยู่แล้ว รวมทั้งรูปแบบการเรียนการสอนจะต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถ โดยการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ที่เฉพาะเจาะจงในเวลาที่เหมาะสม ทั้งนี้ การให้ข้อมูลย้อนกลับดังกล่าวจะต้องประกอบด้วยข้อเสนอแนะการปฏิบัติที่จำเป็นสำหรับนักเรียนในการพัฒนาความสามารถใหม่ ๆ อย่างถูกต้องเหมาะสม

Eggen and Kauchak (2006, p.19) กล่าวว่า วัฏจักร รูปแบบการสอนเป็นประเภทหนึ่งของพิมพ์เขียวสำหรับการสอน ในขณะที่พิมพ์เขียวแสดงโครงสร้างและชี้ทางให้แก่วิศวกร รูปแบบการสอนก็แสดงโครงสร้างและชี้ทางให้ครูในขณะเดียวกัน อย่างไรก็ตาม พิมพ์เขียวไม่ได้กำหนดตายตัวถึงการปฏิบัติต่าง ๆ ของวิศวกร และรูปแบบการสอนก็ไม่ได้กำหนดตายตัวถึงการปฏิบัติต่าง ๆ ของครู เป็นต้น สรุปได้ว่า รูปแบบการสอนให้ความยืดหยุ่นพอสมควรแก่ครูในการที่จะใช้ความคิดสร้างสรรค์ของตนเองในการสอน เพราะรูปแบบการสอนเป็นเพียงสิ่งซึ่งสร้างขึ้นมาจากครูในการใช้ทักษะและข้อมูลต่าง ๆ ในการสอนหนังสือ

Joyce and Weil (1996, p. 7) กล่าวว่า รูปแบบการสอน คือ แผน (Plan) หรือแบบแผน (Pattern) ที่สามารถใช้เพื่อการสอนโดยตรงในห้องเรียนหรือการสอนกลุ่มย่อยหรือเพื่อจัดเตรียมสื่อการเรียนการสอน ได้แก่ หนังสือ ภาพยนตร์ เทปบันทึกเสียง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่าง ๆ รวมไปถึงหลักสูตรรายวิชาสำหรับผู้เรียน รูปแบบการเรียนการสอนแต่ละรูปแบบจะเป็นแนวทางสำหรับผู้สอนในการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้บรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ตามที่รูปแบบนั้น ๆ กำหนด

Saylor and Others (1981, p. 271) ให้คำจำกัดความว่า รูปแบบการเรียนการสอน คือ แบบ (Plan) หรือแผน (Pattern) ของการสอนที่มีการจัดกระทำพฤติกรรมขึ้น ซึ่งรูปแบบการเรียนการสอนแบบหนึ่งจะมีจุดเน้นที่เฉพาะเจาะจงอย่างใดอย่างหนึ่ง ด้วยเหตุนี้รูปแบบการเรียนการสอนแต่ละรูปแบบจึงอาจมีจุดมุ่งหมายที่แตกต่างกัน

ทิสนา แคมมณี (2550, น. 221) กล่าวว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอน หมายถึง สภาพลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญซึ่งได้รับการจัดไว้อย่างเป็นระเบียบ ตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิดหรือความเชื่อต่าง ๆ โดยประกอบด้วยกระบวนการหรือขั้นตอนสำคัญในการเรียนการสอน รวมทั้งวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ ที่สามารถช่วยให้สภาพการเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามทฤษฎี หลักการ แนวคิดที่ยึดถือ รูปแบบจะต้องได้รับการพิสูจน์ ทดสอบ หรือยอมรับว่ามีประสิทธิภาพ สามารถใช้เป็นแบบแผนในการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะของรูปแบบนั้น ๆ

ราชบัณฑิตยสภา (2558, น. 354-355) กล่าวว่า รูปแบบการสอน (Model of Teaching) เป็นแบบแผนของกระบวนการสอนที่ได้รับการจัดลำดับขั้นตอนอย่างเป็นระบบสอดคล้องกับ

ทฤษฎีหรือหลักการที่รูปแบบนั้นยึดถือและนำไปสู่จุดมุ่งหมายเฉพาะของรูปแบบนั้น กระบวนการสอนดังกล่าวต้องได้รับการพิสูจน์ ทดสอบตามระเบียบวิธีที่เหมาะสม จนกระทั่งมั่นใจได้ว่าสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดผลการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายได้จริงจึงมีการเผยแพร่ให้นำไปใช้เป็นแบบแผนในการสอนเรื่องต่าง ๆ ที่มีจุดมุ่งหมายตามที่รูปแบบนั้นกำหนด

จากแนวคิดข้างต้นสรุปได้ว่า รูปแบบการเรียนการสอน หมายถึง แบบแผนที่กำหนดที่ละขั้นตอนในการที่จะนำไปสู่ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน เป็นวิธีสอนและเทคนิคที่สามารถช่วยให้สภาพการเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามทฤษฎี หลักการหรือแนวคิดที่ยึดถือ รูปแบบการสอนไม่ได้กำหนดตายตัวสามารถยืดหยุ่นได้ และต้องได้รับการพิสูจน์ ทดสอบ หรือยอมรับว่ามีประสิทธิภาพ สามารถใช้เป็นแบบแผนในการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะของรูปแบบนั้น ๆ ได้

2. องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน

Moore (2009, pp. 29-30) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวินิจฉัยสถานการณ์การเรียนรู้ จะต้องอาศัยการเลือกหลักสูตรการเรียนการสอนที่จะใช้ โดยยึดตามความต้องการเรียนของนักเรียน สังคม และเนื้อหาวิชานั้น ๆ ในขั้นนี้จะต้องวินิจฉัยสถานการณ์เพื่อค้นหาว่าอะไรที่นักเรียนรู้แล้ว และส่วนใดที่ควรส่งเสริมสร้าง ความแข็งแกร่งเพิ่มเติม รวมทั้งเรื่องใดที่ควรสอนใหม่

2. การวางแผนหลักสูตร จะต้องมีการวางโครงสร้างหลักสูตรที่แน่ชัดว่าจะสอนอะไรบ้างในหลักสูตรนั้น ตลอดจนกำหนดการจัดสรรเวลาที่เหมาะสมให้แก่การสอนในแต่ละหัวข้อที่กำหนดไว้ในโครงสร้างหลักสูตรดังกล่าวด้วย

3. การวางแผนการสอน จะต้องมีการกำหนดทั้งแผนประจำหลักสูตร และแผนประจำวันหรือกล่าวง่าย ๆ คือ ระบุให้ชัดเจนว่านักเรียนควรรู้อะไร และวางแผนกิจกรรมที่จะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่คาดหวัง ทั้งนี้ จะต้องมีการเขียนวัตถุประสงค์การเรียนรู้ขึ้นมา และเลือกกลยุทธ์ การสอนที่เหมาะสม

4. การชี้แนะกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นการสอนตามแผนกิจกรรมที่วางไว้ โดยผู้สอนชี้แนะนักเรียนผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ตามลำดับ โดยใช้ความรู้เกี่ยวกับผู้เรียน ทฤษฎีการเรียนรู้และเทคนิคการสอนที่มีประสิทธิภาพ

5. ในการประเมินผลการเรียนรู้ ผู้สอนจะต้องประเมินว่าตนได้ประสบความสำเร็จในการสอนตามที่คาดหวังไว้หรือไม่ โดยจะต้องประเมินผลความเชี่ยวชาญของนักเรียนในเรื่องที่สอนอย่างเฉพาะเจาะจง ผลการประเมินจะบอกให้ทราบว่าต้องสอนอะไรต่อไป ถ้านักเรียนมีความ

เชี่ยวชาญดีแล้ว ก็อาจนำไปสู่การเริ่มต้นวัฏจักรอีกครั้งในเรื่องใหม่ ๆ หากนักเรียนยังมีความเชี่ยวชาญไม่เพียงพอ ก็จะนำไปสู่ขั้นตอนการติดตามต่อไป

6. การสะท้อนกลับ จะช่วยสะท้อนความสำเร็จของบทเรียนนั้น ผู้สอนต้องประเมินว่า บทเรียนนั้นประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ นอกจากนี้ ผู้สอนจะต้องวิเคราะห์ ข้อมูลที่มีอยู่ทั้งหมด และระบุความจำเป็นที่จะต้องสอนซ้ำ และแก้ไขเปลี่ยนแปลงบทเรียนในกรณี ที่จะต้องมีการสอนใหม่

7. การติดตามผล อาจเป็นเหมือนการสรุปผลการเรียนรู้อย่างสั้น ๆ หรือการขยายผล ไปสู่การสอนซ้ำในกรณีที่เป็น ขนาดของการติดตามผลขึ้นอยู่กับสิ่งที่ค้นพบจากการวิเคราะห์ผล ที่ได้จากการประเมินผลการเรียนรู้

Eggen and Kauchak (2006, pp. 18-19) กล่าวว่าไว้ว่า รูปแบบการเรียนการสอนเป็นวิธี เฉพาะเจาะจงสำหรับการสอนซึ่งประกอบด้วย 4 ลักษณะสำคัญ ดังนี้

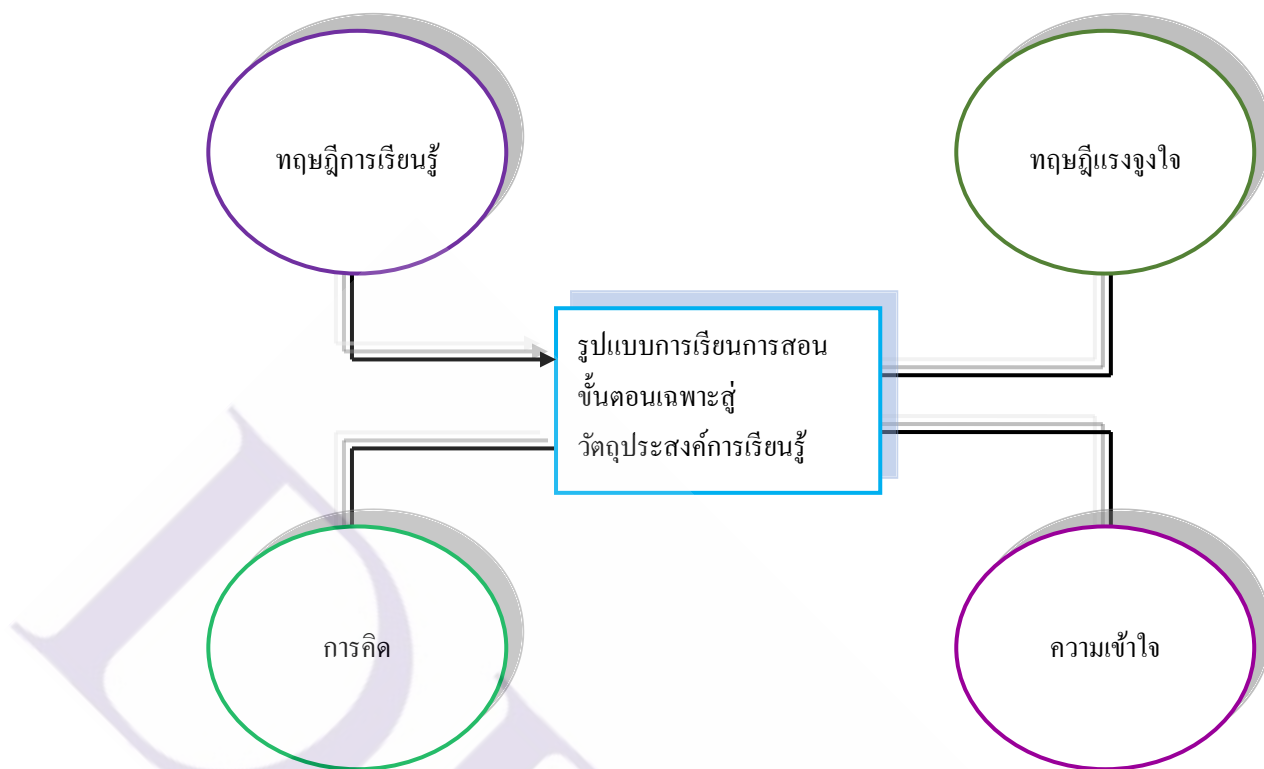
1. ถูกกำหนดไว้เพื่อช่วยนักเรียนให้แสวงหาความเข้าใจอย่างลึกซึ้งต่อรูปแบบ เนื้อหาที่เฉพาะเจาะจง และเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์

2. รวมชั้นต่าง ๆ ที่เฉพาะเจาะจงสำหรับช่วยนักเรียนให้บรรลุเป้าหมาย

3. มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีการเรียนรู้

4. สนับสนุนโดยทฤษฎีแรงจูงใจ

ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะเหล่านี้แสดงได้ดังภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะสำคัญของรูปแบบการสอนตามแนวคิด Eggen and Kauchak (2006)

กลยุทธ์ทั่วไปต่างจะใช้ร่วมกันในแต่ละรูปแบบการเรียนการสอน ตัวอย่างเช่น การตั้งคำถามเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับความสำเร็จของทุกรูปแบบการเรียนการสอน เช่นเดียวกับการจัดลำดับบทเรียน การวิจารณ์ และกลยุทธ์อื่น ๆ

เพื่อศึกษารูปแบบการสอนอย่างใกล้ชิดยิ่งขึ้น เราสามารถเปรียบเทียบบทบาทของครูในการใช้รูปแบบนั้นกับวิศวกรได้ในการทำโครงการใดโครงการหนึ่ง วิศวกรจะต้องเริ่มจากการกำหนดประเภทโครงสร้างที่จะก่อสร้าง เช่น ตึก สะพาน หรือถนน เป็นต้น เมื่อได้กำหนดโครงการแล้วจะต้องมีการวาดแบบหรือพิมพ์เขียวที่เหมาะสม คุณลักษณะที่ปรากฏในแบบพิมพ์เขียวจะแสดงให้เห็นการทำงานที่วิศวกรจะต้องทำ และลักษณะของตึกที่จะสร้างขึ้น เช่นเดียวกับครู เมื่อต้องกำหนดรูปแบบการสอน ก็ต้องมีการระบุ “อะไรบ้างที่จะต้องเรียนรู้ และเลือกรูปแบบที่เหมาะสมที่จะบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ต่อไปในทางเดียวกัน” รูปแบบการสอนก็เป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นการกระทำที่ครูต้องกระทำเช่นกัน

Tyler (1970 อ้างถึงใน ชมพันธ์ ฤกษ์ธร ณ อุษยา, 2530, น. 37-68) ได้เสนอหลักในการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนไว้ 4 ประการ คือ

1. มีจุดมุ่งหมายทางการศึกษาอะไรบ้างที่โรงเรียนควรแสวงหา
2. มีประสบการณ์ทางการศึกษาอะไรบ้างที่โรงเรียนควรจัดขึ้นเพื่อช่วยให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้
3. จะจัดประสบการณ์ทางการศึกษาอย่างไรให้มีประสิทธิภาพ
4. จะชี้ชัดได้อย่างไรว่าจุดมุ่งหมายเหล่านั้นได้บรรลุตามที่กำหนดไว้

Joyce, Weil and Calhoun (2004) กล่าวว่า รูปแบบการเรียนการสอนประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ดังนี้

1. เป้าหมายของรูปแบบการเรียนการสอน ซึ่งจะอธิบายถึงสิ่งที่มุ่งพัฒนาหรือคุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน
2. หลักการหรือแนวคิดที่เป็นพื้นฐานของรูปแบบ
3. รายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนการสอนหรือการดำเนินการสอน
4. การประเมินผลที่จะชี้ให้เห็นถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบนั้น

ทิสนา เขมมณี (2554, น. 221-222) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบสำคัญ ๆ ของรูปแบบการเรียนการสอน ไว้ดังนี้

1. มีปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อที่เป็นพื้นฐานหรือเป็นหลักของรูปแบบการสอนนั้น ๆ
2. มีการบรรยายและอธิบายสภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักการที่ยึด
3. มีการจัดระบบ คือ มีการจัดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของระบบให้สามารถนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของระบบหรือกระบวนการนั้น ๆ
4. มีการอธิบายหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ อันจะช่วยให้กระบวนการเรียนการสอนนั้น ๆ เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

รูปแบบการเรียนการสอนจะต้องได้รับการพิสูจน์ ทดสอบ สามารถทำนายผลได้ และมีศักยภาพในการสร้างความคิดรวบยอดและความสัมพันธ์ใหม่ ๆ ได้ จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน

ตารางที่ 2.1 การสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน

องค์ประกอบของ รูปแบบการเรียนการสอน	แนวคิดที่เกี่ยวข้อง				
	Tyler (1970)	Joyce, Weil and Calhoun (2004)	Eggen and auchak (2006)	Moore (2009)	พิศนา แจมมณี (2554)
หลักการหรือแนวคิด		✓			✓
วัตถุประสงค์	✓	✓	✓	✓	✓
ชั้นการเรียนการสอน	✓	✓	✓	✓	✓
ขั้นตอนติดตามและประเมินผล	✓	✓		✓	

จากตารางที่ 2.1 การสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน สรุปได้ว่ารูปแบบการเรียนการสอน มีองค์ประกอบหลักที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่

1. หลักการ
2. วัตถุประสงค์
3. ชั้นการเรียนการสอน
4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

3. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

Gunter Estes and Mintz (2007, pp. 70-82) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการพัฒนาการเรียนการสอนไว้ ดังนี้

1. ทบทวนเครื่องมือการเรียนการสอนที่เคยเรียนมาแล้ว ในรูปแบบการเรียนการสอนทางตรง นักเรียนต้องเข้าใจอย่างถ่องแท้ว่าพวกเขาจะต้องเรียนรู้อะไร มีขั้นตอนกระบวนการในการติดตามการเรียนการสอนอย่างไร และการเรียนรู้ใหม่ ๆ เชื่อมโยงกับสิ่งที่เคยเรียนรู้อย่างไร ดังนั้น ผู้สอนจึงจำเป็นต้องพัฒนากลยุทธ์ที่จำเป็นในการจัดการเรียนการสอนทางตรง เช่น การจัดให้มีการทบทวนสั้น ๆ ถึงสิ่งที่เคยเรียนรู่มาก่อนแล้วก่อนที่จะเริ่มสอนเรื่อง ใหม่ ๆ การตรวจการบ้านที่เป็นการทบทวนสิ่งที่เรียนมาแล้วก่อนเริ่มสอนเรื่องใหม่ ๆ การทดสอบก่อนเรียนเพื่อวัดทักษะและองค์ความรู้ที่นักเรียนมีมาเบื้องต้นแล้ว เป็นต้น

2. กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ วัตถุประสงค์ของหน่วยการเรียนรู้ควรมีการกำหนดไว้อย่างชัดเจนโดยเขียนไว้บนกระดานในภาษาที่นักเรียนทุกคนสามารถเข้าใจได้ ทั้งนี้ การกำหนดวัตถุประสงค์อย่างชัดเจนก็เพื่อแจ้งให้นักเรียนทราบกันอย่างชัดเจนว่า จุดประสงค์ของการเรียนการสอนคืออะไร และผลลัพธ์ที่คาดหวังว่านักเรียนจะได้รับคืออะไร โดยวัตถุประสงค์การเรียนรู้จะต้องเชื่อมโยงกับสิ่งที่นักเรียนเคยรู้มาแล้ว และอยู่ในขอบเขตที่นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้

3. นำเสนออุปกรณ์การเรียนการสอนใหม่ ๆ ถึงแม้ว่าการเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ หรือการนำเสนอข้อมูลใหม่ ๆ จะเป็นสิ่งที่จำเป็น ความสามารถของผู้สอนในการวิเคราะห์และวางแผนเนื้อหาการเรียนการสอนก็เป็นสิ่งที่จำเป็นในขั้นตอนนี้เช่นกัน ทั้งนี้ ผู้สอนต้องไม่เพียงแต่รู้เนื้อหาหรือกระบวนการเรียนการสอนเท่านั้น แต่ต้องสามารถถ่ายทอดและสอนแก่นักเรียนได้ ซึ่งหมายความว่าผู้สอนจะต้องรู้วิธีการที่ดีที่สุดในการสื่อสาร แสดง และสอนเนื้อหาการเรียนรู้ต่าง ๆ รูปแบบการเรียนการสอนเป็นตัวอย่างหนึ่งของความรู้ทั่วไปด้านการสอน (General Pedagogical Knowledge) ผู้สอนที่มีประสิทธิภาพจะต้องใช้เวลาในการเตรียมการเรียนการสอนเพื่อวิเคราะห์ขั้นตอนที่จำเป็นในการเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ และลำดับที่เหมาะสมของการปฏิบัติตามขั้นตอนเหล่านั้น กล่าวโดยสรุปว่า ผู้สอนจะต้องรู้วิธีการที่เหมาะสมในการนำเสนอความรู้ใหม่ ๆ เลือกใช้อุปกรณ์การเรียนการสอนที่เหมาะสมต่อกลุ่มนักเรียน รวมทั้งนำเสนอความรู้ใหม่ ๆ อย่างชัดเจนเข้าใจง่าย เป็นต้น

4. ชี้นำการทำแบบฝึกหัด ประเมินประสิทธิผล และการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อแก้ไขแบบฝึกหัดเป็นส่วนที่สำคัญของการเรียนการสอนทางตรง การนำเสนอตามวัตถุประสงค์การเรียนการสอนเป็นเพียงขั้นตอนนี้เล็กน้อย เมื่อเทียบกับโอกาสที่นักเรียนจะนำความรู้ไปฝึกปฏิบัติต่อยอด ผู้สอนควรตั้งคำถามปลายเปิดให้นักเรียนตอบ โดยผู้สอนคอยช่วยชี้นำแนวทางการตอบคำถาม ซึ่งจะช่วยให้ผู้สอนสามารถประเมินประสิทธิผลการเรียนรู้ของนักเรียนได้ และจากนั้น ผู้สอนจะต้องให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อแก้ไขแก่นักเรียนเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาต่อไป

5. มอบหมายแบบฝึกหัดเป็นรายบุคคล ประเมินประสิทธิผล และให้คำวิจารณ์เพื่อแก้ไขแบบฝึกหัดรายบุคคลจะช่วยให้ผู้สอนสามารถติดตามนักเรียนในฝึกหัดทักษะใหม่ ๆ โดยตัวเขาเอง หรือในกลุ่มเล็ก ๆ ได้อย่างละเอียดถี่ถ้วน อย่างไรก็ตาม ก่อนที่จะมอบหมายแบบฝึกหัดรายบุคคลให้นักเรียน ผู้สอนจะต้องมีเวลาพอสมควรที่ใช้ในการชี้แนะการทำแบบฝึกหัด เพื่อให้แน่ใจว่านักเรียนมีความพร้อมที่จะทำแบบฝึกหัดด้วยตนเอง นอกจากนี้ ในแบบฝึกหัดควรเปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถตรวจสอบคำตอบได้ด้วยตนเอง เช่น การใส่คำตอบไว้ด้านหลังของคำกริยา เป็นต้น

6. ทบทวนเป็นครั้งคราว และให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อแก้ไขเมื่อจำเป็น การทบทวนวัตถุประสงค์การเรียนรู้การสอนที่มีอยู่เป็นครั้งคราวควรถูกกำหนดไว้ในการวางแผนการสอน การเรียนซ้ำแล้วซ้ำเล่าเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยพัฒนาทักษะใหม่ ๆ ให้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะเมื่อทักษะเหล่านี้จะเป็นพื้นฐานในการพัฒนาทักษะใหม่ ๆ ต่อไป การทบทวนการเรียนรู้จะทำให้ผู้สอนทราบว่าควรสอนเรื่องใดซ้ำอีกหรือไม่ ซึ่งจะช่วยในการพัฒนาทักษะของผู้เรียน

Joyce and Weil (1986) ได้นำเสนอหลักการที่สำคัญในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

1. รูปแบบการเรียนการสอนควรมีทฤษฎีรองรับ เช่น ทฤษฎีทางด้านจิตวิทยาการเรียนรู้ เป็นต้น

2. เมื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแล้ว ก่อนนำไปใช้อย่างแพร่หลาย ต้องมีการวิจัยเพื่อทดสอบทฤษฎี และตรวจสอบคุณภาพในเชิงการใช้สถานการณ์จริง และนำข้อค้นพบมาปรับปรุงแก้ไขอยู่เรื่อย ๆ การเสนอรูปแบบการเรียนการสอนแต่ละรูปแบบของ Joyce and Weil ได้มีการนำไปทดลองใช้ในห้องเรียน มีงานวิจัยรองรับมากมายจนเป็นหลักประกันว่า สามารถใช้ได้สะดวกและได้ผลดี

3. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน อาจออกแบบให้ใช้ได้อย่างกว้างขวาง หรือเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะเจาะจงอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้

4. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนมีจุดมุ่งหมายหลักที่ถือเป็นตัวตั้งในการพิจารณาเลือกรูปแบบไปใช้ กล่าวคือ ถ้าผู้ใช้นำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ตรงกับจุดมุ่งหมายหลักก็จะทำให้เกิดผลสูงสุด แต่ก็สามารถนำรูปแบบนั้นไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้ ถ้าเห็นว่าเหมาะสม

นอกจาก Joyce and Weil ได้เขียนเสนอทัศนะด้านการสอนแล้ว ยังให้ข้อสังเกตและแนวคิดในการพัฒนาผู้เรียน โดยเสนอรูปแบบการเรียนรู้ที่เป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้รับสารสนเทศ ความคิด ทักษะ ค่านิยม และวิถีทางในการคิด นอกจากนี้ รูปแบบการเรียนการสอนที่เลือกมานำเสนอส่วนใหญ่ยังได้สอนวิธีเรียน (How to Learn) ให้แก่ผู้เรียนด้วย ซึ่งจะก่อให้เกิดผลสำเร็จในระยะยาว และที่สำคัญที่สุด คือ เป็นการเพิ่มพูนความสามารถที่จะเรียนรู้ของผู้เรียน ทำให้เกิดการเรียนรู้ง่าย และได้ผลดีในอนาคต กล่าวคือ การสอนควรจะส่งผลกระทบต่อผู้เรียนให้เขาได้สามารถศึกษาด้วยตนเองได้ ซึ่งจะเห็นได้ว่าการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนของ Joyce and Others เน้นความสำคัญของการพัฒนาผู้เรียน และพัฒนากลวิธีการเรียนรู้ (Learning Strategies) ของผู้เรียน ซึ่งถือเป็นเป้าหมายของการจัดการศึกษาตามทฤษฎียุคใหม่

ทศนา แคมมณี (2557, น. 201-203) ได้กล่าวว่า การจัดระบบหรือสร้างระบบการเรียนการสอน ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายของระบบ ระบบทุกระบบต้องมีจุดมุ่งหมายของตน การพัฒนาหรือการสร้างระบบใด ๆ สิ่งสำคัญประการแรกจึงต้องกำหนดจุดมุ่งหมายให้ชัดเจน

2. ศึกษาหลักการหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดองค์ประกอบและเห็นแนวทางในการจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบได้รอบคอบขึ้น ซึ่งจะทำให้รูปแบบหรือระบบมีความมั่นคงขึ้น

3. การศึกษาสภาพการณ์และปัญหาที่เกี่ยวข้อง จะช่วยให้ผู้สร้างหรือจัดระบบค้นพบองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยให้ระบบมีประสิทธิภาพเมื่อนำไปใช้จริง ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ต้องนำมาพิจารณาในการจัดองค์ประกอบต่าง ๆ และจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบทั้งหลาย การนำข้อมูลจากความเป็นจริงมาใช้ในการสร้างรูปแบบจะช่วยขจัดหรือป้องกันปัญหาอันทำให้ระบบนั้นขาดประสิทธิภาพ

4. การกำหนดองค์ประกอบของระบบ ได้แก่ การพิจารณาว่า มีอะไรบ้างที่สามารถช่วยให้เป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายบรรลุผลสำเร็จ

5. การจัดกลุ่มองค์ประกอบ ได้แก่ การนำองค์ประกอบที่กำหนดไว้มาจัดหมวดหมู่เพื่อความสะดวกในการคิดและดำเนินการในขั้นต่อไป

6. การจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ ขั้นตอนนี้เป็นขั้นที่ต้องใช้ความคิด ความรอบคอบมาก ผู้จัดระบบต้องพิจารณาว่าองค์ประกอบใดเป็นเหตุและเป็นผลขึ้นต่อกันในลักษณะใด สิ่งใดควรมาก่อนมาหลัง สิ่งใดสามารถดำเนินการคู่ขนานไปได้ ขั้นนี้เป็นขั้นที่อาจใช้เวลาในการพิจารณา

7. การจัดผังระบบ เป็นการจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ แล้วนำเสนอให้เห็นถึงผังจำลองความคิดของตน ซึ่งลำดับขั้นนี้ ก็คือผลของการกำหนดองค์ประกอบของระบบและการจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบนั่นเอง

8. การทดลองใช้ระบบ เป็นการนำระบบที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้จริง เพื่อตรวจสอบหรือศึกษาผลที่เกิดขึ้นจากการใช้ระบบ

9. การประเมินผลระบบ เป็นการศึกษาผลที่เกิดขึ้นจากการทดลองใช้ระบบ ระบบใด ๆ ก็ตามเมื่อใช้แล้วได้ผลตามเป้าหมายหรือใกล้เคียงกับเป้าหมายก็ถือว่าเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ

10. การปรับปรุงระบบ ผลจากการทดลองใช้จะให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงระบบ ดังนั้นผู้จัดระบบจึงควรนำผลการทดลองไปใช้ในการปรับปรุงระบบที่สร้างขึ้นให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จากแนวคิดข้างต้นสรุปได้ว่า การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยทั่วไปนั้นแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนใหญ่ ๆ คือ ขั้นที่ 1 ศึกษาหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ขั้นที่ 2 พัฒนารูปแบบตามที่กำหนด ขั้นที่ 3 ตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบ และขั้นที่ 4 ปรับปรุงรูปแบบให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4. การนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอน

แนวการนำเสนอรูปแบบการสอนที่ Joyce and Weil (1996) ใช้ในการนำเสนอในหนังสือ Model of Teaching ซึ่งเป็นหนังสือเกี่ยวกับรูปแบบการสอนที่เขียนไว้อย่างสมบูรณ์นั้นเป็นการนำเสนอด้วยการอธิบายตัวรูปแบบ ทฤษฎีรองรับและส่วนสำคัญอื่น ๆ ได้แก่

1. ความสัมพันธ์ของสิ่งที่เป็นที่มาของรูปแบบการสอน ประกอบด้วย เป้าหมายของรูปแบบการสอน ทฤษฎีและสมมติฐานที่ใช้รองรับรูปแบบการสอนนั้น ๆ หลักการและมโนทัศน์ที่เป็นพื้นฐานของรูปแบบ

1.1 ตัวรูปแบบการสอน แบ่งเป็น 4 หัวข้อดังนี้

1.1.1 โครงสร้างของรูปแบบ (Syntax) กล่าวถึง จำนวนขั้นตอน รายละเอียดของขั้นตอนและลำดับขั้นตอนของกิจกรรมที่ใช้สอน

1.1.2 ระบบทางสังคม (Social System) ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน เช่น บทบาทของผู้สอนในการเป็นผู้นำกิจกรรม ผู้อำนวยการความสะดวก ผู้ให้ข้อมูล เป็นต้น

1.1.3 หลักของการตอบสนอง (Principle of Reaction) อธิบายถึงการแสดงออกของผู้สอนต่อผู้เรียน การตอบสนองสิ่งที่ผู้เรียนได้กระทำ อาจได้แก่ การให้รางวัลเมื่อผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ผู้เรียนแสดงให้เห็นว่ามีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งแต่ละรูปแบบจะกำหนดให้มีการโต้ตอบพฤติกรรมของผู้เรียนแตกต่างกันไป

1.1.4 ระบบในการสนับสนุน (Support System) ส่วนนี้อธิบายสิ่งที่จำเป็นในการใช้รูปแบบแต่ละรูปแบบ หรือเงื่อนไขต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการใช้รูปแบบการสอนนั้น เช่น ต้องให้ผู้เรียนมีการฝึกในสถานการณ์จริง

2. การนำรูปแบบการสอนไปใช้ (Application) ส่วนนี้นำเสนอคำแนะนำ และข้อสังเกตต่าง ๆ ที่จะช่วยให้การสอนตามรูปแบบมีประสิทธิภาพ เช่น ประเภทของเนื้อหาวิชาที่เหมาะสมกับการสอนแต่ละรูปแบบ

3. ผลที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนหลังจากการเรียนการสอนและการอบรม (Instructional and Nurturing Effects) ส่วนนี้จะช่วยให้ผู้สอนเลือกรูปแบบไปใช้ให้เหมาะสมกับเป้าหมายที่ต้องการยิ่งขึ้น

กฤษมันต์ วัฒนาณรงค์ (2536) ได้เสนอหลักเบื้องต้นของการออกแบบการสอน ไว้ดังนี้

1. วิธีการสอนที่คิดขึ้นต้องส่งเสริมการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในแต่ละคน ถึงแม้ว่าจะเรียนเป็นกลุ่มก็ตาม แต่จุดประสงค์ต้องมุ่งให้แต่ละคนเกิดการเรียนรู้
2. วิธีการสอนต้องมีการกำหนดแผนระยะสั้นและระยะยาวไว้ ในการเตรียมการสอน ผู้สอนต้องวางแผนการใช้เวลาให้รัดกุมในแต่ละช่วงของการสอนและมีกำหนดการที่แน่นอน ชัดเจน และมีประสิทธิภาพ
3. การสอนต้องเป็นระบบที่สอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนรู้ การเรียนรู้ และฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้เรียน ผู้เรียนมีความแตกต่างกันและมีธรรมชาติเป็นของตนเอง การออกแบบต้องไม่ฝืนธรรมชาติ ถ้ามีผู้พิการหรือผู้มีความสามารถต่ำกว่าปกติ ต้องมีการเตรียมการสอนพิเศษสำหรับกลุ่มผู้เรียนเหล่านี้
4. วิธีการสอนควรจะเป็นระบบ เพื่อสะดวกและง่ายต่อการปรับปรุงและตรวจสอบในแต่ละขั้นตอน โดยยึดถือแนวทางการเข้าสู่ระบบ (System Approach)
5. การออกแบบการสอนต้องอยู่บนฐานความรู้ด้านการเรียนรู้ของมนุษย์ หมายถึงการออกแบบการสอนต้องเข้าใจสภาวะการเรียนรู้ หรือเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ของมนุษย์โดยไม่ขัดกับศีลธรรมและวัฒนธรรมของมนุษย์ในกลุ่มที่เจริญแล้ว เช่น วิธีการล้างสมอง ไม่ควรนำมาใช้

จากแนวคิดข้างต้นสรุปได้ว่า แนวในการนำเสนอรูปแบบการสอนซึ่งถือได้ว่าเป็นการนำเสนอรูปแบบที่มีความเหมาะสมที่สุด นำเสนอโดยการกล่าวถึงทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานที่มาของรูปแบบ ตัวรูปแบบ การนำรูปแบบการสอนไปใช้ และผลที่เกิดกับผู้เรียนหลังจากการเรียนการสอน และการอบรม ในส่วนของตัวรูปแบบการสอนประกอบด้วยโครงสร้างของรูปแบบการสอน ระบบทางสังคมระหว่างผู้สอนและผู้เรียน หลักการตอบสนองและระบบในการสนับสนุนการสอนตามรูปแบบที่นำเสนอ

2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง

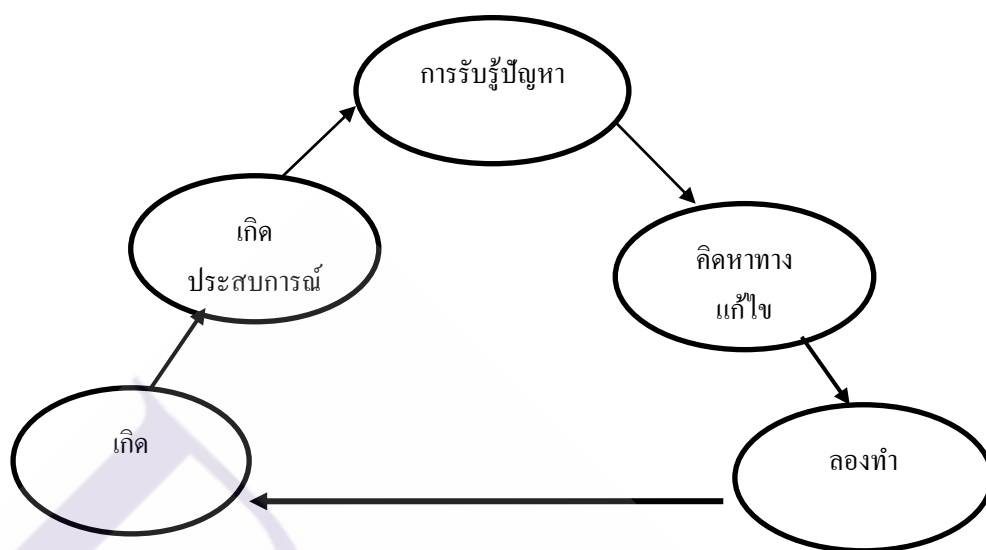
2.2.1 แนวคิดการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ (Experiential Learning)

2.2.1.1 ความหมายของการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์

การเรียนรู้จากประสบการณ์มาจากคำภาษาอังกฤษคือ Experiential Learning เมื่อใช้ในภาษาไทยมีผู้แปลไว้หลายประการ เช่น การเรียนรู้จากประสบการณ์ การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ หรือการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ จะมีความหมายครอบคลุมตั้งแต่กระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการที่ผู้เรียนได้สร้างความรู้ ทักษะ และค่านิยมจากประสบการณ์ตรง การเรียนรู้จาก

ประสบการณ์ได้รับความสนใจมานานในงานด้านการศึกษา เป็นการเรียนรู้โดยการทำหรือการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลในกระบวนการเรียนรู้ไม่เพียงแต่ด้านสติปัญญาเท่านั้น แต่รวมถึงอารมณ์ ความรู้สึก ค่านิยม และแง่คิดระหว่างบุคคล Zuber (1989 อ้างถึงใน สุนีย์ ละกำปิ่น, 2541) จุดเริ่มแรกของการเรียนรู้จากประสบการณ์เริ่มตั้งแต่ปี ค.ศ. 1916 โดยนักปรัชญาชาวอเมริกัน คือ Dewey ซึ่งประสบการณ์ตามความหมายทางปรัชญาของลัทธิประสบการณ์นิยม หมายถึง ทุกอย่างที่มีมนุษย์กระทำ คิดและรู้สึก รวมถึงการทบทวน ลงมือกระทำ และบังเกิดผลตามมา การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวผู้กระทำและการเรียนรู้อย่างถ่องแท้ในสิ่งนั้น ๆ ส่วนกระบวนการเรียนรู้เกิดจากการสร้างสรรค์ประสบการณ์ (Reconstruction of Experience) โดยการกระทำต่อสิ่งหนึ่ง แล้วมีผลปรากฏออกมาจากการกระทำนั้น ผลที่ปรากฏออกมาให้ประจักษ์คือความรู้ในสิ่งนั้น และมีการคิดพิจารณากลับไปกลับมาจากผลที่เกิดขึ้นจนกว่าจะได้ผลหรือความรู้เป็นที่พอใจ ซึ่งหมายถึง การมีประสบการณ์ที่ดีที่สุด การพัฒนาทางสติปัญญาลักษณะนี้ถือว่าเป็นหัวใจของการศึกษาที่เรียกว่า การเรียนรู้โดยการกระทำ (Learning by Doing)

Dewey (1983) ได้เสนอแนวความคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ ว่าเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการกระทำจริง ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ใหม่ หรือผู้เรียนปรับเปลี่ยนตนเองในการปฏิบัติตามบทบาทใหม่ การเรียนรู้จากประสบการณ์เป็นวงจรของการลงมือกระทำโดยเริ่มจากการรับรู้ปัญหา แล้วเริ่มหาทางแก้ปัญหา จากนั้นลงมือทำงานเกิดประสบการณ์ จากผลของการกระทำและในที่สุดผู้เรียนจะสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยการยืนยันในความรู้เดิมหรือเกิดการปรับเปลี่ยนความรู้เดิมเป็นความรู้ใหม่ กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เป็นวงจรนี้ จะทำให้การสร้างความรู้ในรูปของการปรับเปลี่ยนความรู้ กลายเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย มีคุณค่าและนำไปใช้ประโยชน์ได้สำหรับผู้ใหญ่ในชีวิตประจำวันที่เป็นจริง เกิดประโยชน์สูงสุดของวงจรการลงมือกระทำ คือการทำให้ผู้ใหญ่มีประสบการณ์การคิดและกระทำ และคิดไตร่ตรองจนเกิดความหมายครั้งแล้วครั้งเล่า จนเกิดการเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้จากประสบการณ์ รายละเอียด ดังแสดงในภาพที่ 2.2

ภาพที่ 2.2 แสดงวงจรการเรียนรู้จากประสบการณ์ Dewey (1983)

Saddington (1992, p. 44) การเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ หมายถึง กระบวนการที่ ประสบการณ์ที่ถูกสะท้อนแล้วแปรไปเป็นมโนทัศน์ที่กลับมาเป็นแนวทาง (Guideline) สำหรับ ประสบการณ์ใหม่

Chickering (1977, p. 6) การเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ หมายถึง การเรียนรู้ที่เกิดขึ้น จากการเปลี่ยนแปลงของการตัดสินใจ ความรู้สึก และทักษะอันเป็นผลจากบุคคลที่ได้จากการใช้ ชีวิตผ่านเหตุการณ์ต่างๆ

Boydell (1976, pp. 19-20) การเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ คำที่มีความหมาย เหมือนกัน คือ การเรียนรู้ด้วยการค้นพบอย่างมีความหมาย (meaningful-discovery learning) ซึ่ง ผู้เรียนได้ค้นหาออกจากตนเองด้วยการปรับความเข้าใจของตนกับสิ่งที่เกิดขึ้น

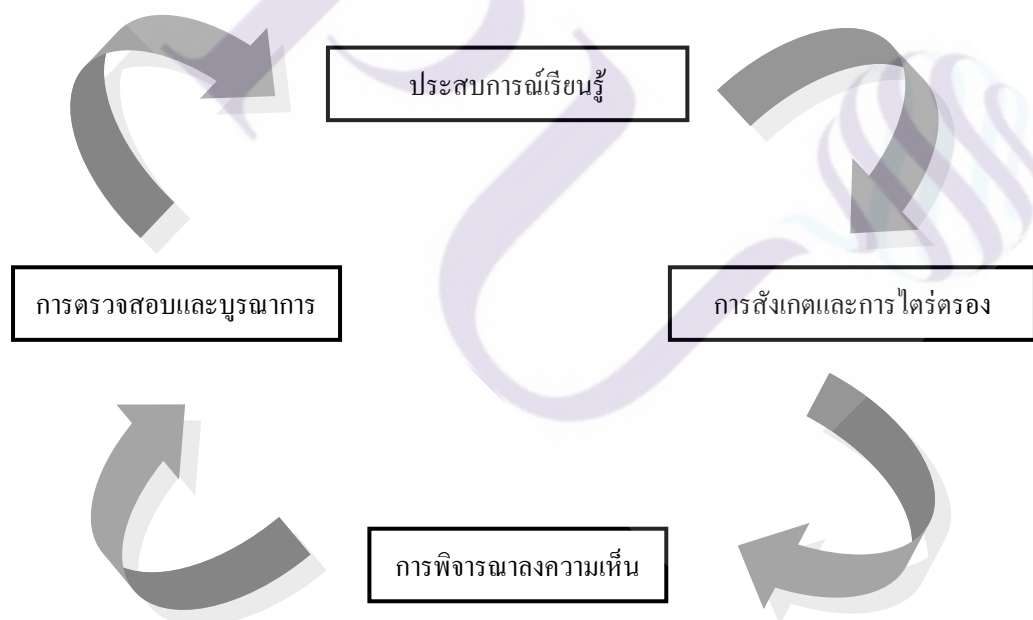
Kolb (1984) ให้ความหมายการเรียนรู้จากประสบการณ์ หมายถึง กระบวนการสร้างความรู้โดยปรับเปลี่ยนประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง จากการสังเกต การสะท้อนความคิด และการสรุปความคิดรวบยอดเป็นความรู้สู่การนำไปใช้ Kolb ได้เสนอทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ ของผู้ใหญ่ว่าเป็นกระบวนการที่เกิดในตัวผู้เรียนเป็นวงจรแห่งการเรียนรู้ โดยการเรียนรู้จะเริ่ม จากจุดใดจุดหนึ่งของวงจรแห่งการเรียนรู้ก็ได้ แต่ต้องดำเนินการให้ครบวงจรแห่งการเรียนรู้ ซึ่ง รูปแบบการเรียนรู้จากประสบการณ์ผู้ใหญ่ที่ Kolb เสนอได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง รายละเอียดของวงจรการเรียนรู้จากประสบการณ์มีดังนี้

1. ประสบการณ์เรียนรู้ (Learning Experience) เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อผู้เรียนเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่เป็นส่วนประกอบของชีวิต ประสบการณ์จะนำไปสู่การรวบรวมความสามารถในการจัดการที่ยิ่งใหญ่ เป็นความสัมพันธ์ที่มีค่าซึ่งประสบการณ์อาจจะมีผลกระทบต่อการเรียนรู้ได้ ทั้งการยอมรับและการปฏิเสธ

2. การสังเกตและการไตร่ตรอง (Observe and Reflect) การเรียนรู้ที่ดีที่สุดโดยการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้มีการสะท้อนกลับ มีการไตร่ตรองประสบการณ์ที่ได้รับ เพื่อนำมาใช้ในการพิจารณาว่าสิ่งใดเป็นประโยชน์ หรือไม่เป็นประโยชน์

3. การพิจารณาถึงความเห็นและการสร้างแนวคิด (Generalize and Conceptualize) เป็นการรวบรวมความรู้เพื่อสร้างกรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดอื่นๆ ที่ได้จากประสบการณ์ในอดีต และความรู้ที่ได้จากการกระทำ หรือได้รับมา หรือการได้รับความรู้จากข้อมูล จากครูผู้สอนการสนทนาพูดคุย แล้วนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดของตนเอง

4. การตรวจสอบและการบูรณาการ (Experiment and Integrate) เป็นสิ่งที่ท้าทายที่สุด คือ การฝึกปฏิบัติจริง เป็นการทดลอง ฝึกปฏิบัติ และตรวจสอบ เพื่อการลองผิดลองถูกเป็นการตรวจสอบแนวคิด หาความจริงในสถานที่แตกต่างกัน และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงดังภาพที่ 2.3

ภาพที่ 2.3 วงจรการเรียนรู้จากประสบการณ์ Kolb (1984)

ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ เป็นทฤษฎีที่เป็นลักษณะบูรณาการ เป็นแบบองค์รวมที่มีแนวคิดในเรื่องประสบการณ์ ความรู้ และพฤติกรรม (Kolb, 1984) ดังนั้นการเรียนรู้จาก

ประสบการณ์จึงเป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ซึ่งรวมทั้งความรู้และทักษะที่ได้รับนอกจากเอกสาร หรือจากการฟังบรรยาย แต่ได้จากการทำงาน จากประสบการณ์จริงในชีวิต และจากการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

Saljo (1979) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้จากประสบการณ์ว่ามีระบบและขั้นตอนสำคัญในการเรียนรู้จากประสบการณ์ดังนี้

1. เป็นการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับความรู้
2. เป็นการเรียนรู้ที่เป็นการจดจำ
3. เป็นการเรียนรู้ที่เพิ่มทักษะและวิธีการได้รับข้อเท็จจริงและสามารถใช้ได้ตามความจำเป็น
4. การเรียนรู้เป็นการสื่อสาร การให้ความหมายและเกี่ยวข้องกับการสื่อสารตลอดทุกวันของชีวิต
5. การเรียนรู้เป็นการเข้าใจในโลกและแปลความรู้

Juch (1983) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้จากประสบการณ์ว่าเป็นวงจรการเรียนรู้ซึ่งเป็นตัวแทนของการเรียนรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ในระยะของวงจรแห่งการเรียนรู้จะมีการจัดการเรียนการสอน โดยผู้สอนแต่ผู้เรียนเองก็สามารถจัดได้ด้วยตนเอง การเรียนรู้จากประสบการณ์เป็นเรื่องปกติของกระบวนการในชีวิตประจำวัน เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์เดิม ไปยังประสบการณ์ อื่น ๆ บางครั้งเหมือนกับวงจรการอบรม บางครั้งก็ผิดพลาดถ้าไม่เข้าใจเกี่ยวกับผู้เรียน

Pfeiffer and Balle (1988) ได้ให้ความหมายว่า การเรียนรู้จากประสบการณ์ว่าเป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ในการกระตุ้นผู้เรียนให้มีความรู้สึกที่ดีในการเรียนรู้เหมือนกับสิ่งที่เขาคิด การเรียนรู้จากประสบการณ์จะเกิดเมื่อบุคคลเกี่ยวข้องกับผูกพันในกิจกรรม การวิเคราะห์ทบทวนอย่างมีวิจารณญาณเชิงนามธรรมที่เป็นประโยชน์ให้เหตุผลในการทำงาน โดยอิงสมมติฐาน

Jaques (1993) ได้เสนอแนวคิดและหลักการของการเรียนรู้จากประสบการณ์ว่าเป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการพิจารณาทบทวนไตร่ตรองบนพื้นฐานจากประสบการณ์ แล้วนำไปสู่เป้าหมายในการปฏิบัติ เพื่อดำเนินการทดสอบสมมติฐานของตนเอง การปฏิบัติจะนำไปสู่การเพิ่มประสบการณ์ใหม่และในโอกาสข้างหน้า การเรียนรู้จากประสบการณ์จึงเป็นวงจรการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เหมือนเกลียวสว่าน การเรียนรู้จึงสามารถได้รับการสนับสนุนจากประสบการณ์เดิมในอดีต หรือการพิจารณาทบทวนหรือไตร่ตรองจากประสบการณ์ที่จัดขึ้น เช่น สถานที่ทำงาน การแสดงกิจกรรม การแสดงบทบาทสมมติ โดยมีจุดเริ่มต้นจากการพบกับเหตุการณ์จริง หรือประสบกับประสบการณ์ใหม่ หลังจากนั้นดำเนินการค้นหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาอย่างสนใจ บันทึกสิ่งที่

เกิดขึ้นและนำมาวิเคราะห์วิพากษ์ ทบทวนอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อสรุปเป็นความรู้ใหม่ เป็นประสบการณ์ใหม่ ซึ่งรูปแบบจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์มาสามารถจัดได้หลายรูปแบบ เช่น สัญญาณการเรียนรู้ แฟ้มสะสมผลงาน การเรียนรู้จากวารสาร โครงการต่างๆ และการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ

Evan (1994) ให้ความหมายของการเรียนรู้จากประสบการณ์ หมายถึง ความรู้และทักษะที่ได้รับประสบการณ์ จากการทำงาน จากการศึกษาที่ไม่เป็นทางการ โดยจะผ่านจากการศึกษาทุกประเภท หรือจากด้านสายอาชีพ การเรียนรู้จากประสบการณ์เป็นวิธีการเรียนรู้หนังสือ จากการบรรยาย การทดลอง การเรียนรู้จากประสบการณ์จึงเป็นวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย

Burnard (1996) ได้ให้ความหมายว่า การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ คือ การเรียนรู้จากประสบการณ์ทั้งหมดโดยการกระทำ การคิดทบทวนเกี่ยวกับการกระทำ หรือการเรียนรู้โดยทางอ้อม โดยการเข้าไปเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ต่าง ๆ หรือโดยการสังเกตผู้อื่น ซึ่งอาจเกิดขึ้นจากการดำเนินชีวิต การทำงาน และการศึกษา

Rogers (1996) ได้ให้ความหมายว่า การเรียนรู้จากประสบการณ์ หมายถึง ความสมดุลระหว่างการเปลี่ยนแปลงและการเจริญก้าวหน้าของบุคคล Rogers มีความเชื่อว่ามนุษย์ทุกคนมีธรรมชาติของการเรียนรู้ บทบาทของครูต้องอำนวยความสะดวกโดยการจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ตอบสนองวัตถุประสงค์ของผู้เรียน ดำเนินการจัดหาทรัพยากรที่เหมาะสม ให้ความสำคัญระหว่างปัญญาและอารมณ์ จัดให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้และการคิดอย่างมีอิสระ ปราศจากอคติ

Luckman (1996) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้จากประสบการณ์ว่า เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนได้สร้างความรู้ ทักษะ และคุณค่าจากประสบการณ์ตรง

Eva Conner (1997) ได้เสนอว่าการเรียนรู้จากประสบการณ์ จำเป็นต้องให้ความรู้เรื่องข้อมูลข่าวสาร เป็นการเน้นการเรียนรู้โดยการปฏิบัติ เริ่มต้นด้วยการดู การฟัง และพยายามปฏิบัติด้วยตนเอง สร้างความสนใจและการปฏิบัติด้วยแรงจูงใจของตนเอง ตัวอย่างเช่น การจี้จักรยาน การใช้คอมพิวเตอร์ การเต้นรำ หรือการร้องเพลง เราจะต้องเน้นการปฏิบัติ ดูจากความถี่ของการปฏิบัติ และเลือกที่จะกระทำอย่างต่อเนื่อง หรือจะกระทำในลักษณะที่แตกต่างจากเดิม เราจะได้รับทักษะใหม่ โดยการสนับสนุนจากครู และจากการปฏิบัติของตัวเอง จากประสบการณ์ จากการโต้ตอบมากกว่าจะได้จากการอ่านเอกสาร หรือฟังบรรยาย

จากแนวคิดข้างต้นสรุปได้ว่า การเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ หมายถึงความรู้และทักษะที่ได้รับประสบการณ์จากการกระทำ การคิดทบทวน เกี่ยวกับการกระทำ หรือจากการศึกษาที่

ไม่เป็นทางการ โดยการเข้าไปเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ต่าง ๆ หรือการสังเกตได้จากการกระทำของผู้อื่น ซึ่งเกิดขึ้นจากการดำเนินชีวิต การทำงาน และการศึกษา

2.2.1.2 ที่มาของทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์

Kolb (1984, p. 17) นำทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ มาเป็นหลักการและเหตุผล รวมถึงปรัชญาซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติในด้านการศึกษาดีกด้าน นอกจากนี้การเรียนรู้เน้นประสบการณ์ ยังเป็นการใช้หลักการในการสร้างประสบการณ์ทางการศึกษาในหลายรูปแบบและใช้ออกแบบในการเรียนรู้ไปใช้ตามแนวคิดของ Bruner ทุกสาระวิชาสามารถนำไปใช้สอนได้ในทุกระดับ

ทฤษฎีการเรียนรู้เน้นแบบประสบการณ์ของ Kolb นั้น ทำให้สามารถใช้ข้อมูลเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์และพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่มีการเน้นการศึกษาเพื่อฝึกประสบการณ์ การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้และการนำหลักแห่งการเป็นประชาธิปไตยไปพัฒนาเพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งนำไปสู่เจตคติที่ดีต่อการเรียนการสอนได้อย่างดี

Moon (2004, p. 103) การเรียนรู้แบบประสบการณ์มีการเรียกชื่ออื่น ๆ เช่น การเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์เป็นฐาน (Experience-Based Learning) และ Greenaway (2002, p. 1) การเรียนรู้เน้นประสบการณ์ หรือ Learning from Experience และการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ หรือ Learning through Experience

2.2.1.3 หลักการของทฤษฎีการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์

Jaques (1993) ได้เสนอแนวคิดและหลักการของการเรียนรู้จากประสบการณ์ว่าเป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการพิจารณาทบทวนไตร่ตรองบนพื้นฐานจากประสบการณ์ แล้วนำไปสู่เป้าหมายในการปฏิบัติ เพื่อดำเนินการทดสอบสมมติฐานของตนเอง การปฏิบัติจะนำไปสู่การเพิ่มประสบการณ์ใหม่และในโอกาสข้างหน้า การเรียนรู้จากประสบการณ์จึงเป็นวงจรการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เหมือนเกลียวสว่าน การเรียนรู้จึงสามารถได้รับการสนับสนุนจากประสบการณ์เดิมในอดีต หรือการพิจารณาทบทวนหรือไตร่ตรองจากประสบการณ์ที่จัดขึ้น เช่น สถานที่ทำงาน การแสดงกิจกรรม การแสดงบทบาทสมมติ โดยมีจุดเริ่มต้นจากการพบกับเหตุการณ์จริง หรือประสบกับประสบการณ์ใหม่ หลังจากนั้นดำเนินการค้นหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาอย่างสนใจ บันทึกสิ่งที่เกิดขึ้นและนำมาวิเคราะห์วิพากษ์ ทบทวนอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อสรุปเป็นความรู้ใหม่ เป็นประสบการณ์ใหม่ ซึ่งรูปแบบจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์มาสามารถจัดได้หลายรูปแบบ เช่น สัญญาณการเรียนรู้ เพิ่มสะสมผลงาน การเรียนรู้จากวารสาร โครงการต่างๆ และการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ

Evan (1994) ได้เสนอแนวคิดของการเรียนรู้จากประสบการณ์ว่าเป็นเทคนิคการสอน ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีเมื่อเป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติ และเป็นวิธีการเรียนรู้ที่ประสบผลสำเร็จดีกว่า การเรียนรู้จากการอ่านหนังสือ หรือจากระบบที่เป็นทางการ ดังนั้นทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์จึงหมายถึง การปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ทุกชนิด งานทุกประเภท การจัดอบรม การสังเกต การสัมภาษณ์ หรือการงานกลุ่ม สิ่งเหล่านี้เป็นการปฏิบัติภายใต้ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ กลยุทธ์ของการเรียนรู้จากประสบการณ์เป็นการเรียนรู้ผ่านการวิเคราะห์หิวพาคัยอย่าง มีวิจารณ์ญาณ โดยใช้ประสบการณ์เดิมอย่างเป็นระบบ เป็นหัวใจของรูปแบบการเรียนรู้จากประสบการณ์

Comer (1997) ได้เสนอว่าการเรียนรู้จากประสบการณ์ จำเป็นต้องให้ความรู้เรื่องข้อมูล ข่าวสาร เป็นการเน้นการเรียนรู้โดยการปฏิบัติ เริ่มต้นด้วยการดู การฟัง และพยายามปฏิบัติด้วยตนเอง สร้างความสนใจและการปฏิบัติด้วยแรงจูงใจของตนเอง ตัวอย่างเช่น การขี่จักรยาน การใช้คอมพิวเตอร์ การเดินรำ หรือการร้องเพลง เราจะต้องเน้นการปฏิบัติ ดูจากความถี่ของการปฏิบัติ และเลือกที่จะกระทำอย่างต่อเนื่อง หรือจะกระทำในลักษณะที่แตกต่างจากเดิม เราจะได้รับทักษะใหม่ โดยการสนับสนุนจากครู และจากการปฏิบัติของตัวเอง จากประสบการณ์ จากการได้ตอบมากกว่าจะได้จากการอ่านเอกสาร หรือฟังบรรยาย

ทิสนา แคมมณี (2558, น. 131) กล่าวว่า หลักการรูปแบบการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ ประสบการณ์เป็นแหล่งที่มาของการเรียนรู้และเป็นพื้นฐานสำคัญของการเกิดความคิด ความรู้ และการกระทำต่าง ๆ (Kolb, 1984) ได้เสนอวัฏจักรของกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 4 ขั้นตอน คือขั้นการรับประสบการณ์รูปธรรม (Reflective Observation -RO) ขั้นการสร้างแนวคิดเชิงนามธรรม (Abstract Conceptualization-AC) และขั้นการสร้างแนวคิดเชิงนามธรรม (Active Experimentation-AE)

2.2.1.4 รูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์

Brookfield (1983, p. 16) ได้อธิบายว่าการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์มี 2 ลักษณะ คือแบบแรกเป็นการเรียนรู้ที่มีการจัดการ โดยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสได้รับความรู้ ทักษะหรือความรู้ใหม่ ส่วนแบบที่สองเป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันเป็นการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการเป็น การเรียนรู้จากการสะท้อนประสบการณ์ที่ได้รับ

Kolb (1984, p. 38) ให้คำนิยามเกี่ยวกับการเรียนรู้ไว้ว่า “เป็นกระบวนการที่ความรู้ได้สร้างขึ้นมาจากการเปลี่ยนผ่านของประสบการณ์” (Learning is the Process Whereby Knowledge is Created through Transformation of Experience)

McGill and Warner Weil (1989) กระบวนการที่บุคคลเดี่ยวหรือเชื่อมโยงกับบุคคลอื่น ได้เผชิญประสบการณ์โดยตรงแล้วสะท้อนอย่างมีเป้าหมาย (Purposefully Reflect) มีการตรวจสอบ (Validate) การเปลี่ยนผ่าน (Transform) ให้ความหมายเฉพาะบุคคล (Personal Meaning) แล้วหาวิธีการบูรณาการเข้ากับความรู้เดิมด้วยวิธีการต่าง ๆ

Boud, Cohen and Walker, 2000, pp. 8-14 cited in Moon, 2004, p. 111) ได้ให้ข้อเสนอ (Proposition) ของการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ไว้ว่า

1. ประสบการณ์เป็นพื้นฐานสำคัญ และกระตุ้นการเรียนรู้ทั้งหมด
2. ผู้เรียนสร้างความรู้ (active construct) จากประสบการณ์ของตนเอง
3. การเรียนรู้เป็นกระบวนการแบบองค์รวม (holistic approach)
4. การเรียนรู้เป็นการสร้างเชิงสังคมวัฒนธรรม (socially and culturally constructed)
5. การเรียนรู้ขับเคลื่อนโดยบริบทของสังคม (Socioemotional context) ที่มันเกิดขึ้น

Greenaway (2002) ได้ประมวลรูปแบบการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ ที่มีขั้นตอนที่ต่อเนื่องกันเป็นวงจรการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่มีผู้จัดให้มีขึ้นมาที่เรียกว่าวงจรการอบรม (Training Cycle) หรือเป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติการเรียนรู้ของบุคคล การเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์นี้อาจมีจำนวนขั้นตอนแตกต่างกันไปดังนี้

Neill (2004) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ ถือว่าเพียงพอแล้วสำหรับการเรียนรู้ สอดคล้องกับปรัชญาการเรียนรู้ของขงจื้อที่กล่าวไว้ว่า Tell me, and I will forget. Show Me, and I May Remember. Involve Me, and I will Understand. เป็นการเรียนรู้ที่รวมการที่ประสบการณ์ และการเรียนรู้ไว้ด้วยกัน

Mark Tittly (1994) ได้เสนอรูปแบบการเรียนรู้จากประสบการณ์ว่ามีกระบวนการเรียนรู้เป็นวงจรแหล่งการเรียนรู้จำนวน 6 ขั้นตอน โดยมีรายละเอียดในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

1. ประสบการณ์ (Experience) ในขั้นตอนนี้จะเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ทบทวนประสบการณ์เดิม และให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้จากประสบการณ์ โดยผู้สอนต้องกระตุ้นสร้างแรงจูงใจ โดยอาจใช้รูปแบบต่าง ๆ เช่น การแสดงบทบาทสมมติ การชมวิดีโอ ภาพยนตร์ หรือ เกม

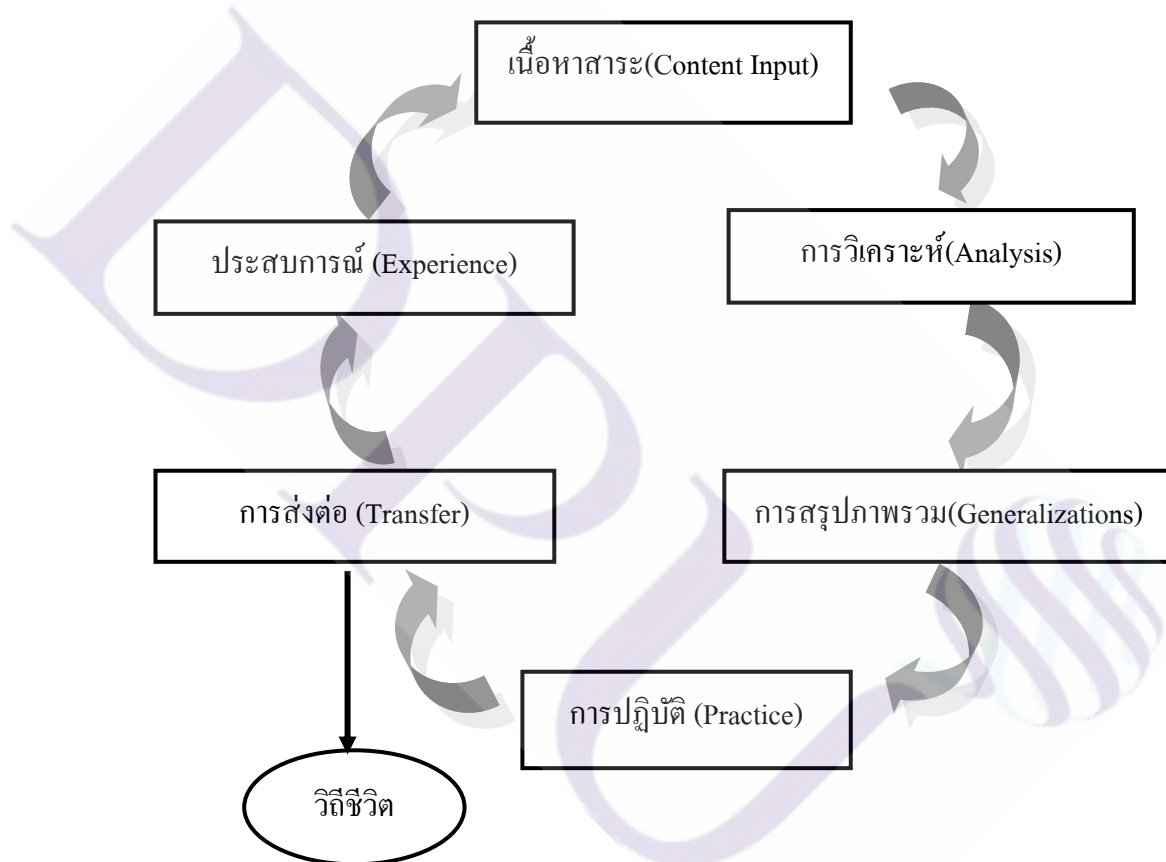
2. การนำเสนอเนื้อหาสาระ (Content Input) ผู้สอนต้องนำเสนอเนื้อหาสาระให้ผู้เรียนรับรู้ อาจใช้การบรรยาย การอ่านจากเอกสารคู่มือ การชมภาพยนตร์ หรือการอภิปรายร่วมกัน

3. การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นการวิเคราะห์ทบทวนประสบการณ์ โดยการใช้ข้อมูลที่ผู้สอนได้นำเสนอ การวิเคราะห์นี้อาจใช้เทคนิคการประชุมกลุ่มย่อย อภิปรายผลเพื่อหาข้อยุติ

4. การสรุปภาพรวม (Generalizations) เป็นการสรุปแนวคิดในภาพรวม หลังจากได้ข้อมูลและผ่านการวิเคราะห์มาแล้ว จะได้เป็นประสบการณ์ใหม่สำหรับตนเอง

5. การปฏิบัติหรือทดลอง (Practice or Tryout) เป็นการทดลองปฏิบัติจริงเมื่อได้ผลสรุปของแนวคิดหรือประสบการณ์ใหม่ เพื่อเป็นการตรวจสอบและยืนยันในประสบการณ์ที่ได้รับ

6. การส่งต่อ (Transfer) เป็นขั้นตอนของการนำประสบการณ์ใหม่ไปใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นการนำความรู้ที่ได้เรียนรู้นำไปใช้จริงในสถานการณ์ต่าง ๆ และจะนำไปสู่การเกิดประสบการณ์ใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่องเป็นวงจรแห่งการเรียนรู้ รายละเอียดดังภาพที่ 2.4

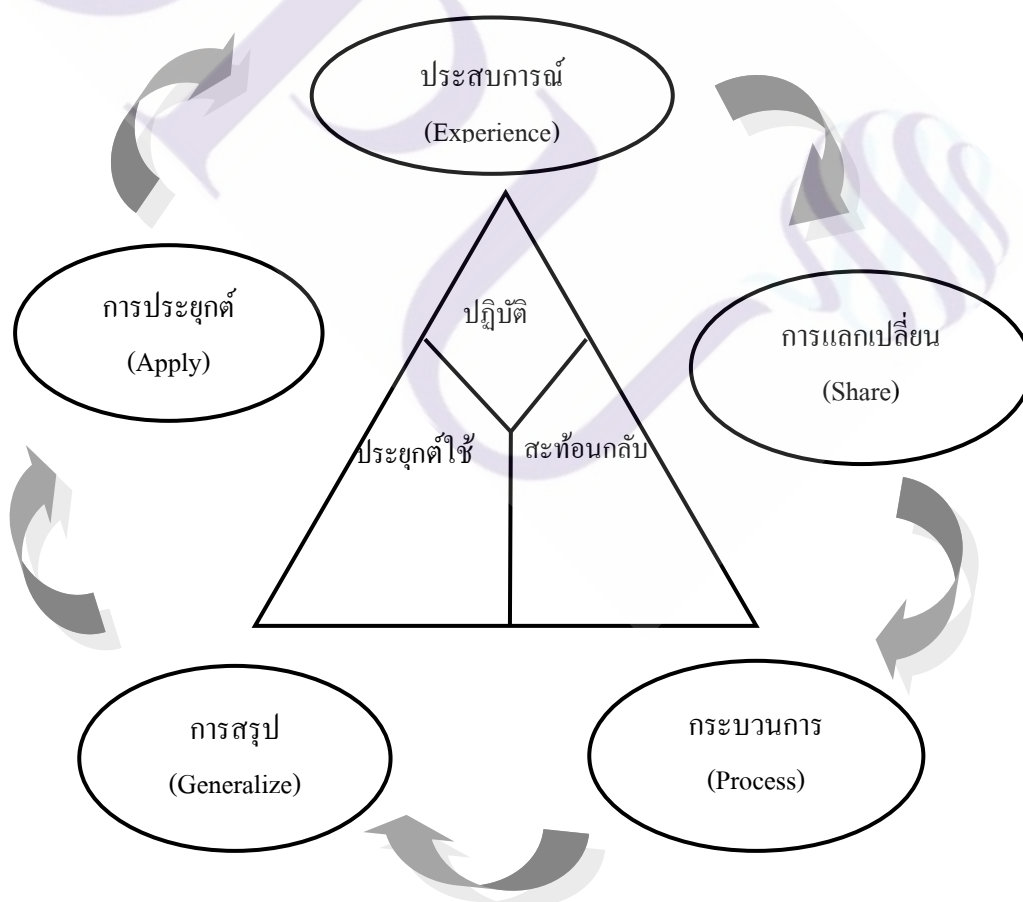

ภาพที่ 2.4 วงจรการเรียนรู้จากประสบการณ์ Mark Tittly (1994)

Ester Goh (1998) ได้เสนอรูปแบบการเรียนรู้จากประสบการณ์จะมีวงจรการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน โดยได้เสนอแนวคิดว่าในทุกรูปแบบการเรียนรู้จากประสบการณ์จะมีกระบวนการพื้นฐานจำนวน 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย การปฏิบัติ (Do) การไตร่ตรอง (Reflect) และการประยุกต์ใช้ (Apply) รายละเอียดวงจรการเรียนรู้จากประสบการณ์ของ Goh (1998) มีจำนวน 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย

1. ประสบการณ์ (Experience) เป็นการรับรู้ประสบการณ์จากการปฏิบัติจริง จากการเข้าร่วมกิจกรรม หรืออาจเป็นการกำหนดประสบการณ์ใหม่
2. การแลกเปลี่ยน (Share) เป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูล การสังเกต การไตร่ตรอง และนำเสนอข้อมูล
3. กระบวนการ (Process) เป็นการถกเถียงอภิปรายผลข้อมูล การค้นหาประสบการณ์ การวิเคราะห์ และสะท้อนกลับข้อมูล
4. การสรุปภาพรวม (Generalize) เป็นการสรุปภาพรวมและกำหนดเป็นประสบการณ์ใหม่ และทดสอบ/ทดลองปฏิบัติจริง
5. การประยุกต์ใช้ (Apply) เป็นการนำผลการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ เป็นการนำไปปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน

รูปแบบวงจรการเรียนรู้จากประสบการณ์ของ Goh (1998) มีความครอบคลุมแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์หลายแนวคิด สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม และเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ได้ใช้ทดลองกับผู้เรียนในมหาวิทยาลัย พบว่าได้ผลดีเป็นอย่างมาก รายละเอียดดังภาพ ที่ 2.5

ภาพที่ 2.5 วงจรการเรียนรู้จากประสบการณ์ของ Ester Goh (1998)

2.2.1.5 ลักษณะการเรียนรู้ตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์

การเรียนรู้จากประสบการณ์ เป็นการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้จากประสบการณ์ นักวิชาการหลายท่านได้อธิบายลักษณะของการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ไว้คล้ายคลึงกัน ดังนี้

Kolb (1986) ยังได้เสนอว่าการเรียนรู้จากประสบการณ์จะมีคุณลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากการเรียนรู้โดยทั่วไป ซึ่งคุณลักษณะของการเรียนรู้จากประสบการณ์นั้นจะประกอบไปด้วย

1. การเรียนรู้เป็นกระบวนการไม่ใช่ผลลัพธ์
2. การเรียนรู้เป็นความต่อเนื่องภายใต้ประสบการณ์ของบุคคล
3. การเรียนรู้เป็นการแสวงหาทางออกในการแก้ไขปัญหา
4. การเรียนรู้เป็นองค์รวมเพื่อการพัฒนาปรับปรุง
5. การเรียนรู้เป็นความเชื่อมโยงระหว่างคนกับสิ่งแวดล้อม
6. การเรียนรู้เป็นกระบวนการสร้างสรรค์ความรู้

Woolfe (1992) อ้างถึงใน Burnard (1996) ได้สรุปเกี่ยวกับลักษณะการเรียนรู้จากประสบการณ์ไว้ดังนี้

1. การเรียนรู้จากประสบการณ์ให้ความสำคัญกับประสบการณ์ของแต่ละบุคคล โดยใช้ประสบการณ์ของตนเองเป็นฐานในการเข้าใจตนเอง (Self-Understanding) และสำรวจความต้องการแหล่งข้อมูล และวัตถุประสงค์ของตนเอง

2. การมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ในเชิงรุกมากกว่ารับ

3. อำนาจในการควบคุมการเรียนรู้จะถูกเปลี่ยนแปลงจากผู้สอน ไปสู่ผู้เรียน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนจะเท่าเทียมกัน

4. ผู้เรียนเป็นผู้รับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง โดยการเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนพยายามดูดซับความรู้ภายนอกเข้าสู่กรอบความคิดภายในของตนเอง ผู้เชี่ยวชาญจะเป็นเพียงแหล่งข้อมูลและผู้ดำเนินงาน

Burnard (1996) อธิบายว่าการเรียนรู้จากประสบการณ์มีลักษณะสำคัญ คือ

1. เป็นการเรียนรู้ที่เน้นการกระทำ การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีที่สุดเมื่อผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติอย่างจริงจัง นอกจากนี้ยังเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ โดยเท่าเทียมกับผู้สอน และมีสิ่งเร้าที่หลากหลายกว่าบรรยายของผู้สอนเพียงอย่างเดียว เช่น บทบาทสมมติ การแสดงละคร เป็นต้น ซึ่งจะทำให้การเรียนรู้น่าสนใจมากขึ้น

2. ผู้เรียนได้รับการกระตุ้นให้คิดทบทวนเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเอง เนื่องจากประสบการณ์อย่างเดียวไม่เพียงพอที่จะมั่นใจได้ว่าการเรียนรู้เกิดขึ้น ความสำคัญจึงอยู่ที่การบูรณา

การประสบการณ์ใหม่กับประสบการณ์เดิม โดยผ่านกระบวนการคิดทบทวน ซึ่งอาจเกิดขึ้นในตัวผู้เรียนโดยลำพัง หรือเกิดขึ้นโดยกระบวนการกลุ่มจากการอภิปราย

3. ผู้สอนยอมรับการเรียนรู้ของผู้เรียนจากประสบการณ์ที่เกิดขึ้น โดยไม่ตีค่าให้ความหมายหรือแปลความในสิ่งที่ผู้เรียนนำเสนอ เพราะการให้คุณค่าเป็นบทบาทของผู้เรียนเอง ผู้สอนมีบทบาทเป็นเพียงผู้อำนวยการความสะดวกมากกว่าครู ผู้บรรยายหรือผู้นำ

4. เป็นการเรียนรู้ที่เน้นประสบการณ์ของแต่ละบุคคล โดยให้ความสำคัญกับความเข้าใจของผู้เรียน และการสร้างมุมมองต่าง ๆ ตามความคิดของผู้เรียนเอง

5. ประสบการณ์ของแต่ละบุคคลเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีคุณค่า ผู้เรียนจะถูกกระตุ้นให้คิดทบทวนเกี่ยวกับประสบการณ์ในอดีตเพื่อวางแผนสำหรับอนาคต จึงกล่าวได้ว่าเป็นการพยายามใช้ประสบการณ์ของแต่ละบุคคลให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้

6. มีการรับฟังซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นหัวใจของการเรียนรู้ ผู้สอนไม่เพียงแต่รับฟังทุกคน แต่ต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนรับฟังซึ่งกันและกัน โดยเคารพในความเป็นบุคคลและแสดงบทบาทในการเป็นผู้ฟังที่ดี

2.2.2 แนวคิดการเรียนการสอนตามสภาพจริง (Authentic Learning)

2.2.2.1 ความหมายของการเรียนรู้ตามสภาพจริง

Patton (2001, p. 2) กล่าวว่า การเรียนการสอนตามสภาพจริงหมายถึง เป็นการเรียนการสอนที่ผู้เรียนรู้สร้างความหมายจากประสบการณ์ของตนเอง ทำให้ความรู้และความเชื่อที่ได้จะมาจาก การเรียนรู้ของตนเอง และเป็นความรู้ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริงและมีคุณค่าต่อตนเอง ซึ่งนอกเหนือจากสภาพภายในโรงเรียน ภายใต้กระบวนการสืบสวนทางวิชาการ

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2542, น. 10) ได้ให้ความหมายการเรียนรู้ตามสภาพจริง หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ไม่ยึดยึดความรู้ เนื้อหาสาระให้กับผู้เรียน เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม บทบาทผู้สอนเป็นผู้เอื้ออำนวยความสะดวกการเรียนรู้ รับผิดชอบและวิเคราะห์วิธีการเรียนรู้กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการเรียนรู้ การเรียนรู้ด้วยตนเอง กระบวนการเรียนรู้จากกลุ่ม โดยผู้เรียนสร้างความรู้เชิงความคิดและสร้างสรรค์ความรู้ เช่น สังคม วัฒนธรรม ขึ้นมาด้วยตัวผู้เรียนเอง โดยเป็นผู้บอกความรู้เองนอกจากทักษะทางวิชาการที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนแล้ว การเสริมสร้างทักษะทางสังคมให้ผู้เรียนมีความละเอียดอ่อนทางอารมณ์ มีสุนทรียภาพ พร้อมทั้งจะสร้างสังคมให้มีความรักในเพื่อนมนุษย์ มีความรักและรับผิดชอบต่อครอบครัว รักชุมชน รักธรรมชาติให้มีความสมดุล มีเอกภาพเพื่อให้เกิดความสุขและสันติ เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต และเตรียมตัวเพื่อกำหนดท่าทีแห่งการเรียนรู้ พร้อมทั้งจะรับและเลือกปฏิเสธข่าวสาร เทคโนโลยีด้วยวิถีทางแห่งปัญญา

สุนทร เขยขึ้น (2543, น. 2) ได้ให้ความหมายการเรียนรู้ตามสภาพจริง หมายถึง 1) กระบวนการเรียนรู้ที่ไม่ยึดยึดความรู้และเนื้อหาสาระให้ผู้เรียน 2) เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม 3) ผู้สอนเป็นผู้เอื้ออำนวยการเรียนรู้ รับผิดชอบ และวิเคราะห์วิธีการเรียน กระตุ้นให้ผู้เรียนให้รู้จักวิธีการเรียนรู้ การเรียนรู้ด้วยตนเอง และกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง และกระบวนการเรียนรู้จากกลุ่ม 4) ผู้เรียนสร้างความรู้เชิงความคิดและสร้างสรรค์ความรู้

ราชน มีศรี (2544, น. 38) ได้ให้ความหมายการเรียนรู้ตามสภาพจริง หมายถึง การเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโลกนี้จริง ๆ ที่ผู้เรียนรู้และพบเห็นในชีวิตประจำวันในสภาพที่เป็นจริง หรือเรียนรู้จากการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนเพื่อกระตุ้นให้เกิดกระบวนการคิด (Thinking processes) และพฤติกรรมในตัวผู้เรียน

ทิสนา แจมมณี (2558, น.135) ความหมายของการเรียนรู้ตามสภาพจริง หมายถึง การดำเนินการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยการให้ผู้เรียนเข้าไปเผชิญสภาพการณ์จริง ปัญหาจริง ในบริบทจริง และร่วมกันศึกษาเรียนรู้ แสวงหาความรู้ ข้อมูล และวิธีการต่าง ๆ เพื่อที่จะแก้ไขปัญหา นั้น และได้รับผลการประเมินตามมาตรฐานคุณภาพในชีวิตจริง

2.2.2.2 หลักการและทฤษฎีของการเรียนรู้ตามสภาพจริง

ราชน มีศรี (2544, น. 39-41) สถานการณ์ในการเรียนการสอนตามสภาพจริงต้องอาศัยทฤษฎีที่มีสมมติฐาน 2 ประการ คือ

1. การเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลงของมนุษย์ที่เกิดขึ้นอยู่เสมอ ผู้เรียนไม่สามารถทำพฤติกรรมหนึ่งก่อนการเรียนรู้ แต่หลังจากการเรียนรู้แล้วจะสามารถทำได้ นั่นคือ พฤติกรรมของมนุษย์เกิดขึ้นหรือมีการเปลี่ยนแปลงหลังจากการเรียนรู้

2. เมื่อพิจารณาได้ว่าเกิดการเรียนรู้แล้ว การเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมหรือความสามารถจะเป็นผลจากการที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม จากสมมติฐานดังกล่าวข้างต้น ได้มีทฤษฎีที่สอดคล้องในหลักการของการเรียนรู้ตามสภาพจริง ดังนี้คือ

2.1 Schema theory เป็นทฤษฎีเน้นการที่สมองจัดเก็บข้อมูลข่าวสารหรือความรู้ เข้าไว้ โดยการเชื่อมโยงสิ่งที่เราได้ยืม เห็น สัมผัส และทดลองจากสิ่งที่เรารู้ ถ้ามีการเชื่อมโยงที่ดีเข้าไปในความทรงจำระยะยาว ผู้นั้นก็จะสามารถเรียนรู้ใช้ข้อมูล และทำการตัดสินใจที่ดีได้เร็วมากและดีขึ้นเท่านั้น Schema เป็นโครงสร้างของข้อมูลเพื่อทำหน้าที่เป็นตัวแทนโนทัศน์ (Concepts) ที่เก็บไว้ในความจำ โดยสรุปแล้ว Schema เป็นเหมือนชุดความรู้หลาย ๆ ชุดที่เอื้ออำนวยต่อการใช้ความรู้ นั้น ๆ ในลักษณะที่แตกต่างกัน ทำอย่างไรเราจึงจะจัดการเรียนการสอนให้เกิดการพัฒนาของ Schemata ได้ วิธีหนึ่งที่สามารถทำได้ก็คือ การให้ผู้เรียนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ให้สมาชิกกลุ่มแก้ปัญหา ร่วมกัน และให้อธิบายว่า เหตุใดตนจึงคิดหาหนทางแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการดังกล่าว โดยเฉพาะการ

สร้างกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นกรณีศึกษา (case study) หรือกิจกรรมแก้ปัญหา (problem-based activity) จะช่วยพัฒนา Schemata ได้เป็นอย่างดี

2.2 Cognitive Flexibility ทฤษฎีนี้เน้นการนำเสนอการเรียนรู้ออกในสภาพที่เป็นจริง (Authentic Context) การออกแบบการเรียนการสอนด้วยทฤษฎีนี้จะนำเสนอเป็นกรณีศึกษาย่อย (Mini-Case Study) แล้วเสนอทางเลือกให้แก่ผู้เรียนเพื่อให้เกิดความยืดหยุ่น ซึ่งจะเป็นการเรียนรู้ออกในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้เรียนอาจพบเห็นได้ในชีวิตจริง ผู้เรียนจะสามารถบูรณาการความรู้ใหม่กับความรู้เดิมเข้าด้วยกันและแก้ปัญหา

2.3 Generative Learning ผู้เรียนมีแนวโน้มที่จะสร้างมโนทัศน์และความหมายที่สอดคล้องกับการเรียนรู้เดิม ยิ่งผู้เรียนมีความกระตือรือร้นการเรียนรู้ก็จะเกิดขึ้น การเรียนรู้เป็นการผสมผสานที่เป็นทั้งนามธรรม และรูปธรรมของผู้เรียนเข้ากับประสบการณ์เดิมที่มีมาก่อน โดยเก็บไว้ในความจำและกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ ดังนั้น การเรียนรู้อย่างเข้าใจจึงเป็นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

2.4 Motivational Theory ทฤษฎีแรงจูงใจนี้เน้นถึงความสำคัญของการทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และคงความสนใจนั้นไว้ได้ยาวนาน โดยเน้นประเด็นแรงจูงใจ 4 ประการของเคลเลอร์ Keller (1993 อ้างถึงใน ราเชน มีศรี, 2544, น. 39-40) คือ

1. ความสนใจ หมายถึง ความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียนได้รับการกระตุ้นหรือไม่และการกระตุ้นจะยังคงอยู่ได้ยาวนานตามเวลาอันควรหรือไม่
2. ความจำเป็น หมายถึง การที่ผู้เรียนรับรู้และเข้าใจว่า การเรียนการสอนมีความสำคัญและจำเป็นต่อความพึงพอใจส่วนตัว และจะช่วยให้ตนเองประสบความสำเร็จในอนาคต
3. การคาดหวัง หมายถึง การที่ผู้เรียนมีแนวโน้มว่า ตนเองจะประสบความสำเร็จได้และความสำเร็จดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้โดยตนเองเป็นผู้กำหนด
4. การพึงพอใจ หมายถึง แรงจูงใจที่มีมาตั้งแต่เกิดของผู้เรียน และการตอบรับกับความสำเร็จที่เกิดขึ้นในเวลาต่อมา

2.5 Adult learning Theory ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ประการด้วยกันของ Brookfield (1986 อ้างถึงใน ราเชน มีศรี 2544, น. 40) คือ

1. การกำกับตัวเอง (Self-Direction) หมายถึง การดูแลรับผิดชอบตัวเองในฐานะที่เป็นผู้ใหญ่อันเป็นวัยแห่งการพึ่งพาตนเองและมีความรับผิดชอบ
2. ประสบการณ์ส่วนตัวที่เป็นแหล่งความรู้อันมีค่า
3. การประยุกต์ใช้โดยฉับพลัน หมายถึง การนำความรู้และประสบการณ์ที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

4. ความพร้อมในการเรียนรู้ซึ่งมีส่วนสัมพันธ์กับบทบาทที่ผู้เรียนมีอยู่ในที่ทำงาน

2.6 Constructivism ทฤษฎีนี้เน้นการเรียนรู้ในบริบทต่าง ๆ ความรู้ที่ผู้เรียนมีอยู่และสามารถใช้ได้อย่างเต็มที่นั้นจะได้รับการพัฒนามากยิ่งขึ้นหากนำไปใช้ในกิจกรรมที่มีความหมาย เจือปนในการเรียนรู้ตามหลักการของทฤษฎีนี้คือ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ซับซ้อนและผสมผสานกิจกรรมที่เป็นจริง การประเมินประนีประนอมทางสังคมอันเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ เนื้อหาการสอนที่สัมพันธ์สอดคล้องและเน้นการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.7 Meaningful Reception Learning ทฤษฎีนี้ผู้เรียนอาจจะประสบมาก็ถือได้ว่ามีความหมายทั้งสิ้น ความหมายเกิดขึ้นได้เมื่อผู้เรียนได้ตีความประสบการณ์ของตนเอง โดยใช้กระบวนการความรู้ความเข้าใจบางอย่าง ดังนั้น การเรียนรู้ที่มีความหมายจึงเป็นกระบวนการในการนำข้อมูลที่มีความหมายไปเชื่อมโยงกับสิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ไปแล้วในทางหลากหลาย และไม่สามารถเดาสุ่มได้

2.8 Metacognitive theory ทฤษฎีนี้มีผลอย่างมากในการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันของ Osman (1992 อ้างถึงใน ราเชน มิศรี, 2544, น.40) โดยเน้นการควบคุมและประเมินการคิดของตนเองอยู่ตลอดเวลา รู้ว่าตนเองรู้อะไร ทำอะไร บกพร่องเรื่องอะไร จะแก้ไขอย่างไร ผู้ที่สามารถควบคุมและประเมินการคิดของตนเองได้ เรียกว่าเป็นผู้มี Metacognitive

ทิสนา แคมมณี (2558, น. 133-134) หลักการของการเรียนรู้ตามสภาพจริงจึงเน้นในเรื่องต่อไปนี้

1. การเรียนรู้เรื่องใด ๆ ก็ตามย่อมมีความสัมพันธ์กับบริบทของเรื่องนั้น ๆ การเรียนรู้โดยคำนึงถึงบริบทแวดล้อมเป็นการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับความเป็นจริงจึงสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

2. สภาพการณ์จริง ปัญหาจริง เป็นโลกแห่งความจริง ซึ่งทุกคนจะต้องเผชิญ ดังนั้น การให้ผู้เรียนได้เผชิญกับสภาพการณ์จริง ปัญหาจริง จึงเป็นโอกาสที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ความเป็นจริง

3. การเรียนรู้ความเป็นจริง ของจริง เป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย เพราะสามารถนำไปใช้ได้ เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน จึงเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความใฝ่รู้ใฝ่อยากรู้

4. การให้ผู้เรียนเผชิญปัญหาและแก้ปัญหา จะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตจำนวนมาก

การจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง ผู้สอนควรเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ภายใต้ประสบการณ์ที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ข้อมูล

ความรู้ประสบการณ์ที่ได้ไปใช้ในสถานการณ์จริง หรือ โลกแห่งความเป็นจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสร้างความรู้ด้วยตนเองใช้กระบวนการสืบสอบทางวิชาการ และผู้เรียนได้มีโอกาสเชื่อมโยงกิจกรรมการเรียนการสอนไปสู่ชีวิตจริงของเขา

2.2.2.3 องค์ประกอบสำคัญของการเรียนการสอนตามสภาพจริง

Newman et al. (1995) ได้ทำการวิจัยที่ศูนย์การวิจัยทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยวิสคอนซินพบว่าผู้เรียนจะประสบความสำเร็จได้เมื่อใช้ความรู้ในการแก้ไขปัญหาและทดสอบสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและได้สร้างมาตรฐานเพื่อใช้เป็นองค์ประกอบสำคัญในการออกแบบการเรียนการสอนดังนี้

1. ผู้เรียนได้คิดขั้นสูง (Higher-Order Thinking) การเรียนการสอนตามสภาพจริงจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้จัดกระทำข้อมูลและใช้ความคิดในการสังเคราะห์ การสรุปนัยทั่วไป การอธิบายและการสรุปรวมเพื่อสร้างความเข้าใจและความหมายใหม่ ๆ สำหรับผู้เรียน

2. ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ระดับลึกมากกว่าความรู้พื้นฐาน การเรียนการสอนตามสภาพจริงจะต้องให้ผู้เรียนเข้าถึงแก่นความคิดของเนื้อหาวิชาใช้ความรู้ที่มากกว่าความรู้พื้นฐานโดยต้องมีการสำรวจความเชื่อมโยงความสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. ผู้เรียนได้มีโอกาสสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเนื้อหาสาระวิชาที่เรียน (Substantive Conversation) การเรียนการสอนตามสภาพจริง จะต้องให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้ในเนื้อหาวิชากับครูผู้สอนและกลุ่มผู้เรียนด้วยกัน เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในประเด็นต่างๆมากขึ้น

4. ผู้เรียนได้รับการสนับสนุนทางสังคม (Social Support for Student Achievement) การเรียนการสอนตามสภาพจริงจะต้องสร้างบรรยากาศที่ส่งผลดีแก่การเรียนรู้ได้แก่ การยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน (Mutual Respect) ระหว่างผู้เรียนและผู้สอนหรือผู้เรียนกับผู้อื่นเกิดความรู้สึกที่ดีจะต้องสร้างคุณค่าของตนเองโดยเพิ่มความพยายามให้มากขึ้น ผู้สอนต้องคาดหวังว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ความรู้และทักษะที่เป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญ

5. ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้จากการเรียนรู้สู่โลกภายนอก (Connections to the World Beyond the Classroom) การเรียนการสอนตามสภาพจริงจะต้องเชื่อมโยงความรู้ในเนื้อหาวิชาความรู้สู่ปัญหาสาธารณะ หรือ ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อสามารถนำความรู้ที่เรียนรู้ในชั้นเรียนอธิบายปัญหาต่าง ๆ นอกชั้นเรียนได้

Gordon (1998, pp. 4-8) ได้วิเคราะห์หาค่าองค์ประกอบการเรียนรู้ตามสภาพจริงดังนี้

1. ในการเรียนรู้ตามสภาพจริง บุคคลมักเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ อยู่เสมอ เล็กบ้างใหญ่บ้าง และจะต้องคิดตัดสินใจ และลงมือกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ในการเรียนรู้ตามสภาพจริงจึงต้องมีปัญหา การคิด การตัดสินใจ การกระทำ และผลของการคิดการตัดสินใจ

2. ในการเรียนรู้ตามสภาพจริง เมื่อมีปัญหาคือสิ่งที่ต้องตัดสินใจแก้ไขบุคคลจะแสวงหาทางแก้ไขโดยใช้ทรัพยากรหรือสิ่งต่าง ๆ ที่ตนมีอยู่หรือหามาได้ บุคคลจะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ที่จะช่วยตนได้ในทางใดทางหนึ่ง จะใช้ทรัพยากรรอบตัว เช่น หนังสือพิมพ์ โทรศัพท์ ฯลฯ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะนำมาใช้แก้ปัญหาคือตามสภาพจริงไม่มีการเรียนรู้เกิดขึ้นจากการที่นั่งเรียนกันเป็นแถวเหมือนสภาพในห้องเรียน

3. ในการเรียนรู้ตามสภาพจริง บุคคลใช้ความรู้ ทักษะ และเกิดความรู้สึกรู้สึกหรือพัฒนาเจตคติไปพร้อม ๆ กันตามสภาพจริง บุคคลจะดำเนินการจัดการเมื่อเกิดปัญหาใด ๆ บุคคลจะต้องคิดตัดสินใจ โดยใช้ความรู้ที่มีและแสวงหาข้อมูลที่เป็นต่อการตัดสินใจมาใช้ และตัดสินใจกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งที่ตนเห็นว่าดีที่สุดในขณะนั้น สอดคล้องกับสถานการณ์ ซึ่งการตัดสินใจกระทำการนั้น ๆ จะส่งผลให้เกิดความรู้ ทักษะ และเจตคติอื่น ๆ ตามมาด้วย ดังนั้น การพัฒนาความรู้ ทักษะและเจตคติต่าง ๆ ตามสภาพจริง จึงเป็นการพัฒนาที่เกิดขึ้นในบริบทตามสภาพจริง ๆ นั้น

ดังนั้น หากผู้สอนไม่สามารถที่จะนำผู้เรียนไปเรียนรู้ตามสภาพจริงในบริบทจริงได้ ผู้สอนสามารถที่จะจัดกระบวนการเรียนรู้ตามสภาพจริงให้เกิดขึ้นในห้องเรียนได้โดยการจัดสภาพการณ์การเรียนรู้ในห้องเรียนให้มีองค์ประกอบของการเรียนรู้เช่นเดียวกันกับที่เกิดขึ้นตามสภาพจริง กล่าวคือ ให้ผู้เรียนได้เผชิญปัญหาที่เป็นจริง ได้คิด ได้แสวงหาข้อมูลที่จะใช้ในการตัดสินใจ และได้ตัดสินใจกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยที่ผู้เรียนจะได้รับผลการประเมินการกระทำของตนตามมาตรฐานคุณภาพในชีวิตจริง และมีโอกาสที่จะนำการเรียนรู้ทั้งทางด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติไปใช้ในบริบทอื่น ๆ และพัฒนาปรับปรุงต่อไปเรื่อย ๆ

2.2.2.4 แนวคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามสภาพจริง

Newman (1995) ได้นำเสนอหลักการหรือข้อคำนึงในการนำแนวคิดการเรียนการสอนตามสภาพจริงไปใช้ให้มีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. ครูต้องคุ้นเคยกับการยอมรับและการใช้ความรู้เดิมของผู้เรียนซึ่งการดูซึมซับใหม่ของผู้เรียนขึ้นอยู่กับว่าข้อมูลนั้นช่วยให้อธิบายหรือขยายประสบการณ์เดิมของตนเองอย่างมีความหมายได้มากเพียงใด

2. ครูต้องตระหนักว่าผู้เรียนเป็นนักคิดที่ซับซ้อนที่พยายามสร้างความหมายของโลกครูจะต้องเน้นในการสร้างโอกาสสำหรับการคิดระดับสูง และความเข้าใจที่ลึกซึ้งมากกว่าการเรียนรู้แบบธรรมดาและการได้ความรู้กว้าง ๆ อย่างเพียงผิวเผิน

3. ครูต้องให้โอกาสที่หลากหลายสำหรับผู้เรียนในการใช้การสนทนาการเรียนรู้และรูปแบบอื่น ๆ ของกระบวนการข้อมูลข่าวสาร

4. ครูต้องเป็นผู้อำนวยความสะดวกผู้แนะนำหรือผู้สังเกตที่กระตุ้นให้ผู้เรียนทำงานในการเรียนรู้มากกว่าการทำหน้าที่ให้ข้อมูลข่าวสารหรือข้อเท็จจริง

5. ผู้เรียนจะต้องใช้ความพยายามในการสร้างความเข้าใจและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ครูและผู้เรียนจะต้องร่วมมือ เชื่อใจ และตั้งความหวังสำหรับความสำเร็จของตนเองในระดับสูง

Gordon (1998, p. 6) ได้เสนอแนวคิดในการจัดกิจกรรมไว้ 3 ระดับ ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมแก้ปัญหาท้าทายความสามารถทางวิชาการ (Academic Challenges) ได้แก่ การนำเสนอหาสาระที่ต้องการสอนมาปรับเปลี่ยนให้อยู่ในรูปของปัญหา แล้วให้ผู้เรียนเผชิญปัญหา ได้ร่วมมือกันหาทางแก้ไข แสวงหาข้อมูล นำข้อมูลทางวิชาการมาใช้ในการตัดสินใจตัดสินใจลงมือกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง และประเมินด้วยมาตรฐานคุณภาพในชีวิตจริง

2. การจัดกิจกรรมสวมบทบาทในสถานการณ์จำลอง (Scenario Challenges) ได้แก่ การนำเสนอหาสาระที่ต้องการสอนมาจัดทำเป็นสถานการณ์จำลองที่สะท้อนความเป็นจริง ชีวิตจริง แล้วให้ผู้เรียนสวมบทบาทใดบทบาทหนึ่งและลงไปในสถานการณ์จำลองนั้น ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้ศึกษาและใช้ความรู้และทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการเข้าใจสภาพการณ์จริงและชีวิตจริง

3. การจัดกิจกรรมเผชิญปัญหาตามสภาพจริง (Real-Life Problems) ได้แก่ การนำผู้เรียนไปเผชิญปัญหาจริงในบริบทจริง และร่วมกันศึกษาเรียนรู้เพื่อที่จะแก้ปัญหาที่นั้น ตัดสินใจกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อแก้ปัญหาที่นั้น และได้รับผลจากการกระทำนั้น ๆ

การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่เป็นชีวิตจริง อันส่งผลให้การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นนั้นเต็มศักยภาพของผู้เรียนมี ดังนี้

1. การปฏิบัติในชีวิตจริง สามารถถ่ายโยงไปสู่สถานการณ์ใหม่ได้ดีกว่าการนำความรู้จากการเรียนรู้ทั่ว ๆ ไปมาใช้ชีวิตจริง

2. ผู้เรียนได้ใช้ความคิดและการปฏิบัติอย่างมีความหมายต่อตัวผู้เรียน เนื่องจากผู้เรียนได้คิดงานเองและปฏิบัติตามความคิดของเขาเองทำให้เกิดความมุ่งมั่น และทำให้เสร็จเพื่อที่จะได้เห็นผลแห่งการคิดนั้น

3. กระตุ้นให้ผู้เรียนอยากคิด อยากทดลองและปฏิบัติการกำหนดปัญหาที่ท้าทายย่อย และเป็นไปได้ในชีวิตจริง นอกจากมีความหมายต่อผู้เรียนแล้ว ยังทำให้ผู้เรียนไม่เบื่อหน่าย อยากคิด อยากทำให้สำเร็จ

4. เน้นให้ผู้เรียนคิดและปฏิบัติด้วยแนวทางของตนเอง แนวคิดที่เน้นชีวิตจริง มุ่งให้ผู้เรียนแก้ปัญหาด้วยตนเอง ปฏิบัติในสิ่งที่ตนชอบ ดังนั้น การกำหนดงานจะเปิดกว้างให้ผู้เรียนได้มีอิสระในการคิด ไม่ควรเป็นงานที่ทำตามคำสั่ง เพราะจะไม่ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์

5. ส่งเสริมให้นำความรู้จากเนื้อหาวิชามาประยุกต์ใช้ให้เป็นธรรมชาติของชีวิตจริง จากความคิดข้างต้นสรุปว่า การเรียนรู้ตามสภาพจริง หมายถึง การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ โดยจัดให้ผู้เรียนเข้าไปเผชิญสภาพการณ์จริง ปัญหาจริง และในบริบทจริง ในสภาพที่เป็นจริงตามที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน หรือเรียนรู้จากการจัดสภาพแวดล้อม เพื่อกระตุ้นให้เกิดกระบวนการคิด และพฤติกรรมในตัวผู้เรียน

2.3 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนด้วยการนำตนเอง

1. ความหมายของการเรียนด้วยการนำตนเอง (Self-Directed Learning)

Boud (1982, p. 27) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นการที่ผู้เรียนมีจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ที่มาจากความต้องการของตนเอง มีทิศทางการทำงานและความรับผิดชอบในงานของตน ไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์การเรียนเช่นใด และระดับอายุของผู้เรียนจะเป็นเท่าใด

Cheren (1983, pp. 13-62) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เฉพาะของบุคคล โดยมีเป้าหมายที่พัฒนาการเรียนรู้ ความสามารถในการวางแผน การปฏิบัติตามแผนและการประเมินผลการเรียนของตน

Bonham (1989 อ้างใน Bouchar, 1994 p. 129) การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นวิธีการเรียนรู้ที่ผู้เรียนบริหารตนเอง หรือเป็นกระบวนการจูงใจตนเองให้เรียน ให้ปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนและปรับปรุงการเรียนของตน

Hiemstra (1996, p. 428) ได้ให้ความหมายของ SDL ซึ่งเป็นตัวย่อที่นักวิชาการใช้แทนคำ Self-Directed Learning ดังนี้

1. ผู้เรียนแต่ละคนมีพลังที่จะเพิ่มความรับผิดชอบต่อการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับความพยายามในการเรียนรู้
2. ผู้เรียนมีความสามารถที่จะชี้นำตนเองได้ในสถานการณ์การเรียนรู้
3. การชี้นำตนเองในการเรียนไม่ได้หมายความว่า การเรียนรู้ทั้งหมดจะเกิดขึ้นตามลำพัง (อย่างโดดเดี่ยว) จากผู้เรียนอื่น ๆ

4. ผู้เรียนที่ชี้นำตนเอง สามารถที่จะถ่ายโอนทั้งเรื่องของความรู้และทักษะการเรียนรู้จากสถานการณ์หนึ่งไปสู่อีกสถานการณ์หนึ่ง

5. การเรียนด้วยตนเอง สามารถเกี่ยวข้องกับกิจกรรมและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น การชี้นำตนเองในการอ่าน การมีส่วนร่วมในกลุ่มศึกษาหรือการติวกัน การฝึกงาน การสนทนาผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ กิจกรรมการเขียนสะท้อนคิด

6. บทบาทสำคัญของครู คือ การสนทนากับผู้เรียน การจัดหาแหล่งเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้ และการส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

7. สถานศึกษาบางแห่งกำลังหาวิธีส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยโปรแกรมการเรียนรู้แบบเปิด การศึกษาแบบรายบุคคล เปิดวิชาเรียนที่แตกต่างไปจากเดิม และโปรแกรมแบบใหม่อย่างอื่น ๆ

Borich (1992, p. 286) กล่าวถึง การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองว่า เป็นวิธีเรียนและวิธีสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการการเรียนรู้ของตนเองอย่างกระตือรือร้นเพื่อให้ได้ความรู้ โดยผู้เรียนได้ใช้กระบวนการเรียนในระดับสูงขึ้น ได้แก่ การใช้เหตุผล การคิดแก้ปัญหา และการคิดวิเคราะห์ซึ่งมีความซับซ้อนมากกว่า การได้รู้ ได้เข้าใจและการนำไปใช้ ซึ่งเป็นทักษะการเรียนรู้ในขั้นต่ำที่เกิดได้ในการเรียนโดยทั่วไป

Brookfield (1994, p. 61) สรุปการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองไว้ว่า การแสวงหาความรู้โดยผู้เรียนเป็นผู้กำหนดเป้าหมายการเรียนที่ชัดเจน ควบคุมกิจกรรมการเรียนของตนในด้านเนื้อหาและวิธีการเรียน โดยอาจขอความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ เช่น การกำหนด และใช้หนังสือประกอบการเรียนหรือบทความต่าง ๆ จากบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเลือกวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ทิสนา เขมมณี (2557, น. 125-126) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนนำตนเอง (Self-Directed Learning) หมายถึง การให้อิโกลาสผู้เรียนวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งครอบคลุมการวินิจฉัยความต้องการในการเรียนรู้ของตน การตั้งเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ การเลือกวิธีเรียนรู้ การแสวงหาแหล่งความรู้ การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งการประเมินตนเอง โดยครูอยู่ในฐานะกัลยาณมิตร ทำหน้าที่กระตุ้นและให้คำปรึกษาผู้เรียนในการวินิจฉัยความต้องการกำหนดวัตถุประสงค์ ออกแบบแผนการเรียนรู้ และจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ แหล่งข้อมูล รวมทั้งร่วมเรียนรู้ไปกับผู้เรียนและติดตามประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วย มีตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. ผู้เรียนมีการวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง
2. ผู้เรียนมีการวินิจฉัยความต้องการในการเรียนรู้ของตน (learning needs)

3. ผู้เรียนมีการตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้ด้วยตนเอง (learning goals)
4. ผู้เรียนมีการเลือกวิธีเรียนด้วยตนเอง (learning strategies)
5. ผู้เรียนมีการแสวงหาแหล่งความรู้ (learning resources) รวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเอง
6. ผู้เรียนมีการประเมินผลการเรียนด้วยตนเอง (learning evaluation)
7. ผู้สอนมีการสนับสนุน ส่งเสริมให้คำแนะนำ และความช่วยเหลือแก่ผู้เรียนในขั้นตอนต่างๆ ตามความเหมาะสมและความจำเป็น
8. ผู้สอนมีการวัดระดับและประเมินผล โดยใช้ผลการประเมินของตนเองและของผู้เรียนประกอบกัน

จากความคิดข้างต้นสรุปว่า การเรียนด้วยการนำเองหมายถึง การเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีความเชื่อมั่น มีวินัย มีความรับผิดชอบ บริหารตนเอง และใช้กระบวนการเรียนในระดับสูงขึ้นไป โดยเป็นผู้กำหนดเป้าหมาย การเรียนรู้ที่มาจากความต้องการของตนเอง สามารถวางแผนการเรียนรู้ เลือกวิธีการเรียนรู้ แสวงหาแหล่งความรู้ รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งประเมินตนเองได้

2. ความสำคัญของการเรียนด้วยการนำตนเอง

ความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองนักการศึกษาได้เห็นความสำคัญและประโยชน์ของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมากขึ้นและผู้นำเสนอแนวคิดที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองดังนี้

Knowles (1975, pp. 14 – 15) กล่าวถึงความสำคัญและประโยชน์ของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ดังนี้

1. บุคคลที่เรียนรู้ด้วยการริเริ่มของตนเองจะเรียนได้มากกว่า ดีกว่า มีความตั้งใจ มีจุดมุ่งหมายและมีแรงจูงใจสูงกว่า สามารถนำประโยชน์จากการเรียนรู้ไปใช้ได้ดีกว่าและยาวนานกว่าคนที่เรียนโดยเป็นเพียงผู้รับ หรือรอการถ่ายทอดจากผู้สอน

2. การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสอดคล้องกับการพัฒนาการทางจิตวิทยา และกระบวนการทางธรรมชาติ ทำให้บุคคลมีทิศทางของการบรรลุนิติภาวะจากลักษณะหนึ่งไปสู่อีกลักษณะหนึ่ง เช่น

ความต้องการพึ่งพาคนอื่น / ไม่เป็นตัวของตัวเอง	สู่ ความเป็นตัวของตัวเอง
ความสามารถต่ำ	สู่ ความสามารถสูงขึ้น
ความรับผิดชอบต่ำ	สู่ ความรับผิดชอบสูงขึ้น
ความเห็นแก่ตัว	สู่ การช่วยเหลือผู้อื่น
การไม่ยอมรับตนเอง	สู่ การยอมรับตนเอง

การเลียนแบบ

คู่ การริเริ่ม

ความหุนหัน

คู่ ความมีเหตุผล

3. การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองทำให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ ซึ่งเป็นลักษณะที่สอดคล้องกับพัฒนาการใหม่ ๆ ทางการศึกษา เช่น หลักสูตร ห้องเรียนแบบเปิด ศูนย์บริการวิชาการ การศึกษาอย่างอิสระ มหาวิทยาลัยเปิด ล้วนเน้นให้ผู้เรียนรับผิดชอบการเรียนรู้เอง

4. การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองทำให้มนุษย์อยู่รอด การมีความเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ เกิดขึ้นเสมอทำให้มีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาเรียนรู้ การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองจึงเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต

นอกจากนี้ Knowles ยังกล่าวถึงความจำเป็นที่ต้องสอนให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง สรุปได้ว่าทุกวันนี้คนส่วนใหญ่แสวงหาการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น ได้เรียนรู้ทักษะการเรียนจากการสอนของผู้สอน จึงยังไม่รู้วิธีวินิจฉัยความต้องการในการเรียนของตนเอง ไม่สามารถกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ของตนเอง ไม่สามารถระบุแหล่งความรู้ที่ต้องการและวางแผนใช้ยุทธวิธี สื่อการเรียน และแหล่งความรู้เหล่านั้น

Boydell (1976 อ้างถึงใน Boud, 1982, p. 34) การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองทำให้ผู้เรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีการปรับวิธีการแก้ปัญหาของตนเอง มีความยืดหยุ่น มีความสำเร็จ มีความสร้างสรรค์ สามารถปรับพฤติกรรม จัดการกับปัญหาได้ดีขึ้น และเรียนรู้วิธีการที่จะเรียนรู้

Dickinson (1987, pp. 18–35) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แม้ว่าโอกาสในการฝึกปฏิบัติไม่เท่ากัน มีความแตกต่างในด้านความถนัด วิธีคิด ยุทธวิธีการเรียนรู้ และความมุ่งหมายในการเรียน จึงเป็นวิธีการเรียนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในทางบวกและเรียนรู้ที่จะเรียน

Borich (1992, p. 286) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองจะช่วยให้ผู้เรียนสร้างความเข้าใจและความหมายจากเนื้อหาตำราด้วยตนเอง ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักให้เหตุผล แก่ปัญหาและคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียน และยังช่วยเพิ่มทักษะการควบคุมตนเอง และพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ

Larisey (1994, p. 9) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตซึ่งมักไม่มีใครตระหนักถึง เพราะที่ผ่านมามีไม่ได้ใช้การเรียนรู้แบบนี้ในชั้นเรียน แต่ในอนาคตผู้เรียนจะต้องรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองมากขึ้น จึงจำเป็นต้องฝึกผู้เรียนให้มีรูปแบบการเรียนรู้ของตนเอง สามารถประเมินความพร้อมในการเรียนเพื่อที่จะนำไปสู่ความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเองมากขึ้น

Treffinger (1995, p. 325) กล่าวว่า ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของตนเองจะจัดการตนเองได้ดี มีโอกาสที่จะทำงานตามระดับความก้าวหน้าของตนเอง มีโอกาสที่จะเลือกเนื้อหา ประสบการณ์และเป้าหมายทางการเรียนตามความต้องการของตนเอง ทำให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนมากขึ้น และเรียนได้ดีขึ้น

กล่าวได้ว่า การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นคุณลักษณะที่สำคัญต่อการดำเนินชีวิตที่มีประสิทธิภาพ ช่วยให้ผู้เรียนมีความตั้งใจสูง มีแรงจูงใจสูง มีความยืดหยุ่นมากขึ้น มีความริเริ่มสร้างสรรค์ มีการปรับพฤติกรรมทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ รู้จักเหตุผล รู้จักคิดวิเคราะห์ ปรับวิธีการแก้ปัญหาของตนเอง จัดการกับปัญหาได้ดี เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ได้มากขึ้นและดีขึ้น และสามารถนำประโยชน์จากการเรียนรู้ไปใช้ได้ดีขึ้น ทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียน นอกจากนี้วิธีการเรียนยังสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล สอดคล้องกับพัฒนาการทางจิตวิทยาและธรรมชาติของมนุษย์ รวมทั้งพัฒนาการใหม่ ๆ ทางการศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเองซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการศึกษาในขั้นพื้นฐานที่จะต้องมีเตรียมผู้เรียนให้มีประสบการณ์ในการเรียนรู้ในรูปแบบนี้เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาตลอดชีวิต

3. ลักษณะของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

Bouchard (1994, pp. 131 – 132) ได้สรุปลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเองตามแนวคิดของ Tough (1971) Guglielmino (1977) และ Spear and Mocker (1984) ได้ 3 ลักษณะ ดังนี้

1. ลักษณะที่เป็นตัวแปรด้านการเรียนการสอน Tough (1971) เน้นที่กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองซึ่งมีขั้นตอนประกอบด้วย การวางแผน และการดำเนินตามแผนตามแนวคิดนี้ ผู้เรียนได้ประโยชน์จากการเรียนรู้ จึงจัดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นตัวแปรด้านการเรียนการสอน

2. ลักษณะที่เป็นตัวแปรด้านจิตวิทยา Guglielmino (1977) เน้นแรงจูงใจของผู้เรียนแต่ละคนที่จะนำตนเองในการเรียนรู้ ในทัศนะคตินี้ผู้จะเรียนรู้ด้วยการนำตนเองได้ดีต้องเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพในการนำตนเองการเรียนรู้ด้วยตนเองจึงเป็นตัวแปรทางด้านจิตวิทยา

3. ลักษณะที่เป็นตัวแปรที่เป็นระบบ Spear and Mocker (1984) มีความเห็นว่าลักษณะทั้งสองด้าน ดังที่ Tough และ Guglielmino กล่าวถึงนั้นยังไม่เพียงพอที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองจะเกิดได้ต้องมีสถานการณ์มาประกอบด้วย ดังนั้นจึงมีทัศนะต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในลักษณะของตัวแปรที่เป็นระบบ

Candy (1991, pp. 22 – 23) ได้เสนอมิติในการพิจารณาเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็น 2 มิติ คือ

1. มิตที่เป็นเป้าหมาย เป็นคุณลักษณะของผู้เรียน ได้แก่ ความรับผิดชอบและการจัดการตนเอง

2. มิตที่เป็นกระบวนการ เป็นกระบวนการของความรู้ความเข้าใจ และกระบวนการสังเคราะห์

Guglielmino(cited in Areglado, Bradley and Lane, 1996, p. 2)ได้ระบุว่าผู้ที่จะสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองควรมีลักษณะดังต่อไปนี้ คือ

1. สามารถริเริ่มการเรียนรู้ด้วยตนเอง
2. พึ่งตนเองได้
3. มีความอดทนต่อการเรียน
4. มีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง
5. มองปัญหาเป็นเรื่องท้าทายไม่ใช่อุปสรรค
6. มีวินัยในตนเองและมีความอยากรู้อยากเห็นสูง
7. มีความต้องการอย่างแรงกล้าที่จะเรียนหรือเปลี่ยนแปลง และมีความมั่นใจในตนเอง
8. มีทักษะพื้นฐานในการเรียน
9. จัดเวลาการเรียนและก้าวจังหวะของการเรียนได้อย่างเหมาะสม พัฒนางานเพื่อความสำเร็จของงาน
10. มีความสุขกับการเรียนและมีจุดมุ่งหมายในการเรียน

จากทฤษฎีต่าง ๆ ได้กล่าวไว้เป็นไปไม่ได้ที่โรงเรียนจะสามารถถ่ายทอดความรู้นี้ได้ทั้งโรงเรียนจึงควรเตรียมทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองให้กับนักเรียน ตารางต่อไปนี้เป็นเปรียบเทียบบทบาทของครูผู้สอนระหว่างรูปแบบการสอนที่ผู้เรียนชี้นำตนเองในการเรียนกับผู้สอนเป็นผู้ชี้นำในการเรียน ดังตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 เปรียบเทียบบทบาทของครูผู้สอนระหว่างรูปแบบการสอนแบบผู้เรียนชี้นำตนเอง

Self-Directing Teacher Role	Traditional Teacher Role
1. ผู้เรียนร่วมในการวางแผน	1. ผู้สอนวางแผนความต้องการ
2. ให้นักเรียนตามความต้องการของผู้เรียน	2. ให้นักเรียนของผู้เรียนทุกคนเหมือนกัน
3. ผู้เรียนตั้งเกณฑ์มาตรฐาน ที่ผู้เรียนแต่ละคนบรรลุได้	3. เป็นการตั้งวัตถุประสงค์ไว้ล่วงหน้าสำหรับห้องเรียนทั้งห้อง
4. แบบทดสอบส่วนใหญ่ ต้องการให้ผู้เรียนแสดงความรู้และทักษะ	4. การทดสอบส่วนใหญ่เป็นแบบการเขียน
5. เป็นการเรียนสำหรับระยะยาว มีวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้แล้ว	5. เป็นการเรียนแบบท่องจำ
6. เป็นการอ่านเพื่อความหมายที่ลึกซึ้ง ที่ยังได้ไม่ถึง	6. เป็นการอ่านอย่างผิวเผิน
7. ผู้เรียนถูกสอนให้มีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง	7. กฎระเบียบวินัย เป็นเรื่องสำคัญ
8. การสอนด้วยการสาธิตให้ดู	8. การสอนคือการบอกกล่าว
9. การสอนหรือการประเมินที่ดีที่สุดในการเรียน	9. การสอนคือ การสั่งงานที่ครูกำหนดไว้ให้ผู้เรียน
10. การสอนคือการให้อิสระในการทำงาน	10. การสอนคือ การควบคุม
11. ความรู้คือ อำนาจ การเลื่อนไปสู่ขั้นที่สูงกว่าจะเป็นไปอย่างธรรมชาติ	11. ความรู้ถูกมองว่าเป็นความสำเร็จทางการศึกษา
12. ผู้สอนเป็นผู้จัดการสมัยใหม่	12. ผู้สอนเป็นเจ้านาย
13. ผู้สอนและผู้เรียน ค้นหาว่าอะไรเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องการเปลี่ยนแปลง ผู้สอนและผู้เรียนคิดว่าอนาคตเป็นโอกาสที่จะเรียนความคิดใหม่ ๆ	13. ผู้สอนมองว่าไม่มีการเปลี่ยนแปลงในอนาคต
14. ผู้เรียนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองไปสู่พฤติกรรมที่เหมาะสม ด้วยคำแนะนำเล็กน้อยจากผู้อื่น	14. ผู้สอนเป็นคนควบคุมพฤติกรรมนักเรียนตลอดเวลา
15. การรับรู้ของผู้เรียนได้รับการปรับเปลี่ยนบทเรียนปกติช่วยให้ผู้เรียนควบคุมชีวิตตนเอง	15. ไม่มีความพยายามอย่างเป็นทางการ ที่จะเปลี่ยนการรับรู้และทัศนคติของผู้เรียน

กล่าวได้ว่าลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มีลักษณะของบุคลิกภาพผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วยเจตคติ ค่านิยม และความสามารถของผู้เรียนในการรับผิดชอบและการควบคุมจัดการตนเอง กับลักษณะที่เป็นสภาพการจัดการเรียนการสอนที่มีศูนย์กลางอยู่ที่ความต้องการจำเป็นของผู้เรียน การมีแหล่งความรู้ที่พร้อม การลงมือปฏิบัติซึ่งผู้เรียนต้องอาศัยกระบวนการของความรู้ความเข้าใจ และกระบวนการคิดวิเคราะห์ การวางแผนการเรียน การดำเนินตามแผน และการประเมินผล

2.4 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความมีวินัย

ความสำคัญของความมีวินัย

คุณธรรมด้านความมีวินัย ถือเป็นคุณธรรมที่มีความสำคัญในการที่จะช่วยให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และทำให้ประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้า ซึ่งมีผู้ที่กล่าวถึงความสำคัญของความมีวินัย มีดังต่อไปนี้

อุทแมน (2001, p. 19 อ้างถึงในนฤมล เนียมหอม, 2549) ได้เปรียบเทียบวินัยว่าเป็นเสมือนความจริงของชีวิต และเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการในการพัฒนาชีวิต หากห้องเรียนใดมีวินัยจะช่วยให้ทั้งครูและเด็กเผชิญกับความเครียดน้อยลง เนื่องจากการที่เด็กมีวินัยในตนเอง เด็กจะพัฒนาการควบคุมตนเอง ซึ่งทำให้ครูและเด็กเกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง

เซอร์ลือค (1984, p. 393 อ้างถึงในนฤมล เนียมหอม, 2549) ได้กล่าวถึงความสำคัญในการเสริมสร้างวินัยให้กับเด็กว่า เป็นสิ่งที่จะช่วยให้เด็กมั่นใจว่าสิ่งใดควรทำ สิ่งใดไม่ควรทำ ช่วยให้เด็กหลีกเลี่ยงการทำผิด หรือรู้สึกอายต่อการทำผิด อีกทั้งยังช่วยให้เด็กอยู่ในมาตรฐานการยอมรับของสังคม ช่วยให้เด็กเรียนรู้ว่าพฤติกรรมใดที่ยอมรับได้ ทำให้เกิดการปรับตัว และใช้ชีวิตอย่างมีความสุข ช่วยให้เด็กสามารถรักษาแรงจูงใจในการเสริมแรงตนเอง ซึ่งจะกระตุ้นให้เด็กได้รับสิ่งที่เป็นความต้องการของเด็กเอง และช่วยให้เด็กพัฒนาจิตสำนึก มโนธรรม หรือเสียดายจากภายในตนเอง ซึ่งช่วยทำให้สามารถตัดสินใจและควบคุมพฤติกรรมตนเอง

อุมพร ตรังคสมบัติ (2542) ได้กล่าวไว้ว่า การมีวินัยเป็นสิ่งสำคัญเพราะจะช่วยให้บุคคลดำรงตนอยู่ในความถูกต้องและพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดที่ตนมี บุคคลที่มีวินัยในตนเองจะรู้ด้วยตนเองว่าสิ่งใดควรทำ และสิ่งใดไม่ควรทำ ทำให้สามารถควบคุมตนเองได้ดี โดยไม่ต้องมีผู้อื่นหรือกฎเกณฑ์มาคอยควบคุม แต่หากไม่มีวินัยก็จะก่อให้เกิดความยุ่งเหยิงมากมายหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านชีวิต ครอบครัวและสังคม

คิงส์เบอรี (1957, p. 52) อธิบายว่า วินัย หมายถึง การควบคุมพฤติกรรมของบุคคลอาจทำได้ 2 วิธีคือ โดยทางกฎข้อบังคับ คำสั่ง และบังคับโดยใช้การลงโทษเป็นเครื่องหนุหนหลังและโดยทางการสั่งสอน การฝึกอบรม และประสบการณ์ด้านความรับผิดชอบ

โคร์ว และ โคร์ว (1962, p. 106) ได้ให้ความหมายว่า วินัย หมายถึง การช่วยให้เด็กได้พัฒนาเกี่ยวกับความมีวินัยแห่งตน คือมิได้มุ่งเพียงแต่ทำให้เด็กปฏิบัติตามระเบียบวินัยต่าง ๆ เท่านั้น แต่มุ่งให้เด็กได้มีพัฒนาในการควบคุมตนเอง

ดีอกกิง (1980, p. 37) กล่าวว่า วินัยสามารถแปลได้หลายความหมายต่าง ๆ กัน แม้ว่าทุกกรณีเป็นเรื่องเกี่ยวกับความคิด และกฎเกณฑ์

เซอร์ลือค (1984, p. 392) ได้ให้ความเห็นว่าวินัย หรือระเบียบวินัย คือ พฤติกรรมที่อยู่ในกฎระเบียบและต้องปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ บิดา มารดาและบรรทัดฐานของสังคมที่อาศัยอยู่เป็นผู้วางกฎเกณฑ์นี้เพื่อเป็นแนวทางในชีวิตที่จะให้คนอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีประโยชน์และมีความสุข ความมีระเบียบวินัยจะเกิดขึ้นเองจากภายในคือ เกิดจากความมีวินัยในตนเองและการควบคุมตนเองและเซอร์ลือคได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของวินัยว่า เป็นการสร้างพฤติกรรมในการทำตามกฎที่กำหนดไว้โดยกลุ่มของวัฒนธรรมตามเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคล ทั้งที่ไม่มีรูปแบบวัฒนธรรมลักษณะใดลักษณะหนึ่งหรือรูปแบบรวมทั้งหมดในวิธีการฝึกวินัยให้แก่เด็ก ดังนั้น วิธีฝึกฝนวินัยของเด็กในวัฒนธรรมกลุ่มหนึ่ง ๆ นั้นจะแปรผันไปอย่างกว้างขวางมาก ถึงแม้จะมีวัตถุประสงค์เดียวกันตาม คือการสอนให้เด็กมีพฤติกรรมเป็นไปตามมาตรฐานของสังคมตามลักษณะบุคลิกภาพของเด็กแต่ละบุคคล

กรรณิการ์ ลิมพะสุต (2548) ได้กล่าวถึงความสำคัญของความมีวินัยไว้ว่า การที่เด็กในห้องเรียนส่วนใหญ่มีวินัย ควบคุมตนเองได้นั้น จะทำให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่โดยไม่ต้องคอยพะวงในการดักเตือนสลับกับการทำกิจกรรมตลอดเวลา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้ครูทำงานกับเด็กได้อย่างมีความสุข

สำนักคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2537) ได้พูดถึงความสำคัญของวินัยต่อการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

ด้านครอบครัว การที่สมาชิกในครอบครัวมีวินัยไม่ว่าจะเป็นวินัยภายนอกหรือวินัยภายในตนเองย่อมก่อให้เกิดความไว้วางใจ ความเชื่อมั่นระหว่างสมาชิก ทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครอบครัว โดยเฉพาะสมาชิกผู้เยาว์ของครอบครัว เมื่อเติบโตขึ้นจากครอบครัวที่มีสัมพันธภาพที่ดีย่อมเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพที่ดี มีความมั่นคงทางจิตใจ กล้าที่จะเรียนรู้และปรับตัวในสิ่งใหม่ ๆ อันจะเป็นกำลังคนที่สำคัญในการช่วยพัฒนาประเทศสืบไป

ด้านสังคม เมื่อกลุ่มคนในสังคมมีการรักษาระเบียบวินัย เคารพกฎเกณฑ์ในสังคมร่วมกัน มีการเคารพไม่ล่วงเกินสิทธิของผู้อื่น การปฏิบัติตามประเพณีแบบแผนของสังคม ก็จะทำให้การดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันของบุคคลเป็นไปอย่างมีความสุข

ด้านเศรษฐกิจ ในสภาพสังคมไทยในปัจจุบัน มีการดำเนินงานภาคธุรกิจเป็นไปอย่างรวดเร็วโดยใช้เทคโนโลยีสื่อสารเป็นเครื่องมือ เวลาจึงเป็นทรัพยากรที่สำคัญยิ่งซึ่งผู้ดำเนินการทางธุรกิจจะต้องรักษาและใช้ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าที่สุด ดังนั้นการมีวินัยตรงต่อเวลาและวินัยในตนเองเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ จึงเป็นสิ่งจำเป็นต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศ

พัฒนาชาติ อนุสรณ์เทวินทร์ (2544) ได้กล่าวถึงความสำคัญของวินัยว่า วินัยช่วยให้คนมีระเบียบในตนเอง ลดความขัดแย้ง เกิดความสามัคคี ดำรงตนอยู่ในสังคม และทำกิจกรรมในกิจวัตรประจำวันได้อย่างมีความสุข

พ.อ. ปิ่น มุกกันต์ (2502, น. 379-395) ให้ความหมายของวินัยว่า วินัยเป็นแบบของคน คนทุกคนที่ฟอร์มตัวอยู่ในวินัยแล้วคนดีทั้งนั้น ถ้ามาปั้นมาหลอมเข้าเป็นพระพุทธรูปแล้ว ก็กลายเป็นของดีที่ทุกคนเคารพกราบไหว้ คนเราก็มีแบบ แบบของคนเรียกว่า วินัย วินัยจึงเป็นแบบที่ปั้นหลอมคนให้เป็นคนดี

สุโท เจริญสุข (2520, น. 107) ให้ความหมายว่า หมายถึง พฤติกรรมที่อยู่ในการควบคุม อันก่อให้เกิดผลดีและความก้าวหน้าทั้งหมด พฤติกรรมอันอยู่ในการควบคุมนี้ รวมถึงการควบคุมตนเองด้วย

กรมการศาสนา (2522, น. 5) ได้เสนอเกี่ยวกับคำว่า วินัย ไว้ในหนังสือ คู่มือจริยศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 ว่า วินัยเป็นทั้งข้อบังคับหรือระเบียบที่ตราไว้เพื่อควบคุมหมู่คณะให้อยู่ในสภาพเรียบร้อย และช่วยฝึกหัดให้บุคคลประพฤติแต่สิ่งที่ดีงาม

ชม ภูมิภาค (2525, น. 135) ได้กล่าวว่า การปลูกฝังความมีระเบียบวินัยต้องให้ได้ทั้งหลักการและปฏิบัติ โดยมีหลักการเกี่ยวกับความมีระเบียบวินัย ดังนี้

1. ความมีวินัยช่วยให้ประหยัดเวลา และทำให้งานสำเร็จด้วยความเรียบร้อย
2. ผู้มีวินัยในตนเองต้องมีความตรงต่อเวลา และหน้าที่
3. การมีวินัยในตนเองนั้นเป็นสิ่งที่ฝึกฝนได้
4. การมีวินัยทำให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
5. การขาดระเบียบวินัย ทำให้เป็นผลเสียแก่งานและตนเอง

และนอกจากนั้น ยังต้องมีความรู้ความสามารถในสิ่งต่อไปนี่ คือ รู้จักลักษณะและคุณค่าของความมีวินัย ปฏิบัติตนเป็นนิสัยและวินัยในตนเอง รู้จักปรับปรุงและแก้ไขนิสัยที่บกพร่องของตนเอง ตลอดจนสามารถบอกประโยชน์ของความมีวินัยได้

พระราชวรมุณี (2528, น. 59) กล่าวว่า วินัย คือ ระเบียบชีวิตและระบบของสังคมที่วางขึ้น โดยสอดคล้องกับธรรมเป็นพื้นฐาน โดยอาศัยหลักความจริงความถูกต้องดีงาม

พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2530 (2531, น. 494) ได้ให้ความหมายไว้ว่า วินัย คือ การอยู่ในระเบียบแบบแผนและข้อบังคับ ส่วนระเบียบวินัย หมายถึง วินัยที่มีแบบแผนเป็นแนวปฏิบัติ

ซิคมกล สังข์ทอง (2536, น. 8) ให้ความหมายของคำว่าระเบียบวินัยว่า ระเบียบวินัย คือ กฎเกณฑ์ระเบียบข้อบังคับที่สังคมกำหนดเพื่อเป็นหลักปฏิบัติและควบคุมพฤติกรรมของคนในสังคม เพื่อให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและสังคมเจริญก้าวหน้าต่อไป

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2537, น. 433-434) ได้สรุปความหมายของวินัยตามความหมายในสังคมไทยได้เป็น 2 ทางคือ

1. ความหมายในทางรูปธรรม หมายถึง ข้อปฏิบัติหรือแบบสำหรับคนในองค์กรในหมู่ในเหล่า ในวงการแต่ละแห่ง ซึ่งเราเรียกข้อปฏิบัติหรือแบบที่กำหนดไว้ที่มุ่งหวังสำหรับคนในวงการนั้นว่า วินัย เช่น ในวงการทหารมีวินัยทหารเป็นข้อๆ หรือแบบของทหาร ในวงการข้าราชการครูก็มีวินัยข้าราชการครู เป็นข้อปฏิบัติหรือแบบของข้าราชการครู เป็นต้น

2. ความหมายในทางนามธรรม หมายถึง ลักษณะเชิงพฤติกรรมที่แสดงออกมาเป็นการยอมรับหรือปฏิบัติตามการนำหรือการบังคับบัญชา หรือมีระเบียบหรืออยู่ในแบบแผนควบคุมตนเอง

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) (2538, น. 12-13) กล่าวว่า วินัยเป็นการบัญญัติของมนุษย์ เป็นการจัดตั้งการสมมติ ได้แก่ การจัดระเบียบความเป็นอยู่และการจัดระเบียบสังคมซึ่งแยกเป็นความหมาย 3 อย่าง คือ

1. การจัดระเบียบระบบ ก็เรียกว่า วินัย
2. ตัวระเบียบระบบ ก็เรียกว่า วินัย
3. การฝึกคนให้อยู่ในระบบระเบียบ ก็เรียกว่า วินัย

นอกจากนี้วินัยที่แท้ในความหมายกว้าง คือ ระบบระเบียบทั้งหมดของชีวิตและสังคมมนุษย์นั้น จะตั้งอยู่ได้ดีเป็นผลสำเร็จได้ ต้องอาศัยความเข้าใจพื้นฐานที่กล่าวแล้ว คือต้องมองวินัยโยงลงไปถึงธรรม หรือ โยงวินัยกับธรรมเข้าด้วยกันได้เป็นเบื้องต้นแรกก่อน

ฉันทนา ภาคบงกช และคณะ (2539, น. 72) กล่าวว่า วินัย หมายถึง กฎระเบียบข้อตกลงที่สังคมกำหนดให้บุคคลประพฤติปฏิบัติ เพื่อให้บุคคลอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข ส่วนการมีวินัย หมายถึง การที่บุคคลปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ ข้อตกลงที่สังคมกำหนดให้ เพื่อให้บุคคลอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2540, น. 17) กล่าวว่า ความมีวินัย หมายถึง คุณลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมที่ช่วยให้สามารถควบคุมตนเอง และปฏิบัติตนตามระเบียบเพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวม

กรมวิชาการ (2541, น. 12-13) ให้ความหมายว่า ความมีวินัย คือ คุณลักษณะของจิตใจและพฤติกรรมที่ช่วยให้บุคคลสามารถควบคุมตนเองและปฏิบัติตามระเบียบ กฎ กติกาของสังคม เพื่อประโยชน์สุขของตนเองและของส่วนรวม พฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงความมีวินัย

1. สนใจใฝ่รู้
2. ควบคุมตนเอง
3. รับผิดชอบ
4. มีเหตุผล
5. ขยัน
6. ตรงต่อเวลา
7. เชื่อมั่นในตนเอง
8. อุตทน
9. เป็นผู้นำ
10. ความร่วมมือ
11. การรับฟัง เคารพความคิดเห็นผู้อื่น
12. การเคารพสิทธิผู้อื่น
13. การช่วยเหลือพึ่งพาตนเอง
14. การทำตามข้อตกลง
15. ความเชื่อมั่นในตนเองและผู้อื่น
16. การมีวินัยในการเรียนรู้

มาลี จุฑา (2542, น. 281) ให้ความหมายของวินัยว่า การปฏิบัติตามระเบียบแบบแผน ข้อบังคับ ธรรมเนียม ประเพณีของสถาบัน ตลอดจนคำสั่งของครู อาจารย์ และผู้มีอำนาจที่เกี่ยวข้อง

เชาว์ มณีวงศ์ (ม.ป.ป., น. 167) อธิบายว่า วินัย หมายถึง แบบแผนของความประพฤติที่ครูและนักเรียนร่วมกันกำหนดขึ้นไว้เพื่อให้สมาชิกในโรงเรียนควบคุมตนเอง จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า วินัยในโรงเรียนหมายถึง การที่นักเรียนรู้จักปกครองตนเอง กระทำตามระเบียบข้อบังคับด้วยความสมัครใจ

จากการที่มีผู้ให้ความหมายของความมีระเบียบวินัยไว้อย่างหลากหลาย สรุปได้ว่า ความมีระเบียบวินัยเป็นกฎระเบียบ ข้อบังคับ หรือข้อตกลงที่ถูกกำหนดขึ้นในจิตใจของบุคคลรวม

ไปถึงการกำหนดขึ้นในกลุ่มหรือสังคมหนึ่ง ๆ ที่บุคคลนั้นอาศัยอยู่ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติของบุคคลเพื่อให้ตนเองมีพฤติกรรมที่เป็นที่ยอมรับของสังคม เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้ตนเองมีความสุข รวมไปถึงสังคมมีความสุข นอกจากนี้วินัยมิได้เป็นสิ่งที่แสดงออกแต่เพียงกายเท่านั้น หากแต่วินัยครอบคลุมไปถึงการแสดงออกทางวาจาและทางใจด้วย เช่น การทำตามในสิ่งที่ตนเองพูดไว้เป็นการถือคำสัตย์ การไม่พูดจาหลอกลวงหรือพูดจาใส่ร้ายป้ายสีให้คนอื่นได้รับความเดือดร้อน วินัยทางใจ เช่น การควบคุมจิตใจของตนให้ทำแต่สิ่งที่ดีไม่คิดร้ายต่อผู้อื่นต้องให้ได้รับความทุกข์ ดังนั้น วินัยเป็นการควบคุมตนเองทั้งหลายทั้งทางกาย วาจา และใจให้เข้าไปในสิ่งที่ดีที่เป็นประโยชน์ที่สร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่การพัฒนาทั้งตนเองและผู้อื่น

ประเภทของความมีระเบียบวินัย

มีนักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แบ่งประเภทของความมีระเบียบวินัย ไว้ดังนี้

สมควร อภัยพันธุ์ (2507, น. 292-312) ได้แบ่งวินัยออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. วินัยในตนเอง หมายถึง กระบวนการหรือวิธีการควบคุมความประพฤติโดยตนเองเป็นผู้นำและนำตนเองให้ประพฤติไปตามแนวทางที่เลือกไว้

2. วินัยในหมู่คณะ หมายถึง การใช้ระเบียบข้อบังคับเป็นเครื่องมือรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2537, น. 4-5 ; 2540, น. 18) ได้แบ่งวินัยออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. วินัยภายนอก หมายถึง การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งประพฤติปฏิบัติโดยเกรงกลัวอำนาจหรือการถูกลงโทษ เป็นการปฏิบัติที่บุคคลดังกล่าวไม่มีความเต็มใจ ตกอยู่ในภาวะจำยอมถูกควบคุม วินัยภายนอกเกิดจากการใช้อำนาจบางอย่างบังคับให้บุคคลปฏิบัติตาม ซึ่งบุคคลอาจจะทำเพียงชั่วขณะเมื่อมีอำนาจนั้นคงอยู่ แต่หากอำนาจบังคับนี้หมดไปวินัยก็จะหมดด้วยเช่นกันและคนส่วนมากเห็นว่าวินัยเกิดจากการดูแลควบคุม

2. วินัยในตนเอง หมายถึง การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเลือกข้อประพฤติปฏิบัติสำหรับตนขึ้นโดยสมัครใจ ไม่มีใครบังคับหรือถูกบังคับจากอำนาจใด ๆ และข้อประพฤติปฏิบัตินี้ต้องไม่ขัดกับความสงบสุขของสังคม วินัยในตนเองเกิดจากความสมัครใจของบุคคล ที่ผ่านการเรียนรู้อบรมเลือกสรรไว้เป็นหลักปฏิบัติประจำตน

สรุปได้ว่าระเบียบวินัย แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ ระเบียบวินัยต่อตนเอง หมายถึง การรักษากฎระเบียบ ข้อตกลง หรือข้อกำหนดที่ตนเองตั้งไว้เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติของตนเองต่อเรื่อง ๆ หนึ่ง ที่จะต้องกระทำให้เป็นไปตามสิ่งที่ตนเองกำหนดไว้ ระเบียบวินัยต่อสังคม หมายถึง การรักษากฎระเบียบ ข้อตกลง หรือข้อกำหนดที่ต้องอาศัยระเบียบวินัยต่อตนเองประกอบกับการ

คำนี้ถึงกฎเกณฑ์ ข้อตกลง หรือข้อกำหนดจากสังคมด้วยเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนเพื่อให้เกิดความสำเร็จหรือบรรลุตามเป้าหมายของสังคมส่วนรวม

ความสำคัญของความมีระเบียบวินัย

คุณธรรมความมีระเบียบวินัย เป็นคุณธรรมหนึ่งที่สำคัญต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม ประเทศชาติจะเจริญก้าวหน้าได้ ถ้าสมาชิกในสังคมมีคุณธรรมประการนี้เป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต มีผู้ให้ความสำคัญของความมีระเบียบวินัย ดังนี้

สมาคมการศึกษาเรื่องเด็กแห่งสหรัฐอเมริกา (1952, pp. 132-135) เน้นให้เห็นจุดมุ่งหมายของการสร้างวินัยในตนเองว่า เพื่อระงับหรือควบคุมความโกรธ ความรู้สึกต่ำต้อย ความรู้สึกที่ว่าตัวเองมีความผิดพลาดเวลาและมีความกล้าต่าง ๆ เพราะความรู้สึกเหล่านี้เป็นสาเหตุที่ทำให้บุคคลขาดความเชื่อมั่นในตนเอง การแสดงหรือขจัดความรู้สึกดังกล่าว จึงเป็นทางหนึ่งที่ทำให้เด็กสามารถพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองได้

ชาร์ลส์ เอช แมดสัน และคลิฟฟอร์ด แมดสัน (1981, pp. 6-7) ได้เน้นว่าระเบียบวินัยมีความจำเป็นอย่างมาก และพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับระเบียบวินัยนั้นจำเป็นที่ครูผู้สอนต้องเน้นว่า “เมื่อคุณกระทำในสิ่งที่ไม่ดี สิ่งที่ไม่ดีจะเกิดขึ้นแก่คุณด้วย” เพราะความมีระเบียบวินัยนั้นเป็นกระบวนการที่มีความสัมพันธ์กับแนวทางปฏิบัติซึ่งระเบียบวินัยนั้นจะต้องมีการสอนและการเรียนรู้สังคมใดที่ขาดความมีระเบียบวินัยจะเป็นสังคมที่วุ่นวาย

นวลศิริ เปาโลหิตย์ และคนอื่น ๆ (2515, น. 155-157) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของวินัยทั้งหลายนั้น มิใช่การควบคุมพฤติกรรมของเด็กให้ปฏิบัติตามพฤติกรรมที่ผู้ใหญ่ต้องการ ความมุ่งหมายที่แท้จริงของวินัย คือ เพื่อให้เด็กเกิดความต้องการที่จะทำสิ่งดี และเป็นประโยชน์แก่สังคมด้วยตนเองมิใช่จากสิ่งแวดล้อม หรือจากการบังคับของบุคคลใกล้เคียง วินัยที่ดีเป็นลักษณะที่เกิดจากแรงผลักดันภายในตัวเด็กเองมากกว่าแรงบังคับจากภายนอก และเมื่อใดที่เด็กได้พัฒนาลักษณะดังกล่าว เด็กก็จะแสดงพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ เด็กจะไม่มี ความขัดแย้งในตนเองและพฤติกรรมจะเป็นแบบแผนเดียวกัน ไม่ว่าจะอยู่ต่อหน้าหรือลับหลัง

สนั่น สุมิตร (2520, น. 20-21) กล่าวว่าไว้ว่า การฝึกทางวินัยโดยมีจุดประสงค์ให้มีนิสัยประจำที่ดี คือ มีความเคารพ มีมารยาทและความประพฤติอันดีงาม มีความเห็นอกเห็นใจ มีความร่วมมือซึ่งกันและกัน และยังกล่าวต่ออีกว่า ถ้าสามารถดัดนิสัยประจำให้ได้ดีได้ ความมั่นคงปลอดภัยและความรุ่งเรืองของชาติก็จะไม่มีปัญหา ทั้งในปัจจุบันและในอนาคตต่อไป นอกจากนี้ยังกล่าวถึงคุณค่าของการมีวินัยในตนเอง ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้คือ

- วินัยทำให้ผู้รักษาเป็นคนดีเป็นเครื่องมือป้องกันความเสื่อมเสีย
 - วินัยเป็นเครื่องวัดความดีของคนว่าดีหรือเลว ดีมาก ดีน้อย ไม่มีอะไรเป็นเครื่องวัดได้
 แม่นยำ เท่ากับการสังเกตวินัยของผู้นั้นว่าเคร่งครัดในวินัยตนเองผู้นั้นเป็นคนดี

สุชา และสุรางค์ จันท์ธอม (2521, น. 97) กล่าวถึงคุณค่า และประโยชน์ของการมีวินัย
 ในตนเองเอาไว้ ดังนี้

- ช่วยให้ได้มีโอกาสเป็นระเบียบเรียบร้อย
- ช่วยให้ได้มีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง
- ช่วยสร้างความสามัคคีปรองดองให้เกิดขึ้นในหมู่คณะ
- ช่วยส่งเสริมความส่วนเสริมความเจริญก้าวหน้าให้ตนเอง
- ช่วยให้ครูและนักเรียนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และประสบความสำเร็จในการเรียน
 การสอน

- ช่วยส่งเสริมหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย

พนัส หันนาคินทร์ (2526, น. 239) ได้กล่าวถึงความสำคัญของความมีระเบียบวินัยไว้ว่า
 เป็นการช่วยเตรียมตัวนักเรียนสำหรับการดำเนินชีวิตในอนาคต จะได้ใช้สิทธิ เสรีภาพและความ
 รับผิดชอบอย่างถูกต้อง ช่วยสร้างและรักษาไว้ซึ่งสภาพการณ์อันจำเป็นต่อความเจริญก้าวหน้าของ
 โรงเรียน หากขาดระเบียบวินัย การดำเนินงานของโรงเรียนจะเต็มไปด้วยอุปสรรค

เชาว์ มณีวงศ์ (ม.ป.ป., น. 168) ช่วยให้นักเรียนควบคุมดูแลตนเอง และสังคมส่วนรวม
 ได้ด้วยความสงบสุข เกิดสภาพแวดล้อมที่ดีในการเล่าเรียน การทำงานช่วยนำคนไปสู่การทำความคิด
 ความเจริญ เว้นข้อห้าม ทำตามคำสั่งบางประการ เพิ่มพลังในการทำงาน เกิดประสิทธิภาพและ
 ประสิทธิภาพผลงาน เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน สังคมเป็นสุขร่มเย็น

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2537, น. 10) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการมีวินัย
 ในตนเองไว้ว่า เป็นพื้นฐานของความรับผิดชอบเคารพสิทธิของผู้อื่น การเอื้อเฟื้อแบ่งปันการรอคอย
 การแก้ปัญหาส่วนรวม สามารถควบคุมตนเองให้ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง โดยใช้หลักของเหตุผลการ
 คำนึงถึงประโยชน์ของสังคม โดยไม่ต้องมีผู้ใดมาควบคุมบังคับ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญที่เอื้อต่อ
 ความสำเร็จของบุคคลส่วนรวม จึงควรส่งเสริมวินัยในตนเองอย่างถูกต้องตั้งแต่ปฐมวัย นอกจากนี้
 การส่งเสริมการมีวินัยในตนเองจะช่วยทำให้มีความสามารถดังต่อไปนี้

1. ด้านสติปัญญา ช่วยให้ผู้รู้จักการใช้เหตุผล ตัดสินใจ และแก้ปัญหาด้วยตนเอง
2. ด้านสังคม อารมณ์ จิตใจ ช่วยให้ผู้กล้าคิดและกล้าแสดงออก มีความรับผิดชอบ เคารพ
 สิทธิผู้อื่น มีความเอื้อเฟื้อ รู้จักแบ่งปัน และรู้จักการรอคอย

ฉันทนา ภาคบงกชและคณะ (2539, น. 10) ได้ให้ความสำคัญของวินัยไว้ดังนี้

1. วินัยช่วยจัดระบบระเบียบในชีวิตและสังคม เปิดโอกาสให้บุคคลทำสิ่งต่าง ๆ ได้สะดวก มีความคล่องตัว ชีวิตและกิจการต่าง ๆ เป็นไปด้วยดี
2. วินัยก่อให้เกิดผลดีแก่ตน และประโยชน์ต่อส่วนรวม
3. วินัยสามารถช่วยป้องกันและขจัดปัญหาต่าง ๆ อันเกิดจากปัญหาของการขาดวินัยในสังคมไทย
4. วินัยมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะวินัยในตนเอง นั้นเป็นหัวใจของการแสดงออกซึ่งคุณธรรม เนื่องจากสามารถควบคุมตนเองได้ สามารถทำดีได้ด้วยตนเอง
5. วินัยเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของประชาธิปไตย ประเทศที่เป็นประชาธิปไตยต้องมีประชากรที่เคารพกฎเกณฑ์และกติกาสังคม

สรุปความสำคัญของระเบียบวินัยได้ว่า ผู้ที่มีระเบียบวินัย คือ ผู้ที่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานที่หรือสังคมนั้น ๆ อันจะนำมาซึ่งความเจริญแห่งตนเอง และความเจริญแก่ผู้อื่น

2.5 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความรับผิดชอบ

ความหมายของความรับผิดชอบ

คำว่า ความรับผิดชอบ (responsibility) หมายถึง ความสามารถในการตอบสนองตนเอง (ability to respond) ที่บุคคลจะมีปฏิสัมพันธ์และกระทำต่อบุคคลอื่นได้ด้วยความเอาใจใส่ และสนองตอบความต้องการของเขาอย่างจริงจัง รวมถึง การพึ่งพิงได้ (dependable) ไม่เหยียดหยามผู้อื่น ทำงานตามหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ ทั้งในครอบครัว สถานศึกษา สถานที่ทำงาน (Lickona, 1991, pp. 44-45) ความรับผิดชอบเป็นลักษณะสำคัญทางศีลธรรมที่รวมถึงการเอาใจใส่ต่อตนเองและผู้อื่น การสร้างวินัยในตัวเอง การจัดระเบียบในชุมชนอันทำให้ปัญหาต่าง ๆ ลดน้อยลงและสรรค์สร้างให้เกิดสภาพสังคมที่ดี สำหรับ Dictionary of Education ได้ให้ความหมายของ ความรับผิดชอบ ไว้หลายนัย (Good, 1973, p. 498) ดังเช่น นัยแรกอธิบายว่าเป็นหน้าที่ประจำของแต่ละบุคคลเมื่อได้รับมอบหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง ส่วนอีกนัยหนึ่งอธิบายว่า เป็นการปฏิบัติงานและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ดีที่สุด ตามความสามารถของตน นอกจากนี้ ในหนังสือ Webster's Third New International Dictionary ได้อธิบายความหมายของความรับผิดชอบ ไว้หลายนัยเช่นกัน (Gove, 1965, p. 1935) เช่น เป็นคุณสมบัติหรือเงื่อนไขที่บุคคลจะต้องรับผิดชอบ ทั้งความรับผิดชอบทางด้านศีลธรรม กฎหมาย หรือทางด้านจิตใจ ความเชื่อใจได้ ความเชื่อถือได้ รวมทั้งเป็นบางสิ่งบางอย่างที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งจะต้องรับผิดชอบ

มีผู้ให้ความหมายของความรับผิดชอบหลายความหมายซึ่งสอดคล้องและแตกต่างกันดังต่อไปนี้

Good, Carter V. ed. (1973, p. 498) ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่า ความรับผิดชอบเป็นหน้าที่ที่บุคคลแต่ละคนครองอยู่ ซึ่งบุคคลจะรับไว้เป็นงานทั่วไปที่ได้รับมอบหมายหรืองานในหน้าที่ที่จะต้องทำให้บรรลุความสำเร็จ ความถูกต้อง มีประสิทธิภาพและมีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ทำอย่างเต็มความสามารถสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย ต้องยอมรับข้อผิดพลาดและความสำเร็จสามารถเชื่อถือได้ในการปฏิบัติหน้าที่

Funk and Wagnalls (1961, p. 95) กล่าวว่าความรับผิดชอบ คือ การแสดงออกถึงการรับผิดชอบ และรับชอบในการกระทำของตน มีความซื่อสัตย์ ไว้วางใจได้ สามารถจัดการการเงิน และหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งยังหมายถึงความสามารถในการตอบสนองต่อหน้าที่ หรือข้อตกลงที่ตั้งไว้ตามอุดมคติ และหลักศีลธรรมด้วย

Cattel, Ramond B. (1963, p. 128) กล่าวถึงลักษณะของบุคคลที่มีความสามารถในการรับผิดชอบสูงว่า คือ บุคคลที่รับผิดชอบในหน้าที่ที่มีความบากบั่นพากเพียร ถือศักดิ์ศรี ยึดมั่นในกฎเกณฑ์ ลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่ำ คือ คนที่ถือความสะดวกเป็นเกณฑ์ มักหลีกเลี่ยงข้อบังคับ

Flippo, Edwin B (1966, p. 122) ได้สรุปความหมายของความรับผิดชอบว่า เป็นความผูกพันในการที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ และความสำเร็จนี้เกี่ยวข้องกับปัจจัย 3 ประการคือ พันธะผูกพัน หน้าที่การงาน และวัตถุประสงค์

Sanford, Newman. (1970, p. 65 ; อ้างถึงใน กมลรัตน์ ทวีชาติวิทยาทาน, 2530, น. 46) อธิบายถึง คนที่มีความรับผิดชอบสูงว่า จะสามารถปฏิบัติหน้าที่การงาน หน้าที่ทางสังคม หน้าที่อันพึงปฏิบัติต่อตนเอง ต่อบิดามารดา ต่อญาติพี่น้องต่อบุคคลทั่วไป ต่อประเทศชาติอย่างดีที่สุด และเต็มความสามารถ ความรับผิดชอบเป็นลักษณะหนึ่งของมนุษย์ที่สามารถพัฒนาได้

กัลยา สุริย์ (2546, น. 9) กล่าวว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจรวมทั้งคอยติดตามผลงานเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น การรู้จักรักษาสีทิม และหน้าที่ของตนเอง และปฏิบัติตนให้อยู่ในระเบียบโดยเคร่งครัด การรักษาทรัพย์สมบัติของส่วนรวมเหมือนของตน มีความซื่อสัตย์ไว้วางใจได้ และกล้าเผชิญต่อความเป็นจริง

ประทีป การจายพันธ์ (2538, น. 25) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่า ความรับผิดชอบเป็นภาระหน้าที่ของแต่ละคน ซึ่งบุคคลจะรับไม่ว่าจะเป็นงานทั่วไปที่ได้รับมอบหมายหรืองานในหน้าที่ จะต้องทำให้บรรลุความสำเร็จถูกต้อง มีประสิทธิภาพและความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่

ที่ได้รับมอบหมาย ทำอย่างเต็มความสามารถสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย ต้องยอมรับทั้งความผิดพลาดและความสำเร็จ สามารถเชื่อถือได้ในเรื่องภาระการปฏิบัติหน้าที่

ดวงจันทร์ หนูทอง (2533, น. 36) ได้สรุปความหมายของความรับผิดชอบว่า หมายถึง ความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติต่อหน้าที่ การงาน และต่อชุมชนด้วยความเต็มใจ และมีความรู้ความเข้าใจถึงความสำคัญของความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน และต่อชุมชน ซึ่งสามารถแสดงออกได้โดยการเอาใจใส่ในการทำงาน การเพียรพยายาม การรับผลการกระทำของตน การปรับปรุงงานของตนให้ดีขึ้น การช่วยรักษาสমบัติของส่วนรวม การช่วยแก้ไขสิ่งที่จะเป็นอันตรายต่อชุมชน การช่วยเหลือผู้อื่นในสังคม และการไม่ละเลยหน้าที่พลเมืองดี

อรุณา สุคมี (2533, น. 7) ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า หมายถึง การแสดงพฤติกรรมของบุคคลเกี่ยวกับการทำงาน การศึกษาเล่าเรียน การใช้จ่าย การปฏิบัติต่อตนเองและผู้อื่น ซึ่งแสดงออกในลักษณะการปฏิบัติด้วยความละเอียดรอบคอบ มีความตั้งใจ เอาใจใส่และขยันหมั่นเพียร ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ข้อบังคับ มีวินัยในตนเอง มีความซื่อสัตย์และตรงต่อเวลา ช่วยเหลือตนเองและผู้อื่นได้ดี ใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็นเหมาะสมกับฐานะ

อาวุธ พรมานอก (2534, น. 69) ได้สรุปความหมายของความรับผิดชอบว่า หมายถึง ลักษณะที่แสดงออกมาด้วยการปฏิบัติหน้าที่การงานของตนด้วยความเอาใจใส่ไม่หลีกเลียง มีความพากเพียรไปสู่เป้าหมาย มีความละเอียดรอบคอบ ตรงต่อเวลา และพยายามปรับปรุงแก้ไขให้สำเร็จ ลุล่วงไปด้วยดี ยอมรับผลการกระทำของตนเองด้วยความเต็มใจ ทั้งในด้านผลดีและผลเสีย

พัฒนาดี อนุสรณ์เทวินทร์ (2544, น. 26) ได้สรุปความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่า หมายถึง พฤติกรรมความตั้งใจเอาใจใส่ในการปฏิบัติหน้าที่การงานตามที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วงด้วยความมานะพยายามเอาใจใส่และตรงต่อเวลา เพื่อให้งานนั้นสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

วันที อุบลแยม (2545, น. 7) ความรับผิดชอบ หมายถึง การแสดงออกด้วย การปฏิบัติหน้าที่การงานของตนเองด้วยความสนใจ เอาใจใส่ ไม่ละเลย หรือหลีกเลียงทอดทิ้งงาน มีความเพียรพยายามที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมาย มีความละเอียดรอบคอบตรงต่อเวลา ยอมรับผลการกระทำของตน และพยายามปรับปรุงงานของตนให้ดียิ่งขึ้น โดยไม่ต้องมีการบังคับเข้มงวดจากบุคคลอื่น

สุนันท์ พรหมประกอบ (2546, น. 9-10) สรุปว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง การที่บุคคลแสดงออกถึงความรับผิดชอบในการกระทำของตนเอง มีความกล้าหาญที่จะยอมรับผลการกระทำของตนไม่ว่าจะเป็นผลดีหรือผลเสีย ความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่เกื้อหนุนให้บุคคลปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับกฎจริยธรรม สามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามกำหนด มีความเพียร

พยายามในการเรียนและการปฏิบัติงาน ไม่เพิกเฉยต่อสิทธิและหน้าที่ของตนเอง และหลักเกณฑ์ของสังคม โดยไม่ต้องมีการบังคับควบคุมอย่างเข้มงวดจากผู้อื่น

จากเอกสารการวิจัยจริยธรรมของกรมการฝึกหัดครู (ประกาศรี สีหอำไพ, 2543, น. 66) และหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู (2526, น. 3/61) ได้นิยาม ความรับผิดชอบ โดยสรุปว่า หมายถึง ความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพัน ด้วยความเพียร ความละเอียดรอบคอบ ขอมรับผลการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมายทั้งพยายามที่จะปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น และได้กำหนดขอบข่ายของพฤติกรรมความรับผิดชอบเป็น 3 ด้านคือ ความรับผิดชอบต่อตนเอง ความรับผิดชอบต่อผู้อื่น และความรับผิดชอบต่อการทำงาน รวมทั้ง ได้ระบุพฤติกรรมที่แสดงถึงความรับผิดชอบไว้ดังนี้คือ 1) เอาใจใส่ในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อผลของงานนั้น ๆ 2) ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่โดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตัว 3) เคารพต่อระเบียบ กฎเกณฑ์และมีวินัยในตนเอง 4) มีอารมณ์หนักแน่นเมื่อเผชิญกับอุปสรรค 5) รู้จักหน้าที่และกระทำตามหน้าที่เป็นอย่างดี 6) มีความเพียรพยายาม 7) มีความละเอียดรอบคอบ 8) ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ 9) ปรับปรุงงานในหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้นทั้งตนเองและสังคม 10) ตรงต่อเวลา 11) ขอมรับผลของการกระทำของตน ซึ่งเป็นไปในทำนองเดียวกันกับ ยุพา นันทะไชย (2536 : 149) ที่ให้ข้อสรุปไว้ว่า ความรับผิดชอบที่สำคัญของบุคคล ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อตนเอง ความรับผิดชอบต่อครอบครัว และความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งพฤติกรรมที่ควรปฏิบัติ คือ 1) มีความซื่อตรงต่อหน้าที่ 2) ตั้งใจใช้วิชาความรู้ และความสามารถปฏิบัติหน้าที่การงานให้ดีที่สุด 3) เอาใจใส่ต่องานที่กระทำอยู่เป็นเนืองนิตย์ 4) รู้จักวางแผนงานและดำเนินงานอย่างมีระเบียบ 5) ขอมรับผลสำเร็จและความล้มเหลวในการงานที่กระทำไป 6) พยายามปรับปรุงแก้ไขงานในหน้าที่ให้สมบูรณ์ดียิ่งขึ้น 7) ปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างรอบคอบ ให้สำเร็จรวดเร็วเรียบร้อย 8) เคารพในสิทธิและความคิดเห็นของผู้อื่น 9) ร่วมมือร่วมใจปฏิบัติงานเพื่อส่วนรวมเสมอ ๆ

สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2548, น. 4-7) ได้จัดทำกรอบการบูรณาการคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษา จากสถานศึกษาในสังกัด และได้นิยามความหมายของความรับผิดชอบ คือการขอมรับผลการกระทำของตนเองทั้งในสิ่งที่ดีหรือไม่ดีและสามารถควบคุมตนเองได้ มีความมุ่งมั่นและเพียรพยายามในการเรียนและการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่หนดเวลา มีการวางแผนการปฏิบัติงาน ควรใช้เวลาอย่างมีระบบและเหมาะสมตลอดทั้งปฏิบัติอย่างครบถ้วน โดยการคำนึงถึงความปลอดภัยต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคมส่วนรวม รวมทั้ง ยังได้กำหนดพฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงความรับผิดชอบของผู้เรียน ดังนี้คือ 1) มีการเตรียมความพร้อมในการเรียนและการปฏิบัติงาน 2) ปฏิบัติงานตามขั้นตอนที่วางไว้ 3) ปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ 4) ปฏิบัติงานด้วย

ความละเอียดรอบคอบ 5) ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามกำหนด 6) มีความเพียรพยายามในการเรียนและการปฏิบัติงาน 7) ปฏิบัติงานตามหน้าที่ของตนเอง 8) ยอมรับผลการกระทำของตนเอง 9) ปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงความปลอดภัยต่อตนเอง 10) ปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงความปลอดภัยต่อผู้อื่น 11) ปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงความปลอดภัยต่อส่วนรวม

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าความรับผิดชอบ จะมีความหมายในหลายนัย แต่ความรับผิดชอบในลักษณะที่เกี่ยวข้องกับจิตใจ หรือการมีจิตสำนึกที่ดี ถือว่ามีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานในวิชาชีพต่าง ๆ มาก นั่นคือ เป็นความรับผิดชอบต่อภายในของบุคคล ตามแนวคิดของเฟรดริช (วิลเฮล์ม) ตูลยาณ, 2543, น. 230-232) ซึ่งความรับผิดชอบในลักษณะนี้ ได้แก่ 1) ความรับผิดชอบต่อวิชาชีพ เป็นการใช้ความรู้ ความสามารถ ควบคู่ไปกับคุณธรรม และจริยธรรมเป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดความ “ชอบธรรม” ในสังคม 2) ความรับผิดชอบต่อศีลธรรมเป็นการปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบแห่งศีลธรรม เนื่องจาก ศีลธรรมเป็นกติกาของสังคม (social law) เป็นเครื่องขัดเกลาจิตใจของคนให้เกิดสำนึก รู้ดีรู้ชั่ว รู้ผิดรู้ถูก เป็นพื้นฐานการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ 3) ความรับผิดชอบต่อจริยธรรม ซึ่งเป็นเรื่องจิตสำนึกที่ละเอียดอ่อนไม่มีการเขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรแต่ควรประพฤติปฏิบัติ มิฉะนั้นจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อส่วนรวม 4) ความรับผิดชอบต่อมโนธรรม คือรู้ว่าอะไรดี อะไรชั่ว มีความคิดที่ดี มีประโยชน์ ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม 5) ความรับผิดชอบต่อตนเอง เป็นความรับผิดชอบที่ยิ่งใหญ่ที่สุด นั่นคือ การปฏิบัติตนให้อยู่ในครรลองที่ถูกต้อง ดีงาม มีอุดมการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม มีความคิดที่เป็นเหตุเป็นผลและสามารถนำความคิดที่ถูกต้องนั้นไปใช้ปฏิบัติงาน เพื่อสร้างความชอบธรรมให้เกิดขึ้นแก่สังคมได้ในที่สุด

Davis and Murrell (1993) ได้นิยามความรับผิดชอบของนักศึกษาในวิทยาลัย 2 ลักษณะ คือ ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (accountability) และมีความชัดเจนเฉพาะเจาะจง (specificity) โดยยกตัวอย่างเช่น นักศึกษาแต่ละคนรับผิดชอบแก้ไขผลงานที่ไม่ผ่านเกณฑ์ของตนเองให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด นั่นคือ ความรับผิดชอบ เป็นการพิจารณาถึงผลงาน หรือผลลัพธ์ที่แก้ไขได้ (answerable) และตรวจสอบได้ (accountable) ซึ่งการที่นักศึกษาแก้ไขข้อผิดพลาดตามคำสั่งของครู โดยที่ไม่ได้รู้ถึงความผิดพลาดของตนเอง ถือว่าเป็นความล้มเหลวในการแก้ไขข้อผิดพลาดนั้นๆ ซึ่งที่ถูกแล้วนักศึกษาต้องทบทวนข้อผิดพลาดและแก้ไขด้วยวิธีการที่เหมาะสมด้วยตนเอง หรือที่เรียกว่า เป็นความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ส่วนความรับผิดชอบที่ต้องมีความชัดเจนเฉพาะเจาะจง คือ การบอกหรือกำหนดข้อความที่ปฏิบัติต้องสื่อสารอย่างชัดเจน และเข้าใจง่าย ซึ่งการที่จะทำให้ นักศึกษาทุกสาขาวิชา มีพฤติกรรมความรับผิดชอบหลายๆ ด้านนั้น เป็นไปได้ยาก ดังนั้น ผู้สอน หรือสถานศึกษาจึงควรกำหนดขอบเขตหรือชุดของพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษาที่พึงประสงค์ให้ชัดเจน ซึ่งความรับผิดชอบของนักศึกษาเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เนื่องจาก เป็นคุณลักษณะ

พื้นฐานในการที่จะพัฒนาด้านอื่นๆ รวมทั้งพัฒนาการเรียนรู้ ซึ่งการที่จะทำให้นักศึกษาเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบในอนาคตนั้นจำเป็นต้องปรับพฤติกรรมและฝึกฝนในขณะที่เรียนอยู่ในสถานศึกษา ส่วนขอบเขตความรับผิดชอบของบุคคล (scope of responsibility) คอร์เลทท์ (Corlett, 2001, p. 17) ได้กล่าวไว้ดังนี้คือ

ในการที่จะพิจารณาว่า บุคคลที่รับผิดชอบต่อการกระทำ X จะเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบหรือไม่ ด้วยวิธีการสะท้อนความคิดโดยใช้สามัญสำนึกจะพิจารณาจากเหตุการณ์ที่ เมื่อพบว่า X เป็นสาเหตุ หรือนำไปสู่การเกิด Y แล้ว บุคคลนั้น ต้องรับผิดชอบต่อ Y ด้วย

แนวคิดข้างต้น สามารถอธิบายได้คือ เมื่อใครก็ตามตัดสินใจที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้ว แต่ผลการกระทำเป็นสาเหตุก่อให้เกิดเหตุการณ์อื่นๆ (Y) แล้ว บุคคลนั้น ต้องรับผิดชอบต่อ Y ด้วย นั่นคือ ความรับผิดชอบจะเกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบทางกฎหมาย (legal responsibility) และความรับผิดชอบต่อจริยธรรม (moral responsibility)

จากการที่มีผู้ให้ความหมายของความรับผิดชอบต่อผู้อื่นอย่างหลากหลาย สามารถสรุปได้ว่า ความรับผิดชอบต่อผู้อื่น หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกต่อหน้าที่ของตนเองที่พึงกระทำ และแสดงออกต่อสังคมตามบทบาทหน้าที่ที่ความรับผิดชอบต่อตนเองได้รับอย่างเอาใจใส่ ไม่ละเลย มีความตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์ รักษาสิ่งของต่อคำพูดของตน มีความกล้าที่จะรับผิดชอบในสิ่งตนเองประพฤติปฏิบัติทั้งการกระทำและคำพูด

กล่าวโดยสรุป ความรับผิดชอบต่อผู้อื่นเป็นคุณลักษณะของบุคคลที่แสดงออกถึงความสามารถในการทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยความเพียรพยายามและละเอียดรอบคอบ ยอมรับผลการกระทำของตน ทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย และพยายามปรับปรุงการทำงานให้ดียิ่งขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเอง ต่อสังคม

การวัดพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อผู้อื่น

การวัด (measurement) คุณลักษณะความรับผิดชอบต่อผู้อื่น เป็นการวัดที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรม เป็นกระบวนการที่ทำให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่แสดงถึง คุณธรรมจริยธรรมของแต่ละบุคคลว่ามีคุณลักษณะทางคุณธรรมจริยธรรมเป็นอย่างไร ส่วนการประเมินผล (assessment) เป็นการนำข้อมูลที่แสดงถึงคุณธรรมจริยธรรม ที่ได้จากการวัดพิจารณาลงสรุป เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดีมีคุณธรรมจริยธรรมต่อไป การวัดและประเมินผู้เรียนด้านคุณธรรมจริยธรรม ไม่ควรยึดติดกับรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง หรือใช้ดัชนีใดดัชนีหนึ่ง แต่ต้องใช้วิธีการที่หลากหลาย ทั้งนี้ เนื่องจากการวัดและประเมินผู้เรียนในด้านนี้ เป็นการวัดทางจิตใจที่วัดได้ยากกว่าการวัดความสามารถทางสติปัญญา สิ่งที่วัดในด้านคุณธรรมมี 4 ประการคือ (สมบุญ ชาติพงศ์, 2544, น. 1-12)

- 1) วิชาความรู้ (knowledge) เป็นการวัดความรู้เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม
- 2) ทัศนคติเชิงจริยธรรม (attitude) คือความโน้มเอียงทางจิตใจอันเนื่องมาจากการมองเห็นคุณประโยชน์และโทษของสิ่งนั้น การกระทำหรือไม่กระทำในด้านคุณธรรมจริยธรรมขึ้นอยู่กับมองเห็นคุณประโยชน์และโทษเหล่านั้น ถ้าเห็นประโยชน์ก็ทำ ดังนั้น การวัดทัศนคติเชิงจริยธรรม คือการเห็นคุณค่าและประโยชน์ของการกระทำนั้น ซึ่งดีกว่าการวัดความรู้
- 3) วัดเหตุผลเชิงจริยธรรม (moral reasoning) คือการวัดเหตุผลที่มาสันนิษฐานให้ผู้เรียนกระทำหรือไม่กระทำ ซึ่งในการวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม ต้องมีทฤษฎีทางจริยธรรมมาประกอบการพิจารณาการตอบของผู้เรียน ซึ่ง โคลเบอร์ก (Kohlberg) เป็นผู้เสนอทฤษฎีพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม
- 4) พฤติกรรมการแสดงออก (action) เป็นการแสดงออกของผู้เรียนในการกระทำดีละเว้นชั่ว การวัดและประเมินด้านคุณธรรมจริยธรรม ต้องสามารถวัดได้ทั้งการกระทำหรือการแสดงออกด้านคุณธรรมจริยธรรม เช่น ด้านความรับผิดชอบ ครูต้องสามารถสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบที่แสดงออกจากการกระทำ

McMillan and Schumacher (1997, pp. 250-251) ได้ให้แนวคิดว่า แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนนั้น เป็นการวัดความสามารถทางสติปัญญา (cognitive measurement) ในขณะที่เครื่องมือวัดเจตคติ (affective instrument) จะใช้วัดคุณลักษณะ (traits) ต่างๆ เช่น ความสนใจ (interests) เจตคติ (attitudes) มโนทัศน์ส่วนตัว (self-concept) ค่านิยม (values) บุคลิกภาพ (personality) และความเชื่อ (beliefs) ซึ่งการวัดเจตคติ เป็นเรื่องที่จะทำให้เกิดความถูกต้อง แม่นยำยากกว่าการวัดความสามารถทางสติปัญญาหรือทักษะการปฏิบัติ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก 1) ผลของการวัดเจตคติ หรือการวัดที่ไม่ใช่เรื่องของสติปัญญา (noncognitive measurement) อาจจะมีผลกระทบมาจากชุดของตัวเลือกตอบ (response set) ที่มีอิทธิพลต่อคำตอบของผู้สอบก็ได้ เช่น ตัวเลือกเป็น เห็นด้วย-ไม่เห็นด้วย หรือ ชอบ-ไม่ชอบ 2) ข้อคำถามของแบบวัดที่ไม่ใช่เรื่องของสติปัญญา จะมีความไวที่จะก่อให้เกิดการเสแสร้ง หรือหลอกลวง (faking) แม้ว่ามีการใช้เทคนิคหลายๆ ประการที่จะลดการเสแสร้ง หรือหลอกลวงให้น้อยลง เช่น การใช้คำถามเป็นตัวบังคับ การชี้ให้เห็นจุดหมายของแบบวัดและการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้สอบ แต่ปรากฏการณ์ของการเสแสร้งก็ยังเกิดขึ้น ซึ่งเหตุผลที่สำคัญประการหนึ่ง มาจากความคาดหวังหรือบรรทัดฐานของสังคม ที่เป็นตัวบังคับให้ผู้สอบต้องสอบแบบวัดให้ใกล้เคียงกับบรรทัดฐาน หรือลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคมให้มากที่สุด มากกว่าที่จะตอบด้วยความซื่อสัตย์ (honestly) 3) ความเที่ยงแบบวัดที่ไม่ใช่เรื่องของสติปัญญา โดยทั่วไปจะมีน้อยกว่าแบบวัดทางสติปัญญา 4) แบบวัดที่ไม่ใช่เรื่องของสติปัญญาส่วนมากจะสนใจความตรงเชิงโครงสร้าง (construct validity) ซึ่งสร้างยาก และ 5) แบบวัดที่ไม่ใช่

เรื่องของสติปัญญา จะไม่มีคำตอบที่ถูกต้องชัดเจน เหมือนกับแบบวัดทางปัญญา และผลที่ได้โดยทั่วไปจะใช้การตีความโดยการเปรียบเทียบกับคนอื่น ๆ ดังนั้นการมีกลุ่มเปรียบเทียบในการทดสอบ จึงถือว่าเป็นสิ่งสำคัญ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีข้อจำกัดหลาย ๆ ประการดังกล่าว แต่ยังคงมีการวิจัยด้านคุณลักษณะมาโดยตลอด ทั้งนี้เพราะ การพัฒนาด้านคุณลักษณะ ต้องบูรณาการไว้ในกระบวนการเรียนการสอนด้วยเช่นกัน

2.6 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความเชื่อมั่น

ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเอง

บุคคลผู้มีความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง บุคคลที่มีความคล่องแคล่ว กล้าหาญ กล้าตัดสินใจ กล้าได้กล้าเสีย มีความทะเยอทะยาน บุคลิกดี มีสุขภาพดี มีอารมณ์ดี ชาวปัญญา ว่องไวเฉลียวฉลาด เข้าวงสังคมได้ดี กล้าพูด แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี มีความมั่นใจในสิ่งที่ตนกระทำสูง และมีอำนาจ

มาลิวงษ์แก้ว (2526, น. 6) ให้ความหมายว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึงคุณลักษณะในตนเองของบุคคลที่แสดงให้เห็นถึงความกล้าในการคิด การพูด การกระทำมีใจคอมั่นคงไม่เขินอาย มีเหตุผล มีความรอบคอบ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นผู้กล้า และชอบช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก

สุรีพร กุลนาม (2534, น. 8) ให้ความหมายว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึงคุณลักษณะของบุคคลที่เชื่อมั่นในความคิดและความสามารถของตนที่จะทำอะไร ๆ ให้สำเร็จลุล่วงและพร้อมที่จะเผชิญปัญหาและอุปสรรค โดยไม่หวั่นวิตกในความสามารถของตน

จงใจ ขจรศิลป์ (2532, น. 28) ให้ความหมายว่าความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง การกล้าแสดงออก กล้าตัดสินใจ และมีความมั่นใจที่จะทำโดยไม่ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการมีโอกาสพบกับความสำเร็จ

อรพิน หงวนศิริ (2533, น. 11) ให้ความหมายว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึงลักษณะของบุคคลที่แน่ใจในความสามารถของตนเองว่าจะกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงได้ มีศรัทธาในคุณค่าและความสำคัญของตนเองและรู้สึกว่าเป็นที่ชื่นชอบของผู้อื่นยอมรับทุกสิ่งทีที่ประกอบเป็นตนเอง มองเห็นว่าตนเองมีคุณค่า มีความสามารถและมีความสำคัญ

จากความหมายของความเชื่อมั่นในตนเองดังกล่าวสรุปได้ว่า ความเชื่อมั่นในตนเองเป็นลักษณะของบุคคลที่กล้าแสดงออกในทางสร้างสรรค์มีความมั่นคงทางจิตใจยอมรับในความสามารถและการกระทำของตนเอง กล้าตัดสินใจ สามารถเผชิญกับความจริง มีความคิดสร้างสรรค์

ความสำคัญของความเชื่อมั่นในตนเอง

Symonds (1964, pp. 85-86) กล่าวว่า บุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะไม่ยอมจำนนต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยสิ้นเชิงทีเดียว ต่างกับคนที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง คือมีความขลาดกลัวและไม่แน่ใจในตนเอง ซึ่งใช้เวลาส่วนใหญ่ไปในทางนี้กวาดภาพเอาเองตามสิ่งที่ตนต้องการ หรือปรารถนาสิ่งใดก็ไม่ทำตามลำดับขั้นแห่งความเป็นจริง เนื่องจากเกิดความขลาดกลัวหวั่นวิตกจนกลายเป็นคนไม่กล้าทำอะไรเลย อาจกล่าวได้ว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนขาดความเชื่อมั่นในตนเองคือขาดความรู้ความกล้าหาญในทางชอบธรรมและมีความเกียจคร้าน และยังเนื่องมาจากความเชื่อที่ฝังลึกอยู่ในใจหรือบางทีก็เป็นผลของความล้มเหลวในอดีต

Blair (1968, p. 138) กล่าวว่าคนที่ยอมรับสถานการณ์ใหม่ ๆ ที่ตนประสบ โดยปราศจากความกลัวความล้มเหลว จะเป็นบุคคลที่มีความมั่นใจในตนเอง จึงทำให้บุคคลกล้าที่จะเผชิญกับสถานการณ์ใด ๆ ด้วยความไม่กลัว และแน่ใจว่าสถานการณ์นั้น ๆ จะไม่ทำให้ได้รับความเดือดร้อน ไม่สบายใจ มีความเชื่อมั่นในตนเองว่าที่ตนกระทำไปนั้นเป็นสิ่งที่ดีงาม ซึ่งสอดคล้องกับเซอร์ล็อก (Hurlock, 1964, p. 659) ที่กล่าวว่า เด็กที่มีความนึกคิดเกี่ยวกับตนเองในแง่ดี จะมีความรู้สึกว่ามีใครมาข่มขู่ เวลาพูดจึงมักจะสบตาไม่หลบสายตาของกลุ่มสนทนาและผู้อื่น เสียงที่พูดดังฟังชัด เป็นการแสดงออกถึงความกล้าหาญและความมั่นใจในตนเอง สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจะเป็นอุปสรรคต่อการทำงานก็ไม่บังเกิดความท้อถอย ยังคงรับผิดชอบและตั้งใจกระทำงานนั้น ๆ ต่อไปอย่างเชื่อแน่ว่าตนสามารถกระทำให้สำเร็จลุล่วงด้วยตนเอง

ความเชื่อมั่นในตนเองเป็นสิ่งสำคัญและสามารถปลูกฝังให้เกิดขึ้นได้ ผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะมีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน สามารถทำงานได้ประสบผลสำเร็จ ยอมรับสถานการณ์ใหม่ ๆ ปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดีและยังสามารถเข้าใจตนเองเกี่ยวกับคุณค่าของตนว่าเป็นคนที่มีความสามารถมีความสำคัญและมีความสำเร็จ (วินัย ธรรมศิลป์, 2527, น. 27)

ความเชื่อมั่นในตนเองยังเป็นความรู้สึกสามัญและเป็นประโยชน์ที่ทำให้เกิดความเข้มแข็งแก่แผนการดำเนินงานสร้างชีวิต บุคคลใดที่แสดงความเชื่อมั่นในตนเองออกมาในสมรรถภาพแห่งการปฏิบัติงาน ย่อมชักจูงให้บุคคลอื่นมีความเชื่อมั่นตามได้และความเชื่อมั่นในตนเองจะเป็นพลังงานในการต่อสู้กับปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยความมั่นใจ (สมุท ศิริโช, 2522, น. 296-297)

สวนา พรพัฒน์กุล (2520, น. 17) ได้กล่าวว่าความเชื่อมั่นในตนเองเป็นสิ่งที่แสดงว่าบุคคลเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และมีความหมายต่อสังคมถ้าบุคคลมีความเชื่อมั่นในตนเองแล้วก็จะไม่เฉยเมยแต่ภาวะการณ์ต่าง ๆ ในสังคมของตน แต่จะเข้าไปมีส่วนร่วมตามสิทธิและหน้าที่ที่ถูกต้อง ดังนั้นความเชื่อมั่นในตนเองจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะกระตุ้น ให้ทุกคนกล้าแสดงออกซึ่งความคิดเห็นต่อทุก ๆ สิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตตนและความอยู่รอดของสังคม นภารัตน์ รุ่งสุวรรณ (2535, น. 2-4)

ยังได้ให้ความสำคัญของความเชื่อมั่นในตนเองอีกว่าเป็นบุคลิกภาพอย่างหนึ่งที่ควรปลูกฝังให้เด็ก และส่งเสริมให้พัฒนาอยู่เสมอ เพราะคนที่มีความเชื่อมั่นในตนเองก็จะมีบุคลิกภาพดีมองโลกในแง่ดี และมีความรู้สึกปลอดภัย กล้าแสดงออกในทางที่ถูกที่ควร มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงานของตนเอง สามารถประสบความสำเร็จในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม และยังเป็นองค์ประกอบที่ทำให้บุคคลมีความคิดริเริ่มในการทำงาน

จากที่กล่าวมานี้จะเห็นว่าความเชื่อมั่นในตนเองเป็นคุณลักษณะที่ควรส่งเสริมให้เกิดขึ้นในบุคคล เพราะการมีความเชื่อมั่นในตนเองจะทำให้แต่ละบุคคลดึงเอาศักยภาพที่มีอยู่ในตนเองออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด จะทำให้เป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพที่ดีทำให้ได้รับความยอมรับจากสังคม มีความรู้สึกปลอดภัยทำให้ประสบความสำเร็จในการทำงานและสามารถอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีความสุข

ลักษณะของเด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง

ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กจะเกิดขึ้นได้จากประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อมที่เด็กได้รับและสะสมไว้ ซึ่งเป็นประสบการณ์ ที่ทำให้เด็กรู้สึกว่าเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น เป็นบุคคลที่มีค่าและมีความสามารถโดยจะแสดงออกทางพฤติกรรมต่างๆ เช่น ชอบงานสร้างสรรค์ เพราะได้พบคนมาก กล้าปรากฏตัวต่อหน้าคนจำนวนมาก เป็นนักพูด มากกว่านักฟัง ชอบพูดต่อหน้าคนมากๆ ถ้าทำงานร่วมกับกลุ่มกันมักจะเป็นผู้นำคนในกลุ่มให้ผู้อื่นรู้จักกัน และแน่ใจว่าตนจะเป็นผู้นำที่ดีได้ถ้ามีผู้เปิดโอกาสให้จะตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ด้วยตนเอง และรู้สึกว่าชีวิตมีคุณค่า

Smith (1961, p. 185) ให้ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเองว่า หมายถึง ความพึงพอใจในตนเอง ความภูมิใจในตนเองหรือการยอมรับตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง จะมีบุคคลมากน้อยเพียงใดนั้น สามารถพิจารณาได้จากความขัดแย้งระหว่างตนตามอัตภาพ กับตนตามปณิธาน ถ้าความขัดแย้งมากจะรู้สึกว่าไม่มีค่า ไม่เหมาะสมและไม่พึงพอใจในตนเอง เกิดความวิตกกังวล ขาดความอบอุ่นใจ ชอบพึ่งผู้อื่น

จากที่กล่าวมานั้นสรุปได้ว่าเด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะเป็นผู้ที่คิดเกี่ยวกับตนเองในทางที่ดี และมีความพึงพอใจในตนเองอันเป็นผลให้เด็กแสดงลักษณะพฤติกรรมที่เรียกว่าเป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการนำตนเอง ดังนี้

1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบเน้นประสบการณ์

กิตติคม คาวีรัตน์ (2553) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะสำหรับนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะสำหรับนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีการทดสอบก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นกับกลุ่มทดลอง จำนวน 114 คน ซึ่งได้จากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นอย่างเป็นสัดส่วน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากการสังเกตและการสัมภาษณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คู่มืออาจารย์ แบบทดสอบความรู้ แบบประเมินความรับผิดชอบ แบบประเมินทักษะกระบวนการ แบบประเมินทักษะมนุษยสัมพันธ์ แบบสอบถามเจตคติ แบบสอบถามพฤติกรรม และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการพัฒนาได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ (KAECPAR Model) ประกอบด้วย หลักการ คือ การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยการปฏิบัติจริง เป็นการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่ วัตถุประสงค์ คือ เพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกันทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ขั้นตอนของรูปแบบ 5 ขั้น คือขั้นที่ 1 การให้ความรู้และการสร้างความตระหนัก (Knowledge and Awareness : KA) ขั้นที่ 2 การสร้างเสริมความรู้ (Enhancement : E) ขั้นที่ 3 การสร้างผลงาน (Construction : C) ขั้นที่ 4 การนำเสนอผลงาน (Presentation : P) และขั้นที่ 5 การประเมินผลการเรียนรู้และการสะท้อนกลับ (Assessment and Reflection : AR) ในทุกขั้นตอนมีการดำเนินการขั้นตอนย่อย คือ ขั้นตอนเตรียมการ (Preparing : P) ขั้นปฏิบัติ (Doing : D) ขั้นสรุป (Summarizing : S) โดยมีเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ ประกอบด้วย หลักการตอบสนอง ระบบสังคม และระบบสนับสนุน 2. ผลการประเมินการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ พบว่า 2.1 ความรู้การสร้างเสริมสุขภาวะหลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบ 2.2 พฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาวะหลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบ 2.3 การใช้ทักษะกระบวนการหลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบ 2.4 การใช้ทักษะมนุษยสัมพันธ์หลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบ 2.5 เจตคติการสร้างเสริมสุขภาวะหลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบ 2.6 ความรับผิดชอบของนักศึกษาหลังการใช้รูปแบบ นักศึกษามีความรับผิดชอบอยู่ในระดับดีมาก 2.7 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของอาจารย์อยู่ในระดับมากที่สุด

ศิริวรรณ วณิชพัฒน์ นวราชัย (2553) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้แบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับนักเรียน

ปฐมวัย มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1)พัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับนักเรียนประถมวัย 2)ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม สำหรับนักเรียน ปฐมวัย เป็นการวิจัยและพัฒนา มีรูปแบบการวิจัยกึ่งทดลอง กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้ปกครอง นักเรียนที่ได้มาจากการอาสาสมัครและเจาะจงเลือก จำนวน 15 คน นักเรียนปฐมวัยที่ได้มาจากการเป็นบุตรหลานของผู้ปกครอง จำนวน 15 คน กำหนดเป็นกลุ่มทดลอง นักเรียนปฐมวัยที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 10 คน กำหนดเป็นกลุ่มเปรียบเทียบ และครูผู้สอน จำนวน 4 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบว่า 1) นักเรียนปฐมวัยกลุ่มทดลองมีทักษะทางสังคมสูงขึ้นภายหลังการใช้รูปแบบจากประสบการณ์เรียนรู้แบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม 2) นักเรียนกลุ่มทดลองมีผลการประเมินทักษะทางสังคมทั้งสองด้านคือด้านการช่วยเหลือและการแบ่งปันสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ โดยที่ไม่พบว่าตัวแปรทดลองและตัวแปรสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครองที่กำหนดส่งผลร่วมทำให้เกิดผลทักษะทางสังคมของนักเรียนอย่างไร 3) ภายหลังการใช้รูปแบบการจัดการประสบการณ์เรียนรู้แบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมครูผู้สอนและผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนารูปแบบไปใช้อยู่ในระดับดีมาก และมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้แบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม อยู่ในระดับมาก โดยครูและผู้ปกครองมีความเห็นว่ารูปแบบ 3P ที่พัฒนาขึ้นสามารถพัฒนาทักษะทางสังคมให้กับนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และรูปแบบ 3P ยังส่งผลให้ครูและผู้ปกครองมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน อันเป็นผลจากการพัฒนาทักษะทางสังคมให้กับนักเรียนร่วมกัน

รุ่งระวี สมะวรรณ (2553) การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนสุขศึกษาโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อตามทฤษฎีการเรียนรู้เน้นประสบการณ์และแนวคิดการบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับภาษา เพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมสุขภาพและความสามารถในการสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบ การวิจัยเป็นแบบกึ่งทดลอง ทดลอง 1 กลุ่ม เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ผลการวิจัยโดยการเปรียบเทียบผลการทดลองก่อนเรียน หลังเรียน 1) ผลการทดลองเพื่อทดสอบประสิทธิภาพ พบว่าหลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 2) ผลการประเมินพฤติกรรมด้านเจตคติ และการปฏิบัติโดยภาพรวม สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 2) ผลการประเมินความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษที่ได้จากการทดลองระหว่างเรียน มีค่าความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

รัชกร สุวรรณจรัส (2553) การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ด้วยการเรียนจากประสบการณ์บนเครือข่ายเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษาของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ด้วยการเรียนจากประสบการณ์บนเครือข่ายเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษาของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1.รูปแบบการจัดการความรู้ด้วยการเรียนจากประสบการณ์บนเครือข่าย 2. รูปแบบการจัดการความรู้ด้วยการเรียนจากประสบการณ์บนเครือข่าย 3.กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยจากการประเมินความสามารถในการสร้างนวัตกรรม ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการเรียนสอนตามสภาพจริง

วิวัฒน์ ชัดติยะมาน (2546) ได้ศึกษาการนำเสนอปฏิบัติการทางเลือกของการเรียนการสอนตามสภาพจริง ในวิชาหลักสูตรและการสอนทั่วไปสำหรับนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตศึกษาศาสตร์ที่ลงวิชาหลักสูตรและการสอนทั่วไป มหาวิทยาลัยทักษิณ ผลการศึกษาพบว่า 1) นิสิตนักศึกษาศาสตร์กลุ่มทดลองทั้งสามกลุ่มมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของหลักสูตรและการสอน คะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านการวางแผนการสอนและคะแนนเฉลี่ยลักษณะการรับรู้ด้วยการนำตนเอง หลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2) นิสิตศึกษาศาสตร์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวปฏิบัติของการเรียนการสอนตามสภาพจริงในระดับมากในทุกข้อ 3) การศึกษาผลของการสังเกตบรรยากาศของการเรียนการสอนตามสภาพจริง พบว่ากิจกรรมการเรียนการสอนมีความเป็นสภาพจริงตั้งแต่ระดับกลางถึงระดับมากที่สุด 4) การศึกษาวิธีปฏิบัติของผู้สอน ความสำเร็จ และอุปสรรคของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่านิสิตมีความกระตือรือร้นและให้ความสนใจกับกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้ประสบการณ์การเรียนรู้ตามสภาพจริงมากที่สุด รองลงมาคือ ประสบการณ์ การเรียนรู้สมมติ และสุดท้ายคือประสบการณ์การเรียนรู้ทางวิชาการ

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการเรียนด้วยการนำตนเอง

Haggerty (2000) ได้ทำการสอนนักศึกษาที่เป็นผู้ใหญ่ด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองและผลกระทบที่เกิดกับรูปแบบที่ใช้ในการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาคำตอบที่แน่นอนว่า การสอนทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ให้แก่นักศึกษาที่เป็นผู้ใหญ่และให้ผู้เรียนทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง จะทำให้ผู้เรียนพึงพอใจและสามารถนำทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองไปใช้ได้จริงหรือไม่ ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยนักศึกษาแห่งมหาวิทยาลัยชุมชนลุยเซียนาใต้ (Southern Louisiana Community College Students) จำนวน 36 คน อายุระหว่าง 18-36 ปี ที่สมัคร

เข้าเรียนชั้นปีที่ 1 ในวิชาชีววิทยาทั่วไป นักศึกษาทุกคนจะกรอกข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างรูปแบบการเรียนรู้ในระดับมหาวิทยาลัย (The Inventory of Learning for Higher Education) เพื่อวัดความชอบ-ไม่ชอบในการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นครั้งแรกตลอดภาคการศึกษานักการศึกษาก็จะได้รับการอบรมทักษะและกิจกรรมที่เป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผลวิจัยพบว่าแต่แรกนั้นนักศึกษาส่วนใหญ่พอใจวิธีการเรียนแบบมีผู้สอนในชั้นมากกว่าและไม่เปลี่ยนแปลงเลย อย่างไรก็ตาม เดิมมีนักศึกษาเพียง 6% ที่ชอบรูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองและต่อมาเพิ่มขึ้นเป็น 33% ความชอบนี้ไม่มีความสัมพันธ์กับอายุของนักศึกษาแต่มีความสัมพันธ์ที่ดีเกิดขึ้นระหว่างการเรียนรู้ด้วยตนเองกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ผู้ที่ชอบการเรียนรู้ด้วยตนเองจะมีความรับผิดชอบเพิ่มขึ้นเข้าใจในตำราที่ใช้ในการเรียนมากขึ้นและมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในตอนท้ายยังสรุปได้ว่าในวิชาอื่น ๆ ก็เช่นกันผู้เรียนส่วนใหญ่ยังคงความชอบวิธีการให้ผู้สอนสอนในห้องเรียนแบบเดิม ผู้วิจัยได้แสดงความคิดเห็นที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะนักศึกษาได้รับผลกระทบจากปัจจัยภายนอกที่ส่งผลถึงประสบการณ์การเรียนของตัวนักศึกษาในอดีตสมัยที่เรียนอยู่ตั้งแต่ชั้นประถม 1 จนถึงมัธยมปลาย

วิลาสินี พลอยล้อมแสง (2554) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นกระบวนการและผลงานร่วมกับการเรียนรู้ด้วยการนำตัวเองเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษเชิงธุรกิจของนักศึกษาปริญญาตรี มีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวการสอนแบบเน้นกระบวนการและผลงานร่วมกับการเรียนรู้ด้วยการนำตัวเองเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษเชิงธุรกิจของนักศึกษาปริญญาตรี และเพื่อศึกษาผลการใช้ของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น ใช้การเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ จดหมายธุรกิจ 6 ประเภท ได้แก่ จดหมายสอบถาม จดหมายตอบจดหมายสอบถาม จดหมายสั่งซื้อ จดหมายตอบสั่งซื้อ จดหมายร้องเรียน และจดหมายตอบจดหมายร้องเรียน และบันทึกการเรียนรู้ โดยใช้สถิติค่าที (t-test dependent) ผลการวิจัยพบว่า 1. รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวการสอนแบบเน้นกระบวนการและผลงานร่วมกับการเรียนรู้ด้วยการนำตัวเองเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษเชิงธุรกิจ 2. การประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นจากการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ในห้องเรียน พบว่า นักศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวการสอนแบบเน้นกระบวนการพัฒนาและผลงานร่วมกับการเรียนรู้ด้วยการนำตัวเองเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษเชิงธุรกิจมีคะแนนความเฉลียวความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษธุรกิจหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จุฬารัตน์ เพชรวิเศษ (2554) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเพื่อพัฒนาสมรรถนะความรอบรู้แห่งตนสำหรับพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย ผลการวิจัยพบว่า 1. การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักและการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง 2. ผลการทดลองของโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน โรงเรียนมีคะแนนสมรรถนะ ความรอบรู้แห่งตนสูงกว่ากลุ่มควบคุม ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความรู้ 2) เจตคติ 3) ทักษะการแก้ปัญหา การบริหารการพยาบาลและ 4) สมรรถนะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง 3. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นไปใช้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

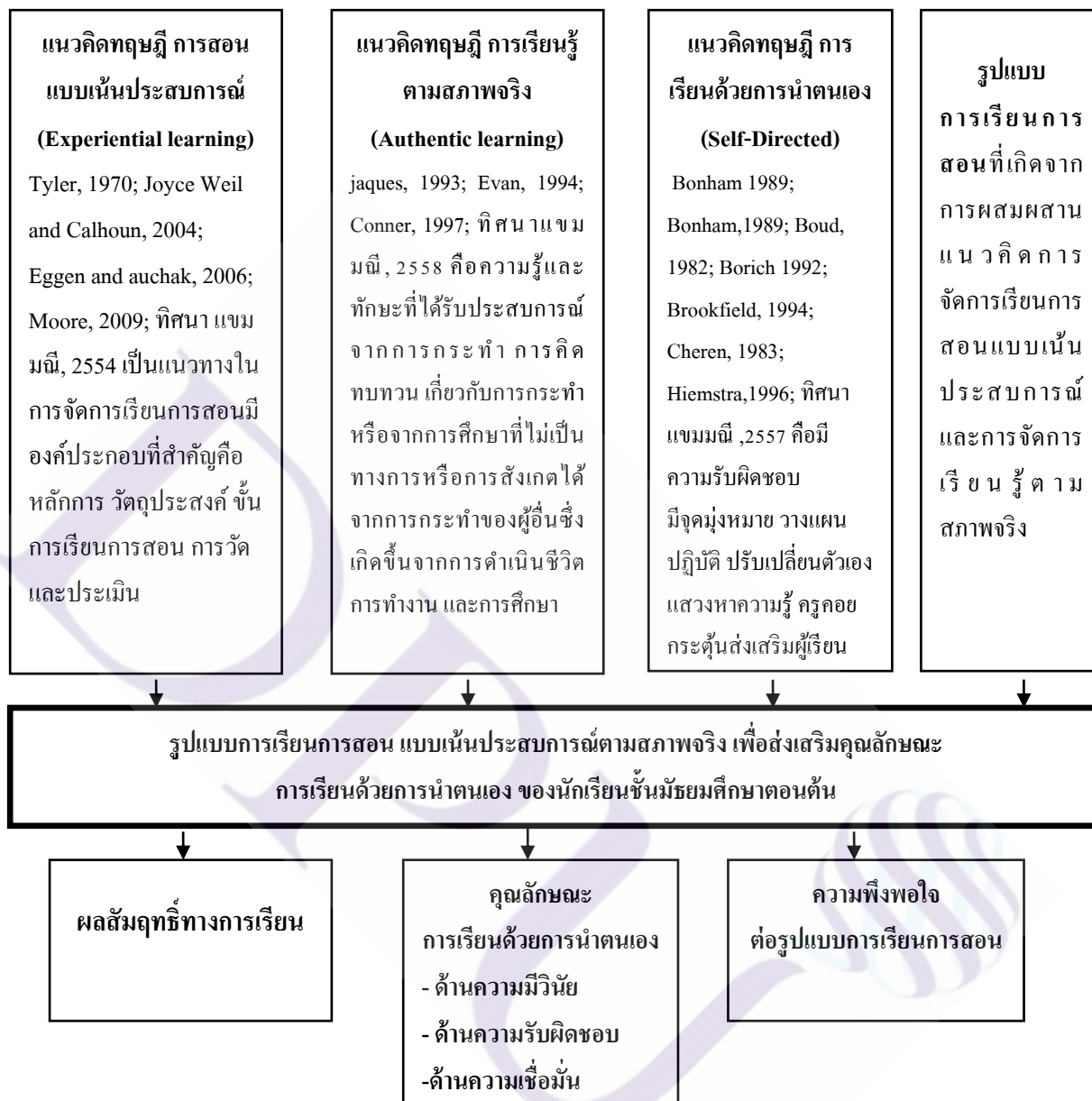
เชมณัฐ มิ่งศิริธรรม (2552) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการเรียนบนเว็บเชิงบูรณาการระหว่างการเรียนแบบร่วมมือกับการเรียนร่วมกันเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 32 คน ระยะเวลาในการทดลอง 7 สัปดาห์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test Dependent) ผลการวิจัยพบว่า 1. รูปแบบการเรียนบนเว็บเชิงบูรณาการระหว่างการเรียนแบบร่วมมือกับการเรียนร่วมกันเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยกันนำตนเอง ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) เนื้อหา 2) กิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ 3) แหล่งการเรียนรู้ และ 4) การประเมินผล และรูปแบบแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อมผู้เรียน ระยะที่ 2 การทดสอบ/การประเมินผลก่อนเรียน และระยะที่ 3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 3 ระยะแบ่งเป็น 5 ขั้นตอน คือ 1) การนำเสนอสถานการณ์ปัญหาบนเครือข่าย 2) ผู้เรียนร่วมกันกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ 3) ผู้เรียนร่วมกันวางแผนและแสวงหาคำตอบบนเครือข่าย 4) ผู้เรียนนำเสนอข้อค้นพบของกลุ่ม และ 5) การประเมินผลและสรุปแนวคิดที่ได้จากข้อค้นพบ 2. นักศึกษาปริญญาบัณฑิตที่เรียนตามรูปแบบการเรียนที่พัฒนาขึ้นมีคะแนนการนำตนเองหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักศึกษามีความคิดเห็นว่าการเรียนตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 3. ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 ท่าน ทำการประเมินรูปแบบการเรียนบนเว็บเชิงบูรณาการฯ มีความคิดเห็นว่ารูปแบบการเรียนที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับดีมาก

นัดดา อังสุโวทัย (2550) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาเคมีที่เน้นกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิชาเคมีที่เน้นกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบในด้านลักษณะการเรียนรู้แบบนำตนเอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมี จิตวิทยาศาสตร์ของผู้เรียน ความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอน

ตลอดจนผลของทักษะพื้นฐานการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้ที่มีต่อลักษณะการเรียนรู้แบบนำตนเอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาอาหารและโภชนาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ พระนคร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบประเมินลักษณะการเรียนรู้แบบนำตนเอง แบบวัดทักษะการเรียนรู้ แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมี แบบวัดจิตวิทยาศาสตร์ และแบบสำรวจความพึงพอใจของผู้เรียน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพทำให้ผู้เรียนกลุ่มทดลองที่มีทักษะพื้นฐานการเรียนรู้ระดับสูงได้พัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีลักษณะการเรียนรู้แบบนำตนเอง โดยเปรียบเทียบกับก่อนการทดลองและกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และผลการประเมินประสิทธิภาพเมื่อเทียบกับกลุ่มควบคุมได้ค่าขนาดอิทธิพลไม่น้อยกว่า.50 เป็นไปตามเกณฑ์ ส่วนกลุ่มทดลองที่มีทักษะพื้นฐานการเรียนรู้ระดับต่ำพบว่า ในภาพรวมมีลักษณะการเรียนรู้แบบนำตนเองลดลงนอกจากนี้ ด้านจิตวิทยาศาสตร์ให้ผลทำนองเดียวกับด้านลักษณะการเรียนรู้แบบนำตนเอง ส่วนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมีพบว่า ผู้เรียนกลุ่มทดลองทั้งภาพรวมและกลุ่มที่มีทักษะพื้นฐานต่างกัน ได้ผลการเรียนสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและได้ค่าขนาดอิทธิพลเป็นไปตามเกณฑ์ ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบนี้ในระดับปานกลางนอกจากนี้ ยังพบว่า ทักษะพื้นฐานการเรียนรู้ของผู้เรียนส่งผลต่อลักษณะการเรียนรู้แบบนำตนเองแต่ไม่เกิดปฏิสัมพันธ์กับกระบวนการเรียนรู้

2.8 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จากนั้นผู้วิจัยจะนำรูปแบบการเรียนการสอนดังกล่าวไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน พระพุทธศาสนา รหัส ส 23105 สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอน สรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

ภาพที่ 2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอน แบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นนี้ เป็นการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการโดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้แบบนำตนเองตามแนวคิดการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนของการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูล แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

ขั้นตอนที่ 3 การนำรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูล แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศึกษาและรวบรวมข้อมูลพื้นฐานจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ แนวคิดทฤษฎีที่จะนำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ซึ่งประกอบด้วย แนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) แนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตามสภาพจริง (Authentic Learning) แนวคิดส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เพื่อนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์หารูปแบบการเรียนการสอนตามที่ผู้วิจัยต้องการพัฒนาขึ้น ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 วิเคราะห์ สังเคราะห์ หลักการของรูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง

แนวคิด		หลักการของ รูปแบบการเรียนการสอน
หลักการของการสอนแบบ เน้นประสบการณ์	หลักการของ การเรียนรู้ตามสภาพจริง	
- เป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการพิจารณาทบทวน ไตร่ตรอง บนพื้นฐานจากประสบการณ์ แล้วนำไปสู่เป้าหมายในการปฏิบัติ เพื่อดำเนินการทดสอบสมมติฐานของตนเอง	- ผู้เรียนมีโอกาสสร้างความรู้และความหมายจากประสบการณ์จริงด้วยตนเอง โดยใช้กระบวนการสืบสอบทางวิชาการและมีโอกาสเชื่อมโยงกิจกรรมการเรียนการสอนไปสู่ชีวิตจริงอย่างมีคุณค่า	1. ผู้เรียนมีโอกาสสร้างความรู้จากประสบการณ์ด้วยตนเอง โดยกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ซึ่งจะนำไปสู่เป้าหมายในการปฏิบัติ หรือเชื่อมโยงกิจกรรมการเรียนการสอนไปสู่ชีวิตจริงอย่างมีคุณค่า
- เป็นเทคนิคการสอนที่ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดี จากการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง ผ่านการวิเคราะห์ วิพากษ์อย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้ประสบการณ์เดิมอย่างเป็นระบบ สร้างความสนใจ และการปฏิบัติด้วยแรงจูงใจของตนเอง	- เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ความเป็นจริงจากการเผชิญสภาพการณ์จริง ปัญหาจริง ซึ่งจะกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความใฝ่รู้ อันจะเป็นประโยชน์ต่อตัวผู้เรียนและเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย	2. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสภาพการณ์จริง ปัญหาจริงจากการปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ผ่านการวิเคราะห์ วิพากษ์อย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้ประสบการณ์เดิมอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างความสนใจ และแรงจูงใจ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความใฝ่รู้ อันจะเป็นประโยชน์ต่อตัวผู้เรียน และเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย
- เป็นวงจรการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องเหมือนเกลียวสว่าน การเรียนรู้จึงสามารถได้รับการสนับสนุนจากประสบการณ์เดิมในอดีต หรือการพิจารณาทบทวน ไตร่ตรอง จากประสบการณ์ที่จัดขึ้น	- จัดการเรียนการสอนให้มีความสัมพันธ์กับบริบทและสภาพแวดล้อมเป็นการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับความเป็นจริง ซึ่งสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	3. เป็นการจัดการเรียนการสอนให้มีความสัมพันธ์กันกับบริบทและสภาพแวดล้อม อย่างเป็นวงจรที่ต่อเนื่องเหมือนเกลียวสว่าน การเรียนรู้จึงสามารถได้รับการสนับสนุนจากประสบการณ์เดิมในอดีตหรือจากประสบการณ์ที่จัดขึ้น ซึ่งสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ที่มา		หลักการของ รูปแบบการเรียนการสอน
หลักการของการสอนแบบ เน้นประสบการณ์	หลักการของ การเรียนรู้ตามสภาพจริง	
-	- เป็นการเรียนการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จัดการ เรียนรู้แบบมีส่วนร่วม กระบวนการเรียนรู้กลุ่ม และ กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้	4. เป็นการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นศูนย์กลาง จัดการเรียนรู้แบบมีส่วน ร่วม กระบวนการเรียนรู้กลุ่ม และ กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยครู เป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้
-	- ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะที่ จำเป็นต่อการดำรงชีวิต โดย การประยุกต์ข้อมูลความรู้ ประสบการณ์ที่ดี จากการ เรียนรู้ในสภาพจริงอย่างมี ประสิทธิภาพ	5. ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อ การดำรงชีวิต โดยการประยุกต์ข้อมูล ความรู้ ประสบการณ์ที่ดี จากการเรียนรู้ ในสภาพจริงอย่างมีประสิทธิภาพ

จากตารางที่ 3.1 สันเคราะห์หลักการของรูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้น
ประสบการณ์ตามสภาพจริงมีดังนี้

1. ผู้เรียนมีโอกาสสร้างความรู้จากประสบการณ์ด้วยตนเอง โดยกระบวนการเรียนรู้ที่
เกิดขึ้นจากประสบการณ์ซึ่งจะนำไปสู่เป้าหมายในการปฏิบัติ หรือเชื่อมโยงกิจกรรมการเรียนการ
สอนไปสู่ชีวิตจริงอย่างมีคุณค่า

2. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสภาพการณ์จริง ปัญหาจริงจากการปฏิบัติกิจกรรม
ด้วยตนเอง ผ่านการวิเคราะห์ วิพากษ์อย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้ประสบการณ์เดิมอย่างเป็นระบบ
เพื่อสร้างความสนใจ และแรงจูงใจ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความใฝ่รู้ อันจะเป็นประโยชน์ต่อตัวผู้เรียน
และเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย

3. เป็นการจัดการเรียนการสอนให้มีความสัมพันธ์กันกับบริบทและสภาพแวดล้อม
 อย่างเป็นวงจรที่ต่อเนื่องเหมือนเกลียวสว่าน การเรียนรู้จึงสามารถได้รับการสนับสนุนจาก
 ประสบการณ์เดิม ในอดีตหรือจากประสบการณ์ที่จัดขึ้น ซึ่งสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

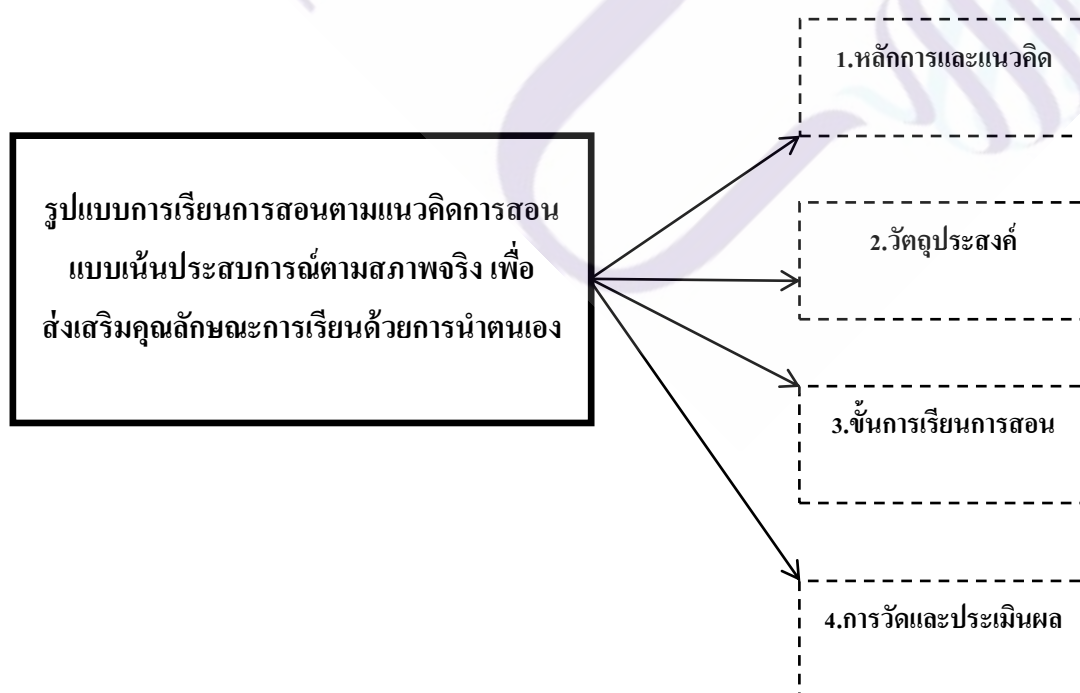
4. เป็นการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
 กระบวนการเรียนรู้กลุ่ม และกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้

5. ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต โดยการประยุกต์ข้อมูลความรู้
 ประสบการณ์ที่ดี จากการเรียนรู้ในสภาพจริงอย่างมีประสิทธิภาพ

**ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตาม
 สภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง**

นำแนวคิด ทฤษฎี มาวิเคราะห์และสังเคราะห์หารูปแบบการเรียนการสอนตามที่ผู้วิจัย
 ต้องการพัฒนาขึ้นดังนี้

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์
 ตามสภาพจริงที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้น นำไปสู่การพัฒนาองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน
 แบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองในส่วน
 ของหลักการ ซึ่งสามารถแสดงได้ดังภาพที่ 3.1

ภาพที่ 3.1 รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง

1) หลักการและแนวคิดของรูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

หลักการและแนวคิดของรูปแบบการเรียนการสอน
1. ผู้เรียนมีโอกาสสร้างความรู้จากประสบการณ์ด้วยตนเอง โดยกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ซึ่งจะนำไปสู่เป้าหมายในการปฏิบัติ หรือเชื่อมโยงกิจกรรมการเรียนการสอนไปสู่ชีวิตจริงอย่างมีคุณค่า
2. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสภาพการณ์จริง ปัญหาจริงจากกรณีศึกษาด้วยตนเอง ผ่านการวิเคราะห์ วิพากษ์อย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้ประสบการณ์เดิมอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างความสนใจ และแรงจูงใจ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความใฝ่รู้ อันจะเป็นประโยชน์ต่อตัวผู้เรียน และเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย
3. เป็นการจัดการเรียนการสอนให้มีความสัมพันธ์กันกับบริบทและสภาพแวดล้อม อย่างเป็นวงจรที่ต่อเนื่องเหมือนเกลียวส่ววน การเรียนรู้จึงสามารถได้รับการสนับสนุนจากประสบการณ์เดิม ในอดีตหรือจากประสบการณ์ที่จัดขึ้น ซึ่งสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
4. เป็นการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม กระบวนการเรียนรู้กลุ่ม และกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้
5. ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต โดยการประยุกต์ข้อมูลความรู้ ประสบการณ์ที่ดี จากการเรียนรู้ในสภาพจริงอย่างมีประสิทธิภาพ

ภาพที่ 3.2 การสังเคราะห์หลักการ/แนวคิดของรูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน

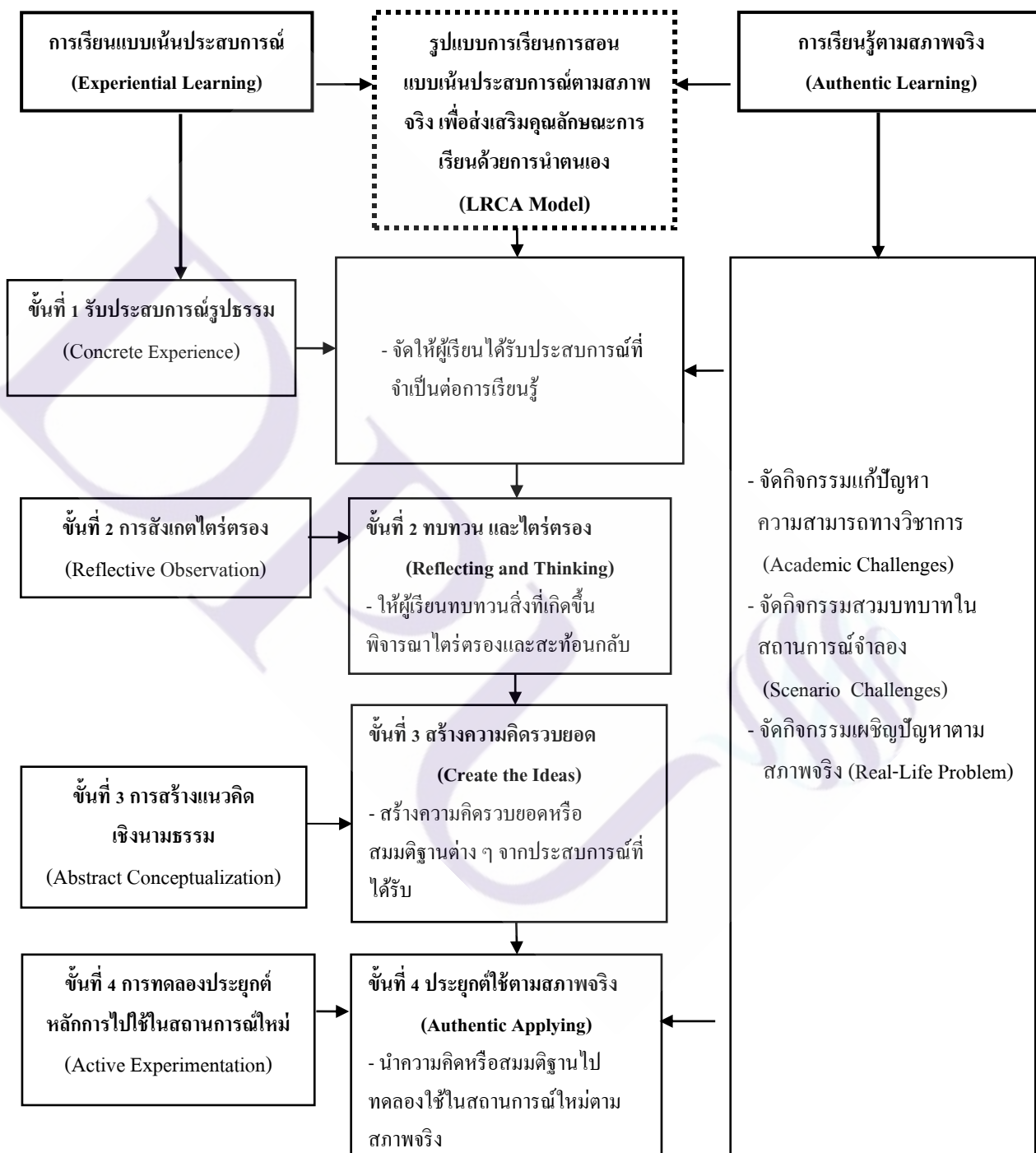
จากหลักการของรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้นข้างต้น นำไปสู่การพัฒนาองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน ในส่วนของวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน ดังภาพที่ 3.3

ภาพที่ 3.3 การกำหนดวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

3) ขั้นการเรียนการสอนของรูปแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

ขั้นการเรียนการสอนของรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้ เกิดจากการสังเคราะห์ขั้นการเรียนการสอนของการสอนแบบเน้นประสบการณ์ และการเรียนการสอนตามสภาพจริง มีทั้งหมด 4 ขั้น แสดงการสังเคราะห์ได้ดังภาพที่ 3.4

ภาพที่ 3.4 รูปแบบการเรียนการสอน แบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

ขั้นที่ 1 เรียนรู้ประสบการณ์ ที่จำเป็น (Learning Required Experiences) โดย

- 1.1 ตั้งคำถามนำทางให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้
- 1.2 สืบค้นข้อมูลความรู้และประสบการณ์จากแหล่งเรียนรู้
- 1.3 ผู้เรียนอภิปรายและรับรู้ประสบการณ์ร่วมกัน

ขั้นที่ 2 ทบทวน และไตร่ตรอง (Reflecting and Thinking) โดย

- 2.1 ให้ผู้เรียนศึกษาและสังเกตประสบการณ์ความรู้จากใบงานหรือใบความรู้
- 2.2 ครูอธิบายประสบการณ์เพิ่มเติมในหัวข้อที่เรียนรู้

ขั้นที่ 3 สร้างความคิดรวบยอด (Creating the Ideas) โดย

สร้างความคิดรวบยอดหรือสมมติฐานต่าง ๆ จากประสบการณ์ที่ได้รับ จากนั้นให้จัดบันทึกความรู้ ลงในสมุดแบบฝึกหัดหรือสมุดบันทึก ด้วยสำนวนภาษาของตนเอง

ขั้นที่ 4 ประยุกต์ใช้ตามสภาพจริง (Authentic Applying) โดย

- 4.1 นำความคิดหรือสมมติฐานไปทดลองใช้ในสถานการณ์ใหม่ตามสภาพจริง โดยการสร้างสถานการณ์หรือจำลองเหตุการณ์ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติตามสภาพจริง
- 4.2 ผู้เรียนและครู ร่วมกันประเมินผลการประยุกต์ประสบการณ์ความรู้จากการทำกิจกรรม
- 4.3 ให้ทำแบบฝึกหัดทบทวนประสบการณ์ความรู้ตามที่ครูกำหนด

จากหลักการ วัตถุประสงค์ และขั้นการเรียนการสอนของรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น นำไปสู่การสังเคราะห์แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองได้

4) ขั้นการวัดและผลประเมินผลการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

ตารางที่ 3.2 ผลการสังเคราะห์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามรูปแบบ แบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

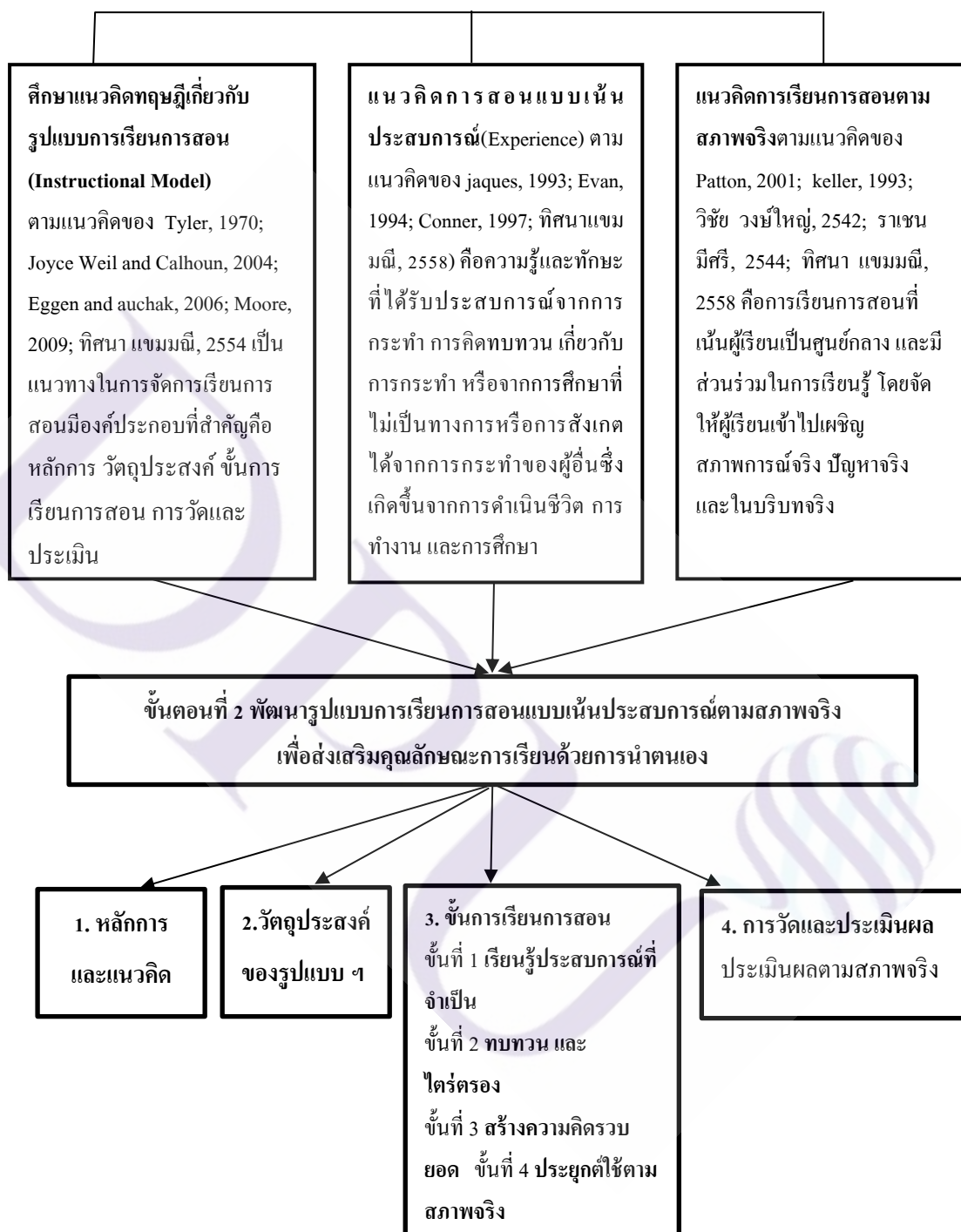
ขั้นจัดการเรียนรู้ของรูปแบบ	แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้
ขั้นที่ 1 เรียนรู้ประสบการณ์ที่จำเป็น (Learning Required Experiences)	ผู้เรียนและผู้สอน ประเมินความเหมาะสมของประสบการณ์ที่ได้รับหรือที่ได้เรียนรู้จากสภาพจริง
ขั้นที่ 2 ทบทวน และไตร่ตรอง (Reflecting and Thinking)	ผู้สอนสังเกต
ขั้นที่ 3 สร้างความคิดรวบยอด(Create the Ideas)	ผู้เรียนและผู้สอน ประเมินผลการสรุปความคิดรวบยอดทั้งกลุ่มและรายบุคคล
ขั้นที่ 4 ประยุกต์ใช้ตามสภาพจริง (Authentic Applying)	ผู้เรียน เพื่อนร่วมชั้นเรียนและผู้สอน ประเมินผลการประยุกต์ประสบการณ์มาใช้ตามสภาพจริง

จากตารางที่ 3.2 กล่าวโดยสรุปได้ว่า การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนในขั้นที่ 1-3 เป็นการประเมินผลโดยมีผู้ประเมินที่ประกอบด้วย ตัวผู้เรียนและครูผู้สอน ส่วนในขั้นที่ 4 เป็นการประเมินโดย ตัวผู้เรียน เพื่อนร่วมชั้นเรียน และครูผู้สอน

จากรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ได้พัฒนาขึ้นมา นั้น ผู้วิจัยได้มีการสังเคราะห์และผสมผสานแนวคิดการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง และรูปแบบการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งสามารถสรุปเป็นหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นได้ดังภาพที่

3.5

ศึกษาข้อมูล แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัย

ภาพที่ 3.5 หลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่สนับสนุนการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

4. หลังจากพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนโดยผู้เชี่ยวชาญ ดำเนินการ โดยการนำสาระขององค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนที่ได้จากข้อ 3 ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านประเมินความเหมาะสมของสาระในแต่ละองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะและแนวทางในการปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ผลจากการวิเคราะห์พบว่ารูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$ S.D. = 0.61) จากนั้นนำผลการประเมินและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข

ขั้นตอนที่ 3 การนำรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้

3.1 ขอบเขตของการวิจัย

ขั้นตอนนี้เป็นการนำรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นและผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว รวมทั้งผ่านการตรวจสอบความเป็นไปได้โดยการนำไปทดลองใช้จริงมาใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลอง ซึ่งมีรายละเอียดของการดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 67 โรงเรียน มีนักเรียน 13,400 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ที่เรียนพระพุทธศาสนา รหัส ส 23105 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 2 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 49-50 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยสุ่มกลุ่มผู้เรียนเป็นห้อง โดยจัดเป็นกลุ่มทดลอง ม.3/4 จำนวน 49 คน และกลุ่มควบคุม ม.3/5 จำนวน 50 คน แต่ละห้องเรียนจัดนักเรียนแบบลดความสามารถในการเรียนรู้

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ แบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง และการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบปกติ

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ประกอบด้วย 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) คุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ด้านวินัย ด้านความรับผิดชอบ ด้านความเชื่อมั่น 3) ความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอน

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยจะนำรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน พระพุทธศาสนา รหัส ส 23105 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 0.5 หน่วยกิต ซึ่งเป็น รายวิชาบังคับตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 จำนวน 20 คาบ ในเนื้อหา ดังนี้ หน้าที่ชาวพุทธ มรรยาทชาวพุทธ ศาสนพิธี การบริหารจัดการและเจริญปัญญา วันสำคัญทาง พระพุทธศาสนาและเทศกาลสำคัญ พระพุทธศาสนากับเศรษฐกิจพอเพียง ศาสนากับการอยู่ร่วมกัน ในประเทศไทย

4. แบบแผนการทดลอง

การทดลองเพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้น ประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ใช้แบบแผนการ ทดลองแบบกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Design) ศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ที่มีการวัดก่อน และหลังให้สิ่งทดลอง (Nonrandomized Control Group Pretest – Posttest Design) (พรรณี ลีกิจ วัฒนะ, 2550, น. 160) ดังนี้

กลุ่ม	ก่อน	ทดลอง	หลัง
กลุ่มทดลอง(E)	T _{1E}	X	T _{2E}
กลุ่มควบคุม(C)	T _{1C}	-	T _{2C}

เมื่อ E แทน กลุ่มทดลอง

C แทน กลุ่มควบคุม

T_{1E} แทน การวัดผลก่อนการให้รูปแบบการเรียนการสอนของกลุ่มทดลอง

T_{1C} แทน การวัดผลก่อนการให้รูปแบบการเรียนการสอนของกลุ่มควบคุม

X แทน การทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วย

การนำตนเอง

T_{2E} แทน การวัดผลหลังการให้รูปแบบการเรียนการสอนของกลุ่มทดลอง

T_{2C} แทน การวัดผลหลังการให้รูปแบบการเรียนการสอนของกลุ่มควบคุม

3.2 สร้างเครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบการเรียนการสอน ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ และเครื่องมือประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนซึ่งประกอบด้วย แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (ด้านความมีวินัย ด้านความรับผิดชอบ ด้านความเชื่อมั่น) และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอน ซึ่งเครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบการเรียนการสอน ดังนี้

3.2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียน การสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1) สร้างแผนการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนา รหัส ส 23105 การจัดการที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง จำนวน 20 คาบ โดยมีแผนการจัดการเรียนรู้ทั้งหมด 5 แผน ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย มโนทัศน์ สาระมาตรฐาน ตัวชี้วัดชั้นปี จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และบันทึกผลการจัดการเรียนรู้ จากการพิจารณาเลือกเนื้อหา สาระในการจัดการเรียนรู้ และกำหนดกรอบเวลาในการจัดการเรียนรู้แต่ละเรื่องแสดงดังตาราง กำหนดการจัดการเรียนรู้

แผนการเรียนรู้ที่	เนื้อหา/สาระการเรียนรู้	เวลาเรียน /คาบ
1	หน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ	5
2	วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและศาสนพิธี	3
3	การบริหารจิตและการเจริญปัญญา	4
4	พระพุทธศาสนากับเศรษฐกิจพอเพียง	4
5	ศาสนากับการอยู่ร่วมกันในประเทศไทย	4
รวมเวลาเรียนทั้งหมด		20

2) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณสมบัติตามที่ผู้วิจัยกำหนด จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ภาษาที่ใช้ รวมทั้งความสอดคล้องของกิจกรรมการเรียนรู้กับรูปแบบการเรียนการสอน โดยพิจารณาตามแบบประเมินที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ในการวิเคราะห์ข้อมูลแบบประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ พิจารณาจากค่าอันดับคุณภาพ ตั้งแต่ 2.50 ขึ้นไป ถ้าค่าอันดับคุณภาพต่ำกว่า 2.50 จะต้องนำแผนการจัดการเรียนรู้มาปรับปรุงอีกครั้ง ซึ่งคำนวณได้จากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2547, น. 56)

$$\bar{X} = \frac{\Sigma X}{n}$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
	ΣX	แทน	ผลรวมทั้งหมดของข้อมูล
	n	แทน	จำนวนข้อมูลทั้งหมด

เกณฑ์การพิจารณาดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง มาก

คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง น้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง น้อยที่สุด

ผลจากการประเมินพบว่า ความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุดคือ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้กับสื่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.60$ S.D. = 0.55) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้กับการวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 4.56$ S.D. = 0.62) ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้กับการวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 4.56$ S.D. = 0.55) ด้านสาระการเรียนรู้กับกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.52$ S.D. = 0.69) ในระดับมาก คือ ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้กับกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.48$ S.D. = 0.55) ด้านสาระการเรียนรู้กับการวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 4.48$ S.D. = 0.61) ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้กับสาระการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.32$ S.D. = 0.72) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้กับการเรียนการสอนของรูปแบบ ($\bar{X} = 4.32$ S.D. = 0.72)

จากแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ประเมิน โดยผู้เชี่ยวชาญและได้มีการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะได้ดำเนินการนำไปใช้กับการทดลองต่อไป

3.2.2 เครื่องมือประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน

เครื่องมือประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนประกอบด้วย แบบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ แบบประเมินคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง(ด้านความมีวินัย ด้านความรับผิดชอบ ด้านความเชื่อมั่น) และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอน

3.2.2.1 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ พระพุทธศาสนา รหัส ส 23105 ลักษณะของแบบวัดเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ แต่ละ

ข้อมีคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว และมีขั้นตอนการพัฒนาแบบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ดังนี้

1) ศึกษาหลักสูตร สาระมาตรฐาน ตัวชี้วัดชั้นปี และเนื้อหาของ พระพุทธศาสนา รหัส ส 23105 เพื่อนำมากำหนดเป็น โครงเรื่องของเนื้อหาสาระที่จะทำการวัดให้ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ของรายวิชา

2) สร้างตารางวิเคราะห์ ที่แสดงถึงน้ำหนักของเนื้อหาวิชาในแต่ละส่วน ซึ่ง แสดงไว้ในภาคผนวก

3) สร้างข้อคำถามและตัวเลือกจำนวน 50 ข้อ ตามน้ำหนักของเนื้อหาและ วัตถุประสงค์ของวิชาที่กำหนดไว้

4) นำแบบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษา ปรินญาณิพนธ์พิจารณาความถูกต้องในเบื้องต้นเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข จากนั้น นำไปให้ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและภาษาที่ใช้ โดยใช้แบบประเมิน ความสอดคล้องที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ คือสอดคล้อง ไม่ แน่ใจ และไม่สอดคล้อง จากนั้น หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ถ้าค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า 0.50 จะต้องนำแบบวัดมาปรับปรุงต่อไป ซึ่งคำนวณได้จากสูตร (พรณี ลิกิจวัฒน์, 2550, น. 106) ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้อง
	R	แทน	คะแนนรายชื่อตามดุลยพินิจของผู้ทรงคุณวุฒิ
	Σ	แทน	ผลรวม
	N	แทน	จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

แบบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ มีค่า IOC เท่ากับ .66 – 1.00

5) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการนำแบบวัดที่ผ่านการตรวจสอบ โดยผู้เชี่ยวชาญและปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 50 คนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมในการทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน โดยพิจารณาจากจำนวนผู้ทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้เวลาประมาณ 36.30 นาที ผู้วิจัยจึงกำหนดแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ 40 นาที จากนั้น นำกระดาษคำตอบ มาตรวจให้คะแนน และวิเคราะห์คุณภาพของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อหาค่าดัชนีความ

ยาก (difficulty Index) และค่าดัชนีอำนาจจำแนก (Discriminant Index) โดยพิจารณาแบบวัดข้อที่มีค่าดัชนีความยากตั้งแต่ 0.20-0.80 และมีค่าดัชนีอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป มีสูตรคำนวณ ดังนี้
ค่าดัชนีความยากซึ่งสามารถคำนวณได้จากสูตร (พรรณี ลีกิจวัฒน์, 2550, น. 113) ดังนี้

$$p = \frac{R_H + R_L}{n_H + n_L}$$

เมื่อ	p	แทน	ค่าความยาก
	R_H	แทน	จำนวนผู้ตอบถูกของข้อนั้นในกลุ่มสูง
	R_L	แทน	จำนวนผู้ตอบถูกของข้อนั้นในกลุ่มต่ำ
	n_H	แทน	จำนวนผู้ตอบถูกในกลุ่มสูง
	n_L	แทน	จำนวนผู้ตอบสูงในกลุ่มต่ำ

ค่าดัชนีอำนาจจำแนก คำนวณได้จากสูตร (พรรณี ลีกิจวัฒน์, 2550, น. 113) ดังนี้

$$r = \frac{R_H - R_L}{n_H + n_L}$$

เมื่อ	r	แทน	ค่าอำนาจจำแนก
	R_H	แทน	จำนวนผู้ตอบถูกของข้อนั้นในกลุ่มสูง
	R_L	แทน	จำนวนผู้ตอบถูกของข้อนั้นในกลุ่มต่ำ
	n_H	แทน	จำนวนผู้ตอบถูกในกลุ่มสูง (ซึ่งจำนวนเท่ากับกลุ่มต่ำ)

ผลจากการวิเคราะห์พบว่า แบบวัดผลสัมฤทธิ์มีค่าความยากอยู่ระหว่าง 0.25 ถึง 0.92 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.47 ถึง 0.95

6) วิเคราะห์แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบวัดทั้งฉบับด้วยวิธีการหาค่าความสอดคล้องภายใน โดยใช้วิธีการของ Kuder-Richardson จากสูตร KR-20 ซึ่งคำนวณได้จากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2547, น. 167) ดังนี้

$$r_{tt} = \frac{k}{k-1} \left\{ 1 - \frac{\sum pq}{S^2} \right\}$$

เมื่อ	r_{tt}	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
	K	แทน	จำนวนข้อสอบ
	S^2	แทน	ความแปรปรวน
	p	แทน	สัดส่วนของผู้ตอบถูกในข้อหนึ่ง ๆ
	q	แทน	สัดส่วนของผู้ตอบผิดในข้อหนึ่ง ๆ

ผลจากการวิเคราะห์พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.78

แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าความยากอยู่ระหว่าง 0.25 ถึง 0.92 และค่าอำนาจ
จำแนกอยู่ระหว่าง 0.47 ถึง 0.95 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.78 เพื่อนำไปใช้ในการทดลองต่อไป

3.2.2.2 แบบประเมินคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มีขั้นตอนใน
การสร้างดังนี้

1) ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนด้วยการนำตนเอง ด้าน
ความมีวินัย ด้านความรับผิดชอบ ด้านความเชื่อมั่น จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งใน
ประเทศและต่างประเทศ เพื่อกำหนดเป็นกรอบในการพัฒนาแบบประเมิน

2) เขียนข้อคำถามประเมินคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง
ด้านความมีวินัย ด้านความรับผิดชอบ ด้านความเชื่อมั่น จำนวน 27 ข้อ ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วน
ประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

3) ตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมิน โดยนำแบบประเมินไปให้
อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทพิจารณาความถูกต้องในเบื้องต้นเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข จากนั้น
นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาและประเมินความสอดคล้องของนิยามกับข้อคำถาม โดยใช้
แบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก
ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ในการวิเคราะห์ข้อมูลแบบประเมินความเหมาะสมของแบบประเมิน
คุณลักษณะ พิจารณาจากค่าอันดับคุณภาพ ตั้งแต่ 2.50 ขึ้นไป ถ้าค่าอันดับคุณภาพต่ำกว่า 2.50
จะต้องนำแบบประเมินคุณลักษณะมาปรับปรุงอีกครั้ง ซึ่งคำนวณได้จากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด,
2547, น. 56)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมทั้งหมดของข้อมูล
 n แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมด

ผลของการประเมินแบบประเมินคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มีดังนี้
แต่ละด้านแบบประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ความมีวินัย ($\bar{X} = 4.67$ S.D. = 0.58 ความรับผิดชอบ
($\bar{X} = 5.00$ S.D. = 0.58) ความเชื่อมั่น ($\bar{X} = 5.00$ S.D. = 0.58)

7) วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินทั้งฉบับ โดยใช้สูตร
สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบัก (Cronbach) ซึ่งคำนวณได้จากสูตร (บุญชม
ศรีสะอาด, 2547, น. 174) ดังนี้

$$\alpha = \frac{k}{(k-1)} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right\}$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าความเชื่อมั่น
	k	แทน	จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
	$\sum S_i^2$	แทน	ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
	S_t^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวม

แบบประเมิน มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91

3.3 แบบสอบถามความพึงพอใจ ต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ซึ่งมีขั้นตอนการพัฒนาแบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอน ดังนี้

1) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจและเอกสารเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มากำหนดเป็นกรอบของการวัดความพึงพอใจของผู้เรียนต่อรูปแบบการเรียนการสอน

2) เขียนข้อคำถามในแบบสอบถามให้สอดคล้องกับกรอบที่กำหนดไว้ จำนวน 24 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำแนกเป็นด้านบรรยากาศ ด้านกิจกรรมการเรียน และด้านประโยชน์ที่ได้รับ

3) ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามไปให้อาจารย์ ที่ปรึกษาปริญญาโทพิจารณาความถูกต้องในเบื้องต้นเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข จากนั้น นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาและประเมินความสอดคล้องของวัตถุประสงค์กับข้อคำถาม โดยใช้แบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มากปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ในการวิเคราะห์ข้อมูลแบบประเมินความเหมาะสมของแบบสอบถามความพึงพอใจ พิจารณาจากค่าอันดับคุณภาพ ตั้งแต่ 2.50 ขึ้นไป ถ้าค่าอันดับคุณภาพต่ำกว่า 2.50 จะต้องนำแบบสอบถามความพึงพอใจมาปรับปรุงอีกครั้ง ซึ่งคำนวณได้จากสูตร(บุญชม ศรีสะอาด, 2547, น. 174) ดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของข้อมูล
	n	แทน	จำนวนข้อมูลทั้งหมด

ผลของการประเมินแบบสอบถามความพึงพอใจแต่ละด้าน มีดังนี้ ด้านบรรยากาศอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.87$ S.D. = 0.15) ด้านประโยชน์ที่ได้รับ ($\bar{X} = 4.70$ S.D. = 0.43) ด้านกิจกรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$ S.D. = 0.39)

8) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) ซึ่งคำนวณได้จากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2547, น. 174) ดังนี้

$$\alpha = \frac{k}{(k-1)} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right\}$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าความเชื่อมั่น
	k	แทน	จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
	$\sum S_i^2$	แทน	ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
	S_t^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวม

แบบสอบถามความพึงพอใจ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.94

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน

สถิติที่ใช้เพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มีการดำเนินการดังนี้

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ก่อนการใช้รูปแบบการเรียนการสอน ผู้วิจัยนำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พระพุทธศาสนา (Pre-Test) ใช้ชุดเดียวกันระหว่างผู้เรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ขั้นที่ 2 ได้ดำเนินการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 5 แผน โดยใช้เวลา 20 คาบ กับกลุ่มทดลองและใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติกับกลุ่มควบคุม ในขณะที่กลุ่มทดลองที่เรียนรู้ในรูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ในแต่ละแผน ผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองกับกลุ่มทดลอง

ขั้นที่ 3 หลังจากที่ได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นครบทุกแผนการจัดการเรียนรู้แล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ พระพุทธศาสนา (Post-Test) ซึ่งเป็นแบบทดสอบชุด

เดียวกันกับแบบทดสอบก่อนเรียน ไปทดสอบทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังจากนั้น ให้ผู้เรียนกลุ่มทดลองทำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอน

ขั้นที่ 4 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด เพื่อนำมาวิเคราะห์ แปรผล อภิปราย การในรูปของตาราง และการพรรณนา

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์คะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ความสามารถในการเรียนรู้ ลักษณะการเรียนด้วยการนำตนเอง และความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนสอน โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

2) เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ และความสามารถการเรียนด้วยการนำตนเองก่อนเรียนกับหลังเรียนของผู้เรียนกลุ่มทดลอง โดยทำการทดสอบค่า t (T-Test Dependent)

3) เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถการเรียนด้วยการนำตนเองของผู้เรียนที่ได้รับการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนที่ต่างกันของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยทำการทดสอบค่า t (T-Test Independent)

4.3 สถิติที่ใช้เพื่อประเมินรูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนด้วยการนำตนเอง การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ มีรายละเอียดของสูตรในการคำนวณ ดังนี้

1) ค่าเฉลี่ย (Mean) ซึ่งคำนวณได้จากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2547, น. 56) ดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของข้อมูล
	n	แทน	จำนวนข้อมูลทั้งหมด

เกณฑ์คะแนน 5 ระดับ ในการประเมินเครื่องมือ 1) รูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง 2) คุณลักษณะการเรียนด้วยการนำตนเอง 3) ความพึงพอใจต่อรูปแบบฯ

คะแนน 5 เท่ากับ มากที่สุด

คะแนน 4 เท่ากับ มาก

คะแนน 3 เท่ากับ ปานกลาง

คะแนน 2 เท่ากับ น้อย

คะแนน 1 เท่ากับ น้อยที่สุด

เกณฑ์การพิจารณาดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง มาก

คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง น้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง น้อยที่สุด

เกณฑ์คะแนน 3 ระดับในการสังเกตคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง 3 ด้านคือ
วินัย ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่น

คะแนน 3 เท่ากับ ดี

คะแนน 2 เท่ากับพอใช้

คะแนน 1 เท่ากับปรับปรุง

เกณฑ์การพิจารณาดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 2.41 – 3.00 หมายถึง ระดับดี

คะแนนเฉลี่ย 1.67 – 2.40 หมายถึง ระดับพอใช้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.66 หมายถึง ระดับปรับปรุง

2) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ซึ่งคำนวณได้จากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2547, น. 56) ดังนี้

$$S = \sqrt{\frac{\sum(x-\bar{x})^2}{n-1}}$$

เมื่อ	S	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	X	แทน	คะแนนแต่ละตัว
	\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนนกลุ่มตัวอย่าง
	n	แทน	จำนวนสมาชิกในกลุ่มตัวอย่าง

3) ค่า t (T-Test Dependent) ซึ่งคำนวณได้จากสูตร (พรณี ลีกิจวัฒน์, 2550, น. 147) ดังนี้

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{N-1}}}$$

$$df = n-1$$

D	แทน	ผลต่างระหว่างคะแนนแต่ละคู่
ΣD	แทน	ผลรวมของผลต่างระหว่างคะแนนแต่ละคู่
ΣD^2	แทน	ผลรวมของผลต่างระหว่างคะแนนแต่ละคู่ยกกำลังสอง
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ

4) ค่า t (T-Test Independent) ซึ่งคำนวณได้จากสูตร (พรณี ลีกิจวัฒน์, 2550, น. 147) ดังนี้

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2}{n_1 + n_2} \left\{ \frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right\}}}$$

$$df = n_1 + n_2 - 1$$

เมื่อ	\bar{X}_1	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนนกลุ่ม 1
	\bar{X}_2	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนนกลุ่ม 2
	S_1^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนกลุ่ม 1
	S_2^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนกลุ่ม 2
	n_1	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 1
	n_2	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 2
	f	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ

ตารางที่ 3.3 กรอบวิธีการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่	ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง/ แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ-สถิติที่ใช้	ผลที่ได้
1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสาร และงานวิจัยที่ เกี่ยวข้อง	- วิจัยโดยใช้เอกสาร หนังสือ ตำรา บทความ ทาง วิชาการ แหล่ง ข้อมูลออนไลน์ และ งานวิจัย	การวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี(Content Analysis)	รูปแบบการเรียนการสอนที่ ได้จากการสังเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี
2. การพัฒนารูปแบบ การเรียนการสอน	- ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร และการสอน	- แบบประเมินรูปแบบ การเรียนการสอน สถิติที่ใช้ - ค่าเฉลี่ย - ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	รูปแบบการเรียนการสอน แบบเน้นประสบการณ์ตาม สภาพจริง เพื่อส่งเสริม คุณลักษณะการเรียนรู้ ด้วยการนำตนเอง -คู่มือการใช้รูปแบบการ เรียนการสอน
3. การพัฒนา เครื่องมือ	- ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน พระพุทธศาสนา ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัด และ ประเมินผล และผู้เชี่ยวชาญ ด้านหลักสูตรและการสอน - นักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ ไม่ใช่กลุ่มทดลอง (Try Out) จำนวน 1 กลุ่ม	เครื่องมือที่ใช้ - แบบประเมินรูปแบบ การเรียนการสอน สถิติที่ใช้ - ค่าเฉลี่ย - ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	เครื่องมือประกอบการใช้ รูปแบบการเรียนการสอน - - แผนการจัดการเรียนรู้ - แบบวัดผลสัมฤทธิ์การ เรียนรู้ -แบบ ประเมินคุณลักษณะ การเรียนด้วยการนำตนเอง -แบบสอบถามความพึง พอใจ และ

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

ขั้นตอนที่	ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง/ แหล่งข้อมูล	เครื่องมือสถิติที่ใช้	ผลที่ได้
4. ทดลองใช้ รูปแบบการเรียน การสอน	<p>ประชากร คือ นักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 ในสถานศึกษา 67 โรงเรียน จำนวน 13,400 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1</p> <p>กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1 ห้อง แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้อง และ กลุ่มควบคุม 1 ห้องเรียน แต่ละ ห้องเรียนจัดผู้เรียนแบบคละ ความสามารถในการเรียนรู้ เลือก กลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยสุ่มกลุ่ม ผู้เรียนเป็นห้อง แต่ละห้องเรียน จัดนักเรียนแบบคละ ความสามารถในการเรียนรู้</p>	<p>เครื่องมือที่ใช้</p> <ul style="list-style-type: none"> - แผนการจัดการ เรียนรู้ - แบบวัดผลสัมฤทธิ์การ เรียนรู้ - แบบประเมินความ คุณลักษณะการเรียนรู้ด้วย การนำตนเอง - แบบสอบถามความพึง พอใจฯ - คู่มือการใช้รูปแบบการ เรียนการสอน <p>สถิติที่ใช้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ค่าเฉลี่ย - ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 	ได้ข้อมูลที่เป็นผลจาก การทดลองใช้ของ รูปแบบการเรียน การสอนฯ
5. ประเมิน ประสิทธิผลของ รูปแบบการเรียน การสอน	ข้อมูลที่เป็นผลจากการทดลองใช้ รูปแบบการเรียนการสอนฯ	<p>สถิติที่ใช้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ค่า t (T-Test) 	ได้รูปแบบการเรียน การสอนแบบเน้น ประสบการณ์ตาม สภาพจริงเพื่อส่งเสริม คุณลักษณะการเรียนรู้ ด้วยการนำตนเองที่มี ประสิทธิภาพ

ตารางที่ 3.4 สรุปการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือ Tools	ลักษณะ Characteristics	ความเที่ยงตรง Validity	ความยาก Difficulty	อำนาจจำแนก Discrimination	ความเชื่อมั่น Reliability
1. แผนการจัดการเรียนรู้	มีชั้นการเรียนรู้ การสอนตาม รูปแบบการเรียน การสอนที่ ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น	ความตรงตาม เนื้อหา (Rating Scale 5 ระดับ) ตั้งแต่ 2.50 ขึ้นไป	-	-	-
2. แบบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้	ปรนัย 4 ตัวเลือก	ความตรงตาม เนื้อหา (IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป	ค่า p ตั้งแต่ 0.20-0.80	ค่า r ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป	Kuder-Richardson (KR-20)
3. แบบประเมินคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง	มาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ	ความตรงตาม เนื้อหา (Rating Scale 5 ระดับ) ตั้งแต่ 2.50 ขึ้นไป	-	-	สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัก
4. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียน การสอน	มาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ	ความตรงตาม เนื้อหา (Rating Scale 5 ระดับ) ตั้งแต่ 2.50 ขึ้นไป	-	-	สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัก

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษาเป็นลำดับตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

4.1 ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งเกิดจาก 3 แนวคิด คือ 1. แนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) 2. แนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตามสภาพจริง (Authentic Learning) 3. แนวคิดส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มีรายละเอียดดังนี้

1. แนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) การเรียนรู้จากประสบการณ์ หรือการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ ตั้งแต่กระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการที่ผู้เรียนได้สร้างความรู้ ทักษะ และค่านิยมจากประสบการณ์ตรง การเรียนรู้จากประสบการณ์ได้รับความสนใจมานานในงานด้านการศึกษา เป็นการเรียนรู้โดยการทำหรือการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลในกระบวนการเรียนรู้ไม่เพียงแต่ด้านสติปัญญาเท่านั้น แต่รวมถึงอารมณ์ความรู้สึก ค่านิยม และแง่คิดระหว่างบุคคล และมีการคิดพิจารณากลับไปกลับมาจากผลที่เกิดขึ้น จนกว่าจะได้ผลหรือความรู้เป็นที่พอใจ ซึ่งหมายถึง การมีประสบการณ์ที่ดีที่สุด การพัฒนาทางสติปัญญาลักษณะนี้ถือว่าเป็นหัวใจของการศึกษาที่เรียกว่า การเรียนรู้โดยการกระทำ (Learning by Doing)

2. แนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตามสภาพจริง (Authentic Learning) คือการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ โดยจัดให้ผู้เรียนเข้าไปเผชิญสภาพการณ์จริง ปัญหาจริงและในบริบทจริง ผู้เรียนมีโอกาสสร้างความรู้และความหมายจากประสบการณ์ด้วยตนเอง และมีโอกาสเชื่อมโยงกิจกรรมการเรียนการสอนไปสู่ชีวิตจริง เปิดโอกาส

ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ความเป็นจริงจากการเผชิญสภาพการณ์จริง ปัญหาจริง ซึ่งจะกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความใฝ่รู้ อันจะเป็นประโยชน์ต่อตัวผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

3. แนวคิดส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ซึ่งมีการพัฒนามาจากแนวทางการเรียนสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง โดยนำแนวคิดและทฤษฎีทั้ง 2 ที่กล่าวมาแล้วในเบื้องต้นมากำหนดเป็นหลักการและแนวคิดของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น 5 ประการ เพื่อให้เกิดคุณลักษณะด้านความมีวินัย ด้านความรับผิดชอบ และด้านความเชื่อมั่น ดังนี้

3.1 การสร้างความรู้จากประสบการณ์ด้วยตนเอง โดยกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ จะนำไปสู่เป้าหมายในการปฏิบัติ หรือเชื่อมโยงกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนไปสู่ชีวิตจริงอย่างมีคุณค่า

3.2 การเรียนรู้จากสภาพการณ์จริง ปัญหาจริงจากการปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ผ่านการวิเคราะห์ วิพากษ์อย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้ประสบการณ์เดิมอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างความสนใจ และแรงจูงใจ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความใฝ่รู้ จะเป็นประโยชน์ต่อตัวผู้เรียน และเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย

3.3 การจัดการเรียนการสอนให้มีความสัมพันธ์กันกับบริบทและสภาพแวดล้อม อย่างเป็นวงจรที่ต่อเนื่องเหมือนเกลียวสว่าน จะทำให้ผู้เรียนได้รับการสนับสนุนจากประสบการณ์เดิม โดยผู้สอน พระอาจารย์ที่เป็นวิทยากรพิเศษ ในวิถีชีวิตหรือจากประสบการณ์ที่จัดขึ้น ซึ่งสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

3.4 การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ด้วยกระบวนการเรียนรู้กลุ่ม และกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ จนทำให้ผู้เรียนสามารถนำตนเองได้

3.5 ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะชีวิตในสังคม โดยการประยุกต์ข้อมูลความรู้ ประสบการณ์ที่ดี จากการเรียนรู้ในสภาพจริงอย่างมีประสิทธิภาพ

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ทำให้เกิดรูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีองค์ประกอบคือ

1. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน
 2. ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน
 3. ประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน
- ในแต่ละองค์ประกอบมีรายละเอียดดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน

วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มีวัตถุประสงค์สำคัญ 6 ประการ คือ

1. เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างความรู้จากประสบการณ์ของตนเองจากกระบวนการเรียนรู้เพื่อเชื่อมโยงความรู้ไปสู่ชีวิตจริงอย่างมีคุณค่าสามารถนำตนเองได้

2. เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้จากสภาพจริง ปัญหาจริง จากการปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง โดยใช้ประสบการณ์เดิมที่มีมาพัฒนาให้มีวินัยได้

3. เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และแรงจูงใจกระตุ้นให้เกิดความใฝ่รู้ใฝ่เรียนอันเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายพัฒนาให้มีความรับผิดชอบได้

4. เพื่อสร้างรูปแบบการเรียนการสอนให้มีความสัมพันธ์กันกับบริบท และสภาพแวดล้อมอย่างเป็นวงจร สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันสร้างความเชื่อมั่นได้

5. เพื่อจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สร้างกลุ่มการเรียนรู้แบบทุกคนมีส่วนร่วม สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นที่เลี้ยง

6. เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต โดยการประยุกต์ข้อมูลความรู้ ประสบการณ์ที่ดี จากการเรียนรู้ในสภาพจริงอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน

การพัฒนาการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วยขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนทั้งหมด 4 ขั้นตอน แต่ละขั้นมีแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

ขั้นที่ 1 เรียนรู้ประสบการณ์ที่จำเป็น (Learning Required Experiences) โดย

1.1 ตั้งคำถามนำทางให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้

1.2 สืบค้นข้อมูลความรู้และประสบการณ์จากแหล่งเรียนรู้

1.3 ผู้เรียนอภิปรายและรับรู้ประสบการณ์ร่วมกัน

ขั้นที่ 2 ทบทวน และไตร่ตรอง(Reflecting and Thinking) โดย

2.1 ให้ผู้เรียนศึกษาและสังเกตประสบการณ์ความรู้จากสื่อออนไลน์ ใบงาน หรือใบความรู้หรือกิจกรรมที่จัดให้

2.2 ผู้สอนอธิบายประสบการณ์เพิ่มเติมในหัวข้อที่เรียนรู้ เพื่อเพิ่มเติมให้กับ

ผู้เรียน

ขั้นที่ 3 สร้างความคิดรวบยอด (Creating the Ideas) โดยสร้างความคิดรวบยอดหรือสมมติฐานต่าง ๆ จากประสบการณ์ที่ได้รับ จากนั้นให้จดบันทึกความรู้ลงในสมุดแบบฝึกหัดหรือสมุดบันทึกด้วยสำนวนภาษาของตนเอง

ขั้นที่ 4 ประยุกต์ใช้ตามสภาพจริง (Authentic Applying) โดย

4.1 นำความคิดหรือสมมติฐานไปทดลองใช้ในสถานการณ์ใหม่ตามสภาพจริง โดยการสร้างสถานการณ์หรือจำลองเหตุการณ์ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติตามสภาพจริง

4.2 ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันประเมินผลการประยุกต์ประสบการณ์จากกิจกรรม

3. ประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน

เพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามรูปแบบนี้ ดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งก่อนการจัดการเรียนรู้ และหลังการจัดการเรียนรู้ ตามขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ คือประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้พระพุทธศาสนา หลังเรียน โดยใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้พระพุทธศาสนา (Post-Test) เพื่อใช้วัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ของผู้เรียนเมื่อผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบครบทุกแผนการจัดการเรียนรู้แล้ว

เครื่องมือที่ใช้วัด และประเมินผลการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพระพุทธศาสนามีลักษณะเป็นแบบวัดประเภทปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก แต่ละข้อมีคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว สร้างแบบวัดโดยพิจารณาให้ครอบคลุมเนื้อหาต้นพื้นฐานการเรียนรู้ กลุ่มทดลองมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง สูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มีลักษณะเป็นแบบสังเกตมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ คือ ด้านความมีวินัย ด้านความรับผิดชอบ ด้านความเชื่อมั่นตามกรอบของนิยาม 3 ด้าน ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้

3. แบบสอบถามความพึงพอใจ ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง กลุ่มทดลองมีระดับความพึงพอใจมาก

ตารางที่ 4.1 ผลการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ได้รูปแบบ 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นจัดการเรียนรู้ของรูปแบบ	แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้
ขั้นที่ 1 เรียนรู้ประสบการณ์ที่จำเป็น (Learning Required experience) โดยจัดให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้	ผู้เรียนและผู้สอน ประเมินความเหมาะสมของประสบการณ์ที่ได้รับหรือที่ได้เรียนรู้จากสภาพจริง
ขั้นที่ 2 ทบทวน และไตร่ตรอง (Reflecting Reviewing and Thinking) โดยให้ผู้เรียนสังเกต ทบทวนสิ่งที่เกิดขึ้นพิจารณาไตร่ตรองและสะท้อนกลับ	ผู้สอนสังเกต
ขั้นที่ 3 สร้างความคิดรวบยอด (Creating the Ideas) โดยสร้างความคิดรวบยอดหรือสมมติฐานต่าง ๆ จากประสบการณ์ที่ได้รับ	ผู้เรียนและผู้สอน ประเมินผลการสรุปความคิดรวบยอดทั้งกลุ่มและรายบุคคล
ขั้นที่ 4 ประยุกต์ใช้ตามสภาพจริง (Authentic Applying) โดยนำความคิดหรือสมมติฐานไปทดลองใช้ในสถานการณ์ใหม่ตามสภาพจริง	ผู้เรียน เพื่อนร่วมชั้นเรียนและผู้สอน ประเมินผลการประยุกต์ประสบการณ์มาใช้ตามสภาพจริง

ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอน แสดงได้ดังตารางที่

4.2-4.4

ตารางที่ 4.2 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอน

N=5

ข้อ	รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบ				
1	ความชัดเจนในการบรรยายความเป็นมาของการพัฒนารูปแบบ	4.40	0.55	มาก
2	ความเหมาะสมของเหตุผลในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน	4.40	0.55	มาก
รวม		4.40	0.55	มาก
แนวคิดทฤษฎีพื้นฐานที่ใช้เป็นพื้นฐานและรูปแบบ				
3	ความชัดเจนในการบรรยายถึงแนวคิดทฤษฎีที่ใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน	4.60	0.55	มากที่สุด
4	ความเหมาะสมในการนำแนวคิดทฤษฎีมาใช้ในการพัฒนารูปแบบ	4.60	0.55	มากที่สุด
รวม		4.60	0.55	มากที่สุด
การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน				
5	ความครอบคลุมขององค์ประกอบต่าง ๆ ในรูปแบบการเรียนการสอน	4.40	0.55	มาก
6	ความสอดคล้องขององค์ประกอบต่าง ๆ ในรูปแบบการเรียนการสอน	4.40	0.55	มาก
7	ความชัดเจนของหลักการของรูปแบบการเรียนการสอน	4.60	0.55	มากที่สุด
8	ความสอดคล้องของหลักการกับแนวคิดทฤษฎีที่ใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน	4.60	0.55	มากที่สุด
9	ความชัดเจนของจุดประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน	4.60	0.55	มากที่สุด
10	ความสอดคล้องของจุดประสงค์กับหลักการของรูปแบบการเรียนการสอน	4.40	0.55	มาก
11	ความเหมาะสมของเนื้อหาที่กำหนดไว้ในรูปแบบการเรียนการสอน	4.60	0.55	มากที่สุด
12	ความชัดเจนของกิจกรรมการเรียนการสอนที่กำหนดไว้ในรูปแบบการเรียนการสอน	4.00	0.71	มาก

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
13	ความสอดคล้องของกิจกรรมการเรียนการสอนกับจุดประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน	4.20	0.84	มาก
14	ความชัดเจนของหลักเกณฑ์และแนวทางการวัดและประเมินผลที่กำหนดไว้ในรูปแบบการเรียน การสอน	4.20	0.84	มาก
15	ความเหมาะสมของหลักเกณฑ์และแนวทางการวัดและประเมินผลที่กำหนดไว้ในรูปแบบการเรียน การสอน	4.40	0.55	มาก
16	ความสอดคล้องของแนวทางการวัดและประเมินผลกับจุดประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน	4.40	0.55	มาก
รวม		4.47	0.62	มาก
ภาพรวม		4.47	0.61	มาก

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนในภาพรวมมีความเหมาะสมระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$ S.D =.0.61) และหากพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับคะแนนจากมากไปหาน้อยดังนี้ แนวคิดทฤษฎีพื้นฐานที่ใช้เป็นพื้นฐานและรูปแบบ ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$ S.D =.0.55) การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D =.0.62) ความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบ ระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D =.0.55)

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความเหมาะสมของการใช้รูปแบบการเรียนการสอน

N=5

ข้อ	รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	รูปแบบการเรียนการสอน” ให้รายละเอียดเพียงพอต่อการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้	5.00	0.00	มากที่สุด
2	รายละเอียดใน “รูปแบบการเรียนการสอน” ระบุถึงการจัดเตรียมสิ่งที่จำเป็นก่อนการสอนได้ชัดเจน	4.00	0.00	มาก
3	รายละเอียดใน “รูปแบบการเรียนการสอน” ระบุถึงการจัดเตรียมสิ่งที่จำเป็นก่อนการสอนได้ครบถ้วน	4.00	0.00	มาก
4	รายละเอียดใน “การใช้รูปแบบการเรียนการสอน” มีการบรรยายให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้รูปแบบการเรียนการสอนมีความชัดเจน	4.00	0.71	มาก
5	รายละเอียดใน “คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน” มีการบรรยายให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่เข้าใจง่าย	3.80	0.45	มาก
รวม		4.16	0.55	มาก

จากตารางที่ 4.3 การใช้รูปแบบการเรียนการสอนในภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} 4.16, S.D.=0.55) และหากพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับคะแนนจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ให้รายละเอียดเพียงพอต่อการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 5.00, S.D. = 0.00) การจัดเตรียมสิ่งที่จำเป็นก่อนการสอนได้ครบถ้วนอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.00 S.D. = 0.00) การจัดเตรียมสิ่งที่จำเป็นก่อนการสอนได้ชัดเจนอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.00, S.D. = 0.00) มีการบรรยายให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้รูปแบบการเรียนการสอนมีความชัดเจนอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.00, S.D. = 0.71) มีการบรรยายให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่เข้าใจง่าย อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.80 ,S.D. = 0.45)

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้

รายการ ประเมิน		1.จุดประสงค์การเรียนรู้กับสาระการเรียนรู้	2.จุดประสงค์การเรียนรู้กับกิจกรรมการเรียนรู้	3.จุดประสงค์การเรียนรู้กับการวัดและ ประเมินผล	4.สาระการเรียนรู้กับกิจกรรมการเรียนรู้	5.สาระการเรียนรู้กับการวัดและประเมินผล	6.กิจกรรมการเรียนรู้กับการเรียนการสอนของ รูปแบบ	7.กิจกรรมการเรียนรู้กับการจัดการเรียนรู้	8.กิจกรรมการเรียนรู้กับการวัดและประเมินผล	ผลรวม แต่ละครั้ง		แปลผล
										\bar{X}	S.D.	
แผนการ เรียนรู้ที่ 1	\bar{X}	4.20	4.40	4.60	4.40	4.20	4.40	4.60	4.60	4.40	0.15	มาก
	S.D.	0.84	0.55	0.55	0.89	0.84	0.55	0.55	0.89			
แผนที่ 2	\bar{X}	4.20	4.40	4.60	4.60	4.60	4.20	4.60	4.60	4.48	0.18	มาก
	S.D.	0.84	0.55	0.55	0.55	0.55	0.84	0.55	0.55			
แผนที่ 3	\bar{X}	4.20	4.40	4.60	4.60	4.60	4.20	4.60	4.60	4.48	0.18	มาก
	S.D.	0.84	0.55	0.55	0.55	0.55	0.84	0.55	0.55			
แผนที่ 4	\bar{X}	4.40	4.60	4.40	4.40	4.60	4.20	4.60	4.60	4.48	0.15	มาก
	S.D.	0.89	0.55	0.55	0.89	0.55	0.84	0.55	0.55			
แผนที่ 5	\bar{X}	4.60	4.60	4.60	4.60	4.40	4.60	4.60	4.60	4.58	0.07	มากที่สุด
	S.D.	0.55	0.55	0.55	0.55	0.55	0.55	0.55	0.55			
รวม ทั้งหมด	\bar{X}	4.32	4.48	4.56	4.52	4.48	4.32	4.60	4.56	4.48	0.06	มาก
	S.D.	0.18	0.11	0.09	0.11	0.18	0.18	0.00	0.09			
แปลผล		มาก	มาก	มากที่สุด	มากที่สุด	มาก	มาก	มากที่สุด	มากที่สุด	มาก		

จากตารางที่ 4.4 ความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 5 แผนการจัดการเรียนรู้ มีภาพรวมระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.06) แผนการเรียนรู้ที่มีระดับมากที่สุดคือ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง ศาสนากับการอยู่ร่วมกันในประเทศ ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.07) รองลงมาเรียงตามลำดับดังนี้ แผนการเรียนรู้ที่ 2 วันสำคัญทางพุทธศาสนา ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.18) แผนการเรียนรู้ที่ 3 ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.18) แผนการเรียนรู้ที่ 4 ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.15) แผนการเรียนรู้ที่ 1 ($\bar{X} =$

4.40, S.D. = 0.15) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า 1) จุดประสงค์การเรียนรู้กับสาระการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.72) 2) จุดประสงค์การเรียนรู้กับกิจกรรมการเรียนรู้พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.55) 3) จุดประสงค์การเรียนรู้กับการวัดและประเมินผลอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.55) 4) สาระการเรียนรู้กับกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.69) 5) สาระการเรียนรู้กับการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.61) 6) กิจกรรมการเรียนรู้กับการเรียนการสอนของรูปแบบ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.72) 7) กิจกรรมการเรียนรู้กับสื่อการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.55) และ 8) กิจกรรมการเรียนรู้กับการวัดและประเมินผลอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.62)

4.2 ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน แบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง แสดงได้ดังตารางที่ 4.5-4.7

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะการเรียนด้วยการนำตนเองด้านความมีวินัย ของกลุ่มทดลอง

รายการประเมินความมีวินัย		1. ปฏิบัติตามกฎระเบียบ	2. มีความตั้งใจใฝ่เรียนรู้	3. มีเหตุผล	4. ตรงต่อเวลา	5. มีความอดทน	6. ให้ความร่วมมือ	7. รับฟังและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น	8. เคารพสิทธิ์ของผู้อื่น	9. ฟังพาดตนเอง	ผลรวมแต่ละครั้ง		แปลผล
											\bar{X}	S.D.	
ครั้งที่ 1	\bar{X}	2.37	2.31	2.37	2.31	2.31	2.31	2.37	2.06	2.37	2.31	0.10	พอใช้
	S.D.	0.49	0.58	0.60	0.58	0.58	0.65	0.49	0.43	0.49			
ครั้งที่ 2	\bar{X}	2.42	2.43	2.44	2.44	2.41	2.45	2.47	2.46	2.49	2.45	0.03	พอใช้
	S.D.	0.66	0.78	0.65	0.49	0.66	0.65	0.49	0.43	0.49			
ครั้งที่ 3	\bar{X}	2.56	2.51	2.52	2.54	2.51	2.59	2.57	2.58	2.59	2.55	0.03	ดี
	S.D.	0.44	0.68	0.54	0.48	0.58	0.76	0.56	0.68	0.59			
ครั้งที่ 4	\bar{X}	2.68	2.75	2.79	2.67	2.79	2.65	2.77	2.76	2.77	2.74	0.05	ดี
	S.D.	0.53	0.68	0.54	0.68	0.58	0.59	0.69	0.63	0.69			
ครั้งที่ 5	\bar{X}	2.86	2.91	2.92	2.84	2.91	2.89	2.87	2.88	2.89	2.89	0.03	ดี
	S.D.	0.60	0.65	0.56	0.45	0.60	0.76	0.46	0.68	0.59			
รวมทั้งหมด	\bar{X}	2.58	2.58	2.61	2.56	2.59	2.58	2.61	2.55	2.62	2.59	0.19	ดี
	S.D.	0.54	0.67	0.58	0.54	0.60	0.68	0.54	0.57	0.57			
แปลผล		ดี	ดี	ดี	ดี	ดี	ดี	ดี	ดี	ดี	ดี		

จากตารางที่ 4.5 พบว่า คุณลักษณะการเรียนด้วยการนำตนเองกลุ่มทดลองด้านความมีวินัย ผลรวมอยู่ในระดับดี ทุกรายการ และค่าเฉลี่ยครั้งที่ 1 ถึง ครั้งที่ 5 มีค่าเพิ่มขึ้นตามลำดับ เมื่อพิจารณาคูณลักษณะความมีวินัย เป็นรายการ เรียงลำดับจากคะแนนมากไปหาน้อย ดังนี้

รายการฟังพาดตนเอง มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 2.62$, S.D. = 0.57) มีเหตุผลอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 2.61$, S.D. = 0.58) รับฟังและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่นอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 2.61$, S.D. = 0.54) มีความอดทนอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 2.59$, S.D. = 0.60) ให้ความร่วมมือ ($\bar{X} = 2.58$, S.D. = 0.68) มีความตั้งใจใฝ่เรียนรู้ ($\bar{X} = 2.58$, S.D. = 0.67) ปฏิบัติตามกฎระเบียบอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 2.58$, S.D. = 0.54) เคารพสิทธิ์ของผู้อื่น ($\bar{X} = 2.55$, S.D. = 0.57)

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองด้าน ความความรับผิดชอบ ของกลุ่มทดลอง

รายการประเมิน ความ รับผิดชอบ		1.ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	2.มุ่งมั่นเพียรพยายามและตั้งใจ ทำงาน	3.ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ	4.ทำงานได้ตรงตามวัตถุประสงค์	5.ทำงานด้วยความซื่อสัตย์	6.ปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ	7.เอาใจใส่ต่อการทำงาน	8.เอาใจใส่ต่อตนเอง	ผลรวม แต่ละครั้ง		แปลผล
										\bar{X}	S.D.	
ครั้งที่ 1	\bar{X}	2.18	2.35	2.12	1.90	2.37	2.29	2.35	2.09	2.21	0.17	พอใช้
	S.D.	0.63	0.66	0.78	0.68	0.83	0.71	0.56	0.68			
ครั้งที่ 2	\bar{X}	2.38	2.45	2.32	2.39	2.47	2.47	2.45	2.42	2.42	0.05	ดี
	S.D.	0.63	0.66	0.78	0.58	0.65	0.49	0.43	0.68			
ครั้งที่ 3	\bar{X}	2.57	2.53	2.52	2.40	2.57	2.49	2.55	2.58	2.53	0.06	ดี
	S.D.	0.56	0.74	0.54	0.68	0.83	0.71	0.56	0.68			
ครั้งที่ 4	\bar{X}	2.65	2.69	2.75	2.77	2.76	2.78	2.64	2.76	2.73	0.06	ดี
	S.D.	0.64	0.63	0.72	0.53	0.75	0.73	0.68	0.54			
ครั้งที่ 5	\bar{X}	2.88	2.95	2.92	2.89	2.87	2.97	2.85	2.82	2.89	0.05	ดี
	S.D.	0.63	0.56	0.78	0.46	0.66	0.68	0.55	0.67			
รวม ทั้งหมด	\bar{X}	2.53	2.59	2.53	2.47	2.61	2.60	2.57	2.53	2.55	0.05	ดี
	S.D.	0.62	0.65	0.72	0.59	0.74	0.66	0.56	0.65			
แปลผล		ดี	ดี	ดี	ดี	ดี	ดี	ดี	ดี	ดี		

จากตารางที่ 4.6 พบว่าคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองกลุ่มทดลองด้านความ ความรับผิดชอบ ผลรวมอยู่ในระดับดีทุกรายการ และค่าเฉลี่ยครั้งที่ 1 ถึง ครั้งที่ 5 มีค่าเพิ่มขึ้น ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาคุณลักษณะความรับผิดชอบเป็นรายการเรียงลำดับจากคะแนนมากไปหา น้อย ดังนี้ ทำงานด้วยความซื่อสัตย์ ($\bar{X} = 2.61$, S.D. = 0.74) ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ($\bar{X} = 2.60$, S.D. = 0.66) มุ่งมั่นเพียรพยายามและตั้งใจทำงาน ($\bar{X} = 2.59$, S.D. = 0.65) เอาใจใส่ต่อการทำงาน ($\bar{X} = 2.57$, S.D. = 0.56) เอาใจใส่ต่อตนเอง ($\bar{X} = 2.53$, S.D. = 0.65) ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 2.53$, S.D. = 0.72) ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ($\bar{X} = 2.53$, S.D. = 0.62) ทำงานได้ตรงตาม วัตถุประสงค์ ($\bar{X} = 2.47$, S.D. = 0.59)

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองด้านความเชื่อมั่น ของกลุ่มทดลอง

รายการประเมิน ความเชื่อมั่น		1.มีความสามารถในการแสดงออก	2.กล้าตัดสินใจในการกระทำด้วยความมั่นใจ	3.มีความเป็นตัวของตัวเอง	4.ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ สภาพแวดล้อมได้	5.มีความภาคภูมิใจในตนเอง	6.อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข	ผลรวม แต่ละครั้ง		แปลผล
								\bar{X}	S.D.	
ครั้งที่ 1	\bar{X}	2.31	2.37	2.35	2.12	2.31	2.37	2.31	0.09	พอใช้
	S.D.	0.58	0.60	0.66	0.78	0.65	0.49			
ครั้งที่ 2	\bar{X}	2.42	2.38	2.39	2.44	2.41	2.45	2.42	0.03	ดี
	S.D.	0.58	0.60	0.66	0.78	0.65	0.49			
ครั้งที่ 3	\bar{X}	2.53	2.59	2.56	2.54	2.53	2.49	2.54	0.03	ดี
	S.D.	0.65	0.43	0.68	0.78	0.65	0.49			
ครั้งที่ 4	\bar{X}	2.76	2.79	2.78	2.75	2.76	2.78	2.54	0.03	ดี
	S.D.	0.63	0.60	0.65	0.56	0.65	0.63			
ครั้งที่ 5	\bar{X}	2.86	2.89	2.88	2.85	2.86	2.88	2.87	0.02	ดี
	S.D.	0.44	0.66	0.45	0.58	0.65	0.52			
รวม ทั้งหมด	\bar{X}	2.58	2.60	2.59	2.54	2.57	2.59	2.58	0.02	ดี
	S.D.	0.58	0.57	0.62	0.70	0.65	0.52			
แปลผล		ดี	ดี	ดี	ดี	ดี	ดี	ดี		

จากตารางที่ 4.7 พบว่า คุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองกลุ่มทดลองด้านความเชื่อมั่นผลรวมอยู่ในระดับดี ทุกรายการ และค่าเฉลี่ยครั้งที่ 1 ถึง ครั้งที่ 5 มีค่าเพิ่มขึ้นตามลำดับ เมื่อพิจารณาคุณลักษณะความมีวินัย เป็นรายการเรียงลำดับจากคะแนนมากไปหาน้อย ดังนี้

กล้าตัดสินใจในการกระทำด้วยความมั่นใจ ($\bar{X} = 2.60$, S.D. = 0.57) มีความเป็นตัวของตัวเอง ($\bar{X} = 2.59$, S.D. = 0.62) อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ($\bar{X} = 2.59$, S.D. = 0.52) มีความสามารถในการแสดงออก ($\bar{X} = 2.58$, S.D. = 0.58) มีความภาคภูมิใจในตนเอง ($\bar{X} = 2.57$, S.D. = 0.65) ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้สภาพแวดล้อมได้ ($\bar{X} = 2.54$, S.D. = 0.70)

4.3 ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

การวิเคราะห์ในส่วนนี้ ประกอบด้วย

4.3.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ดังแสดงตารางที่ 4.8 - 4.12

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.
กลุ่มทดลอง (N=49)	ก่อนเรียน	50	21.78	5.99
	หลังเรียน	50	34.59	5.52
กลุ่มควบคุม (N=50)	ก่อนเรียน	50	20.50	5.39
	หลังเรียน	50	27.82	5.44

จากตารางที่ 4.8 พบว่ากลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ก่อนเรียน $\bar{X} = 21.78$ S.D. = 5.99 และหลังเรียน $\bar{X} = 34.59$, S.D. = 5.52 ส่วนกลุ่มควบคุมที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบปกติ มีผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน $\bar{X} = 20.50$, S.D. = 5.39 และหลังเรียน $\bar{X} = 27.82$, S.D. = 5.44

ตารางที่ 4.9 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ หลังเรียน ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ผู้เรียน	\bar{X}	SD	t	p
กลุ่มทดลอง (N=49)	34.59	5.52	5.24*	0.000
กลุ่มควบคุม (N=50)	27.82	5.44		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.9 พบว่า กลุ่มทดลองที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอน มีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.10 แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียน และหลังเรียน ของกลุ่มทดลอง

แบบทดสอบ	\bar{X}	SD	t	p
ก่อนเรียน (N=49)	21.78	5.99	9.39*	0.000
หลังเรียน (N=49)	34.59	5.52		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.10 พบว่า กลุ่มทดลองที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอน มีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.3.2 คุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง ประกอบด้วย ด้านความวินัย ด้านความรับผิดชอบ ด้านความเชื่อมั่น

ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง แสดงได้ดังตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองด้าน
ความมีวินัย ของกลุ่มทดลองจำนวน 49 คน

รายการประเมิน ความมีวินัย	1.ปฏิบัติตามกฎระเบียบ	2.มีความตั้งใจใฝ่เรียนรู้	3. มีเหตุผล	4. ตรงต่อเวลา	5. มีความอดทน	6. ให้ความร่วมมือ	7. รับฟังและเคารพ ความคิดเห็นของตนเอง	8. เคารพสิทธิของผู้อื่น	9. พึ่งพาตนเอง	ผลรวม แต่ละครั้ง		แปลผล	
										\bar{X}	S.D.		
ครั้งที่ 1	\bar{X}	2.37	2.31	2.37	2.31	2.31	2.31	2.37	2.06	2.37	2.31	0.10	พอใช้
	S.D.	0.49	0.58	0.60	0.58	0.58	0.65	0.49	0.43	0.49			
ครั้งที่ 2	\bar{X}	2.42	2.43	2.44	2.44	2.41	2.45	2.47	2.46	2.49	2.45	0.03	ดี
	S.D.	0.66	0.78	0.65	0.49	0.66	0.65	0.49	0.43	0.49			
ครั้งที่ 3	\bar{X}	2.56	2.51	2.52	2.54	2.51	2.59	2.57	2.58	2.59	2.55	0.03	ดี
	S.D.	0.44	0.68	0.54	0.48	0.58	0.76	0.56	0.68	0.59			
ครั้งที่ 4	\bar{X}	2.68	2.75	2.79	2.67	2.79	2.65	2.77	2.76	2.77	2.74	0.05	ดี
	S.D.	0.53	0.68	0.54	0.68	0.58	0.59	0.69	0.63	0.69			
ครั้งที่ 5	\bar{X}	2.86	2.91	2.92	2.84	2.91	2.89	2.87	2.88	2.89	2.89	0.03	ดี
	S.D.	0.60	0.65	0.56	0.45	0.60	0.76	0.46	0.68	0.59			
รวม ทั้งหมด	\bar{X}	2.58	2.58	2.61	2.56	2.59	2.58	2.61	2.55	2.62	2.59	0.19	ดี
	S.D.	0.54	0.67	0.58	0.54	0.60	0.68	0.54	0.57	0.57			
แปลผล		ดี	ดี	ดี	ดี	ดี	ดี	ดี	ดี	ดี	ดี		

จากตารางที่ 4.11 คุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองกลุ่มทดลองด้านความมีวินัย
อยู่ในระดับดี ทุกรายการ และค่าเฉลี่ยครั้งที่ 1 ถึง ครั้งที่ 5 มีค่าเพิ่มขึ้นตามลำดับ โดย รายการพึ่งพา
ตนเอง มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 2.62$, S.D. = 0.57)

ตารางที่ 4.12 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองด้าน ความความรับผิดชอบ ของกลุ่มทดลองจำนวน 49 คน

รายการประเมิน ความ รับผิดชอบ		1.ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	2.มุ่งมั่นเพื่อพยายามและตั้งใจ ทำงาน	3.ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ	4.ทำงานได้ตรงตามวัตถุประสงค์	5.ทำงานด้วยความซื่อสัตย์	6.ปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ	7.เอาใจใส่ต่อการทำงาน	8.เอาใจใส่ต่อตนเอง	ผลรวม แต่ละครั้ง		แปลผล
										\bar{X}	S.D.	
ครั้งที่ 1	\bar{X}	2.18	2.35	2.12	1.90	2.37	2.29	2.35	2.09	2.21	0.17	พอใช้
	S.D.	0.63	0.66	0.78	0.68	0.83	0.71	0.56	0.68			
ครั้งที่ 2	\bar{X}	2.38	2.45	2.32	2.39	2.47	2.47	2.45	2.42	2.42	0.05	ดี
	S.D.	0.63	0.66	0.78	0.58	0.65	0.49	0.43	0.68			
ครั้งที่ 3	\bar{X}	2.57	2.53	2.52	2.40	2.57	2.49	2.55	2.58	2.53	0.06	ดี
	S.D.	0.56	0.74	0.54	0.68	0.83	0.71	0.56	0.68			
ครั้งที่ 4	\bar{X}	2.65	2.69	2.75	2.77	2.76	2.78	2.64	2.76	2.73	0.06	ดี
	S.D.	0.64	0.63	0.72	0.53	0.75	0.73	0.68	0.54			
ครั้งที่ 5	\bar{X}	2.88	2.95	2.92	2.89	2.87	2.97	2.85	2.82	2.89	0.05	ดี
	S.D.	0.63	0.56	0.78	0.46	0.66	0.68	0.55	0.67			
รวม ทั้งหมด	\bar{X}	2.53	2.59	2.53	2.47	2.61	2.60	2.57	2.53	2.55	0.05	ดี
	S.D.	0.62	0.65	0.72	0.59	0.74	0.66	0.56	0.65			
แปลผล		ดี	ดี	ดี	ดี	ดี	ดี	ดี	ดี	ดี		

จากตารางที่ 4.12 คุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองด้านความรับผิดชอบ ของ
กลุ่มทดลองพบว่า รายการทำงานด้วยความซื่อสัตย์ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 2.61$, S.D. = 0.74)

ตารางที่ 4.13 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองด้านความเชื่อมั่น ของกลุ่มทดลองจำนวน 49 คน

รายการประเมิน ความเชื่อมั่น		1.มีความสามารถในการแสดงออก	2.กล้าตัดสินใจในการกระทำด้วยความมั่นใจ	3.มีความเป็นตัวของตัวเอง	4.ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ สภาพแวดล้อมได้	5.มีความภาคภูมิใจในตนเอง	6.อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข	ผลรวม แต่ละครั้ง		แปลผล
								\bar{X}	S.D.	
ครั้งที่ 1	\bar{X}	2.31	2.37	2.35	2.12	2.31	2.37	2.31	0.09	พอใช้
	S.D.	0.58	0.60	0.66	0.78	0.65	0.49			
ครั้งที่ 2	\bar{X}	2.42	2.38	2.39	2.44	2.41	2.45	2.42	0.03	ดี
	S.D.	0.58	0.60	0.66	0.78	0.65	0.49			
ครั้งที่ 3	\bar{X}	2.53	2.59	2.56	2.54	2.53	2.49	2.54	0.03	ดี
	S.D.	0.65	0.43	0.68	0.78	0.65	0.49			
ครั้งที่ 4	\bar{X}	2.76	2.79	2.78	2.75	2.76	2.78	2.54	0.03	ดี
	S.D.	0.63	0.60	0.65	0.56	0.65	0.63			
ครั้งที่ 5	\bar{X}	2.86	2.89	2.88	2.85	2.86	2.88	2.87	0.02	ดี
	S.D.	0.44	0.66	0.45	0.58	0.65	0.52			
รวมทั้งหมด	\bar{X}	2.58	2.60	2.59	2.54	2.57	2.59	2.58	0.02	ดี
	S.D.	0.58	0.57	0.62	0.70	0.65	0.52			
แปลผล		ดี	ดี	ดี	ดี	ดี	ดี	ดี		

จากตารางที่ 4.13 คุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองด้านความเชื่อมั่น พบว่ารายการกล้าตัดสินใจในการกระทำด้วยความมั่นใจมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 2.60$, S.D. = 0.57)

ตารางที่ 4.14 แสดงการเปรียบเทียบคุณลักษณะของการเรียนด้วยการนำตนเอง ทั้ง 3 ด้าน หลังเรียน
ของกลุ่มกลุ่มทดลอง จำนวน 49 คน

คุณลักษณะ	ผู้เรียน	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับ
ความมีวินัย	N = 49	2.59	0.19	ดี	1
ความรับผิดชอบ	N = 49	2.55	0.05	ดี	2
ความเชื่อมั่น	N = 49	2.58	0.02	ดี	3

จากตารางที่ 4.14 เปรียบเทียบคุณลักษณะของการเรียนด้วยการนำตนเองทั้ง 3 ด้าน หลังเรียนของกลุ่มทดลอง อยู่ในระดับดี ตามลำดับ คือ 1.ด้านความมีวินัย ($\bar{X} = 2.59$, S.D. = 0.19) 2. ด้านความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 2.55$, S.D. = 0.05) และ 3. ด้านความเชื่อมั่น ($\bar{X} = 2.58$, S.D. = 0.02)

4.3.3 ความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง

ตารางที่ 4.15 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจในรูปแบบการเรียน การสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง ของกลุ่มทดลองจำนวน 49 คน

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับปฏิบัติ		แปลผล
		\bar{X}	S.D.	
ด้านบรรยากาศ				
1	บรรยากาศของการเรียนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการเรียนรู้	4.39	0.57	มาก
2	บรรยากาศของการเรียนทำให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและกลุ่ม	4.24	0.56	มาก
3	บรรยากาศของการเรียนทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้	3.98	0.59	มาก
4	บรรยากาศของการเรียนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทำกิจกรรมได้อย่างอิสระ	4.41	0.61	มาก
5	บรรยากาศของการเรียนทำให้ผู้เรียนเกิดความคิดที่หลากหลาย	4.59	0.50	มากที่สุด
รวม		4.32	0.57	มาก
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้				
1	กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับเนื้อหา	4.18	0.63	มาก
2	กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด	4.35	0.66	มาก
3	กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมการคิดและการตัดสินใจ	4.41	0.70	มาก
4	กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมการตัดสินใจ	4.12	0.78	มาก
5	กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนกล้าคิดกล้าตอบ	4.41	0.70	มาก
6	กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น	4.67	0.55	มากที่สุด
7	กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหามากขึ้น	4.35	0.69	มาก
8	กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียน	3.90	0.68	มาก
รวม		4.30	0.67	มาก

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับปฏิบัติ		แปลผล
		\bar{X}	S.D.	
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ				
1	การจัดการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่าย	4.37	0.83	มาก
2	การจัดการเรียนรู้ทำให้จำเนื้อหาได้นาน	4.29	0.71	มาก
3	การจัดการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนสร้างความรู้ความเข้าใจด้วยตนเองได้	4.35	0.56	มาก
4	การจัดการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนนำวิธีการเรียนรู้ไปใช้ในวิชาอื่น ๆ	4.45	0.58	มาก
5	การจัดการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการคิดที่สูงขึ้น	4.35	0.66	มาก
6	การจัดการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนเรียนตัดสินใจโดยใช้เหตุผล	4.59	0.50	มากที่สุด
7	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนรู้จักเพื่อนมากขึ้น	4.67	0.55	มากที่สุด
8	กิจกรรมการเรียนรู้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น	4.41	0.61	มาก
9	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนมีวินัยมากขึ้น	4.59	0.50	มากที่สุด
10	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบมากขึ้น	4.41	0.70	มาก
11	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นมากขึ้น	4.35	0.69	มาก
รวม		4.44	0.63	มาก
ภาพรวม		4.37	0.63	มาก

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนการสอนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.63) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.63) ด้านบรรยากาศอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.57) ด้านกิจกรรมการเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.67) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีรายละเอียดดังนี้

ด้านประโยชน์ที่ได้รับ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.63) รายการที่อยู่ในระดับมากที่สุดคือ 1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนรู้จักเพื่อนมากขึ้น ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.55) 2) การจัดการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนเรียนตัดสินใจโดยใช้เหตุผล ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.50) 3) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนมีวินัยมากขึ้น ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.50) รายการที่อยู่ในระดับมาก

คือ 1) การจัดการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนนำวิธีการเรียนรู้ไปใช้ในวิชาอื่น ($\bar{X} = 4.45, S.D. = 0.58$) 2) กิจกรรมการเรียนนี้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น ($\bar{X} = 4.41, S.D. = 0.61$) 3) การจัดการกิจกรรมการเรียนช่วยให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบมากขึ้น ($\bar{X} = 4.41, S.D. = 0.70$) 4) การจัดการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่าย 5) การจัดการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนสร้างความรู้ความเข้าใจด้วยตนเองได้ ($\bar{X} = 4.35, S.D. = 0.56$) 6) การจัดการกิจกรรมการเรียนช่วยให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นมากขึ้น ($\bar{X} = 4.35, S.D. = 0.69$) 7) การจัดการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการคิดที่สูงขึ้น ($\bar{X} = 4.35, S.D. = 0.66$) 8) การจัดการเรียนรู้ทำให้จำเนื้อหาได้นาน ($\bar{X} = 4.29, S.D. = 0.71$)

ด้านบรรยากาศทั้งหมดภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32, S.D. = 0.57$) รายการที่อยู่ในระดับมากที่สุดคือ บรรยากาศของการเรียนทำให้ผู้เรียนเกิดความคิดที่หลากหลาย ($\bar{X} = 4.59, S.D. = 0.50$) รายการที่อยู่ในระดับมากคือ 1) บรรยากาศของการเรียนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทำกิจกรรมได้อย่างอิสระ ($\bar{X} = 4.41, S.D. = 0.61$) 2) บรรยากาศของการเรียนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการเรียน ($\bar{X} = 4.39, S.D. = 0.57$) 3) บรรยากาศของการเรียนทำให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและกลุ่ม ($\bar{X} = 4.24, S.D. = 0.56$) 4) บรรยากาศของการเรียนทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.98, S.D. = 0.59$)

ด้านกิจกรรมการเรียนภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30, S.D. = 0.67$) รายการที่อยู่ในระดับมากที่สุดคือ กิจกรรมการเรียนทำให้ผู้เรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น ($\bar{X} = 4.67, S.D. = 0.55$) รายการที่อยู่ในระดับมากคือ 1) กิจกรรมการเรียนส่งเสริมการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.41, S.D. = 0.70$) 2) กิจกรรมการเรียนทำให้ผู้เรียนกล้าคิดกล้าตอบ ($\bar{X} = 4.41, S.D. = 0.70$) 3) กิจกรรมการเรียนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ความคิด ($\bar{X} = 4.35, S.D. = 0.66$) 4) กิจกรรมการเรียนทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหามากขึ้น ($\bar{X} = 4.35, S.D. = 0.69$) 5) กิจกรรมการเรียนมีความเหมาะสมกับเนื้อหา ($\bar{X} = 4.18, S.D. = 0.63$) 6) กิจกรรมการเรียนส่งเสริมการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.12, S.D. = 0.78$) 7) กิจกรรมการเรียนส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียน ($\bar{X} = 3.90, S.D. = 0.68$)

บทที่ 5

บทสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ได้ดำเนินการวิจัยและพัฒนาโดยสรุป ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยสามารถนำเสนอบทสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะจากงานวิจัยได้ ดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

การวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นี้ สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง พบว่า ทำให้เกิดรูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีองค์ประกอบดังนี้

- 1) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน
- 2) ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน
- 3) ประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน

2. ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง คือ

1. ผู้เรียนกลุ่มทดลองที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมีคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงกว่าผู้เรียนกลุ่มควบคุมที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบปกติพบว่า กลุ่มทดลองที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอน มีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ผู้เรียนกลุ่มทดลองที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มีคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนพบว่า กลุ่มทดลองที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ผู้เรียนกลุ่มทดลองที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอนเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง พบว่ามีคุณลักษณะที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ด้านความความมีวินัย ด้านความรับผิดชอบ ด้านความเชื่อมั่น ภาพรวมอยู่ในระดับดี

เปรียบเทียบคุณลักษณะของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง หลังเรียนของกลุ่มทดลองพบว่า ด้านที่มีคะแนนอยู่ในระดับดี คือ ด้านความมีวินัย ($\bar{X} = 2.59$, S.D. = 0.19) ด้านความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 2.55$, S.D. = 0.05) คะแนนอยู่ในระดับพอใช้ ด้านความเชื่อมั่น ($\bar{X} = 2.58$, S.D. = 0.02)

4. ผู้เรียนกลุ่มทดลองที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก พบว่า ความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนการสอนในภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.63) ด้านบรรยากาศอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.57) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.67) ด้านประโยชน์ที่ได้รับอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.63)

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนานั้น ได้มาจากการศึกษาแนวคิดดังนี้ ทฤษฎีการสอนแบบเน้นประสบการณ์ (Experiential learning) Tyler, 1970; Joyce Weil and Calhoun, 2004; Eggen and auchak, 2006; Moore, 2009; ทิศนา ขัมมณี, 2554 มีองค์ประกอบที่สำคัญคือ หลักการวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการเรียนการสอน การวัดและประเมิน แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ตามสภาพจริง (Authentic learning) jaques, 1993; Evan, 1994; Conner, 1997; ทิศนา ขัมมณี, 2558 เป็นการศึกษา

ที่ไม่เป็นทางการหรือการสังเกตได้จากการกระทำของผู้อื่นซึ่งเกิดขึ้นจากการดำเนินชีวิต การทำงาน และการศึกษา แนวคิดทฤษฎี การเรียนด้วยการนำตนเอง (Self-Directed) Bonham 1989, Bonham, 1989; Boud, 1982, Borich, 1992, Brookfield, 1994; Cheren, 198; Hiemstra, 1996; ทิศนา แจมมณี, 2557 โดยมีความรับผิดชอบ มีจุดมุ่งหมาย วางแผน ปฏิบัติ ปรับเปลี่ยนตัวเอง แสวงหา ความรู้ ครอบคลุมกระตุ้นส่งเสริมผู้เรียน จากทฤษฎีดังกล่าวทำให้ผู้วิจัย สนใจในการพัฒนารูปแบบการ เรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำ ตนเอง มีสาระสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการศึกษา 2 ประเด็น ดังนี้

1. ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อ ส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มีองค์ประกอบคือ 1) หลักการ แนวคิดของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน 3) ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน 4) ประเมิน ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอน องค์ประกอบที่สำคัญของรูปแบบการเรียนการสอนแบบ เน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มีขั้นตอนการ เรียนการสอนที่สำคัญ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 เรียนรู้ประสบการณ์ที่จำเป็น (Learning Required Experiences) ขั้นที่ 2 ทบทวน และไตร่ตรอง (Reflecting and Thinking) ขั้นที่ 3 สร้าง ความคิดรวบยอด (Creating the Ideas) ขั้นที่ 4 ประยุกต์ใช้ตามสภาพจริง (Authentic Applying)

จากการศึกษาหลักการหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดองค์ประกอบและเห็นแนวทาง ในการจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบได้รอบคอบขึ้น ซึ่งจะทำให้รูปแบบหรือระบบมีความ มั่นคงขึ้นการจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ ขั้นตอนนี้เป็นขั้นที่ต้องใช้ความคิด ความรอบคอบ มาก ผู้จัดระบบต้องพิจารณาว่าองค์ประกอบใดเป็นเหตุและเป็นผลขึ้นต่อกันในลักษณะใด สิ่งใด ควรมาก่อนมาหลัง สิ่งใดสามารถดำเนินการคู่ขนานไปได้ ขั้นนี้เป็นขั้นที่อาจใช้เวลาในการพิจารณา มากการทดลองใช้ระบบ เป็นการนำระบบที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้จริง เพื่อตรวจสอบหรือศึกษาผล ที่เกิดขึ้นจากการใช้ระบบ การประเมินผลระบบ เป็นการศึกษาผลที่เกิดขึ้นจากการทดลองใช้ระบบ ระบบใด ๆ ก็ตามเมื่อใช้แล้วได้ผลตามเป้าหมายหรือใกล้เคียงกับเป้าหมายก็ถือว่าเป็นระบบที่มี ประสิทธิภาพ สุดท้ายการปรับปรุงระบบ ผลจากการทดลองใช้จะให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการ ปรับปรุงระบบ ดังนั้นผู้จัดระบบจึงควรนำผลการทดลองไปใช้ในการปรับปรุงระบบที่สร้างขึ้นให้มี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

รูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะ การเรียนด้วยการนำตนเอง ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นและได้ทำการตรวจสอบคุณภาพ โดยผู้เชี่ยวชาญ ทางด้านหลักสูตรและการสอน และทางด้านเนื้อหา ซึ่งได้รับการประเมินคุณภาพของรูปแบบที่มี ค่าเฉลี่ยโดยรวมระดับมากที่สุด คือ แนวคิดทฤษฎีพื้นฐานที่ใช้พัฒนารูปแบบ ลำดับต่อมา การ

กำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน สุดท้ายความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบ จะเห็นได้ว่า การกำหนดรูปแบบการเรียนการสอน สิ่งที่สำคัญคือ การนำแนวคิดทฤษฎีที่ใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน มีความชัดเจน ความเหมาะสม สำหรับการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบหลักการ จุดประสงค์ ชั้นการเรียนการสอน รวมถึงการประเมินรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ซึ่ง Joyce and Weil (1996) ได้กล่าวถึงหลักการที่สำคัญในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้คือ รูปแบบการเรียนการสอนควรมีทฤษฎีรองรับ เช่น ทฤษฎีทางด้านจิตวิทยา การเรียนรู้ เป็นต้น เมื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแล้ว ก่อนนำไปใช้อย่างแพร่หลาย ต้องมีการวิจัย เพื่อทดสอบทฤษฎี และตรวจสอบคุณภาพในเชิงการใช้สถานการณ์จริง และนำข้อค้นพบมาปรับปรุงแก้ไขอยู่เรื่อย ๆ การเสนอรูปแบบการเรียนการสอนแต่ละรูปแบบของ Joyce and Weil (1996) ได้มีการนำไปทดลองใช้ในห้องเรียน มีงานวิจัยรองรับมากมายจนเป็นหลักประกันว่าสามารถใช้ได้สะดวกและได้ผลดี การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนมีจุดมุ่งหมายหลักที่ถือเป็นตัวตั้งในการพิจารณาเลือกรูปแบบไปใช้ กล่าวคือ ถ้าผู้นำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ตรงกับจุดมุ่งหมายหลักก็จะทำให้เกิดผลสูงสุด แต่ก็สามารถนำรูปแบบนั้นไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้ ถ้าเห็นว่าเหมาะสม และทิสนา เขมมณี (2556, น. 201-203) กล่าวถึง การสร้างระบบการเรียนการสอนเหมือนกับ Joyce and Weil (1996) ไว้ว่าการพัฒนาหรือการสร้างระบบใด ๆ สิ่งสำคัญประการแรกจึงต้องกำหนดจุดมุ่งหมายให้ชัดเจน

สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติคม คาวีรัตน์ (2553) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาการเรียนรู้อิงประสบการณ์เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะสำหรับนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการพัฒนาได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้อิงประสบการณ์เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ(KAECPAR Model) ประกอบด้วย หลักการ คือ การเรียนรู้อิงประสบการณ์ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง เป็นการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่ วัตถุประสงค์ คือ เพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกันทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ขั้นตอนของรูปแบบ 5 ขั้นตอน คือขั้นที่ 1 การให้ความรู้และการสร้างความตระหนัก(Knowledge and Awareness : KA) ขั้นที่ 2 การสร้างเสริมความรู้(Enhancement : E) ขั้นที่ 3 การสร้างผลงาน (Construction : C) ขั้นที่ 4 การนำเสนอผลงาน (Presentation : P) และขั้นที่ 5 การประเมินผลการเรียนรู้และการสะท้อนกลับ (Assessment and Reflection : AR) ในทุกขั้นตอนมีการดำเนินการขั้นตอนย่อย คือ ขั้นตอนเตรียมการ(Preparing : P) ขั้นปฏิบัติ (Doing : D) ขั้นสรุป (Summarizing : S) โดยมีเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ ประกอบด้วย หลักการตอบสนอง ระบบสังคม และระบบสนับสนุน และ เขมณัฏฐ์ มิ่งศิริธรรม (2552) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาการเรียนบนเว็บ เชิงบูรณาการระหว่างการเรียนแบบร่วมมือกับการเรียน

ร่วมกันเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ผลการวิจัย พบว่า 1.รูปแบบการเรียนบนเว็บเชิงบูรณาการระหว่างการเรียนแบบร่วมมือกับการเรียนร่วมกันเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) เนื้อหา 2) กิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ 3)แหล่งการเรียนรู้ และ 4) การประเมินผล และรูปแบบแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อมผู้เรียน ระยะที่ 2 การทดสอบ/การประเมินผลก่อนเรียน และระยะที่ 3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 3 ระยะ แบ่งเป็น 5 ขั้นตอน คือ 1) การนำเสนอสถานการณ์ปัญหาบนเครือข่าย 2) ผู้เรียนร่วมกันกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ 3) ผู้เรียนร่วมกันวางแผนและแสวงหาคำตอบบนเครือข่าย 4) ผู้เรียนนำเสนอข้อค้นพบของกลุ่ม และ 5) การประเมินผล

2. ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง คือ

2.1 ผู้เรียนกลุ่มทดลองที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมีคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าผู้เรียนกลุ่มควบคุมที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลอง ก่อนเรียนแตกต่างกันไม่มากแต่หลังจากกลุ่มทดลองได้ใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริงแล้ว คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองอย่างมาก เพราะจากคะแนนเฉลี่ยที่ได้ก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 21.78 หลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 34.59 แสดงการเพิ่มขึ้นของคะแนน ตามหลักการเรียนรู้ตามสภาพจริง (Authentic learning) Jaques, 1993; Evan, 1994; Comer, 1997; ทิศนา แจมมณี, 2558 เป็นการศึกษาที่ไม่เป็นทางการหรือการสังเกตได้จากการกระทำของผู้อื่นซึ่งเกิดขึ้นจากการดำเนินชีวิต การทำงาน และการศึกษา

สอดคล้องกับงานวิจัยของนัคดา อังสุโวทัย (2550) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาเคมีที่เน้นกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพทำให้ผู้เรียนกลุ่มทดลองที่มีทักษะพื้นฐานการเรียนรู้ระดับสูงได้พัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีลักษณะการเรียนรู้แบบนำตนเอง โดยเปรียบเทียบกับก่อนการทดลองและกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการประเมินประสิทธิภาพเมื่อเทียบกับกลุ่มควบคุมได้ค่าขนาดอิทธิพลไม่น้อยกว่า.50 เป็นไปตามเกณฑ์ ส่วนกลุ่มทดลองที่มีทักษะพื้นฐานการเรียนรู้ระดับต่ำพบว่า ในภาพรวมมีลักษณะการเรียนรู้แบบนำตนเองลดลงนอกจากนี้ ด้านจิตวิทยาศาสตร์ให้ผลทำนองเดียวกับด้านลักษณะการเรียนรู้แบบนำตนเอง ส่วนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมีพบว่า ผู้เรียนกลุ่มทดลองทั้งภาพรวมและกลุ่มที่มี

ทักษะพื้นฐานต่างกัน ได้ผลการเรียนสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและได้ค่าขนาดอิทธิพลเป็นไปตามเกณฑ์ ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบนี้ในระดับปานกลางนอกจากนี้ยังพบว่า ทักษะพื้นฐานการเรียนรู้ของผู้เรียนส่งผลต่อลักษณะการเรียนรู้แบบนำตนเองแต่ไม่เกิดปฏิสัมพันธ์กับกระบวนการเรียนรู้และจุฬารัตน์ เพชรวิเศษ (2554) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองผลการวิจัยพบว่า ผลการทดลองของโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน โรงเรียนมีคะแนนสมรรถนะ ความรอบรู้แห่งตนสูงกว่ากลุ่มควบคุม ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความรู้ 2) เจตคติ 3) ทักษะการแก้ปัญหา การบริหารการพยาบาลและ 4) สมรรถนะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง 3. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นไปใช้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

2.2 ผู้เรียนกลุ่มทดลองที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มีคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เนื่องจากเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้เรียนไม่เคยเรียนรู้มาก่อนจึงทำให้ผู้เรียนมีความมุ่งมั่นในการแสวงหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ที่ผู้สอนแนะนำและจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และข้อสนับสนุนอีกประการหนึ่งจากแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีวินัยมากขึ้น มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็น เกิดความคิดที่หลากหลาย ผู้เรียนกล้าตัดสินใจ โดยใช้เหตุผล จึงทำให้ผลการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ตามแนวคิดทฤษฎี การเรียนด้วยการนำตนเอง (Self-Directed) Bonham, 1989; Bonham, 1989; Boud, 1982; Borich, 1992; Brookfield, 1994; Cheren, 1983; Hiemstra, 1996; ทิศนา เขมมณี, 2557 โดยมีความรับผิดชอบ มีจุดมุ่งหมายวางแผน ปฏิบัติ ปรับเปลี่ยนตัวเอง แสวงหาความรู้ ครูคอยกระตุ้นส่งเสริมผู้เรียน

สอดคล้องกับงานวิจัยของเขมณัฐ มิ่งศิริธรรม (2552) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการเรียนบนเว็บเชิงบูรณาการระหว่างการเรียนแบบร่วมมือกับการเรียนร่วมกันเพื่อส่งเสริม การเรียนด้วยการนำตนเอง พบว่า นักศึกษาปริญญาบัณฑิตที่เรียนตามรูปแบบการเรียนที่พัฒนาขึ้นมีคะแนนการนำตนเองหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และวิลาสินี พลอยเต็มแสง (2554) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นกระบวนการ และผลงานร่วมกับการเรียนรู้ด้วยการนำตัวเองเพื่อเสริมสร้างความสามารถ ในการเขียน ภาษาอังกฤษเชิงธุรกิจของนักศึกษาปริญญาตรีผลการวิจัยพบว่า นักศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เรียน โดยใช้ รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวการสอนแบบเน้นกระบวนการพัฒนาและผลงานร่วมกับการ เรียนรู้ด้วยการนำตัวเองเพื่อเสริมสร้างความสามารถ ในการเขียนภาษาอังกฤษเชิงธุรกิจมีคะแนน

ความเฉลี่ยความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษธุรกิจหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ผู้เรียนกลุ่มทดลองที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอนเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง พบว่ามีคุณลักษณะที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ด้านความมีความมีวินัย ด้านความรับผิดชอบ ด้านความเชื่อมั่น ภาพรวมอยู่ในระดับดี

เปรียบเทียบคุณลักษณะของการเรียนด้วยการนำตนเอง หลังเรียนของกลุ่มทดลอง พบว่า ด้านที่มีคะแนนอยู่ในระดับดี คือ ด้านความมีวินัย ($\bar{x} = 2.59$, S.D. = 0.19) ด้านความรับผิดชอบ ($\bar{x} = 2.55$, S.D. = 0.05) คะแนนอยู่ในระดับพอใช้ ด้านความเชื่อมั่น ($\bar{x} = 2.58$, S.D. = 0.02)

จะเห็นได้ว่าคุณลักษณะของการเรียนด้วยการนำตนเอง ทั้ง 3 ด้าน ด้านความมีวินัยมีคะแนนเป็นลำดับที่ 1 เนื่องจากผู้เรียนสามารถปฏิบัติตนอย่างมีเหตุผล เคารพรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น มีความเข้าใจเรื่องของวินัยจะสามารถทำให้ตัวเองประสบความสำเร็จได้ ด้านความเชื่อมั่นมีคะแนนรองลงมา ผู้เรียนกล้าตัดสินใจในการกระทำด้วยความมั่นใจ มีความเป็นตัวของตัวเอง กล้าพูดกล้าแสดงออกอย่างสร้างสรรค์มากขึ้น สามารถทำให้ผู้เรียนมีความภาคภูมิใจในตนเอง และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ลำดับสุดท้ายคือด้านความรับผิดชอบ ยังทำงานด้วยความซื่อสัตย์สามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับได้ และมีความมุ่งมั่น เพียรพยายามตั้งใจทำงานและที่ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยน้อย เพราะ เรื่องการทำงานกลุ่ม ซึ่งมีผู้เรียนบางคนในกลุ่มยังขาดความเอาใจใส่อย่างจริงจัง ยังคงมีนิสัยการทำงานที่ไม่ตรงต่อเวลา ก็ได้พยายามทำงานให้ครบเพียงแต่มีความล่าช้าอย่างไรก็ดีผู้เรียนมีพัฒนาตัวเองดีขึ้น

ทั้งหมดที่กล่าวมานี้ สอดคล้องกับแนวคิดของ (Guglielmino (cited in Areglado, Bradley and Lane, 1996, p.2) ได้กล่าวว่า ผู้ที่จะสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ควรมีลักษณะ สามารถริเริ่มการเรียนรู้ด้วยตนเองพึ่งตนเองได้ มีความอดทนต่อการเรียน มีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง มองปัญหาเป็นเรื่องท้าทายไม่ใช่อุปสรรค มีวินัยในตนเองและมีความอยากรู้อยากเห็นสูง มีความต้องการอย่างแรงกล้าที่จะเรียนหรือเปลี่ยนแปลง และมีความมั่นใจในตนเอง มีทักษะพื้นฐานในการเรียน จัดเวลาการเรียนและก้าวจังหวะของการเรียนได้อย่างเหมาะสม พัฒนางานเพื่อความสำเร็จของงานและมีความสุขกับการเรียนและมีจุดมุ่งหมายในการเรียนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นัดดา อังสุโวทัย (2550) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนวิชาเคมีที่เน้นกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่า ในภาพรวมมีลักษณะการเรียนรู้แบบนำตนเองลดลง ด้านจิตวิทยาศาสตร์ให้ผลทำนองเดียวกับด้านลักษณะการเรียนรู้แบบนำตนเอง ทักษะพื้นฐานการเรียนรู้ของผู้เรียนส่งผลต่อลักษณะการเรียนรู้แบบนำตนเองแต่ไม่

เกิดปฏิสัมพันธ์กับกระบวนการเรียนรู้ และกิตติคม คาวีรัตน์ (2553) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะสำหรับนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ พบว่า ความรับผิดชอบของนักศึกษาหลังการใช้รูปแบบนักศึกษามีความรับผิดชอบอยู่ในระดับดี มาก

2.4 ผู้เรียนกลุ่มทดลองที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก พบว่า ความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนการสอนในภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.63) ด้านบรรยากาศอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.57) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.67) ด้านประโยชน์ที่ได้รับอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.63)

โดย ผู้เรียนประเมินด้านประโยชน์ที่ได้รับมีค่าเฉลี่ยสูงสุด อาจเป็นเนื่องจากผู้เรียนมี เพื่อนในกลุ่มการทำงานมากขึ้นทำให้ผู้เรียนสร้างความรู้ความเข้าใจได้ด้วยตนเอง มีวินัย มีความ รับผิดชอบ และมีความเชื่อมั่นมากขึ้นจึงทำให้ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้

ในด้านกิจกรรมผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ความคิด คิดและกล้าตัดสินใจ กล้าแสดง ความคิดเห็น กล้าคิดกล้าตอบ

ด้านบรรยากาศ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนทำกิจกรรมได้อย่างอิสระ เกิดความคิดที่ หลากหลาย ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ มีความรับผิดชอบต่อตนเองและกลุ่มการ ทำงาน ทั้งหมดที่กล่าวมานี้ เป็นข้อสนับสนุนการเรียนรู้รูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้น ประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ เขมณัญญ์ มิ่งศิริธรรม (2552) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการเรียนบนเว็บเชิง บูรณาการระหว่างการเรียนแบบร่วมมือกับการเรียนร่วมกันเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และพบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นว่าการเรียนตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มาก 3. ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 ท่าน ทำการประเมินรูปแบบการเรียนบนเว็บเชิงบูรณาการฯ มีความ คิดเห็นว่ารูปแบบการเรียนที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับดีมาก และกิตติคม คาวีรัตน์ (2553) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะสำหรับ นักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ของอาจารย์อยู่ในระดับมากที่สุด

5.3 ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้เกิดประสิทธิผลต่อการนำผลการวิจัยนี้ไปใช้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้มี ส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนของผู้กำหนดนโยบาย ผู้ปฏิบัติ และนักวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ แบ่งเป็น 2 ประเด็น คือ

1.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนด้วยการนำตนเองเป็นสิ่งจำเป็นต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จะเห็นได้ว่าการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการท่องจำ ยึดตำราเป็นตัวตั้ง ใช้การสอนแบบบรรยาย และเน้นการแข่งขัน ส่งผลให้นักเรียนไม่สามารถเชื่อมโยงความรู้ในการเรียนรู้ได้ ไม่สามารถจดจำเนื้อหาที่เรียนได้อย่างแม่นยำ เกิดความเบื่อหน่าย กับการเรียน ดังนั้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรกำหนดนโยบายทางการศึกษาที่มุ่งเน้นให้มีการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมและพัฒนาฝึกการปฏิบัติให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนด้วยการนำตนเองแทนการจัดการเรียนการสอนแบบเดิม ที่เน้นการท่องจำ เน้นการแข่งขัน และใช้ผลการเรียนเป็นเครื่องตัดสินนักเรียนมากกว่าการคำนึงถึงคุณค่าและความสุขของการเรียนรู้ที่นักเรียนพึงได้รับ

1.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1.2.1 ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนการสอนอื่น ๆ ที่มีความประสงค์จะนำรูปแบบการเรียนการสอนนี้ไปใช้ ควรศึกษาถึงความเหมาะสมของขั้นตอนและแนวทางในการเลือกกิจกรรมเพิ่มเติม เพื่อให้สามารถกำหนดขั้นตอนและเลือกกิจกรรมได้เหมาะสมกับผู้เรียน

1.2.2 รูปแบบการเรียนการสอนนี้มีจุดประสงค์เพื่อใช้กับการเรียนการสอนแบบปฏิบัติเป็นหลัก ดังนั้นหากครูผู้สอนในกลุ่มสาระอื่น ๆ มีความประสงค์จะนำรูปแบบการเรียนการสอนนี้ไปใช้ จะต้องมีการปรับเปลี่ยนขั้นการเรียนการสอน ให้เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะหรือธรรมชาติของแต่ละวิชา

1.2.3 การนำรูปแบบการเรียนการสอนนี้ไปใช้ควรศึกษาแนวทางการจัดการเรียน การสอนโดยใช้กรอบมโนทัศน์ให้มีความเข้าใจอย่างชัดเจน เนื่องจากการเรียนการสอนแบบจัดกรอบมโนทัศน์มีแนวทางการสอนที่แตกต่างกันสำหรับนักเรียนแต่ละระดับ ทั้งนี้เพื่อให้ครูผู้สอนสามารถปรับแนวทางการสอนให้สอดคล้องกับความสามารถของนักเรียนได้อย่างเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ทดลองใช้รูปแบบนี้กับการจัดการเรียนการสอนอื่น ๆ ที่มีการปฏิบัติหรือทดลองจากสถานการณ์จริง ประสบการณ์จริง เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ฯลฯ เพื่อเป็นการศึกษาและตรวจสอบซ้ำให้รูปแบบการเรียนการสอนนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.2 ควรใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เช่นการสังเกตพฤติกรรม ฯลฯ ในการเก็บข้อมูลในการเรียนการสอนฯ หรือทดลองรูปแบบนี้กับนักเรียนระดับประถมศึกษา

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กรมการฝึกหัดครู. (2526). โครงสร้างของคุณลักษณะของจริยธรรม ใน *เอกสารประกอบการสัมมนา 1 สาขาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กรมการศาสนา. (2522). *คู่มือครูจริยศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรมศาสนา.
- กรรณิการ์ ลิ้มพะสุด. (2548). *สร้างวินัย...ทำอย่างไรจึงจะทำได้สำเร็จ* [เอกสารอัดสำเนา] กรุงเทพฯ: โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กฤษมันต์ วัฒนานรงค์. (2549). *เทคโนโลยีการศึกษาวิชาชีพ*. กรุงเทพฯ: สันทวี.
- กัลยา สุริย์. (2546). *การใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบและความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์) เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กิตติคม คาวีรัตน์. (2553). *การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะสำหรับนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ (ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เกษม วัฒนชัย. (2545). *การปฏิรูปการศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา.
- เขมณัญญ์ มิ่งศิริธรรม. (2552). *การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้บนเว็บเชิงบูรณาการระหว่างการเรียนแบบร่วมมือกับการเรียนร่วมกันเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษา ระดับปริญญาบัณฑิตศึกษาศาสตร์ (ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จงใจ ขจรศิลป์. (2532). *การศึกษาลักษณะการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุมมองที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์และความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กประถมวัย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- จันทรา พวงยอด. (2543). *การพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพุทธจักรวิทยาโดยใช้กิจกรรมเกมและเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- จุฬารัตน์ เพชรวิเศษ. (2554). การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเพื่อพัฒนาสมรรถนะความรอบรู้แห่งคนสำหรับพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต).
กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงจันทร์ หนูทอง. (2533). ผลของการใช้บทบาทสมมติพัฒนาความรับผิดชอบต่อชุมชนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสายน้ำผึ้ง กรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ดารารัตน์ อุทัยพยัคฆ์. (2548). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบพุทธวิธีเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมอนุรักษสิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทรงศรี ตุ่นทอง. (2545). การพัฒนารูปแบบการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงของนักเรียน.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทิสนา แจมมณี. (2557). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 18). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัชกร สุวรรณจรัส. (2553). การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เชิงประสบการณ์บนเครือข่ายเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษาของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นภารัตน์ รุ่งสุวรรณ. (2535). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีระดับความเชื่อมั่นในตนเองต่างกัน (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นฤมล เนียมหอม. (2549). การพัฒนากระบวนการส่งเสริมพฤติกรรมของครูในการสร้างวินัยในตนเองให้แก่เด็กปฐมวัยโดยใช้แนวคิดการสะท้อนความคิดและการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายใน (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นัคดา อังสุโวทัย. (2550). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิชาเคมีที่เน้นกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต).
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2547). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- ประทีป การฉายพันธ์. (2538). ผลของการใช้ตัวแบบบุคคลจริงและบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาความ
 รับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ใน โรงเรียนวิจิตรวาทิทยาจังหวัดอุบลราชธานี
 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประภาศรี สีหอำไพ. (2543). พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
 แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประเวศ วะสี. (ม.ป.ป.). *สู่สังคมแห่งการเรียนรู้ ปฏิรูปทางปัญญา พาชาติออกจากวิกฤต*. กรุงเทพฯ:
 มาตาการพิมพ์.
- ปิ่น มุกกันต์. (2502). *มงคลชีวิต ภาคที่ 1*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม.
- พรรณี ลีกิจวัฒน์. (2550). *วิธีการวิจัยทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์
 อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต). (ม.ป.ป.) *สรุปคำบันทึกการตอบแบบสำรวจเกี่ยวกับวินัยของคน
 ในชาติ 20 พฤศจิกายน 2538*. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
- พัฒนาดี อนุสรณ์เทวินทร์. (2544). *การใช้กลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้น
 ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนลุมพุก (วันครู 2503) อำเภอคำชะอี จังหวัดยโสธร*
 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ไพฑูริย์ สีนลรัตน์และคณะ. (2550). *โครงการวิจัยบูรณาการ การเปลี่ยนผ่านการศึกษาเข้าสู่ยุค
 เศรษฐกิจฐานความรู้*. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2537). *การบริหารงานบุคคล*. นนทบุรี: ผู้แต่ง.
- มาลี วงษ์แก้ว. (2526). *ผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มต่อการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของ
 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ กรุงเทพมหานคร*
 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร.
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2544). *การศึกษาและความเป็นครูไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนส โตร์.
- ราชบัณฑิตยสภา. (2558). *พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนสามัญ
 นิติบุคคลเจียฮั่ว.
- ราชน มีศรี. (2544). *การเรียนรู้ตามสภาพจริง การเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิด*. กรุงเทพฯ: เดอะ
 มาสเตอร์กรุ๊ป แมเนจเม้นท์.
- รุ่งระวี สมวารธนะ. (2553). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนสุขศึกษาโดยใช้ภาษาอังกฤษ
 เป็นสื่อตามทฤษฎีการเรียนรู้เน้นประสบการณ์และแนวคิดการบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับภาษา
 เพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมสุขภาพและความสามารถในการสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษของ*

- นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาคุณุฎิบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วันที อุบลเยี่ยม. (2545). ปัจจัยลักษณะพื้นฐานและสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2542). กระบวนทัศน์ใหม่: การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคคล (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: เอส พี พรินติ้ง.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2542). พลังการเรียนรู้ : ในกระบวนทัศน์ใหม่. นนทบุรี: เอส อาร์ พรินติ้ง.
- วิทยา เศรษฐวงษ์. (2536). แนวคิดของชาร์ตว่าด้วยความรับผิดชอบ (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาคุณุฎิบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิลาสินี พลอยล้อมแสง. (2554). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นกระบวนการและผลงาร่วมกับการเรียนรู้ด้วยการนำตัวเองเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษเชิงธุรกิจของนักศึกษปริญญาตรี (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาคุณุฎิบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมุท ศิริโช. (2522). วิธีสร้างเชื่อมั่นในตนเอง. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ประมวลสาส์น.
- สวนา พรพัฒน์กุล. (2520). ความสำนึกในหน้าที่พลเมืองของเด็กไทย รายงานการวิจัยฉบับที่ 22 การศาสนา. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. (2559). กลุ่มบริหารงานบุคคล. สืบค้น 9 ตุลาคม 2559, จาก <http://plan.sesao1.go.th/schooldetail.php>.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2537). การสร้างวินัย : คู่มือและแนวทางปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ครุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). แผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม แห่งชาติ (พ.ศ. 25455-2559) [เอกสารอัดสำเนา].
- สุโท เจริญสุข. (2520). จิตวิทยาการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : แพร่พิทยา.
- สุนทร เขยชื่น. (2543). กระบวนการเรียนรู้ที่พึงประสงค์. สืบค้น 10 กันยายน 2559, จาก <http://www.moe.go.th/nakamayok/ok/doing.doc>.
- สุนันท์ พรหมประกอบ. (2546). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมของนักศึกษาอาชีวศึกษา (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- สุนีย์ ละกำป็น. (2541). *การพัฒนารูปแบบกิจกรรมส่งเสริมความสามารถในการดูแลสุขภาพตนเอง สำหรับนักศึกษาประอมปีที่ 5* (ปริญญานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุมนิตย์ เกิดหนูวงษ์. (2554). *การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนที่เป็นผู้ใหญ่ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ* (ปริญญานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรีพร กุลนาม. (2534). *ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมทางบ้าน สภาพแวดล้อมทางโรงเรียน และบุคลิกภาพนักวิทยาศาสตร์ของนักเรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนุวัตร ฤณแก้ว. (2538). *การวัดผลและพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อรพิน หงวนศิริ. (2533). *ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบุคลิกภาพนักวิทยาศาสตร์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- อาวุธ พรหมานอก. (2534). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการสอนตามบทเรียนโมดูลกับการสอนตามคู่มือของครู* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อุมพร ตรังคสมบัติ. (2542). *สร้างวินัยให้ลูกคุณ*. กรุงเทพฯ: ชานด้าการพิมพ์.
- อรุดา สูดมี. (2533). *การอบรมเลี้ยงดัดบการคิดหาเหตุผลเชิงตรรกศาสตร์และความรับผิดชอบของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ภาษาต่างประเทศ

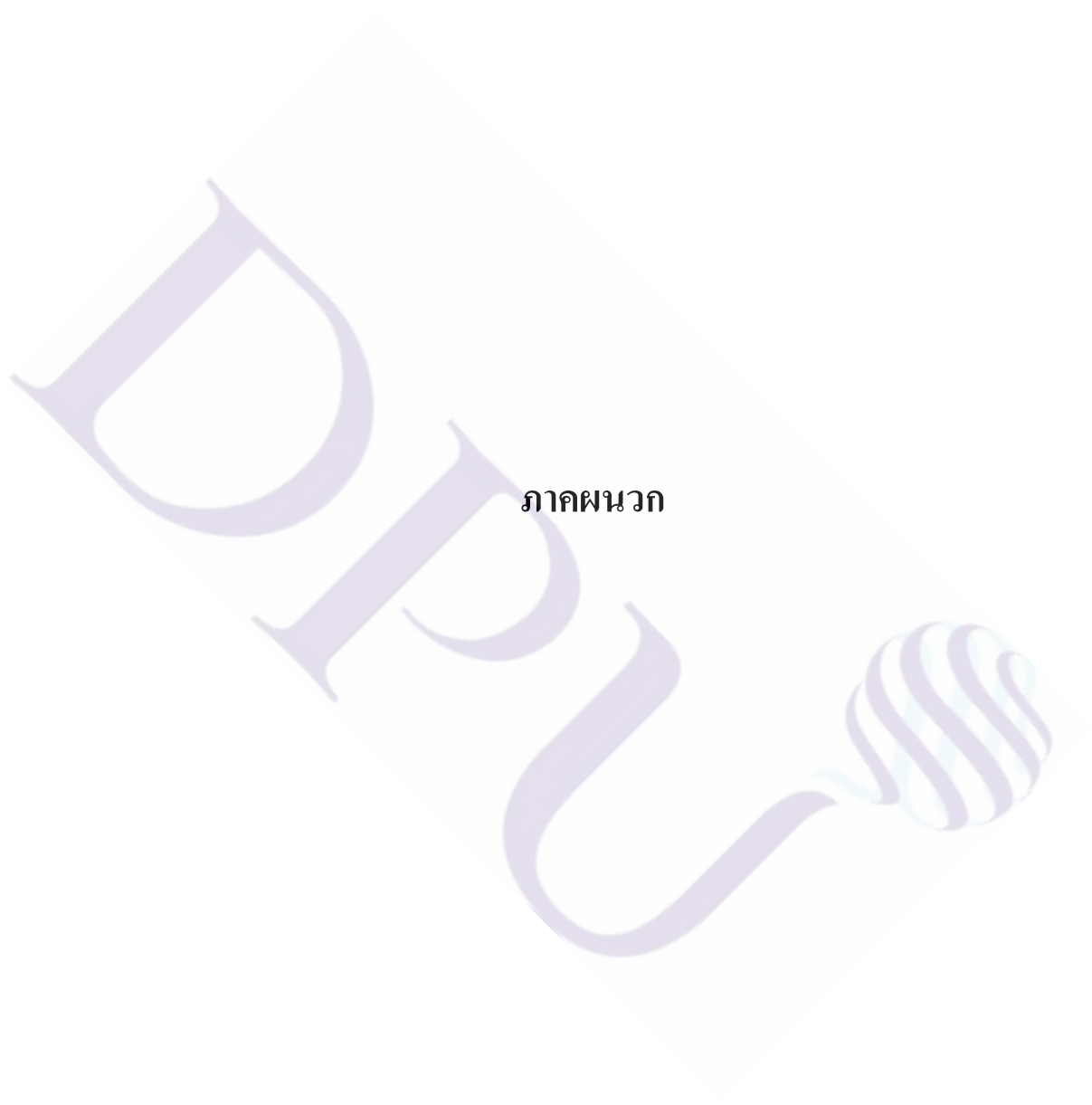
Areglado, Ronald J., Bradley, R.C, & Lane, Pamela S. (1996). *Learning for life: Creative*.

Blair, Glenn Mayers. (1968). *Educational psychology*. New York: Macmillan.

- Boud, D., Cohen, R., & Walker, D. (2000). Understanding learning from experience. In D. Bound, R. Cohen, & D. Walker (Eds). *Using experience for learning, Milton Keynes:SRHE/Open University Press* (pp.1-18). Cited in London: Roulledge Falmer.
- Brookfield, S. D. (1983). *Adult learning*. Adult Education and the Community Milton Keynes Open University Press.
- Burnard, P. (1996). *Acquiring interpersonal skills: A hand book of experiential learning for health professionals* (2nd ed). London: Chapman & Hall.
- Cattel, Ramond B. (1963). *Manual for the Jr-Sr. high school personality questionnaire "HSPQ"* From A, Illinois the Institute Personality and Ability Testing.
- Conner, M. L. (1997). *Learning from experience*. (n.p.): Ageless Learner.
- Dewey, John. (1938). *Experience and education*. New York: Macmillan.
- Eggen, P. D., & Kauchak, D. P. (2006). *Strategies and models for teacher: Teaching content and thinking skills* (5th ed). Boston: Pearson Education, Inc.
- Elizabeth, B. (1964). *Child development* (3rd ed). New York: McGraw-Hill.
- Ester, Goh. (1996). Processing experiential learning. In *the Pfeiffer Library*. 23 (pp.183-189).
- Evans, N. (1994). *Experiential learning for all*. New York: Cassel.
- Flippo, Edwin B. (1966). *A behavior approach project*. Allyn and Bacon Bootan.
- Funk, & Wagnalls. (1961). *New standard dictionary of the english language*. New York: n.p.
- Good, CV. (1973). *Dictionary of education*. New York: McGrew-Hill.
- Good, Carter V. ed. (1973). *Dictionary of education* (3rd ed). New York: Mc. Grew-Hill Book Company.
- Gordon, R. (1998). A curriculum for authentic learning. *The Education Digest*, 63, 4-8.
- Gove, PB. (1965). *Webster's third new international dictionary*. Springfield: G&C Merriam Company.
- Greenaway, R. (2002). *Powerful learning experiences*. Retrived February 3, 2005, from <http://www.reviewing.co.uk/research/learning.cycle.htm>.
- Gunter, M. A., Estes, T. H., & Mintz, S. L. (2007). *Instruction: A models approach* (5th ed). Boston: Pearson Education, Inc.

- Hiemsta, R. (1996). Self-directed learning. In Albert C. Tuijnman. (Ed.), *International encyclopedia of adult education and training*. (pp.472-433). Oxford: Pergamon.
- classrooms for self-directed learning. Thousand Oaks: Corwin Press.
- Jaques, D. (1993). *Designing and evaluation courses*. New South Wales: Educational Methods Unit. Oxford Brooke University.
- Joyce, B., & Weil, M. (1996). *Model of teaching*. Toronto: Allyn & Bacon.
- Juch, A. (1983). *Personal development : Theory and practice in management training*. N.P.: n.p.
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning. Englewood Cliffs*. NJ: Prentice-Hall.
- Kolb, D.A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. Englewood Cliffs: Prentice-Hall.
- Kolb, D.A., & Lewis, L.H. (1986). Facilitating experiential learning : Observation and reflections. In L.H. Lewis, *Experiential and simulation techniques for teaching adults*. San Francisco.
- Lickona, T. (1991). *Educating for character : How our school can teach respect and responsibility*. New York: Bantam Book.
- Mark, Titty. (2009). *Experiential learning*. Retrived December 15, 2009, from <http://www.sonlifeafrica.com/model/learn.html>
- Moon, J. A. (2004). *Handbook of reflective and experiential learning: Theory & practice*. London: Routedge Falmer.
- Moore, K. D. (2009). *Effective instructional strategies: from theory to practice* (2nd ed). London: SAGE Publications. Inc.
- Neill, J. (2004). *Experiential learning cycles: Overview of 9 experiential learning cycles models*. Retrived March 29, 2006, from <http://www.widerdom.com/experiential/e/e/>
- Newman, F. (1993). Traditional crafts and educational leadership tips, *50*(7), 8-12.
- Newmann, Fred M. (1996). *Authentic achievement : Restructuring schools for intellectual quality*. San Francisco, CA: Jossey-Bass Publishers.
- Patton, M. (2001). *Successful school restructuring of schools*. Retrived October 29, 2016, from <http://www.wcer.wisc.edu/archives/completed/cors/summery.html>
- Pfeiffer, J. (1998). *Design skills in human resource development*. San Diego: University Associates.
- Rogers, A. (1996). *Teaching adult* (2nd ed). Buckingham: Open University Press.

- Saljo, R. (1979). *Learning in the learner's perspective*. University of Gothenberg.
- Sanford, Newman. (1970). The goal of individual development. *Twenty-Five Years of Highe*.
- Saylor, John Galen, William, M. A., & Arthur, J.L. (1981). *Curriculum planning for better teaching and learning* (4th ed). New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Smith, E. et al. (1961). *The encyclopedia*. New York: Prentice-Hall
- Smith, Henry C. (1961). *Personality adjustment*. New York: McGraw-Hill.
- Symonds, Addington F. (1964). *Teaching yourself personality efficiency*. London: The English University.
- Thorndike, R. L., & Hagen, E. P. (1969). *Measurement and evaluation in psychology and education* (3th ed). New York: John Wiley & Cons, Inc.
- Wenden, A., & Rubin, J. (1991). *Learner strategies for learner autonomy: Planning and implementing learner training for language learner*. New York: Prentice-Hall.
- Yamane, T. (1967). *Statistics: An introductory analysis* (2nd ed). New York: Harper and Row.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามและเกณฑ์การเลือกผู้เชี่ยวชาญ
ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิทยานิพนธ์
รายนามผู้เชี่ยวชาญและเกณฑ์การเลือกผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. รูปแบบการเรียนการสอน และแผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้น
 ประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

รองศาสตราจารย์ ดร. ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์

วุฒิการศึกษา ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตำแหน่งงาน อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธัญรัช วิกิตภูมิประเทศ

วุฒิการศึกษา ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ประชากรศึกษา) มหาวิทยาลัยมหิดล

ตำแหน่งงาน อาจารย์ประจำกลุ่มวิชาศึกษาทั่วไป

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เรืองเดช ศิริกิจ

วุฒิการศึกษา ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การวัดและประเมินผลการศึกษา)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตำแหน่งงาน อาจารย์ประจำสำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จิตวิสุทธิ์ วิมุตติปัญญา

วุฒิการศึกษา ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน)

ตำแหน่งงาน อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

อาจารย์ ดร. ทศนี วงศ์เย็น

วุฒิการศึกษา - ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต(บริหารการศึกษา)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย

ตำแหน่งงาน ประธานกรรมการสถานศึกษา

โรงเรียนเบญจมราชาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์

อดีตผู้อำนวยการ โรงเรียน

2. แบบสอบถามเครื่องมืองานวิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชชัช วิกิตภูมิประเทศ

วุฒิการศึกษา ปริญญาตรีบัณฑิต (ประชากรศึกษา) มหาวิทยาลัยมหิดล

ตำแหน่งงาน อาจารย์ประจำกลุ่มวิชาศึกษาทั่วไป

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน

อาจารย์ ดร.สิริกร โตสติ

วุฒิการศึกษา ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การวัดและประเมินผลการศึกษา)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตำแหน่งงาน อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

อาจารย์ ดร.ชนภัทร จันเจริญ

วุฒิการศึกษา ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

ตำแหน่งงาน อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

อาจารย์ ดร.ทัศนีย์ วงศ์อิน

วุฒิการศึกษา - ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต(บริหารการศึกษา)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย

ตำแหน่งงาน ประธานกรรมการสถานศึกษา

โรงเรียนเบญจมราชาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์

อดีตผู้อำนวยการ โรงเรียน

เกณฑ์การเลือกผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. รูปแบบการเรียนการสอน และแผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง
2. แบบประเมินและแบบสอบถาม ความมีวินัย ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่น
3. แบบสอบถามความพึงพอใจ
 - เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก และ
 - เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน
 - เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในด้านการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน หรืออยู่ในสายงานที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 5 ปี หรือ
 - เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยทางการศึกษา การวัดและประเมินผลทางการศึกษา หรือเป็นอาจารย์ผู้สอนในระดับอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

คู่มือรูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง
เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

คู่มือการใช้

รูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้น
ประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริม
คุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

โดย กันทภา สุทธิอาจ

เลขทะเบียน 567291050010

เอกสารนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษารายวิชาวิทยานิพนธ์ (CN 910)
หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิตย์ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

คำนำ

คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น นี้ เป็นเอกสารคู่มือที่จัดทำขึ้นเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบึงกาฬ ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ตามเนื้อหา พระพุทธศาสนา ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง คู่มือประกอบการใช้รูปแบบการเรียนการสอนเล่มนี้ ประกอบด้วย หลักการหรือแนวคิดของรูปแบบการเรียนการสอนวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน ขั้นตอนการเรียนการสอน นิยามศัพท์เฉพาะ บรรยายภาพการเรียนการสอน บทบาทของผู้สอน บทบาทของผู้เรียน เงื่อนไขการใช้รูปแบบการเรียนการสอน แผนการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ เครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ และเกณฑ์ในการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ตามข้อกำหนดของรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอเอกสารประกอบการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วยใบความรู้ ใบงาน ที่เป็นเนื้อหาเพิ่มเติมนอกเหนือจากที่มีอยู่ในหนังสือแบบเรียน แบบฝึกหัดทบทวน และใบกิจกรรมประกอบการจัดการเรียนรู้ไว้ในภาคผนวก

แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่นำเสนอในครั้งนี้ ทำให้ได้รูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ซึ่งถือเป็นการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เล่มนี้จะเอื้ออำนวยประโยชน์ให้สามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาและเสริมสร้างผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลต่อการเรียนรู้ตลอดจนการดำเนินชีวิตของผู้เรียนทั้งในปัจจุบันและอนาคต

กัณตภา สุทธิอาจ
ผู้วิจัย

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ.....	ก
สารบัญ.....	ข
1. บทนำ.....	1
2. หลักการหรือแนวคิดของรูปแบบการจัดการเรียนรู้.....	2
3. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้.....	4
4. ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน.....	5
5. นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
6. บรรยายภาพการจัดการเรียนรู้.....	8
7. บทบาทของครูผู้สอน.....	9
8. บทบาทของผู้เรียน.....	10
9. เงื่อนไขการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้.....	11
10. การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้.....	12
11. แผนการจัดการเรียนรู้.....	13
บรรณานุกรม.....	85
ภาคผนวก.....	86
- ภาคผนวก ก ใบประเมินการทำงาน.....	87

คู่มือรูปแบบการจัดการเรียนการสอน
แบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

1. บทนำ

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เน้นให้มีการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพด้านความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ยึดผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระทรวงศึกษาธิการ(2553: 6-7)

การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ การถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษา ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาได้ตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ การศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรมจริยธรรม บุรณาการได้ตามความเหมาะสม ได้แก่ ความรู้จากประสบการณ์ ซึ่งมีทั้งได้ยืม ได้ฟังจากการบอกเล่าของครู พ่อ แม่ ผู้ปกครอง เพื่อน และที่สำคัญในยุคของเทคโนโลยี ข่าวสารที่รับรู้ได้อย่างรวดเร็ว ได้เข้ามามีอิทธิพลต่อการรับรู้ของผู้เรียนเป็นอย่างมาก การดูแลเอาใจใส่ต่อผู้เรียนในยุคศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีการเรียนรู้เพื่อให้เกิดทักษะชีวิตสำหรับผู้เรียน มีการจัดเนื้อหาสาระ กระบวนการเรียนรู้ กิจกรรมความสนใจ ความถนัด ความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกให้เกิดความคิดที่จะเรียนรู้ การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และนำมาประยุกต์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา พัฒนาเพื่อนำตนเองได้ ด้วยการฝึกให้สามารถทำได้ แก้ปัญหาได้ คิดเป็น ทำเป็น เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ส่วนผู้สอนต้องอำนวยความสะดวก จัดกิจกรรมให้สอดคล้อง ให้คำปรึกษา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีความรอบรู้ ประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง จากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ อย่างเข้าใจและสามารถนำไปปฏิบัติได้จากคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ทั้ง 3 ด้านคือ ด้านความมีวินัย ด้านความรับผิดชอบ และด้านความเชื่อมั่น

2. หลักการหรือแนวคิดของรูปแบบการเรียนการสอน

การเรียนรู้จากประสบการณ์มาจากคำภาษาอังกฤษคือ Experiential Learning เมื่อใช้ในภาษาไทยมีผู้แปลไว้หลายประการ เช่น การเรียนรู้จากประสบการณ์ การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ หรือการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ จะมีความหมายครอบคลุมตั้งแต่กระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการที่ผู้เรียนได้สร้างความรู้ ทักษะ และค่านิยมจากประสบการณ์ตรง การเรียนรู้จากประสบการณ์ได้รับความสนใจมานานในงานด้านการศึกษา เป็นการเรียนรู้โดยการทำหรือการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลในกระบวนการเรียนรู้ไม่เพียงแต่ด้านสติปัญญาเท่านั้น แต่รวมถึงอารมณ์ ความรู้สึก ค่านิยม และแง่คิดระหว่างบุคคล Zuber (1989 อ้างถึงใน สุณีย์ ละคำปิ่น, 2541) จุดเริ่มแรกของการเรียนรู้จากประสบการณ์เริ่มตั้งแต่ปี ค.ศ. 1916 โดยนักปรัชญาชาวอเมริกัน คือ Dewey ซึ่งประสบการณ์ตามความหมายทางปรัชญาของลัทธิประสบการณ์นิยม หมายถึง ทุกอย่างที่มีมนุษย์กระทำ คิดและรู้สึกรวมถึงการทบทวน ลงมือกระทำ และบังเกิดผลตามมา การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวผู้กระทำและการเรียนรู้อย่างถ่องแท้ในสิ่งนั้น ๆ ส่วนกระบวนการเรียนรู้เกิดจากการสร้างสรรค์ประสบการณ์ (Reconstruction of Experience) โดยการกระทำต่อสิ่งหนึ่ง แล้วมีผลปรากฏออกมาจากการกระทำนั้น ผลที่ปรากฏออกมาให้ประจักษ์คือความรู้ในสิ่งนั้น และมีการคิดพิจารณากลับไปกลับมาจากผลที่เกิดขึ้นจนกว่าจะได้ผลหรือความรู้เป็นที่พอใจ ซึ่งหมายถึง การมีประสบการณ์ที่ดีที่สุด การพัฒนาทางสติปัญญาลักษณะนี้ถือว่าเป็นหัวใจของการศึกษาที่เรียกว่า การเรียนรู้โดยการทำ (Learning by Doing)

Dewey (1983) ได้เสนอแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ ว่าเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการกระทำจริง ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ใหม่ หรือผู้เรียนปรับเปลี่ยนตนเองในการปฏิบัติตามบทบาทใหม่ การเรียนรู้จากประสบการณ์เป็นวงจรของการลงมือกระทำโดยเริ่มจากการรับรู้ปัญหา แล้วเริ่มหาทางแก้ปัญหา จากนั้นลงมือทำจนเกิดประสบการณ์ จากผลของการกระทำและในที่สุดผู้เรียนจะสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยการยืนยันในความรู้เดิมหรือเกิดการปรับเปลี่ยนความรู้เดิมเป็นความรู้ใหม่ กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เป็นวงจรนี้ จะทำให้การสร้างความรู้ในรูปแบบของการปรับเปลี่ยนความรู้ กลายเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย มีคุณค่าและนำไปใช้เป็นประโยชน์ได้สำหรับผู้ใหญ่ในชีวิตประจำวันที่เป็นจริง เกิดประโยชน์สูงสุดของวงจรการลงมือกระทำ คือการทำให้ผู้ใหญ่มีประสบการณ์การคิดและกระทำ และคิดไตร่ตรองจนเกิดความหมาย ครั่งแล้วครั่งเล่า จนเกิดการเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้จากประสบการณ์

รูปแบบการจัดการเรียนการสอน แบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ซึ่งเป็นแนวคิดพื้นฐานอันสำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ซึ่งสามารถสรุปหลักการสำคัญของแต่ละแนวคิดทฤษฎีที่นำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนได้ดังนี้

2.1 การเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ (Experiential Learning) คือความรู้และทักษะที่ได้รับประสบการณ์จากการกระทำ การคิดทบทวน เกี่ยวกับการกระทำ หรือจากการศึกษาที่ไม่เป็นทางการหรือการสังเกตได้จากการกระทำของผู้อื่นซึ่งเกิดขึ้นจากการดำเนินชีวิต การทำงาน และการศึกษา เป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการพิจารณาทบทวน ไตร่ตรอง บนพื้นฐานจากประสบการณ์ แล้วนำไปสู่เป้าหมายในการปฏิบัติ เพื่อดำเนินการทดสอบสมมติฐานของตนเอง เป็นเทคนิคการสอนที่ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดี จากการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง ผ่านการวิเคราะห์ วิพากษ์อย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้ประสบการณ์เดิมอย่างเป็นระบบ สร้างความสนใจ และการปฏิบัติด้วยแรงจูงใจของตนเอง เป็นวงจรการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องเหมือนเกลียวสว่าน การเรียนรู้จึงสามารถได้รับการสนับสนุนจากประสบการณ์เดิมในอดีตหรือการพิจารณาทบทวน ไตร่ตรอง จากประสบการณ์ที่จัดขึ้น การเรียนรู้จากประสบการณ์เริ่มตั้งแต่ปี ค.ศ. 1916 โดยนักปรัชญาชาวอเมริกัน คือ Dewey ซึ่งประสบการณ์ตามความหมายทางปรัชญาของลัทธิประสบการณ์นิยม หมายถึง ทุกอย่างที่มีมนุษย์กระทำ คิดและรู้สึก รวมถึงการทบทวน ลงมือกระทำ และบังเกิดผลตามมา การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวผู้กระทำและการเรียนรู้อย่างถ่องแท้ในสิ่งนั้น ๆ ส่วนกระบวนการเรียนรู้เกิดจากการสร้างสรรค์ประสบการณ์ (Reconstruction of Experience) โดยการกระทำต่อสิ่งหนึ่ง แล้วมีผลปรากฏออกมาจากการกระทำนั้น ผลที่ปรากฏออกมาให้ประจักษ์คือความรู้ในสิ่งนั้น และมีการคิดพิจารณากลับไปกลับมาจากผลที่เกิดขึ้นจนกว่าจะได้ผลหรือความรู้เป็นที่พอใจ ซึ่งหมายถึง การมีประสบการณ์ที่ดีที่สุด การพัฒนาทางสติปัญญาลักษณะนี้ถือว่าเป็นหัวใจของการศึกษาที่เรียกว่า การเรียนรู้โดยการกระทำ (Learning by Doing)

การเรียนรู้จากประสบการณ์ สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้สามารถจัดลำดับความสำคัญในการทำงาน อย่างมีระเบียบวินัย เกิดความรับผิดชอบและมีความเชื่อมั่นกล้าแสดงออก

2.2 การเรียนการสอนตามสภาพจริง (Authentic Learning) คือ การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ โดยจัดให้ผู้เรียนเข้าไปเผชิญสภาพการณ์จริง ปัญหาจริงและในบริบทจริง ผู้เรียนมีโอกาสสร้างความรู้และความหมายจากประสบการณ์ด้วยตนเอง โดยใช้กระบวนการสืบสอบทางวิชาการและมีโอกาสเชื่อมโยงกิจกรรมการเรียนการสอน

ไปสู่ชีวิตจริงอย่างมีคุณค่า เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ความเป็นจริงจากการเผชิญสภาพการณ์จริง ปัญหาจริง ซึ่งจะกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความใฝ่รู้ อันจะเป็นประโยชน์ต่อตัวผู้เรียนและเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย เป็นการจัดการเรียนการสอนให้มีความสัมพันธ์กับบริบทและสภาพแวดล้อม เป็นการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับความเป็นจริง ซึ่งสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม กระบวนการเรียนรู้กลุ่ม และกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต โดยการประยุกต์ข้อมูลความรู้ ประสบการณ์ที่ดี จากการเรียนรู้ในสภาพจริงอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้เกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างมีวินัย มีความรับผิดชอบต่อตนเองและมีความเชื่อมั่นกล้าแสดงออก

จากแนวคิดข้างต้นผู้วิจัย จึงพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยนำแนวคิดและทฤษฎีทั้ง 2 ที่กล่าวมาแล้วในเบื้องต้นมากำหนดเป็นหลักการหรือแนวคิดของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น 5 ประการ เพื่อให้เกิดคุณลักษณะด้านความมีวินัย ด้านความรับผิดชอบ และด้านความเชื่อมั่น ดังนี้

1. การสร้างความรู้จากประสบการณ์ด้วยตนเองโดยกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ จะนำไปสู่เป้าหมายในการปฏิบัติ หรือเชื่อมโยงกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนไปสู่ชีวิตจริงอย่างมีคุณค่า

2. การเรียนรู้จากสภาพการณ์จริง ปัญหาจริงจากการปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ผ่านการวิเคราะห์ วิพากษ์อย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้ประสบการณ์เดิมอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างความสนใจ และแรงจูงใจ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความใฝ่รู้ จะเป็นประโยชน์ต่อตัวผู้เรียน และเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย

3. การจัดการเรียนการสอนให้มีความสัมพันธ์กันกับบริบทและสภาพแวดล้อม อย่างเป็นวงจรที่ต่อเนื่องเหมือนเกลียวสว่าน จะทำให้ผู้เรียนได้รับการสนับสนุนจากประสบการณ์เดิม โดยผู้สอน พระอาจารย์ที่เป็นวิทยากรพิเศษ ในวิถีชีวิตหรือจากประสบการณ์ที่จัดขึ้น ซึ่งสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

4. การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ด้วยกระบวนการเรียนรู้กลุ่ม และกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้ จนทำให้ผู้เรียนสามารถนำตนเองได้

5. ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะชีวิตในสังคม โดยการประยุกต์ข้อมูลความรู้ ประสบการณ์ที่ดี จากการเรียนรู้ในสภาพจริงอย่างมีประสิทธิภาพ

3. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน

รูปแบบการเรียนการสอน แบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้ มีวัตถุประสงค์สำคัญ 6 ประการ คือ

1. เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างความรู้จากประสบการณ์ของตนเองจากระบวนการเรียนรู้ เพื่อเชื่อมโยงความรู้ไปสู่ชีวิตจริงอย่างมีคุณค่าสามารถนำตนเองได้
2. เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้จากสภาพจริง ปัญหาจริง จากการปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง โดยใช้ประสบการณ์เดิมที่มีมาพัฒนาให้มีวินัยได้
3. เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และแรงจูงใจกระตุ้นให้เกิดความใฝ่รู้ใฝ่เรียนอันเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายพัฒนาให้มีความรับผิดชอบได้
4. เพื่อสร้างรูปแบบการเรียนการสอนให้มีความสัมพันธ์กันกับบริบท และสภาพแวดล้อมอย่างเป็นวงจร สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันสร้างความเชื่อมั่นได้
5. เพื่อจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สร้างกลุ่มการเรียนรู้แบบทุกคนมีส่วนร่วม สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นพี่เลี้ยง
6. เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต โดยการประยุกต์ข้อมูลความรู้ ประสบการณ์ที่ดี จากการเรียนรู้ในสภาพจริงอย่างมีประสิทธิภาพ

4. ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน

รูปแบบการจัดการเรียนการสอน แบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริงเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ประกอบด้วยขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนทั้งหมด 4 ขั้น แต่ละขั้นมีแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

ขั้นที่ 1 รับประสบการณ์ (Accepting Experiences) โดย

- 1.1 ตั้งคำถามนำทางให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้
- 1.2 สืบค้นข้อมูลความรู้และประสบการณ์จากแหล่งเรียนรู้
- 1.3 ผู้เรียนอภิปรายและรับรู้ประสบการณ์ร่วมกัน

ขั้นที่ 2 สังเกต ทบทวน และไตร่ตรอง (Noticing Reviewing and Thinking) โดย

- 2.1 ให้ผู้เรียนศึกษาและสังเกตประสบการณ์ความรู้จากสื่อออนไลน์ ใบงานหรือใบความรู้หรือกิจกรรมที่ครูจัดให้
- 2.2 ผู้สอนอธิบายประสบการณ์เพิ่มเติมในหัวข้อที่เรียนรู้ เพื่อเติมเต็มให้กับ

ผู้เรียน

ขั้นที่ 3 สร้างความคิดรวบยอด (Making Concepts) โดยสร้างความคิดรวบยอดหรือสมมติฐานต่าง ๆ จากประสบการณ์ที่ได้รับ จากนั้นให้จดบันทึกความรู้ ลงใสมุดแบบฝึกหัดหรือสมุดบันทึก ด้วยสำนวนภาษาของตนเอง

ขั้นที่ 4 ประยุกต์ใช้ตามสภาพจริง (Authentic Applying) โดย

4.1 นำความคิดหรือสมมติฐานไปทดลองใช้ในสถานการณ์ใหม่ตามสภาพจริง โดยการสร้างสถานการณ์หรือจำลองเหตุการณ์ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติตามสภาพจริง

4.2 ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันประเมินผลการประยุกต์ประสบการณ์จากกิจกรรม

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์สำคัญที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้กับวิชาพระพุทธศาสนา เพื่อให้เกิดความชัดเจนและมีความเข้าใจถูกต้องตรงกัน ดังนี้

รูปแบบการเรียนการสอน หมายถึง สภาพ และลักษณะของการเรียนการสอนที่จัดขึ้นอย่างเป็นระบบ สอดคล้องและสัมพันธ์กัน ตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อต่าง ๆ ประกอบด้วยกระบวนการหรือขั้นตอนสำคัญในการเรียนการสอน รวมทั้งวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ ที่สามารถช่วยให้สภาพการเรียนการสอนนั้น เป็นไปตามทฤษฎี หลักการ หรือแนวคิดที่ยึดถือ

รูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง หมายถึง รูปแบบการเรียนการสอนที่เกิดจากการผสมผสานแนวคิดการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์และการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง ประกอบด้วย ขั้นตอนการเรียนการสอน 4 ขั้น ได้แก่ ขั้นที่ 1 รับประสบการณ์ (Accepting Experiences) ขั้นที่ 2 สังเกต ทบทวน และไตร่ตรอง (Noticing Reviewing and Thinking) ขั้นที่ 3 สร้างความคิดรวบยอด (Making Concepts) ขั้นที่ 4 ประยุกต์ใช้ตามสภาพจริง (Authentic Applying)

การสอนแบบเน้นประสบการณ์ หมายถึง ความรู้และทักษะที่ได้รับประสบการณ์จากการกระทำ การคิดทบทวน เกี่ยวกับการกระทำ หรือจากการศึกษาที่ไม่เป็นทางการ โดยการเข้าไปเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ต่าง ๆ หรือการสังเกตได้จากการกระทำของผู้อื่นซึ่งเกิดขึ้นจากการดำเนินชีวิต การทำงาน และการศึกษา

การเรียนรู้ตามสภาพจริง หมายถึง การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ โดยจัดให้ผู้เรียนเข้าไปเผชิญสภาพการณ์จริง ปัญหาจริง และในบริบทจริง

ในสภาพที่เป็นจริงตามที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน หรือเรียนรู้จากการจัดสภาพแวดล้อม เพื่อกระตุ้นให้เกิดกระบวนการคิด และพฤติกรรมในตัวผู้เรียน

ประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากการนำรูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ไปใช้ พิจารณาจาก ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ คุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเอง และความพึงพอใจของผู้เรียนต่อรูปแบบการเรียนการสอนซึ่งวัดโดยใช้เครื่องมือที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ หมายถึง ความรู้และความเข้าใจในเนื้อหาสาระของรายวิชาการ จัดกระบวนการเรียนการสอนที่เกิดจากการเรียนรู้ของผู้เรียน วัดได้จากแบบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยวัด 6 ระดับ ตาม Bloom's Taxonomy คือ ความรู้ที่เกิดจากความจำ (knowledge) ความเข้าใจ (Comprehend) การประยุกต์ (Application) การวิเคราะห์ (Analysis) สามารถแก้ปัญหา ตรวจสอบได้ การสังเคราะห์ (Synthesis) สามารถนำส่วนต่างๆ มาประกอบเป็นรูปแบบใหม่ได้ให้แตกต่างจากรูปเดิม เน้นโครงสร้างใหม่ การประเมินค่า (Evaluation) วัดได้ และตัดสินใจได้ว่าอะไรถูกหรือผิด ประกอบการตัดสินใจบนพื้นฐานของเหตุผลและเกณฑ์ที่แน่ชัด

การเรียนรู้ด้วยตนเอง หมายถึง การที่ผู้เรียนมีอิสระในการวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมาย กำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ที่มาจากความต้องการที่แท้จริงของตนเอง สามารถวางแผนการเรียนรู้ เลือกวิธีการเรียนรู้ แสวงหาแหล่งความรู้ รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งประเมินตนเองได้

คุณลักษณะที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง หมายถึง คุณลักษณะที่สำคัญที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองโดยยึดหลัก 3 ประการ ประกอบด้วย ความมีวินัยในตนเอง ความรับผิดชอบ และความเชื่อมั่น ซึ่งสามารถวัดโดยใช้คุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากขั้นการสอน 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 รับประสบการณ์ (Accepting Experiences)

ขั้นที่ 2 สังเกต ทบทวน และไตร่ตรอง (Noticing Reviewing and Thinking)

ขั้นที่ 3 สร้างความคิดรวบยอด (Making Concepts)

ขั้นที่ 4 ประยุกต์ใช้ตามสภาพจริง (Authentic Applying)

ความมีวินัย หมายถึง การปฏิบัติตามกฎระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับ ทำตามข้อตกลงของครู และผู้มีอำนาจ มีความตั้งใจ สนใจ ใฝ่รู้ มีเหตุผล ตรงต่อเวลา อดทน เป็นผู้นำ ให้ความร่วมมือ การรับฟัง เคารพความคิดผู้อื่น เคารพสิทธิผู้อื่น ให้ความช่วยเหลือ พึ่งพาตนเอง

ความรับผิดชอบ หมายถึง การ ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย มุ่งมั่น ตั้งใจ เต็มใจ งานมีประสิทธิภาพ ตามวัตถุประสงค์ ไม่กลัวอุปสรรค ชื่อสัตย์ มีความเพียร มีศรัทธา ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน ปฏิบัติตามกฎหมาย มีศีลธรรม เอาใจใส่ต่อตนเอง

ความเชื่อมั่น หมายถึงความสามารถในการแสดงออก กล้าตัดสินใจการกระทำต่าง ๆ ด้วยความมั่นใจ เป็นตัวของตัวเอง ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม มีความภาคภูมิใจ อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ความพึงพอใจของผู้เรียน หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของผู้เรียนแต่ละคนที่เปรียบเทียบระหว่างความคิดเห็นของตนเองกับสภาพที่ปรารถนาให้เป็นเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนอันจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ซึ่งวัดได้จากเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

6. บรรยากาศการจัดการเรียนรู้

การจัดสภาพการเรียนรู้และบรรยากาศ มีความสำคัญในการช่วยให้การเรียนการสอนตามรูปแบบดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้และส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ดังนี้

6.1 บรรยากาศการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนเตรียมพร้อมความรู้พื้นฐานของตนเองในการเรียนรู้ ฝึกให้วางแผน โดยวิธีการจัดกลุ่มการทำงานก่อนการเรียนรู้ เนื้อหาวิชาหรือสิ่งใหม่ ๆ ฝึกให้หาความรู้จากสื่อต่าง ๆ และประสบการณ์ตามสภาพจริง และจัดบันทึกองค์ความรู้ที่ได้รับจากการทำกิจกรรมการเรียนรู้ ที่สำคัญต้องเน้นให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ มาใช้ได้จริง และมีความรู้จากประสบการณ์นั้น ๆ โดยการบันทึกงานแต่ละเรื่องด้วยภาษาของผู้เรียน นำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในห้องของแต่ละกลุ่ม บรรยากาศการเรียนรู้เช่นนี้จะส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง คือจดจำความรู้ที่ได้รับอย่างแม่นยำ เป็นความรู้ที่มีความคงทน สามารถระลึกได้ และนำความรู้ที่ได้รับนั้นไปใช้ในวิถีชีวิตได้

6.2 บรรยากาศการเรียนรู้ที่เน้นการสร้างปฏิสัมพันธ์และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับครูผู้สอน เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมทั้งเดี่ยวและกลุ่ม มีการระดมความคิด การอภิปราย การแสดงความคิดเห็นจากประสบการณ์ตามสภาพจริง จากการค้นคว้าความรู้ในแต่ละหัวข้อ หรือการแสดงบทบาทสมมติ การสืบค้นข้อมูลความรู้นอกห้องเรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกการนำเสนอผลงานและความสามารถของตนเองและกลุ่ม มีการซักถามและได้ตอบความคิดกับเพื่อนและผู้สอน มีการกล่าวชมเชยเรื่องของการนำความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ตามสภาพจริงมานำเสนอให้กลุ่ม อื่น ๆ ได้รับฟัง อาจมีให้ของรางวัล ให้ข้อเสนอแนะ และกำลังใจในการทำกิจกรรมแก่ผู้เรียน ที่สำคัญผู้สอนต้องเน้นย้ำให้ผู้เรียนคำนึงการ

มีส่วนร่วม การให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันแม้จะอยู่คนละกลุ่ม ให้เกิดความรักความสามัคคี การให้อภัย และมีคุณธรรม นอกจากนี้ควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินตนเอง และประเมินเพื่อนร่วมชั้นเรียนด้วย บรรยากาศการจัดการเรียนรู้เช่นนี้จะส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดคุณธรรมจริยธรรม ในเรื่องของความมีวินัย ความรับผิดชอบ จนมีความเชื่อมั่นในการทำสิ่งที่ดีงาม และการทำกิจกรรมในการเรียนรู้ ด้วยความสนใจที่จะเรียนรู้และให้ความร่วมมือกับผู้อื่น เข้าเรียนตรงเวลา ตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย กระตือรือร้นในการทำกิจกรรม ใช้ความสามารถในการคิด และทำในสิ่งที่ตนสนใจ ต้องการที่จะแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนและครู รวมทั้งมีความรู้สึกที่ดีเมื่อได้อยู่กับครูและเพื่อนอันจะทำให้เกิดความสุขในการเรียนรู้อย่างแท้จริง

6.3 การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ ส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็น ให้กำลังใจเมื่อพบกับปัญหาและคอยช่วยเหลือแก้ไข ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกที่ดี ปลอดภัย และเกิดความสบายใจในการเรียน ช่วยให้การจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะบรรยากาศในการเรียนรู้นั้นให้มีความรู้สึกเป็นกันเองผ่อนคลาย ไม่เคร่งเครียด กระตุ้นให้ผู้เรียนทำงานกลุ่มอย่างสร้างสรรค์และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

6.4 การจัดบรรยากาศการเรียนรู้เป็นกลุ่ม โดย ผู้สอนกำหนดให้ผู้เรียนได้นั่งเป็นกลุ่มโดยให้ผู้เรียนจัดเป็นวงกลมเพื่อความสะดวกในการปรึกษาทำกิจกรรมร่วมกัน ในห้องมี 9 กลุ่ม ผู้สอนให้แต่ละกลุ่มมีการจัดตั้งชื่อของกลุ่มตามชื่อในพระพุทธศาสนา ผู้เรียนจะมีความรู้สึกสนุกกับการตั้งชื่อกลุ่ม และจะรับผิดชอบกลุ่มที่ได้ตั้งขึ้นมา ผู้สอนก็จะเรียกชื่อของกลุ่ม ตามที่ผู้เรียนได้ตั้งไว้ เช่น “กลุ่มสุชาดา” “กลุ่มประชาบดี” ซึ่งสะดวกต่อผู้สอนและประหยัดเวลา การที่ผู้เรียนแต่ละกลุ่มตั้งชื่อไว้ เพื่อให้เกิดความคล่องต่อกลุ่มของตัวเอง และมีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตัวเอง ผู้เรียนและกลุ่ม ในการทำงานทุกครั้ง

7. บทบาทของผู้สอน

การนำรูปแบบการเรียนการสอน แบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนด้วยการนำตนเอง ไปใช้ผู้สอนควรดำเนินการวางแผนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างดี ดังนี้

7.1 ศึกษาและทำความเข้าใจคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนเล่มนี้ เพื่อให้ทราบถึงแนวคิดทฤษฎีพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง หลักการหรือแนวคิด วัตถุประสงค์ ลำดับขั้นการจัดการเรียนรู้ คำศัพท์เฉพาะ บทบาทของผู้สอน บทบาทของผู้เรียน เงื่อนไขการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้การวัด และประเมินผล การจัดการเรียนรู้ เครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลการจัดการ

เรียนรู้ และเกณฑ์การวัด และประเมินผลการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำมาวิเคราะห์และสร้างแนวทางการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกัน

7.2 ศึกษาและทำความเข้าใจขั้นตอนการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน ตามรูปแบบแต่ละชั้นอย่างละเอียด เพื่อนำมากำหนดแนวทางและวางแผนการจัดการเรียนการสอน โดยต้องวิเคราะห์และเลือกเนื้อหาหรือสาระการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับข้อจำกัดของรูปแบบ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จนเกิดความเข้าใจในเนื้อหา และเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ตามที่ได้กำหนดไว้ในรูปแบบ

7.3 เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอน ด้วยรูปแบบการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการศึกษา ค้นคว้า และจากประสบการณ์ตามสภาพจริงสามารถเรียนรู้ตามลำดับชั้นอย่างต่อเนื่องกันไปในทุกแผนการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้ ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนควรใช้วิธีการที่หลากหลายเพื่อช่วยส่งเสริมบรรยากาศและประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนด้วย

7.4 จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ต้องให้ความสำคัญและเอาใจใส่กับการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนในทุกชั้นให้เป็นไปตามลักษณะเฉพาะที่กำหนด ที่สำคัญต้องดูแลและให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนอย่างใกล้ชิด โดยเน้นบรรยากาศการเรียนรู้แบบกัลยาณมิตรกับผู้เรียนเพื่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีทั้งผู้เรียนและผู้สอนด้วย

7.5 ผู้สอนจะช่วยทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง ชี้แนะ กำกับ ฝึกฝน และอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามขั้นตอนของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน จนบรรลุวัตถุประสงค์ของขั้นตอนการเรียนการสอน และเกิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

7.6 เลือกใช้สื่อหรือนวัตกรรมประกอบการจัดการเรียนการสอน เพื่อที่จะสามารถสร้างสื่อและเลือกใช้สื่อหรือแหล่งการเรียนรู้ที่มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับรูปแบบการเรียนการสอน ทั้งนี้ เพื่อที่จะส่งเสริมให้การใช้รูปแบบเกิดประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลตามที่มุ่งหวัง

7.7 ศึกษาและทำความเข้าใจขั้นตอนการสร้างและการใช้เครื่องมือในการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องซึ่งจะทำให้สามารถสร้างเครื่องมือและใช้เครื่องมือที่สร้างวัดผลการเรียนรู้ที่ควรเกิดขึ้นกับผู้เรียนได้ถูกต้องตามแนวทางการใช้รูปแบบการเรียนการสอนนี้ ซึ่งเครื่องมือดังกล่าวประกอบด้วย แบบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้พระพุทธศาสนา แบบสอบถามความพึงพอใจการเรียนรู้ และแบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ความมีวินัย ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง ทั้งนี้เพื่อให้การกำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ของผู้เรียนเป็นไปตามที่ได้กำหนดไว้ในรูปแบบ

8. บทบาทของผู้เรียน

8.1 ฟังคำชี้แจงจากผู้สอนและทำความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของผู้เรียนในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอน แบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

8.2 ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอน แบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง อย่างตั้งใจจริง มีความกระตือรือร้น ให้ความสำคัญ ใช้ความสามารถในการคิดค้นสนใจ และพยายามมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างเหมาะสม

8.3 ทบทวน เตรียมพร้อมศึกษาหาความรู้ที่จำเป็นเกี่ยวกับเรื่องที่จะเรียน ตามที่ผู้สอนได้ระบุก่อนการเรียนรู้ในแต่ละเรื่อง

8.4 มีการปรึกษาหารือกับเพื่อนในกลุ่ม ในแต่ละเรื่องให้ถูกต้องชัดเจนและเป็นระบบ โดยสามารถปรึกษาผู้สอนได้ตลอดที่ต้องการคำปรึกษา

8.5 วางแผนการเรียนรู้ของตนเองและของกลุ่ม และพยายามเรียนรู้ในสิ่งใหม่ ๆ อย่างกระตือรือร้นเพื่อพัฒนาความรู้ของตนเองให้ก้าวหน้ามีประสบการณ์มากขึ้น

8.6 มีความตั้งใจที่จะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และสะท้อนความคิดของตนเองให้ผู้อื่นเข้าใจทั้งกับเพื่อนและครูผู้สอน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลการเรียนรู้

8.7 รู้จักวิธีการค้นคว้าและเลือกใช้วิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมหรือคุณลักษณะการเรียนรู้ของตนเอง เพื่อให้สามารถเรียนรู้และทำความเข้าใจในเนื้อหาการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

8.8 รู้จักวิธีการค้นคว้าและใช้ข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของตนเองและกลุ่ม

8.9 ให้กำลังใจตนเองและบุคคลรอบข้าง ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมแก้ปัญหา รวมทั้งรู้จักสร้างปฏิสัมพันธ์ด้านดีกับสมาชิกในกลุ่ม แม้ว่าบางครั้งผลงานที่ทำอาจจะไม่ประสบผลสำเร็จตามที่คาดหวังไว้

8.10 ใช้ประสบการณ์เดิมที่หลากหลายให้เกิดประโยชน์ในการเรียนรู้ รู้จักการค้นพบตนเอง สร้างแรงจูงใจภายในให้แก่ตนเอง มีความเชื่อมั่น และกล้าที่จะแสดงความสามารถในเชิงสร้างสรรค์

8.11 มีความตั้งใจที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เข้ากับความรู้อื่นที่มีอยู่ เพื่อประโยชน์ด้วจากการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

9. เงื่อนไขการใช้รูปแบบการเรียนการสอน

การใช้รูปแบบการเรียนการสอน แบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองนี้ มีเงื่อนไขในการนำรูปแบบไปใช้ประโยชน์ดังต่อไปนี้

9.1 เงื่อนไขด้านครูผู้สอน

รูปแบบการเรียนการสอน แบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นรูปแบบที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ดังนั้น ผู้สอนจำเป็นต้องเป็นผู้มีทักษะด้านการสอน ให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีวินัยในตนเอง มีความรับผิดชอบ เพื่อที่จะสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในการที่จะทำในแต่ละขั้นตอนให้สอดคล้องกับหลักการและวัตถุประสงค์ของรูปแบบ ตลอดจนจะสามารถประเมินและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนในการทำกิจกรรมประกอบการเรียนการสอนในแต่ละขั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

9.2 เงื่อนไขด้านเนื้อหาและเวลา

รูปแบบการเรียนการสอนจะมีลักษณะทั้งความรู้ ความจำ นำไปใช้ในวิถีชีวิตประจำวัน ตามแนวทางของชาวพุทธที่ดี ในรูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองนี้ จึงเป็นรูปแบบที่มุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนนี้ ต้องศึกษาเนื้อหาหรือสาระที่จะสอนให้เข้าใจอย่างถูกต้องชัดเจน เพื่อที่จะสามารถวางแผนและกำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้ครอบคลุมเนื้อหาพอที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ทบทวน และสามารถนำความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ตามสภาพจริงในการเรียนรู้แต่ละขั้นอย่างเต็มที่เพื่อประสิทธิภาพสูงสุดในการเรียนรู้

9.3 เงื่อนไขด้านผู้เรียน

ผู้เรียนเตรียมพร้อมความรู้พื้นฐานของตนเองในการเรียนรู้ ฝึกให้วางแผน โดยวิธีการจัดกลุ่มการทำงานก่อนการเรียนรู้ เนื้อหาวิชาหรือสิ่งใหม่ ๆ ฝึกให้หาความรู้จากสถานที่จริงสื่อต่าง ๆ และประสบการณ์ตามสภาพจริงพร้อมจดบันทึกองค์ความรู้ที่ได้รับจากการทำกิจกรรมการเรียนรู้ ที่สำคัญต้องเน้นให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ มาใช้ได้จริง และมีความรู้จากประสบการณ์นั้น ๆ โดยการบันทึกงานแต่ละเรื่องด้วยภาษาของผู้เรียน นำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในห้องของแต่ละกลุ่ม บรรยายการการเรียนรู้เช่นนี้จะส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง คือจดจำความรู้ที่ได้รับอย่างแม่นยำ เป็นความรู้ที่มีความคงทน สามารถระลึกได้ และนำความรู้ที่ได้รับนั้นไปใช้ในวิถีชีวิตได้

10. การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้

เพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตามรูปแบบนี้ ดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของ ผู้เรียนทั้งก่อนการจัดการเรียนรู้ และ หลังการจัดการเรียนรู้ ตามขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ คือประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ พระพุทธศาสนา หลังเรียน โดยใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้พระพุทธศาสนา (Post-Test) เพื่อใช้ วัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ของผู้เรียนเมื่อผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบครบทุก แผนการจัดการเรียนรู้แล้ว

เครื่องมือที่ใช้วัด และประเมินผลการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้น ประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ผู้วิจัยได้กำหนด เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. แบบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้พระพุทธศาสนามีลักษณะเป็นแบบวัดประเภทปรนัย ชนิด เลือกรับ 4 ตัวเลือก แต่ละข้อมีคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว สร้างแบบวัดโดยพิจารณา ให้ครอบคลุมในทัศนพื้นฐานการเรียนรู้ กลุ่มทดลองมีคะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ตามรูปแบบ การเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำ ตนเอง สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 50
2. แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มีลักษณะเป็นแบบสังเกตมาตรา ส่วนประมาณค่า 3 ระดับ คือ ด้านความมีวินัย ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่น ตามกรอบของนิยาม 3 ด้าน ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้
3. แบบสอบถามความพึงพอใจ ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตาม สภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง กลุ่มทดลองมีระดับความพึงพอใจ มาก

11. แผนการจัดการเรียนรู้

เพื่อให้การจัดการเรียนการสอน เกิดประสิทธิผลตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียน การสอน แบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ผู้วิจัยจึงคัดเลือกสาระการเรียนรู้ที่มีลักษณะสอดคล้องกับข้อจำกัดของรูปแบบ การจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 เรื่อง มาสร้างเป็นกำหนดการจัดการเรียนรู้เพื่อกำหนดกรอบของเนื้อหา และกำหนด ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละแผนการเรียนรู้ ส่วนการกำหนดเวลาในการจัด

กิจกรรมการเรียนรู้แต่ละคาบเรียนผู้วิจัยได้ยึดตามระบบของสถานศึกษาที่เลือกใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง คือคาบเรียนละ 50 นาที กำหนดการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวสามารถแสดงได้ ดังนี้

แผนการเรียนรู้ที่	เนื้อหา/สาระการเรียนรู้	เวลาเรียน /คาบ
1	หน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ	5
2	วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและศาสนพิธี	3
3	การบริหารจิตและการเจริญปัญญา	4
4	พระพุทธศาสนากับเศรษฐกิจพอเพียง	4
5	ศาสนากับการอยู่ร่วมกันในประเทศไทย	4
รวมเวลาเรียนทั้งหมด		20

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละแผนการเรียนรู้จะประกอบไปด้วย สาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดชั้นปี จุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย ด้านความรู้ (Knowledge) ด้านกระบวนการเรียนรู้ (Process) และด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Attributes) สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และบันทึกหลังการจัดการเรียนรู้ ซึ่งแต่ละแผนการเรียนรู้จะมีรายละเอียดในแต่ละส่วนแต่ละขั้นตอน ดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง หน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ เวลาเรียน 5 คาบ

1. สาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดช่วงชั้น

สาระที่ 1 ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 เน้นให้ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา

ม. 3/2 สามารถนำหลักธรรมในศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 1.2 เน้นให้ผู้เรียนมีค่านิยมที่ดีงามและมีความศรัทธาในพระพุทธศาสนา

ม.3/1 เชื่อมมั่นในการทำความดี ตามหลักจริยธรรม โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศมาสนับสนุนเพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

ม. 3/2 ตระหนักถึงการกระทำความดีของบุคคลที่เป็นแบบอย่างทางศีลธรรม

จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล ข่าวสาร ความเป็นเหตุเป็นผลของสถานการณ์ที่ต้องเผชิญและนำเสนอเป็นแนวทางการประพฤติปฏิบัติของตนเอง กลุ่มเพื่อน ชุมชนและสังคมเพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 1.3 เน้นให้ผู้เรียนประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมและศาสนพิธี ทั้งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

ม.3/1 รู้และปฏิบัติตามหลักศีลธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม หลักธรรมตามศาสนาที่ตนนับถือ โดยนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตน สังคม สิ่งแวดล้อมในชุมชนที่ตนเกี่ยวข้องและประเทศชาติ เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ม. 3/2 ใช้ภาษาในคำภีร์ที่ใช้ในศาสนาที่ตนนับถือและร่วมศาสนพิธี พิธีกรรมวันสำคัญทางศาสนาด้วยความเต็มใจและเห็นคุณค่า

2. สาระสำคัญ (Concept)

ชาวพุทธทุกคนมีหน้าที่สำคัญในการสืบทอดพระพุทธศาสนาและทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ให้เจริญมั่นคงยิ่งขึ้นไป ดังนั้นเราจึงควรศึกษาหาความรู้ ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา ร่วมพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา รวมกลุ่มกันเป็นองค์การเพื่อช่วยกันเผยแผ่และปกป้องพระพุทธศาสนา นอกจากนี้ยังต้องมีจิตสำนึกที่จะช่วยกันทำนุบำรุงวัดและพุทธสถานให้คงอยู่เป็นศูนย์รวมจิตใจของพุทธศาสนิกชนสืบไป

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายหน้าที่ของพระภิกษุในการปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยและจรรยาวัตรที่เหมาะสมได้
2. วิเคราะห์ผลของการปลุกจิตสำนึกในด้านการบำรุงรักษาวัดและพุทธสถานได้
3. วิเคราะห์ผลของการปฏิบัติตนตามพุทธปณิธาน 4 ได้
4. อธิบายองค์ประกอบสำคัญของพระพุทธศาสนาได้
5. อธิบายหน้าที่ขององค์กรชาวพุทธได้
6. ปฏิบัติตนเป็นชาวพุทธที่ดีตามหลักทศ 6 (ทศเบ็องขวา) การเข้าค่ายพุทธบุตร การเข้าร่วมพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา และการแสดงตนเป็นพุทธมามกะได้
7. ปฏิบัติตนตามมารยาทของชาวพุทธเกี่ยวกับการปฏิบัติตนต่อพระภิกษุในงานศาสนพิธีที่บ้าน การเตรียมสถานที่ในงานพิธีต่าง ๆ และการสนทนากับพระภิกษุได้

4. สาระการเรียนรู้

1. หน้าที่ชาวพุทธ

- 1) หน้าที่ของพระภิกษุในการปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยและจรรยาวัตรอย่างเหมาะสม
- 2) การปลุกจิตสำนึกในด้านการบำรุงรักษาวัดและพุทธสถานให้เกิดประโยชน์
- 3) การปฏิบัติตนตามพุทธปณิธาน 4
- 4) การศึกษาเรียนรู้องค์ประกอบของพระพุทธศาสนาเพื่อปฏิบัติและเผยแผ่
- 5) การศึกษาการรวมตัวขององค์กรชาวพุทธ
- 6) การปฏิบัติตนเป็นชาวพุทธที่ดีตามหลักทศ 6 (ทศเบ็องขวา)
- 7) การเข้าค่ายพุทธบุตร
- 8) การเข้าร่วมพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา
- 9) การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ

2. มารยาทชาวพุทธ

- 1) การปฏิบัติตนต่อพระภิกษุในงานศาสนพิธีที่บ้าน
- 2) การจัดเตรียมสถานที่ในงานพิธีต่างๆ
- 3) การสนทนาและการใช้คำพูดกับพระภิกษุตามฐานะ

5. ขั้นตอนการเรียนการสอนทั้งหมด 4 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 รับประสบการณ์ (Accepting Experiences) โดย

- 1.1 ตั้งคำถามนำทางให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้
- 1.2 สืบค้นข้อมูลความรู้และประสบการณ์จากแหล่งเรียนรู้
- 1.3 ผู้เรียนอภิปรายและรับรู้ประสบการณ์ร่วมกัน

ขั้นที่ 2 สังเกต ทบทวน และไตร่ตรอง (Noticing Reviewing and Thinking) โดย

- 2.1 ให้ผู้เรียนศึกษาและสังเกตประสบการณ์ความรู้จากใบงานหรือใบความรู้
- 2.2 ครูอธิบายประสบการณ์เพิ่มเติมในหัวข้อที่เรียนรู้

ขั้นที่ 3 สร้างความคิดรวบยอด (Making Concepts) โดย

3.1 สร้างความคิดรวบยอดหรือสมมติฐานต่าง ๆ จากประสบการณ์ที่ได้รับ จากนั้นให้จดบันทึกความรู้ ลงใสมุดแบบฝึกหัดหรือสมุดบันทึก ด้วยสำนวนภาษาของตนเอง

ขั้นที่ 4 ประยุกต์ใช้ตามสภาพจริง (Authentic Applying) โดย

4.1 ผู้เรียนนำความคิดหรือสมมติฐานไปทดลองใช้ในสถานการณ์ใหม่ตามสภาพจริง โดยการสร้างสถานการณ์หรือจำลองเหตุการณ์ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติตามสภาพจริง

4.2 ผู้เรียนเล่าประสบการณ์ของตนที่เคยปฏิบัติหน้าที่ชาวพุทธที่ดีโดยผลัดกันเล่าที่หน้าชั้นเรียน หรือเขียนเป็นเรียงความในหัวข้อต่าง ๆ เช่น

- ข้าพเจ้าเป็นชาวพุทธที่ดี
- ประสบการณ์ที่ดีของชาวพุทธคนหนึ่ง
- ผู้เป็นแบบอย่าง
- ตามรอยพระศาสนา ฯลฯ

ครูคัดเลือกเรื่องที่เป็นแบบอย่างที่ดีติดป้ายนิเทศหน้าชั้นเรียน

4.3 ผู้เรียนและครู ร่วมกันประเมินผลการประยุกต์ประสบการณ์ความรู้จากการทำกิจกรรม

6. สื่อ / แหล่งการเรียนรู้

1. หนังสือเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของอักษรเจริญทัศน์
2. ใบงานเรื่อง หน้าที่ชาวพุทธ
3. ภาพกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการกระทำที่จัดเป็นหน้าที่ชาวพุทธ
4. ขั้นตอนการประกอบพิธีกรรมการทำบุญงานเทศน์มหาชาติที่โรงเรียนจัดขึ้นทุกปี

5. พิธีกรรมการทำบุญในวันสำคัญที่ชาวพุทธพึงกระทำที่วัดระฆังโฆสิตารามวรมหาวิหาร

6. ห้องจริยธรรมของโรงเรียน

7. แหล่งข้อมูลสารสนเทศ ค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่

www.dmkky.com/thai/html/duty.html รวบรวมหลักปฏิบัติตนทั่วไปของชาวพุทธ

www.dhammalife.com/forbuddhist/index.php รวบรวมความรู้ทางพระพุทธศาสนาและหน้าที่

ของชาวพุทธ

7. การวัดและประเมินผล

1. วิธีการวัดและประเมินผล

- 1) ตรวจแบบทดสอบ (ผ่านเกณฑ์ คือ ร้อยละ 70 ขึ้นไป)
- 2) ตรวจใบงาน
- 3) ประเมินผลงานกลุ่ม
- 4) สังเกตพฤติกรรม การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

2. เครื่องมือวัดและประเมินผล

- 1) แบบทดสอบ
- 2) ใบงานและแบบประเมินใบงาน
- 3) แบบประเมินผลงานกลุ่ม
- 4) แบบสังเกตพฤติกรรม การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

3. เกณฑ์การวัดและประเมินผล

8. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ตัวชี้วัดจากจุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือวัด	แหล่งข้อมูล	การผ่านเกณฑ์
1. ความรู้ (Knowledge) - อธิบายหน้าที่ของพระภิกษุในการปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยและจริยาวัตรที่เหมาะสมได้	- ทำใบงาน	- ตรวจใบงาน	หนังสือเรียนพระพุทธศาสนา	ใบงานถูกต้อง
- อธิบายองค์ประกอบสำคัญของพระพุทธศาสนาได้	- ทำใบงาน	- ตรวจใบงาน	หนังสือเรียนพระพุทธศาสนา	ใบงานถูกต้อง

ตัวชี้วัดจากจุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือวัด	แหล่งข้อมูล	การผ่านเกณฑ์
- อธิบายองค์ประกอบสำคัญของพระพุทธศาสนาได้	- ทำใบงาน	- ตรวจใบงาน	หนังสือเรียนพระพุทธศาสนา	ใบงานถูกต้อง
- อธิบายลักษณะการรวมตัวขององค์กรชาวพุทธได้	- ทำใบงาน	- ตรวจใบงาน	หนังสือเรียนพระพุทธศาสนา	ใบงานถูกต้อง
2. ทักษะ (Process) - วิเคราะห์ผลของการปฏิบัติตนตามพุทธปณิธาน 4 ได้	- ทำใบงาน	- ตรวจใบงาน	หนังสือเรียนพระพุทธศาสนา	ใบงานถูกต้อง
- วิเคราะห์ผลของการปฏิบัติตนเป็นชาวพุทธที่ดีตามหลักทศ 6 (ทิศเบื้องขวา)	- ทำใบงาน	- ตรวจใบงาน	หนังสือเรียนพระพุทธศาสนา	ใบงานถูกต้อง
3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Attitude) - การมีจิตสำนึกในด้านการบำรุงรักษาวัดและพุทธสถาน	- สั ก เ ก ต พฤติกรรม	- แบบสังเกต	- ผู้เรียน	มีผลการประเมินในระดับดีหรือผ่านเกณฑ์
- ปฏิบัติตนตามมารยาทของชาวพุทธเกี่ยวกับการปฏิบัติตนต่อพระภิกษุในงานศาสนพิธีที่บ้าน การเตรียมสถานที่ในงานพิธี ต่าง ๆ และการสนทนากับพระภิกษุได้	นำเสนอ	แบบประเมิน	ผู้เรียน	ปฏิบัติได้ผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่กำหนดไว้

8. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

.....

ลงชื่อ.....ครูผู้สอน

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ชื่อ-สกุล.....ชั้นม.3/...เลขที่...

ใบงานเรื่อง หน้าทีชาวพุทธ

คำชี้แจง จงอธิบายหรือตอบคำถามที่กำหนดไว้ในแต่ละตอนต่อไปนี้

ตอนที่ 1

1. หน้าทีหลักของพระสงฆ์
มีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

2. การเผยแผ่พระธรรม
ของพระสงฆ์มีความสำคัญ
อย่างไร

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 2

การบำรุงรักษาวัด
และพุทธสถานก่อให้เกิด
ประโยชน์อย่างไร

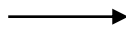
.....

.....

.....

ตอนที่ 3

1. พุทธปณิธานของ
พระพุทธเจ้าต้องการให้ภิกษุณี อุบาสก
อุบาสิกา มีคุณสมบัติอย่างไร

.....

.....

.....

2. พุทธศาสนิกชน
ควรปฏิบัติตนตามพุทธปณิธาน
อย่างไร

.....

.....

.....

ตอนที่ 4

นักเรียนจะแนะนำให้
ผู้อื่นเข้าใจองค์ประกอบสำคัญ
ของพระพุทธศาสนาได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 5

การรวมตัวกันขององค์กร
ชาวพุทธ มีลักษณะหรือรูปแบบ
อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 6

นักเรียนมีแนวทาง
ปฏิบัติตนเป็นชาวพุทธที่ดีตาม
หลักทศ 6 (ทศเบื้องต้น)
ได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 7

การเข้าค่ายธรรมะ
มีผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต
อย่างไร

.....

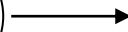
.....

.....

.....

ตอนที่ 8

1. การเข้าร่วมพิธีกรรม
ทางพระพุทธศาสนา
มีความสำคัญอย่างไร

.....

.....

.....

.....

2. ในการจัดพิธีกรรมทาง
พระพุทธศาสนานั้น
ควรคำนึงถึงหลักการใดบ้าง

.....

.....

.....

ตอนที่ 9

ขั้นตอนสำคัญของการ
แสดงตนเป็นพุทธมามกะ
มีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

เรื่อง หน้าทีชาวพุทธ

คำชี้แจง จงอธิบายหรือตอบคำถามที่กำหนดไว้ในแต่ละตอนต่อไปนี้

ตอนที่ 1

หน้าที่หลักพระสงฆ์มี
อะไรบ้าง

1. การศึกษา การเรียนพุทธวจนะ.....
2. การปฏิบัติวิปัสสนาธุระ.....
3. การสั่งสอนและเผยแผ่พระธรรม.....
-

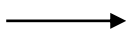
2. การเผยแผ่พระธรรม
ของพระสงฆ์มีความสำคัญ
อย่างไร

1. ช่วยเผยแผ่พระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า
ให้แพร่หลาย
2. ช่วยสืบทอดพระพุทธศาสนา และทำให้
ผู้สนใจมาบวชเรียนเพิ่มขึ้น
3. สร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับ
พระพุทธศาสนา
4. ทำให้ประชาชนเลื่อมใสศรัทธาในพระธรรม
.....และนำไปปฏิบัติเป็นการลดปัญหาสังคม.....

ตอนที่ 2

การบำรุงรักษาวัด
และพุทธสถานก่อให้เกิด
ประโยชน์อย่างไร

1. ศูนย์กลางในการเรียนรู้หลักธรรม
2. ศูนย์กลางในการสร้างสรรค์งานศิลป์ ด้าน
สถาปัตยกรรม จิตรกรรม ประติมากรรม
3. เป็นที่รวบรวมโบราณวัตถุที่มีคุณค่า
4. เป็นแหล่งท่องเที่ยวของชาวต่างชาติ นำ
รายได้สู่ประเทศ.....

ตอนที่ 3

1. พุทธปณิธานของ
พระพุทธเจ้าต้องการให้ภิกษุณี อุบาสก
อุบาสิกา มีคุณสมบัติอย่างไร

1. ศึกษาพระธรรมจนมีความรู้แตกฉาน
2. ปฏิบัติตามที่ได้ศึกษามาจนบรรลุผลการปฏิบัติตามความสามารถ
3. มีความสามารถในการถ่ายทอดเผยแผ่ให้คนอื่นได้รู้ตาม
4. กำจัดการกล่าวร้ายเข้าใจผิดต่อพระศาสนาให้ราบคาบ

2. พุทธศาสนิกชน
ควรปฏิบัติตนตามพุทธปณิธาน
อย่างไร

1. ศึกษาพระพุทธวาทะในพระไตรปิฎกให้เข้าใจตามขั้นตอนของหลักเหตุผล
2. นำทฤษฎีที่ได้จากการศึกษาพระพุทธศาสนาไปปฏิบัติ
3. เรียนรู้ ปฏิบัติตามที่รู้และรู้จักถ่ายทอดให้แก่ผู้อื่น
4. ร่วมมือกันแก้ไขความเข้าใจผิดหรือการกล่าวร้ายพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

ตอนที่ 4

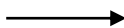
นักเรียนจะแนะนำให้
ผู้อื่นเข้าใจองค์ประกอบสำคัญ
ของพระพุทธศาสนาได้อย่างไร

- องค์ประกอบที่สำคัญของพระพุทธศาสนา คือ
1. พระพุทธเจ้าเมื่อประสูติก็เป็นคนธรรมดาทั่วไป แต่เมื่อตรัสรู้ความจริงด้วยพระองค์เองแล้วทรงนำไปสั่งสอนแก่มวลมนุษยชาติ พระองค์จึงเหนือกว่าคนทั่วไป
 2. พระธรรม ซึ่งเป็นหลักคำสอนพื้นฐานของพระพุทธศาสนา ได้แก่ เบญจศีล - เบญจธรรมที่สูงขึ้นไปคือหลักอริยสัจ ๔
 3. พระสงฆ์ เป็นผู้สละทางโลก ออกบวชเพื่อศึกษาและปฏิบัติธรรม แล้วนำหลักธรรมไปเผยแผ่แก่ผู้อื่น

ตอนที่ 5

การรวมตัวกันขององค์กร
ชาวพุทธ มีลักษณะหรือรูปแบบ
อย่างไรบ้าง

1. ชมรม เป็นการรวมตัวของสมาชิกที่มีความ
สนใจในพระพุทธศาสนา ได้แก่ กิจกรรม
ชมรมในสถาบันการศึกษา แต่การรวมตัวมัก
ไม่ ยั่งยืน
2. สมาคม การรวมตัวกันในประเทศไทยมีการ
จดทะเบียนแต่ในประเทศตะวันตกไม่
จำเป็นต้องจดทะเบียนสมาคมจะตั้งขึ้นเพื่อ
ศึกษาและเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อทำ
สาธารณประโยชน์
3. องค์กร เป็นการรวมตัวกันของชาวพุทธทั่ว
โลก เช่นองค์กรพระพุทธศาสนานานาชาติ
องค์กรพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก เป็นต้น

ตอนที่ 6

นักเรียนมีแนวทาง
ปฏิบัติตนเป็นชาวพุทธที่ดีตาม
หลักทิส 6 (ทิสเบ็องขวา)
ได้อย่างไร

- การปฏิบัติตนต่อครู-อาจารย์ตามหลักทิส ๖ (ทิส
เบ็องขวา) ดังนี้
1. ลูกขึ้นต้อนรับ...
 2. เข้าไปหาเพื่อคอยรับใช้หรือรับคำแนะนำ.....
 3. ใฝ่เรียน.....
 4. ปรนนิบัติ.....
 5. เรียนศิลปวิทยาด้วยความตั้งใจ.....

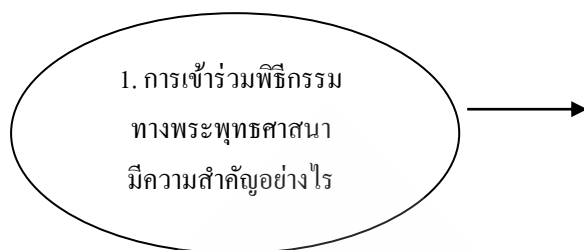
ตอนที่ 7

การเข้าค่ายธรรมะมีผลดีต่อการ
พัฒนาคุณภาพชีวิต อย่างไร

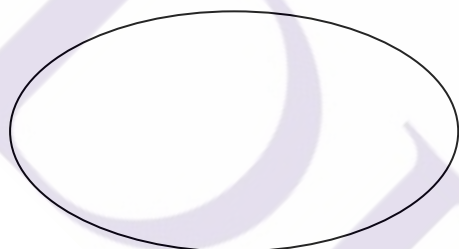
1. สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างผู้เข้ารับการอบรม
2. สร้างความสามัคคี.....
3. สร้างจิตสำนึกของความเป็นไทย.....
4. สร้างระเบียบวินัย การเห็นแก่ประโยชน์.....
.....ส่วนรวม.....
5. ปลุกฝังให้เป็นผู้มีคุณธรรม.....
6. ปลุกใจให้เป็นผู้มีความกตัญญู.....
7. สร้างภาวะความเป็นผู้นำ

ตอนที่ 8

1. รู้จักขั้นตอนของพิธีกรรมซึ่งแต่ละขั้นตอนจะ
.....แฝงซึ่งปรัชญา.....
2. ซึมซับหลักธรรมที่เกี่ยวกับพิธีกรรมต่างๆ
3. มีความเข้าใจอันดีระหว่างสมาชิกที่เข้าร่วม
.....พิธีกรรม.....
4. ทำให้เข้าใจประเพณี พิธีกรรมสำคัญของ
.....พระพุทธศาสนา.....
5. เป็นการสร้างความสามัคคีให้แก่ผู้เข้าร่วม
.....พิธีกรรมทั้งในด้านกาย วาจา ใจ.....

ตอนที่ 9

แบบทดสอบที่ 1.1 เรื่อง หน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ

ตอนที่ 1

คำสั่ง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด (10 คะแนน)

1. การเล่าเรียนพระพุทธรวณะของพระสงฆ์นั้นจะเรียนเกี่ยวกับเรื่องใด
 - ก. พระคัมภีร์
 - ข. การรักษาศีล
 - ค. วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
 - ง. การบริหารจัดการและการเจริญปัญญา
2. ทำไมจึงต้องปลูกจิตสำนึกให้ชาวพุทธช่วยกันบำรุงรักษาวัด
 - ก. เพราะวัดเป็นที่อยู่ของพระสงฆ์
 - ข. เพราะวัดเป็นโบราณสถานที่สำคัญของชาวพุทธ
 - ค. เพราะวัดเป็นที่เผยแผ่พระพุทธศาสนาของชาวพุทธ
 - ง. เพราะวัดเป็นศูนย์รวมจิตใจและเป็นศูนย์กลางในกิจกรรมด้านต่างๆ ของชาวพุทธ
3. พุทธปณิธาน 4 คือความตั้งพระทัยของพระพุทธเจ้าที่ต้องการให้พุทธบริษัท 4 มีคุณสมบัติตามข้อใด
 - ก. มีความเข้าใจในพระธรรม ถ่ายทอดให้แก่บุคคลทั่วไปได้อย่างทั่วถึง
 - ข. มีจำนวนมาก ศึกษาพระธรรมจนแตกฉาน และเป็นแบบอย่างที่ดี
 - ค. ศึกษาพระธรรมจนแตกฉาน ปฏิบัติตามที่ศึกษามา เผยแผ่แก่ผู้อื่นและกำจัดปรีวาท
 - ง. ศึกษาพระธรรมอย่างสม่ำเสมอ เผยแผ่และสืบทอดพระพุทธศาสนาได้อย่างกว้างขวาง
4. วิธีการที่จะเข้าใจพระพุทธศาสนาได้อย่างลึกซึ้งนั้น จะต้องปฏิบัติตามหลักใด
 - ก. หลักพหูสูต
 - ข. หลักปฏิบัติ
 - ค. หลักวิปัสสนา
 - ง. หลักบริหารจัดการ
5. ข้อใดกล่าวถึงองค์ประกอบของพระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้อง
 - ก. พระสงฆ์เป็นผู้ที่สามารถสละกิเลสได้ทั้งหมด
 - ข. พระพุทธเจ้าเป็นผู้ที่มีความพิเศษเหนือบุคคลธรรมดา
 - ค. หลักธรรมเรื่องเบญจศีล-เบญจธรรมเป็นหลักสอนขั้นพื้นฐาน
 - ง. การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของพระพุทธศาสนา
6. สมาคมบาลีปกรณ์ กรุงลอนดอน เป็นองค์กรชาวพุทธที่เน้นการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้านใด
 - ก. ด้านตำรา
 - ข. ด้านพิธีกรรม
 - ค. ด้านการสนทนาธรรม
 - ง. ด้านการปาฐกถาธรรม

เฉลยแบบทดสอบที่ 1.1 เรื่อง หน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ

ตอนที่ 1

1. ก.	2. ง.	3. ค.	4. ก.	5. ค.
6. ก.	7. ก.	8. ง.	9. ก.	10. ข.

เกณฑ์การประเมิน

- 1) การวัดผลสัมฤทธิ์จากแบบทดสอบ
80% ขึ้นไป	=	ดีมาก
70 - 79%	=	ดี
60 - 69%	=	เกือบดี
51 - 59%	=	ปานกลาง
50%	=	ผ่าน

ตอนที่ 2

การปฏิบัติตนตามหน้าที่ชาวพุทธที่ดี ได้แก่

1. การบำรุงรักษาวัดและพุทธสถาน เช่น ช่วยทำความสะอาด บริจาคเงินบำรุงตามสมควร เป็นต้น
2. การปฏิบัติตนตามพุทธปณิธาน 4 เช่น ศึกษาหลักธรรม แล้วนำไปปฏิบัติอธิบายให้แก่ผู้อื่นฟังและเมื่อมีคนกล่าวร้ายพระพุทธรูปศาสนาก็ชี้แจงแก้ไข
3. การศึกษาองค์ประกอบของพระพุทธรูปศาสนา เช่น ทำความเข้าใจในเรื่องพระพุทธรูปเจ้าพระธรรม และพระสงฆ์ เป็นต้น
4. ร่วมเป็นสมาชิกองค์กรชาวพุทธ เช่น เป็นสมาชิกพุทธสมาคม เป็นสมาชิกยุวพุทธิกสมาคม เป็นต้น
5. ปฏิบัติตนเป็นชาวพุทธที่ดีตามหลักทศ 6 เช่น ปฏิบัติต่อครูอาจารย์ด้วยความมีสัมมาคารวะและเชื่อฟังคำสั่งสอน
6. เข้าค่ายพุทธบุตร หาโอกาสเข้าค่ายพุทธบุตรกับทางโรงเรียนหรือวัด
7. เข้าร่วมพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา เช่น พิธีทำบุญ พิธีเวียนเทียนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เป็นต้น
8. แสดงตนเป็นพุทธมามกะ เช่น เข้าร่วมพิธีแสดงตนเป็นพุทธมามกะกับทางโรงเรียนหรือวัด เป็นต้น

รูปแบบการเรียนการสอนแบบปกติ

แผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ชั่วโมงที่ 2 รายวิชา พระพุทธศาสนา รหัส ส 23105
เรื่อง หน้าที่ของพระภิกษุและมารยาทชาวพุทธ เวลาที่ใช้ 50 นาที/คาบ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
นางกัณฑภา สุทธิอาจ ครูผู้สอน

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. วิเคราะห์หน้าที่ของพระภิกษุในการปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัย และจรรยาวัตรได้
2. ปฏิบัติตนต่อพระภิกษุสงฆ์ในโอกาสต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมได้

สาระสำคัญ

พระภิกษุเป็นผู้ปฏิบัติดีตามหลักพระธรรมวินัยและมีจรรยาวัตรที่เหมาะสม สมควรที่ชาวพุทธพึงปฏิบัติตนต่อพระภิกษุตามมารยาทชาวพุทธ นอกจากนี้ชาวพุทธทุกคนพึงปฏิบัติตนต่อพระภิกษุตามมารยาทชาวพุทธในศาสนพิธีที่บ้าน สนทนาและใช้คำพูดกับพระภิกษุตามฐานะ และแต่งกายอย่างเหมาะสมในการเข้าพบพระภิกษุ

ขั้นตอนการสอน	VAR K Learning Style/สื่อ	Bloom's Taxonomy
<p>นำเข้าสู่บทเรียน (5 นาที)</p> <p>ครูให้นักเรียนวิเคราะห์ภาพบทบาทของพระสงฆ์ในด้านต่าง ๆ แล้วให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลของกิจกรรมในรูปแบบ จากสื่อ Power Point เรื่อง หน้าที่ของพระภิกษุและมารยาทชาวพุทธ จากนั้นครูให้นักเรียนตอบคำถามกระตุ้นความคิด ดังนี้ (A,V)</p> <p>- คำถาม พระสงฆ์มีบทบาทสำคัญอย่างไร</p> <p>- คำถาม นักเรียนคิดว่า ควรปฏิบัติตนต่อพระสงฆ์อย่างไรบ้าง</p>	<p>VAR K</p> <p>1. Visual</p> <p>2. Aural/Auditory</p> <p>3. Read/write</p> <p>4. Kinesthetic</p> <p>สื่อ</p> <p>- Power Point</p> <p>เรื่อง หน้าที่ของพระภิกษุและมารยาทชาวพุทธ</p>	<p>Bloom's Taxonomy</p> <p>Remembering</p> <p>Understanding</p> <p>Applying</p> <p>Analyzing</p> <p>Evaluating</p> <p>Creating</p>

ขั้นตอนการสอน	VARK Learning Style/สื่อ	Bloom's Taxonomy
<p>ชั้นสอน (40 นาที)</p> <p>1. ครูอธิบายหน้าที่ของพระภิกษุในการปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยและจริยวัตรอย่างเหมาะสมให้นักเรียนฟัง โดยใช้สื่อ Power Point เรื่องหน้าที่ของพระภิกษุและมารยาทชาวพุทธ ในหัวข้อดังต่อไปนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - การศึกษา - การปฏิบัติ - การสั่งสอนและเผยแผ่พระธรรม 	<p>VARK</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Visual 2. Aural/Auditory 3. Read/write 4. Kinesthetic 	<p>Bloom's Taxonomy</p> <p>Remembering</p> <p>Understanding</p> <p>Applying</p> <p>Analyzing</p> <p>Evaluating</p> <p>Creating</p>
<p>2. นักเรียนตอบคำถามกระตุ้นความคิด ดังนี้ (A, V)</p> <ul style="list-style-type: none"> - คำถาม พระภิกษุรูปใดที่นักเรียนคิดว่าท่านเป็นผู้จริยวัตรตรงดงามและปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัย - คำถาม เพราะเหตุใดนักเรียนจึงคิดเช่นนั้น <p>3. ครูอธิบายมารยาทของชาวพุทธ ในหัวข้อต่อไปนี้ (A, V)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) การปฏิบัติตนต่อพระภิกษุในงานศาสนพิธี จากนั้นนักเรียนตอบคำถามกระตุ้นความคิด ดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> - คำถาม ถ้าที่บ้านนักเรียนทำบุญขึ้นบ้านใหม่ มีการนิมนต์พระสงฆ์มาฉันเพล ควรนิมนต์พระสงฆ์กี่รูป 2) การสนทนาและการใช้คำพูดกับพระภิกษุตามฐานะ จากนั้นนักเรียนตอบคำถามกระตุ้นความคิด ดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> - คำถาม ถ้านักเรียนพบเห็นผู้หญิงสวมใส่กางเกงขาสั้นไปวัดหรือนั่งสนทนากับพระสงฆ์ 	<p>สื่อ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Power Point เรื่องหน้าที่ของพระภิกษุและมารยาทชาวพุทธ 	

ขั้นตอนการสอน	VAR K Learning Style/สื่อ	Bloom's Taxonomy
<p>นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไร</p> <p>3) การแต่งกายในพิธีต่าง ๆ จากนั้นนักเรียนตอบคำถามกระตุ้นความคิด ดังนี้</p> <p>- คำถาม การแต่งกายไปพิธีต่าง ๆ อย่างเหมาะสม ส่งผลคืออย่างไรต่อผู้ปฏิบัติ</p>		
<p>ขั้นสรุป (5 นาที)</p> <p>ครูและนักเรียนร่วมกันสาระสำคัญของหน้าที่ของพระภิกษุและมารยาทชาวพุทธ จากนั้นร่วมกันวิเคราะห์ถึงสถานการณ์ของพระภิกษุวัยรุ่นในปัจจุบันว่ามีการปฏิบัติตนเหมาะสมหรือไม่อย่างไร (A)</p>	<p>VAR K</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Visual 2. Aural/Auditory 3. Read/write 4. Kinesthetic 	<p>Bloom's Taxonomy</p> <p>Remembering</p> <p>Understanding</p> <p>Applying</p> <p>Analyzing</p> <p>Evaluating</p> <p>Creating</p>

การประเมินผล

วิเคราะห์จากการตอบคำถามในชั้นเรียน

บันทึกหลังสอน

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้สอน

(นางกัณฑา สุทธิอาจ)

...../...../.....

บันทึกการนิเทศหัวหน้ากลุ่มสาระฯ

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....หัวหน้ากลุ่มสาระฯ

(นางสาวนภัสรพี เขมาชีวะ)

...../...../.....

บันทึกการนิเทศของรองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....รองกลุ่มบริหาร

วิชาการ

(นายพงศ์พิชญ์ สุพรรณ)

...../...../.....

บันทึกการนิเทศของผู้อำนวยการ

.....

.....

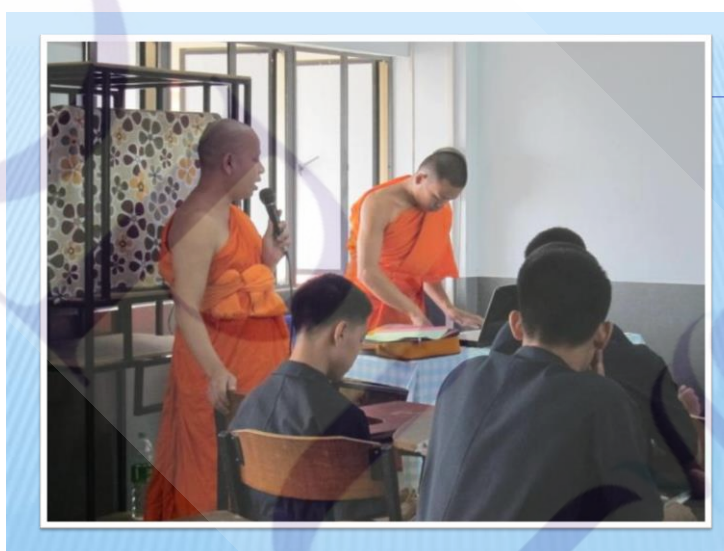
.....

ลงชื่อ.....ผู้อำนวยการ

(.....)

...../...../.....

ตัวอย่างบางส่วนของ สื่อ PowerPoint ทั้งหมด 24 แผ่น

6. การปลูกจิตสำนึกในด้านการบำรุง
รักษาวัดและพุทธสถานให้เกิดประโยชน์

วัด เป็นศูนย์กลางของ
ชุมชนในด้านต่าง ๆ สมัยก่อน
วัดเป็นศูนย์กลางทางการศึกษา
เป็นแหล่งกำเนิด รักษา สืบทอด
พัฒนา หรือสนับสนุนศิลปะ
และดนตรี และเป็นศูนย์กลาง
ของกิจกรรมทั้งหลายในชุมชน

ภาคผนวก ค
เครื่องมือในการวิจัย

แบบประเมินรูปแบบการเรียนการสอน

คำชี้แจง

1. แบบประเมินรูปแบบการเรียนการสอนฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ท่านซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญ ได้พิจารณาความเหมาะสมขององค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน และพิจารณาความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นแบบประเมินแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอน เป็นการพิจารณาว่าการกำหนดองค์ประกอบและสาระขององค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนมีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด

ตอนที่ 2 แบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน เป็นการพิจารณาว่า การให้รายละเอียดเพียงพอต่อการนำไปใช้ ชัดเจน เข้าใจง่าย และครบถ้วนมากน้อยเพียงใด

ตอนที่ 3 แบบประเมินความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ เป็นการพิจารณาว่า องค์ประกอบต่าง ๆ ของแผนการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องกันมากน้อยเพียงใดแบบประเมินนี้เป็นแบบจัดอันดับคุณภาพแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความสอดคล้องมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความสอดคล้องมาก
- 3 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความสอดคล้องปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความสอดคล้องน้อย
- 1 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความสอดคล้องน้อยที่สุด

ขอให้ท่านพิจารณาเอกสารต่าง ๆ ประกอบการประเมินแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน และ โปรดให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม (ถ้ามี) ทั้งนี้เพื่อจะประโยชน์ต่อผู้วิจัยในการปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนให้มีคุณภาพดีขึ้น

3. ขอให้ท่านพิจารณาเอกสารต่าง ๆ ประกอบการประเมินแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน และ โปรดให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม (ถ้ามี) ทั้งนี้เพื่อจะประโยชน์ต่อผู้วิจัยในการปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนให้มีคุณภาพดีขึ้น

4. ผู้วิจัยขอขอบคุณท่านที่กรุณาและให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามอย่างดียิ่ง

กัณฑภา สุทธิอาจ

นักศึกษาลำดับที่ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ตอนที่ 1 แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอน

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
1	ความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบ					
	ความชัดเจนในการบรรยายความเป็นมาของการพัฒนารูปแบบ					
2	ความเหมาะสมของเหตุผลในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน					
3	แนวคิดทฤษฎีพื้นฐานที่ใช้เป็นพื้นฐานของรูปแบบ					
	ความชัดเจนในการบรรยายถึงแนวคิดทฤษฎีที่ใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน					
4	ความเหมาะสมในการนำแนวคิดทฤษฎีมาใช้ในการพัฒนารูปแบบ					
5	การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน					
	ความครอบคลุมขององค์ประกอบต่าง ๆ ในรูปแบบการเรียนการสอน					
6	ความสอดคล้องขององค์ประกอบต่าง ๆ ในรูปแบบการเรียนการสอน					
7	ความชัดเจนของหลักการของรูปแบบการเรียนการสอน					
8	ความสอดคล้องของหลักการกับแนวคิดทฤษฎีที่ใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน					
9	ความชัดเจนของจุดประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน					
10	ความสอดคล้องของจุดประสงค์กับหลักการของรูปแบบการเรียนการสอน					
11	ความเหมาะสมของเนื้อหาที่กำหนดไว้ในรูปแบบการเรียนการสอน					
12	ความชัดเจนของกิจกรรมการเรียนการสอนที่กำหนดไว้ในรูปแบบการเรียนการสอน					
13	ความสอดคล้องของกิจกรรมการเรียนการสอนกับจุดประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน					
14	ความชัดเจนของหลักเกณฑ์และแนวทางการวัดและประเมินผลที่กำหนดไว้ในรูปแบบการเรียน การสอน					

ตอนที่ 2 แบบประเมินความเหมาะสมของกลุ่มการใช้รูปแบบการเรียนการสอน

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
1	“คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน” ให้อาจารย์เพียงพอต่อการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้					
2	รายละเอียดใน “คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน” ระบุถึงการจัดเตรียมสิ่งที่จำเป็นก่อนการสอนได้ชัดเจน					
3	รายละเอียดใน “คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน” ระบุถึงการจัดเตรียมสิ่งที่จำเป็นก่อนการสอนได้ครบถ้วน					
4	รายละเอียดใน “คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน” มีการบรรยายให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้รูปแบบการเรียนการสอนมีความชัดเจน					
5	รายละเอียดใน “คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน” มีการบรรยายให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่เข้าใจง่าย					

ความคิดเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 แบบประเมินความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้
แผนที่ 1 เรื่อง หน้าไม้ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความสอดคล้อง				
		5	4	3	2	1
1	จุดประสงค์การเรียนรู้กับสาระการเรียนรู้					
2	จุดประสงค์การเรียนรู้กับกิจกรรมการเรียนรู้					
3	จุดประสงค์การเรียนรู้กับการวัดและประเมินผล					
4	สาระการเรียนรู้กับกิจกรรมการเรียนรู้					
5	สาระการเรียนรู้กับการวัดและประเมินผล					
6	กิจกรรมการเรียนรู้กับการเรียนการสอนของรูปแบบ					
7	กิจกรรมการเรียนรู้กับสื่อการเรียนรู้					
8	กิจกรรมการเรียนรู้กับการวัดและประเมินผล					

ความคิดเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แผนที่ 2 เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและศาสนพิธี

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความสอดคล้อง				
		5	4	3	2	1
1	จุดประสงค์การเรียนรู้กับสาระการเรียนรู้					
2	จุดประสงค์การเรียนรู้กับกิจกรรมการเรียนรู้					
3	จุดประสงค์การเรียนรู้กับการวัดและประเมินผล					
4	สาระการเรียนรู้กับกิจกรรมการเรียนรู้					
5	สาระการเรียนรู้กับการวัดและประเมินผล					
6	กิจกรรมการเรียนรู้กับการเรียนการสอนของรูปแบบ					
7	กิจกรรมการเรียนรู้กับสื่อการเรียนรู้					
8	กิจกรรมการเรียนรู้กับการวัดและประเมินผล					

ความคิดเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะอื่น ๆ.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แผนที่ 3 เรื่อง การบริหารจัดการและการเจริญปัญญา

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความสอดคล้อง				
		5	4	3	2	1
1	จุดประสงค์การเรียนรู้กับสาระการเรียนรู้					
2	จุดประสงค์การเรียนรู้กับกิจกรรมการเรียนรู้					
3	จุดประสงค์การเรียนรู้กับการวัดและประเมินผล					
4	สาระการเรียนรู้กับกิจกรรมการเรียนรู้					
5	สาระการเรียนรู้กับการวัดและประเมินผล					
6	กิจกรรมการเรียนรู้กับการเรียนการสอนของรูปแบบ					
7	กิจกรรมการเรียนรู้กับสื่อการเรียนรู้					
8	กิจกรรมการเรียนรู้กับการวัดและประเมินผล					

ความคิดเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แผนที่ 4 เรื่อง พระพุทธศาสนากับเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความสอดคล้อง				
		5	4	3	2	1
1	จุดประสงค์การเรียนรู้กับสาระการเรียนรู้					
2	จุดประสงค์การเรียนรู้กับกิจกรรมการเรียนรู้					
3	จุดประสงค์การเรียนรู้กับการวัดและประเมินผล					
4	สาระการเรียนรู้กับกิจกรรมการเรียนรู้					
5	สาระการเรียนรู้กับการวัดและประเมินผล					
6	กิจกรรมการเรียนรู้กับการเรียนการสอนของรูปแบบ					
7	กิจกรรมการเรียนรู้กับสื่อการเรียนรู้					
8	กิจกรรมการเรียนรู้กับการวัดและประเมินผล					

ความคิดเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แผนที่ 5 เรื่อง ศาสนากับการอยู่ร่วมกันในประเทศไทย

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความสอดคล้อง				
		5	4	3	2	1
1	จุดประสงค์การเรียนรู้กับสาระการเรียนรู้					
2	จุดประสงค์การเรียนรู้กับกิจกรรมการเรียนรู้					
3	จุดประสงค์การเรียนรู้กับการวัดและประเมินผล					
4	สาระการเรียนรู้กับกิจกรรมการเรียนรู้					
5	สาระการเรียนรู้กับการวัดและประเมินผล					
6	กิจกรรมการเรียนรู้กับการเรียนการสอนของรูปแบบ					
7	กิจกรรมการเรียนรู้กับสื่อการเรียนรู้					
8	กิจกรรมการเรียนรู้กับการวัดและประเมินผล					

ความคิดเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....
(.....)

ผู้เชี่ยวชาญ

แบบประเมินแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

คำชี้แจง

1. แบบประเมินแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ท่านซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาความตรงของข้อคำถามกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เป็นการพิจารณาว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมมากน้อยเพียงใด
2. แบบประเมินฉบับนี้เป็นแบบอันดับคุณภาพมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ ดังนี้
 - ระดับ 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามจุดประสงค์
 - ระดับ 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามจุดประสงค์
 - ระดับ -1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงตามจุดประสงค์
3. โปรดพิจารณาความตรงของข้อคำถามกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมเป็นรายข้อ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในตารางระดับความคิดเห็นที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน
4. ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญเป็นอย่างสูงที่กรุณาประเมินเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยฉบับนี้ รวมทั้งให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมหรือข้อเสนอแนะต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือนี้ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

กันตภา สุทธิอาจ

นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์ดุสิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

จุดประสงค์เชิง พฤติกรรม	ข้อความ/คำตอบ	ความคิดเห็น			ความคิดเห็น เพิ่มเติม
		1	0	-1	
-อธิบายหน้าที่ของ พระภิกษุในการ ปฏิบัติตามหลัก พระธรรมวินัยและ จริยวัตรที่ เหมาะสมได้	1. หน้าที่หลักสำคัญของพระพุทธรวณะของ พระสงฆ์นั้นจะเรียนเกี่ยวกับเรื่องใด ก. พระคัมภีร์ ข. การรักษาศีล ค. วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ง. การบริหารจัดการและการเจริญปัญญา				
	2. พิธีปวารณาของพระสงฆ์หมายถึง ก. ได้มีความรู้มากขึ้น ข. ได้มีโอกาสแสดงความในใจ ค. ได้ทราบข้อบกพร่องของตนเอง ง. ได้รู้จักการแสดงออกในที่ประชุม				
	3. ข้อใดกล่าวถึงหน้าที่หลักของพระสงฆ์เพื่อนำไป อบรมสั่งสอนได้อย่างถูกต้อง ก. การศึกษา การปฏิบัติ และสามารถเผยแผ่พระ ธรรมได้อย่างถูกต้อง ข. สวดมนต์ การเทศน์อบรมสั่งสอน การปฏิบัติดี ค. การสั่งสอนและเผยแผ่พระธรรม ง. การออกเดินทางไปแสวงบุญตามรอย พระพุทธเจ้าและนำมาปฏิบัติ				
-วิเคราะห์ผลของ การปลูกจิตสำนึก ในด้านการ บำรุงรักษาวัดและ พุทธสถานได้	4. สาเหตุใดชาวพุทธจึงให้ความสำคัญสร้าง จิตสำนึกให้ชาวพุทธศาสนิกชนช่วยกันบำรุงรักษา วัด ก. เพราะวัดคือสถานที่ช่วยเหลือคนจน ข. เพราะวัดเป็นสถานที่สำคัญ ค. เพราะวัดเป็นสถานที่ฌาปนกิจศพ ง. เพราะวัดเป็นศูนย์รวมจิตใจและเป็นศูนย์กลาง ในกิจกรรมด้านต่าง ๆ ของชาวพุทธ				

จุดประสงค์เชิง พฤติกรรม	ข้อความ/คำตอบ	ความคิดเห็น			ความคิดเห็น เพิ่มเติม
		1	0	-1	
	<p>5. ข้อใดกล่าวได้อย่างถูกต้องของการบำรุงรักษาวัด</p> <p>ก. บริจาคทรัพย์สินที่มีทั้งหมดให้ทางวัดก่อนเพื่อแสดงความละกิเลสได้ ข. บริจาคค่าน้ำ ค่าไฟ เพื่อเป็นบุญกุศล สำหรับตัวเอง</p> <p>ค. เข้าวัด ฟังธรรม ปฏิบัติดี ทำบุญตามกำลัง</p> <p>ง. ช่วยเผยแพร่พระพุทธศาสนา โดยเข้าวัดแนะนำเกี่ยวกับการทำบุญ</p>				
-วิเคราะห์ผลของการปฏิบัติตนตามพุทธปณิธาน 4 ได้	<p>6. พุทธปณิธาน 4 คือความตั้งพระทัยของพระพุทธเจ้าที่ต้องการให้ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา มีคุณสมบัติตามข้อใด</p> <p>ก. มีความเข้าใจในพระธรรม ถวายทอดให้แก่บุคคลทั่วไปได้อย่างทั่วถึง</p> <p>ข. มีจำนวนมาก ศึกษาพระธรรมจนแตกฉาน และเป็นแบบอย่างที่ดี</p> <p>ค. เข้าใจหลักธรรมคำสอนจนแตกฉาน และสามารถนำไปเผยแพร่แก่ผู้อื่นได้</p> <p>ง. ศึกษาพระธรรมอย่างสม่ำเสมอ เผยแผ่และสืบทอดพระพุทธศาสนาได้อย่างกว้างขวาง</p>				
	<p>7. ถ้าพุทธบริษัททั้ง 4 ยังไม่มีคุณสมบัติครบถ้วนพระองค์จะไม่เสด็จดับขันธปรินิพพาน หมายถึงข้อใด</p> <p>ก. ปฏิบัติ รักษา ศึกษา ชี้แจง</p> <p>ข. ปกป้อง รักษา ปฏิบัติ ศึกษา</p> <p>ค. ชี้แจง ปกป้อง รักษา ปฏิบัติ</p> <p>ง. ศึกษา ปฏิบัติ ชี้แจง ปกป้อง</p>				

จุดประสงค์เชิง พฤติกรรม	ข้อความ/คำตอบ	ความคิดเห็น			ความคิดเห็น เพิ่มเติม
		1	0	-1	
	<p>8. บุคคลตามข้อใดปฏิบัติตามพุทธปณิธาน</p> <p>ก. ชัชวาลย์ท่องเบญจศีลได้ขึ้นใจ แต่ยังดื่มสุราเป็นบางครั้ง</p> <p>ข. นัทรสุดาปฏิบัติตามหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าอย่างเคร่งครัด</p> <p>ค. เอมิกา ดำเนินชีวิตต่างชาตินี้ที่ไม่ถอดรองเท้าเข้าโบสถ์ด้วยถ้อยคำรุนแรง</p> <p>ง. นัชชาชอบศึกษาเรื่องชีวิตหลังความตาย เพื่อเตรียมตัวไว้ชาติหน้า</p>				
	<p>9. ข้อใดกล่าวถึงองค์ประกอบของพระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้อง</p> <p>ก. พระสงฆ์เป็นผู้ที่สามารถสละกิเลสได้ทั้งหมด</p> <p>ข. พระพุทธเจ้าเป็นผู้ที่มีความพิเศษเหนือบุคคลธรรมดา</p> <p>ค. หลักธรรมเรื่องเบญจศีล-เบญจธรรมเป็นหลักสอนขั้นพื้นฐาน</p> <p>ง. การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของพระพุทธศาสนา</p>				
-อธิบาย องค์ประกอบ สำคัญของ พระพุทธศาสนาได้	<p>10. พระรัตนตรัย ได้เกิดขึ้นแล้ว หมายถึง</p> <p>ปฏิบัติของชาวพุทธ</p> <p>ก. มีศาสดาของศาสนาเกิดขึ้น</p> <p>ข. มีพระสงฆ์รูปแรกเกิดขึ้น</p> <p>ค. มีพระธรรมเกิดขึ้น</p> <p>ง. มีวัดสำหรับพระพุทธศาสนาเกิดขึ้นเพื่อการปฏิบัติของชาวพุทธ</p>				

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	ข้อความถาม/คำตอบ	ความคิดเห็น			ความคิดเห็นเพิ่มเติม
		1	0	-1	
<p>-อธิบายลักษณะการรวมตัวขององค์กรชาวพุทธได้</p>	<p>11. วัตถุประสงค์สำคัญในการจัดตั้งองค์กรชาวพุทธคืออะไร</p> <p>ก. ช่วยเหลือพุทธศาสนิกชนที่ประสบภัยพิบัติ</p> <p>ข. ระดมทุนฟื้นฟูพระพุทธศาสนาในประเทศอินเดีย</p> <p>ค. ดำเนินการเผยแพร่และปกป้องพระพุทธศาสนาอย่างสันติวิธี</p> <p>ง. เป็นศูนย์กลางการสร้างสรรคศิลป์วัตถุที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา</p>				
	<p>12. สมาคมบาลีปกรณ์ กรุงลอนดอน เป็นองค์กรชาวพุทธที่เน้นการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในด้านใด</p> <p>ก. ด้านตำรา ข. ด้านพิธีกรรม</p> <p>ค. ด้านการสนทนาธรรม ง. ด้านการปาฐกถาธรรม</p>				
<p>- วิเคราะห์ผลของการปฏิบัติตัวอย่างถูกต้องในการเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา การเข้าค่ายธรรมะ การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ ปฏิบัติตนเป็นชาวพุทธที่ดีตามหลักทิส 6</p>	<p>13. การเข้าร่วมพิธีกรรมในพระพุทธศาสนาจะได้รับประโยชน์ต่อตนเองในด้านใดมากที่สุด</p> <p>ก. จิตใจสบาย</p> <p>ข. มีความสามัคคี</p> <p>ค. รักษาวัฒนธรรมไทย</p> <p>ง. ได้รับความรู้และประสบการณ์</p>				
	<p>14. ข้อใดต่อไปนี้อาจกล่าวถูกต้องเกี่ยวกับพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา</p> <p>ก. วัดหนึ่งจะรับกฐินปีละกี่ครั้งก็ได้</p> <p>ข. การทอดกฐินกระทำได้เพียงปีละ 1 ครั้ง</p> <p>ค. วันแรม 1 ค่ำเดือน 11 เป็นสุดท้ายที่ถวายผ้าป่าได้</p> <p>ง. กำหนดเวลาถวายผ้าป่าจำนำพรรษาคือในช่วง 1 เดือนก่อนเข้าพรรษา</p>				

จุดประสงค์เชิง พฤติกรรม	ข้อความ/คำตอบ	ความคิดเห็น			ความคิดเห็น เพิ่มเติม
		1	0	-1	
	<p>15. ข้อใดเป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญในการแสดงตนเป็นพุทธมามกะ</p> <p>ก. ช่วยทำให้มีปาฏิหาริย์เกิดขึ้นในชีวิต</p> <p>ข. เป็นการยอมรับพระรัตนตรัยเป็นสรณะสูงสุด</p> <p>ค. สามารถสื่อสารกับจิตวิญญาณของผู้อื่นได้</p> <p>ง. ละล้างกรรมเก่าให้หมดไปได้อย่างสิ้นเชิง</p>				
	<p>16. การประกอบพิธีแสดงตนเป็นพุทธมามกะมีจุดมุ่งหมายอย่างไร</p> <p>ก. ประกาศย้ำความเป็นชาวพุทธที่ดี</p> <p>ข. ทำให้เกิดกำลังใจต่อสู้กับอุปสรรค</p> <p>ค. ป้องกันภัยอันตรายจากไสยศาสตร์ต่าง ๆ</p> <p>ง. ปกป้องพระพุทธศาสนาจากคนต่างศาสนา</p>				
	<p>17. การไปเข้าค่ายธรรมะ สิ่งที่ได้รับจากการเข้าค่ายคือ</p> <p>ก. ทำให้คิดดี ทำดี กตัญญูทศเวที</p> <p>ข. ทำให้มีความรู้สึกซาบซึ้งใจต่อพระพุทธเจ้า</p> <p>ค. ทำให้มีความรู้สึกซาบซึ้งใจต่อบิดา – มารดา</p> <p>ง. ทำให้มีความรู้สึกต้องการศึกษาชีวิตหลังความตายเพื่อความไม่ประมาท</p>				
	<p>18. ค่ายธรรมะสอนให้มีการสวดมนต์ แปล ข้อใดคือประโยชน์จากการสวดมนต์</p> <p>ก. สามารถแปลบทสวดมนต์ได้</p> <p>ข. มีพลังอำนาจพิเศษเหนือคนอื่น</p> <p>ค. เป็นการสังฆบารมีให้เกิดในสวรรค์ชั้นสูง</p> <p>ง. ช่วยให้จิตใจสงบสุขและเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต</p>				

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	ข้อความคำตอบ	ความคิดเห็น			ความคิดเห็นเพิ่มเติม
		1	0	-1	
	<p>19. ข้อใดเป็นผลที่จะเกิดขึ้นหากครูและศิษย์ปฏิบัติต่อกันตามหลักทิส 6</p> <p>ก. ครูและศิษย์มีความรู้รอบตัวมากขึ้น</p> <p>ข. ครูและศิษย์รักผูกพันกันมากขึ้น</p> <p>ค. ครูและศิษย์มีโอกาสได้สร้างบุญกุศลมากขึ้น</p> <p>ง. ครูและศิษย์เป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไปมากขึ้น</p>				
	<p>20. ข้อใด <u>ไม่ใช่</u> การปฏิบัติตนที่ถูกต้องตามหลักทิสเบื้องต้น</p> <p>ก. รับอาสาไปซื้ออาหารมาให้ครูที่ไม่สบาย</p> <p>ข. ครูตั้งใจถ่ายทอดความรู้ให้ลูกศิษย์อย่างเต็มที่</p> <p>ค. ครูเรียกลูกศิษย์เดือนเรื่องการมาโรงเรียนสาย</p> <p>ง. แพรวราซื้อขนมฝากครูเสมอ เพื่อหวังว่าจะได้เกรดที่ดีจากครู</p>				
<p>-สาริการปฏิบัติตนตามมารยาทของชาวพุทธเกี่ยวกับการปฏิบัติตนต่อพระภิกษุในงานศาสนพิธีที่บ้าน การเตรียมสถานที่ในงานพิธีต่าง ๆ และการสนทนากับพระภิกษุได้</p>	<p>21. หน้าทีของการปฏิบัติจัดเตรียมสิ่งของจำเป็นสำหรับพิธีสงฆ์ ควรงดเว้นการจัดเตรียมข้อใด</p> <p>ก. รูป 3 ดอกพร้อมกระถางรูป</p> <p>ข. ถ้วยน้ำร้อน น้ำเย็น และกระ โถน</p> <p>ค. ขันเงินหรือขันทองคำสำหรับใส่น้ำมนต์</p> <p>ง. เทียนขี้ผึ้งแท่นัก 1 บาท เป็นอย่างน้อย</p>				

จุดประสงค์เชิง พฤติกรรม	ข้อความ/คำตอบ	ความคิดเห็น			ความคิดเห็น เพิ่มเติม
		1	0	-1	
	<p>22.การจัดอาสนะสำหรับพระสงฆ์ ควรคำนึงถึงเรื่องใดมากที่สุด</p> <p>ก. ไม่ควรใช้ผ้าปูพื้นอาสนะของพระสงฆ์</p> <p>ข. ไม่ควรแยกอาสนะของพระสงฆ์กับคฤหัสถ์ออกจากกัน</p> <p>ค. ไม่ควรหันอาสนะพระสงฆ์ไปทางทิศตะวันตก</p> <p>ง. ไม่ควรจัดอาสนะของพระสงฆ์กับที่นั่งของผู้ร่วมพิธีเท่า ๆ กัน</p>				
	<p>23. มารยาทในการสนทนาธรรมกับพระสงฆ์ สมหญิงควรใช้สรรพนามแทนพระสงฆ์และใช้คำรับว่าอย่างไร</p> <p>ก. ฝ่ายบาท / เพคะ</p> <p>ข. ท่านเจ้าคุณ / ค่ะอย่างเต็มที</p> <p>ค. พระคุณเจ้า / เจ้าค่ะ</p> <p>ง. พระเดชพระคุณ / ค่ะ</p>				
<p>- อภิปรายประวัติและความสำคัญของวันวิสาขบูชา วันอัฐมิมิบูชา วันอาสาฬหบูชา วันมาฆบูชา วันธรรมสวนะ วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา และวันเทโวโรหณะได้</p>	<p>24. การกำหนดวันวิสาขบูชาตรงกับวันเพ็ญเดือน 6 นั้น เป็นไปตามแนวคิดของนิกายใดในพระพุทธศาสนา</p> <p>ก. นิกายเซน</p> <p>ข. นิกายสุรวาดิ</p> <p>ค. นิกายเถรวาท</p> <p>ง. นิกายมหายาน</p>				

จุดประสงค์เชิง พฤติกรรม	ข้อความคำตอบ	ความคิดเห็น			ความคิดเห็น เพิ่มเติม
		1	0	-1	
	<p>35. วันพระซึ่งถือได้ว่าเป็นวันสำคัญของพุทธศาสนิกชนที่ปฏิบัติด้วยการไปวัดทำบุญ พระสงฆ์มีหน้าที่สอนอย่างไรจึงเหมาะสม</p> <p>ก. สอนให้สะเดาะเคราะห์เพื่อรับโชคดี ข. สอนให้เป็นคนดี ประพฤติดี ทำบุญมาก ได้กุศลมาก ค. สอนให้เป็นคนดี ประพฤติดี ทำบุญ ทำทาน ง. สอนให้เป็นคนดี ประพฤติดี ทำบุญช่วยวัดใกล้บ้าน ได้กุศล</p>				
	<p>36. ข้อใดคือประเพณีสำคัญที่พึงปฏิบัติในวันเข้าพรรษา</p> <p>ก. ทอดกฐิน ข. ทอดผ้าป่า ค. ตักบาตรเทโว ง. ถวายผ้าอาบน้ำฝน</p>				
	<p>37. ทุก ๆ ปี ในวันออกพรรษาจะมีประเพณีการทำบุญมีชื่อเรียกว่าอะไร</p> <p>ก. ทำบุญไหลเรือไฟ ข. ทำบุญบั้งไฟพญานาค ค. ทำบุญให้อุทิศส่วนกุศลให้ญาติ ง. ทำบุญตักบาตรเทโว</p>				
<p>- อภิปรายความรู้เกี่ยวกับพิธีทำบุญงานมงคล งานอวมงคล การเตรียมศาสนพิธี และข้อปฏิบัติในวันเสด็จพระได้</p>	<p>38. ในพิธีการทำบุญมี”การถวายภัตตาหารแด่พระสงฆ์ต้องถวายพระพุทธรูปด้วย แม้ว่าพระองค์จะปรินิพพานไปแล้วก็ตาม ก็ต้องทำการถวายต่อพระพักตร์พระพุทธรูป เพื่อให้สำเร็จสมตามปรารถนา” ข้อความนี้เกี่ยวข้องกับเรื่องใด</p> <p>ก. การถวายข้าวที่บริเวณศาลพระภูมิ ข. การถวายข้าวพระพุทธรูป ค. การถวายข้าวพระพุทธรูปและอุทิศส่วนกุศลให้ญาติ ง. การถวายข้าวอุทิศส่วนกุศลให้ญาติและผู้เสียชีวิตที่ไม่มีญาติ</p>				

จุดประสงค์เชิง พฤติกรรม	ข้อความ/คำตอบ	ความคิดเห็น			ความคิดเห็น เพิ่มเติม
		1	0	-1	
- อธิบายความหมาย และวิเคราะห์ ความสำคัญของการ บริหารจัดการตามหลักอานาปานสติได้	39. ข้อดีของการบริหารจัดการแบบอานาปานสติคืออะไร ก. ทำให้ร่างกายสงบและผ่อนคลาย ข. ทำให้สุขภาพจิตดีไม่เคร่งเครียด ค. ทำให้จิตใจสงบได้มากกว่าวิธีอื่น ง. ไม่ซับซ้อน เข้าใจง่าย ปฏิบัติได้ง่าย				
- วิเคราะห์ผลของ การปฏิบัติตนตาม หลักอานาปานสติได้	40. อานาปานสติ มีความหมายตรงกับข้อใด ก. วิธีการฝึกจิตด้วยการเพ่งกลิ่น ข. วิธีการฝึกจิตด้วยการเพ่งวัตถุ ค. วิธีการฝึกจิตด้วยการปล่อยตามอารมณ์ของจิต ง. วิธีการฝึกจิตด้วยการกำหนดลมหายใจเข้าออก				
- อธิบายความหมาย ของวิธีคิดแบบ อริยสังขและวิธีคิดแบบ สืบสาวหาเหตุปัจจัย ได้	41. คิดอย่างไรจึงจะเรียกว่าการคิดแบบอริยสังข ก. คิดแก้ปัญหาได้อย่างมีเหตุผล ข. คิดทบทวนเหตุการณ์ที่ผ่านมา ค. คิดมองการณ์ไกลเพื่อวางแผนอนาคต ง. คิดตามหลักการคิด				
- วิเคราะห์ผลของ การรู้จักนำวิธีคิด แบบอริยสังขและวิธี คิดแบบสืบสาวหา เหตุปัจจัยไป ประยุกต์ใช้กับ เหตุการณ์ต่าง ๆ ได้	42. นำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ชีวิตได้ด้วยวิธีการ อย่างไร ก. ทำสมาธิทุกวันสามารถทำให้บุคลิกภาพดี ข. สามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีเหตุผลบนพื้นฐานสภาพ ความเป็นจริง ค. สามารถประพฤติปฏิบัติดี คุยกับพระได้ ง. สามารถดำเนินชีวิตได้โดยลำพัง ไม่พึ่งพาอาศัยใคร				

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	ข้อความถาม/คำตอบ	ความคิดเห็น			ความคิดเห็นเพิ่มเติม
		1	0	-1	
- อธิบายความหมายและลักษณะของเศรษฐกิจพอเพียงได้	43. เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึงอะไร ก. การทำเกษตรกรรมเพื่อไว้ใช้บริโภค ข. การปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์เพื่อให้ครอบครัวพออยู่พอกิน ค. การค้าขายให้ได้เงินเพียงพอสำหรับครอบครัว ง. การดำรงชีวิตอยู่อย่างพออยู่พอกินตามสภาพของแต่ละคน				
	44. การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ ตรงกับคุณลักษณะใดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ก. ความพอเพียง ข. ความพอประมาณ ค. ความมีเหตุผล ง. การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว				
	45. ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ตรงกับคุณลักษณะใดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ก. ความพอเพียง ข. ความพอประมาณ ค. ความมีเหตุผล ง. การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว				

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	ข้อความ/คำตอบ	ความคิดเห็น			ความคิดเห็นเพิ่มเติม
		1	0	-1	
-วิเคราะห์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่สอดคล้องกับแนวเศรษฐกิจพอเพียงได้ และแนวทางการนำไป ปฏิบัติได้	46. การกระทำข้อใดสอดคล้องกับความหมายของวินัยการออม ก. ฝากเงินกับแม่ทุกเดือน ข. เอกฝากธนาคารเดือนละ 500 บาท เมื่อมีเงินเหลือพอ ค. หักการออมเป็นค่าใช้จ่ายประจำ ง. นำเงินค่าอาหารกลางวันหยอดกระปุกออมสิน				
-อธิบายวิธีการดำเนินชีวิตของพุทธศาสนิกชนได้	47. คำสอนของพระพุทธศาสนา มีส่วนช่วยให้โลกเกิดความสงบสุข เพราะเหตุใด ก. พระพุทธศาสนากำหนดหลักที่มนุษย์พึงปฏิบัติต่อกัน ข. พระพุทธศาสนามีหลักคำสอนเกี่ยวกับการปกครองที่ดี ค. พระพุทธศาสนาเน้นให้มนุษย์พอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ ง. พระพุทธศาสนาเน้นให้มนุษย์มีความเมตตาและความเอื้ออารีต่อกัน				
-อธิบายวิธีการดำเนินชีวิตของคริสต์ศาสนิกชนได้	48. ชาวคาทอลิกจะไปร่วมประกอบพิธีมิสซาที่โบสถ์ทุกวันอาทิตย์ ซึ่งต้องมีการรับประทานแผ่นขนมปังและดื่มเหล้าองุ่นทั้งสองสิ่งนี้เป็นสัญลักษณ์แทนอะไร ก. พระสิริและฤทธานุภาพของพระเป็นเจ้า ข. พระกายและพระโลหิตของพระเยซูคริสต์ ค. พระหรรษทานและความกรุณาของพระแม่มารี ง. ความรอดและพระวิญญูณบริสุทธิ์ของพระแมสลิอาห์				

จุดประสงค์เชิง พฤติกรรม	ข้อความถาม/คำตอบ	ความคิดเห็น			ความคิดเห็น เพิ่มเติม
		1	0	-1	
-อธิบายวิธีการดำเนิน ชีวิตของอิสลามิกชน ได้	49. การถือศีลอดของชาวมุสลิมมีจุดมุ่งหมายสำคัญ อย่างไร ก. เพื่อให้ประหยัดเงิน ข. เพื่อฝึกความอดทน ค. เพื่อเป็นการพักผ่อนร่างกาย ง. เพื่อให้พระเป็นเจ้าพอพระทัย				
-อธิบายวิธีการดำเนิน ชีวิตของผู้ที่นับถือ ศาสนาพราหมณ์- ฮินดูได้	50. นายโมฮันเป็นชาวอินเดียโดยกำเนิดและนับถือ ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู แต่ไม่ได้รับอนุญาตให้ทำพิธี สังสการ แสดงว่าเขาเป็นคณวรรณะใด ก. พราหมณ์ ข. กษัตริย์ ค. แพศย์ ง. สูทร				

แบบประเมินแบบสังเกตความมีความมีวินัย ความรับผิดชอบ และความเชื่อมั่น

คำชี้แจง

1. แบบประเมินแบบสอบถามความมีวินัย ความรับผิดชอบ และความเชื่อมั่นฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ท่านซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาความตรงของข้อคำถาม เกี่ยวกับนิยามของความมีวินัย ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่น เป็นการพิจารณาว่าข้อคำถามวัดได้ตรงกับนิยามมากน้อยเพียงใด

2. แบบประเมินแบบสอบถามความมีวินัย ความรับผิดชอบ และความเชื่อมั่นฉบับนี้ มีความตรงมากน้อยเพียงใด แบบประเมินนี้เป็นแบบจัดอันดับคุณภาพแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	วัดได้ตรงกับกับนิยามมากที่สุด
4	หมายถึง	วัดได้ตรงกับกับนิยามมาก
3	หมายถึง	วัดได้ตรงกับกับนิยามปานกลาง
2	หมายถึง	วัดได้ตรงกับกับนิยามน้อย
1	หมายถึง	วัดได้ตรงกับกับนิยามน้อยที่สุด

ขอให้ท่านพิจารณาเอกสารต่าง ๆ ประกอบการประเมินแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน และโปรดให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม (ถ้ามี) ทั้งนี้เพื่อจะประโยชน์ต่อผู้วิจัยในการปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนให้มีคุณภาพดีขึ้น

3. โปรดพิจารณาความตรงของนิยามตามรูปแบบความมีวินัย ความรับผิดชอบ และความเชื่อมั่น แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในตารางระดับความคิดเห็นที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

4. ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญเป็นอย่างสูงที่กรุณาประเมินเครื่องมือในการวิจัยฉบับนี้ รวมทั้งให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมหรือข้อเสนอแนะต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือนี้ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

กัณฑภา สุทธิอาจ

นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์ศึกษาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

นิยาม

ความมีวินัย หมายถึง การปฏิบัติตามกฎระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับ ของโรงเรียน ทำตาม ข้อตกลงของครูและผู้มีอำนาจ มีความตั้งใจ สนใจ ใฝ่รู้ มีเหตุผล ตรงต่อเวลา อุดม เป็นผู้นำ ให้ ความร่วมมือ การรับฟัง เคารพความคิดผู้อื่น เคารพสิทธิผู้อื่น ให้ความช่วยเหลือ ฟังพาดตนเอง

ความรับผิดชอบ หมายถึงการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย มุ่งมั่น ตั้งใจ เต็มใจ ทำงานมี ประสิทธิภาพ ทำงานตามวัตถุประสงค์ ไม่กลัวอุปสรรค ซื่อสัตย์ มีศักดิ์ศรี มีความเพียร ปฏิบัติตาม กฎระเบียบของโรงเรียน ปฏิบัติตามกฎหมายโดยไม่คิดที่จะลอกงานหรือผลงานผู้อื่น มีศีลธรรม เอา ใจใส่ต่อตนเอง

ความเชื่อมั่น หมายถึง ความสามารถในการแสดงออก กล้าตัดสินใจการกระทำต่าง ๆ ด้วย ความมั่นใจ เป็นตัวของตัวเอง ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม มีความภาคภูมิใจในตนเอง อยู่ในสังคม ได้อย่างมีความสุข

ข้อ	รายการประเมินแบบสังเกต	ระดับความตรง				
		5	4	3	2	1
ความมีวินัย						
1	นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ และข้อตกลงของห้องเรียน					
2	นักเรียนมีความตั้งใจ สนใจ และใฝ่เรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ					
3	นักเรียนเป็นคนมีเหตุผลมีเหตุผล					
4	นักเรียนมีความตรงต่อเวลาในการเข้าชั้นเรียน					
5	นักเรียนมีความอดทน ไม่นำโทรศัพท์มาใช้ในขณะที่เรียน					
6	นักเรียนให้ความร่วมมือกับครูและเพื่อนในการเรียน					
7	นักเรียนรับฟังและเคารพความคิดเห็นของครูและเพื่อน					
8	นักเรียนเคารพสิทธิของครูและเพื่อน					
9	นักเรียนสามารถฟังพาดตนเอง เมื่อมีปัญหาได้เสมอ					
10	นักเรียนมีความเป็นผู้นำ					
11	นักเรียนให้ความช่วยเหลือเพื่อนที่มาขอความช่วยเหลือทุกครั้ง					
ความรับผิดชอบ						
1	นักเรียนสามารถปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้ทุกครั้ง					
2	นักเรียนมีความมุ่งมั่น เพียรพยายาม ตั้งใจ และเต็มใจทำงานที่ได้รับ มอบหมาย					

ข้อ	รายการประเมินแบบสังเกต	ระดับความตรง				
		5	4	3	2	1
3	นักเรียนทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ					
4	นักเรียนทำงานได้ตามวัตถุประสงค์ที่ครูได้ตั้งไว้					
5	นักเรียนทำงานด้วยความซื่อสัตย์ มีศักดิ์ศรี โดยไม่คิดจะลอกงานใคร					
6	นักเรียนสามารถปฏิบัติตามกฎข้อบังคับของโรงเรียน และกฎหมายได้เป็นอย่างดี					
7	นักเรียนเอาใจใส่ต่อการทำงานที่ได้รับมอบหมายทุกครั้ง					
8	นักเรียนเอาใจใส่ต่อตนเอง และรับผิดชอบงานให้เสร็จทันภายในเวลาที่กำหนด					
9	นักเรียนสามารถทำงานให้เสร็จโดยไม่กังวลต่ออุปสรรค					
10	นักเรียนเป็นนำหลักธรรมมาปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ					
ความเชื่อมั่น						
1	นักเรียนกล้าแสดงออก/มีความเชื่อมั่นในตนเอง					
2	นักเรียนกล้าตัดสินใจในการกระทำด้วยความมั่นใจ					
3	นักเรียนมีความเป็นตัวของตัวเอง และมั่นใจในตัวเอง					
4	นักเรียนปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้					
5	นักเรียนมีความภาคภูมิใจในตนเอง ในการให้ความช่วยเหลือผู้อื่น					
6	นักเรียนมีทักษะในการใช้ชีวิตในสังคม					

ความคิดเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้เชี่ยวชาญ

แบบประเมินแบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอน

คำชี้แจง

1. แบบประเมินแบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ท่านซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาความตรงของข้อคำถามกับนิยามความพึงพอใจ เป็นการพิจารณาว่าข้อคำถามวัดได้ตรงกับค่านิยามมากน้อยเพียงใด

2. แบบสอบถามฉบับนี้มีทั้งหมด 24 ข้อ มีลักษณะเป็นข้อคำถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก
- 3 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย
- 1 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

3. โปรดพิจารณาความตรงของข้อคำถามกับนิยามความพึงพอใจเป็นรายข้อ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในตารางระดับความคิดเห็นที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

4. ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญเป็นอย่างสูงที่กรุณาประเมินเครื่องมือในการวิจัยฉบับนี้ รวมทั้งให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมหรือข้อเสนอแนะต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือนี้ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

กัณฑภา สุทธิอาจ

นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

นิยาม

ความพึงพอใจของผู้เรียน หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของผู้เรียนแต่ละคนที่เปรียบเทียบระหว่างความคิดเห็นของตนเองกับสภาพที่ปรารถนาเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนอันจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลที่ได้จากความพึงพอใจจะแบ่งระดับเป็น มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ข้อ	รายการประเมิน	ความตรง				
		5	4	3	2	1
ด้านบรรยากาศ						
1	บรรยากาศของการเรียนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการเรียนรู้					
2	บรรยากาศของการเรียนทำให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและกลุ่ม					
3	บรรยากาศของการเรียนทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้					
4	บรรยากาศของการเรียนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทำกิจกรรมได้อย่างอิสระ					
5	บรรยากาศของการเรียนทำให้ผู้เรียนเกิดความคิดที่หลากหลาย					
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้						
6	กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับเนื้อหา					
7	กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ความคิด					
8	กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมการคิดและการตัดสินใจ					
9	กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมการตัดสินใจ					
10	กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนกล้าคิดกล้าตอบ					
11	กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสดูแลความคิดเห็น					
12	กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหามากขึ้น					
13	กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียน					
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ						
14	การจัดการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่าย					

ข้อ	รายการประเมิน	ความตรง				
		5	4	3	2	1
15	การจัดการเรียนรู้ทำให้จำเนื้อหาได้นาน					
16	การจัดการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนสร้างความรู้ความเข้าใจด้วยตนเองได้					
17	การจัดการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนนำวิธีการเรียนรู้ไปใช้ในวิชาอื่น ๆ					
18	การจัดการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการคิดที่สูงขึ้น					
19	การจัดการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนเรียนตัดสินใจโดยใช้เหตุผล					
20	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนรู้จักเพื่อนมากขึ้น					
21	กิจกรรมการเรียนนี้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น					
22	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนมีวินัยมากขึ้น					
23	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบมากขึ้น					
24	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นมากขึ้น					

ความคิดเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

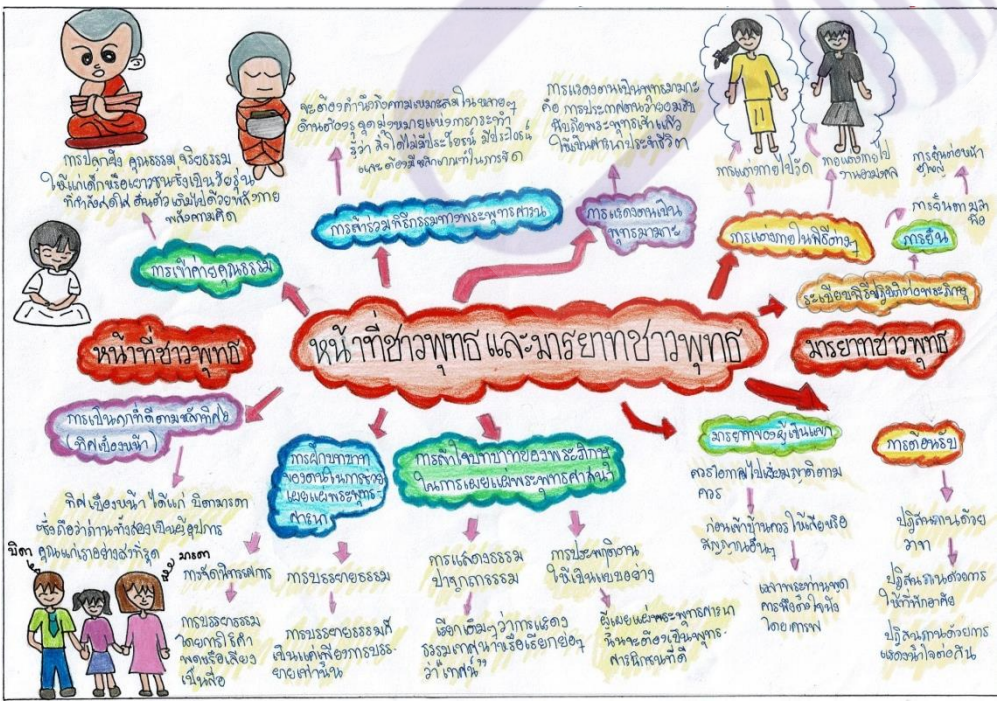
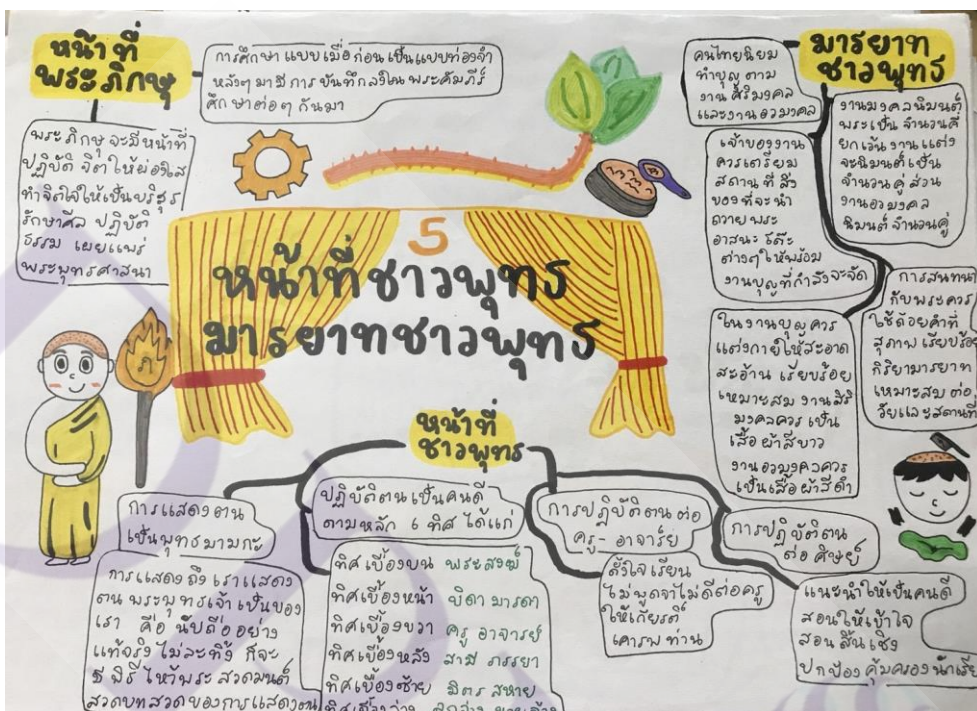
ลงชื่อ.....

(.....)

ภาคผนวก ง

ภาพกิจกรรมการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง
เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

การสรุปรงานของผู้เรียนจากสิ่งที่ได้เรียนรู้

หน้าที ชาวพุทธ

- การเสด็จธรรม ๖ ปี
- การเสด็จธรรม ๖ ปี
- การเสด็จธรรม ๖ ปี

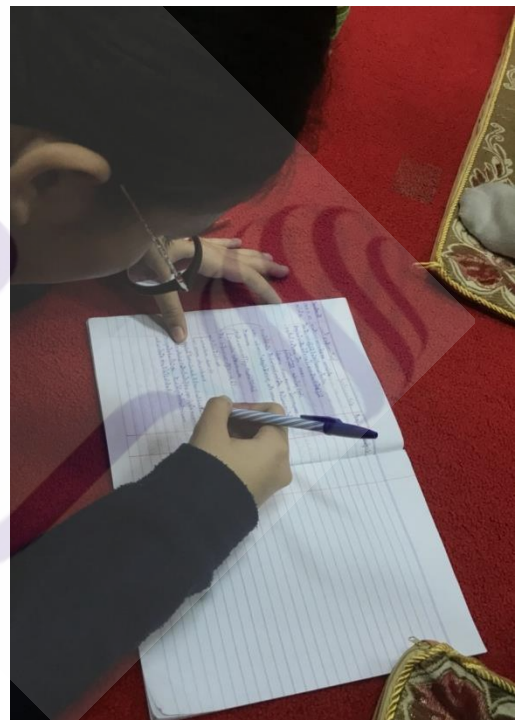
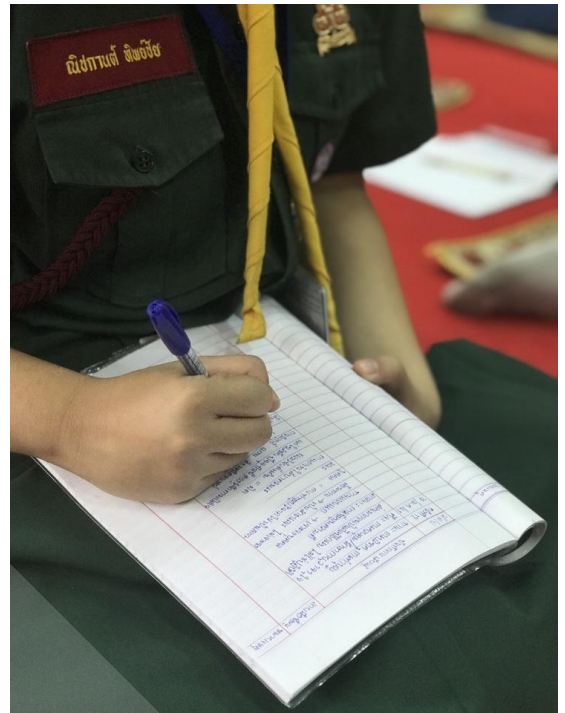
หน้าทีชาวพุทธ และมารยาทชาวพุทธ

มารยาท ชาวพุทธ

- มารยาท ชาวพุทธ ๖ ปี
- มารยาท ชาวพุทธ ๖ ปี

การทำหน้าที่ของชาวพุทธ จากประสบการณ์ตามสภาพจริง

บรรยากาศการเรียนรู้เพื่อนำเสนองานสิ่งที่ได้เรียนรู้ จากประสบการณ์ตามสภาพจริง
เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

ภาคผนวก จ

ตัวอย่างหนังสือถึงหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

ที่ มธปอ๔๑๔(๑)/๑๒๖๒๗

๖ ธันวาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเป็นผู้เชี่ยวชาญสำหรับตรวจเครื่องมือวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เรืองเดช ศิริกิจ

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นางกันตภา สุทธิอาจ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน จะทำการศึกษาค้นหาข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้การนำตนเอง” โดยมี ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ไพฑูริย์ สินลารัตน์ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านตรวจเครื่องมือวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.พงษ์ภิญโญ แม่นโกศล)
คณบดีวิทยาลัยครุศาสตร์ ปฏิบัติหน้าที่แทน
อธิการบดี

สำนักงานเลขานุการวิทยาลัยครุศาสตร์
โทร.๐๒-๔๕๔-๗๓๐๐ ต่อ ๔๒๗ หรือ ๖๔๘
(นางกันตภา สุทธิอาจ ๐๔๑ ๔๒๗ ๒๖๓๓)

ที่ มธบ๐๔๑๔(๑)/๑๒๖๒๓

๖ ธันวาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเป็นผู้เชี่ยวชาญสำหรับตรวจเครื่องมือวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญชัช วิภักดีภูมิประเทศ

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นางกัญตภา สุทธิอาจ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน จะทำการศึกษาค้นหาข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง” โดยมี ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตฯ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านตรวจเครื่องมือวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.พงษ์ภิญโญ แม้นโกศล)
คณบดีวิทยาลัยครุศาสตร์ ปฏิบัติหน้าที่แทน
อธิการบดี

สำนักงานเลขานุการวิทยาลัยครุศาสตร์
โทร.๐๒-๙๕๔-๗๓๐๐ ต่อ ๔๒๗ หรือ ๖๔๘

(นางกัญตภา สุทธิอาจ ๐๘๑ ๔๒๗ ๒๖๓๓)

ที่ มธป๐๔๑๔(๑)/๑๒๖๒๗

๖ ธันวาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเป็นผู้เชี่ยวชาญสำหรับตรวจรูปแบบการเรียนการสอนและแผนการสอน

เรียน อาจารย์ ดร.เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ

สิ่งที่ส่งมาด้วย รูปแบบการเรียนการสอนและแผนการสอน จำนวน ๑ เล่ม

ด้วย นางกัณตาภา สุทธิอาจ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน จะทำการศึกษาค้นหาข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเอง” โดยมี ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ไพฑูริย์ สินลารัตน์ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตฯ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านตรวจรูปแบบการเรียนการสอนและแผนการสอน ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.พงษ์ภิญโญ แม่นโกศล)
คณบดีวิทยาลัยครุศาสตร์ ปฏิบัติหน้าที่แทน
อธิการบดี

สำนักงานเลขานุการวิทยาลัยครุศาสตร์
โทร.๐๒-๙๕๔-๗๓๐๐ ต่อ ๔๒๗ หรือ ๖๔๘
(นางกัณตาภา สุทธิอาจ ๐๘๑ ๔๒๗ ๒๖๓๓)

ที่ มธป๐๔๑๔(๑)/๑๖๑๒๗

๖ ธันวาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเป็นผู้เชี่ยวชาญสำหรับตรวจเครื่องมือวิทยานิพนธ์

เรียน อาจารย์ ดร.ทัศนีย์ วงศ์เย็น

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นางกันตภา สุทธิอาจ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน จะทำการศึกษาค้นหาข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนา รูปแบบการเรียน การสอนแบบเน้นประสบการณ์ ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง” โดยมี ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ไพฑูริย์ สินลารัตน์ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตฯ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและเชี่ยวชาญ ในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านตรวจเครื่องมือวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.พงษ์ภิญโญ แม่นโกศล)
คณบดีวิทยาลัยครุศาสตร์ ปฏิบัติหน้าที่แทน
อธิการบดี

สำนักงานเลขานุการวิทยาลัยครุศาสตร์
โทร. ๐๒-๕๕๔-๗๓๐๐ ต่อ ๔๒๗ หรือ ๖๔๘
(นางกันตภา สุทธิอาจ ๐๘๑ ๔๒๗ ๒๖๓๓)

ที่ มธบ๐๔๑๔(๑)/๑๒๑๒๗

๖ ธันวาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเป็นผู้เชี่ยวชาญสำหรับตรวจเครื่องมือวิทยานิพนธ์

เรียน อาจารย์ ดร.สิริกร โตสติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นางกันตภา สุทธิอาจ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน จะทำการศึกษาค้นหาข้อมูลเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง” โดยมี ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ไพฑูริย์ สินลารัตน์ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านตรวจเครื่องมือวิจัย ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.พงษ์กัญญา แมนโกศล)

คณบดีวิทยาลัยครุศาสตร์ ปฏิบัติหน้าที่แทน
อธิการบดี

สำนักงานเลขานุการวิทยาลัยครุศาสตร์
โทร.๐๒-๕๕๔-๗๓๐๐ ต่อ ๔๒๗ หรือ ๖๔๘

(นางกันตภา สุทธิอาจ ๐๘๑ ๔๒๗ ๒๖๓๓)

บันทึก
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ที่ วค.0414(1)/พิเศษ

วันที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2561

จาก สำนักงานเลขานุการวิทยาลัยครูศาสตร์
เรียน ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ไพฑูริย์ สินลารัตน์
สิ่งที่ส่งมาด้วย วิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ฉบับ

เรื่อง ขอเชิญเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ สอบสัมมนาวิทยานิพนธ์

ด้วยวิทยาลัยครูศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ได้กำหนดให้มีการสอบสัมมนาวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง” ของ นางกันตภา สุธธิดา นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน โดยมี ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ไพฑูริย์ สินลารัตน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในวันศุกร์ที่ 23 มีนาคม 2561 เวลา 10.00 น. ณ ห้องประชุมวิทยาลัยครูศาสตร์ อาคาร 6 ชั้น 16

ในกรณีนี้ วิทยาลัยครูศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ได้แต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นคณะกรรมการสอบสัมมนาวิทยานิพนธ์ดังนี้

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์	ประธานกรรมการ
2. ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ไพฑูริย์ สินลารัตน์	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไสว พักขาว	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญชลี ทองแถม	กรรมการ
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญธัช วิภัติภูมิประเทศ	กรรมการ

จึงเรียนมาเพื่อขอเรียนเชิญเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์สอบสัมมนาวิทยานิพนธ์ตาม วันเวลา และสถานที่ดังกล่าวด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

(อาจารย์ ดร.พงษ์ภิญโญ แม้นโกศล)
คณบดีวิทยาลัยครูศาสตร์

วิทยาลัยครูศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

โทรศัพท์ 02-954-7300 ต่อ 648

โทรสาร 02-954-9730

บันทึก
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ที่ วค.0414(1)/พิเศษ

วันที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2561

จาก สำนักงานเลขานุการวิทยาลัยครุศาสตร์
เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญชลี ทองแถม
สิ่งที่ส่งมาด้วย วิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ฉบับ

เรื่อง ขอเชิญเป็นกรรมการ สอบสัมมนาวิทยานิพนธ์

ด้วยวิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ได้กำหนดให้มีการสอบสัมมนาวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะ การเรียนด้วยการนำตนเอง” ของ นางกันตภา สุทธิอาจ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน โดยมี ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ไพฑูริย์ สีนลาร์ตัน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในวันศุกร์ที่ 23 มีนาคม 2561 เวลา 10.00 น. ณ ห้องประชุมวิทยาลัยครุศาสตร์ อาคาร 6 ชั้น 16

ในการนี้ วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ได้แต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นคณะกรรมการสอบ สัมมนาวิทยานิพนธ์ดังนี้

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ จินดาบุรุษ	ประธานกรรมการ
2. ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ไพฑูริย์ สีนลาร์ตัน	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไสว พักขาว	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญชลี ทองแถม	กรรมการ
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญรัช วิภัติกุมิประเทศ	กรรมการ

จึงเรียนมาเพื่อขอเรียนเชิญเป็นกรรมการ สอบสัมมนาวิทยานิพนธ์ตาม วันเวลา และสถานที่ดังกล่าว ด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

(อาจารย์ ดร.พงษ์ภิญโญ แม้นโกศล)
คณบดีวิทยาลัยครุศาสตร์

วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
โทรศัพท์ 02-954-7300 ต่อ 648
โทรสาร 02-954-9730

ที่ มธบ๐๔๑๔(๑)/ 0๐๕๘

๑๕ มีนาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอเชิญเป็นประธานกรรมการ สอบสัมภาษณ์นิพนธ์

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย นิพนธ์ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วยวิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ได้กำหนดให้มีการสอบสัมภาษณ์นิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะ การเรียนด้วยการนำตนเอง” ของ นางกัณฑภา สุทธิอาจ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน โดยมี ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในวันศุกร์ที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๑ เวลา ๑๐.๐๐ น. ห้องประชุมวิทยาลัยครุศาสตร์ อาคาร ๖ ชั้น ๑๖

ในการนี้ วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ได้แต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นคณะกรรมการ สอบสัมภาษณ์นิพนธ์ดังนี้

๑. รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์	ประธานกรรมการ
๒. ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์	อาจารย์ที่ปรึกษานิพนธ์
๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไสว พิภขาว	อาจารย์ที่ปรึกษานิพนธ์ร่วม
๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญชลี ทองแถม	กรรมการ
๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญชัช วิภัติภูมิประเทศ	กรรมการ

จึงเรียนมาเพื่อขอเรียนเชิญเป็นประธานกรรมการสอบสัมภาษณ์นิพนธ์ตาม วันเวลา และสถานที่ ดังกล่าวด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.พงษ์กัญญา แม่นโกศล)
คณบดีวิทยาลัยครุศาสตร์ ปฏิบัติหน้าที่แทน
อธิการบดี

สำนักงานเลขานุการวิทยาลัยครุศาสตร์
โทร. ๐๒-๙๕๕-๗๓๐๐ ต่อ ๔๒๗, ๖๔๘, ๖๔๙

ที่ มธบ๐๔๑๔(๑)/๐๐๕๖

๑๕ มีนาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอเชิญเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม สอบสัมมนาวิทยานิพนธ์
เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไสว พักขาว
สิ่งที่ส่งมาด้วย วิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วยวิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ได้กำหนดให้มีการสอบสัมมนาวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะ การเรียนด้วยการนำตนเอง” ของ นางกันตภา สุทธิอาจ นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์ดุขภูมิตต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน โดยมี ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในวันศุกร์ที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๑ เวลา ๑๐.๐๐ น. ณ ห้องประชุมวิทยาลัยครุศาสตร์ อาคาร ๖ ชั้น ๑๖

ในการนี้ วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ได้แต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นคณะกรรมการ สอบสัมมนาวิทยานิพนธ์ดังนี้

๑. รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์	ประธานกรรมการ
๒. ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไสว พักขาว	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญชลี ทองแถม	กรรมการ
๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญชัช วิภัติภูมิประเทศ	กรรมการ

จึงเรียนมาเพื่อขอเรียนเชิญเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม สอบสัมมนาวิทยานิพนธ์ตาม วัน เวลา และสถานที่ดังกล่าวด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญชลี ทองแถม)

รักษาการผู้อำนวยการหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ปฏิบัติหน้าที่แทน
อธิการบดี

สำนักงานเลขานุการวิทยาลัยครุศาสตร์

โทร.๐๒-๙๕๔-๗๓๐๐ ต่อ ๔๒๗, ๖๔๘, ๖๔๙

ที่ มธบ๐๔๑๔(๑)/๐๐๔๕

๑๕ มีนาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอเชิญเป็นกรรมการ สอบสัมภาษณ์นิสิต
เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญชัช วิภัติภูมิประเทศ
สิ่งที่ส่งมาด้วย นิตยสาร จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วยวิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ได้กำหนดให้มีการสอบสัมภาษณ์นิสิต เรื่อง “การพัฒนาารูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะ การเรียนด้วยการนำตนเอง” ของ นางกัณดาภา สุทธิอาจ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน โดยมี ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ไพฑูริย์ สินลารัตน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในวันศุกร์ที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๑ เวลา ๑๐.๐๐ น. ณ ห้องประชุมวิทยาลัยครุศาสตร์ อาคาร ๖ ชั้น ๑๖

ในการนี้ วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ได้แต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นคณะกรรมการ สอบสัมภาษณ์นิสิตดังนี้

๑. รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ จินดาอนุรักษ์	ประธานกรรมการ
๒. ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ไพฑูริย์ สินลารัตน์	อาจารย์ที่ปรึกษานิสิต
๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไสว พักขาว	อาจารย์ที่ปรึกษานิสิตร่วม
๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญชลี ทองเอม	กรรมการ
๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญชัช วิภัติภูมิประเทศ	กรรมการ

จึงเรียนมาเพื่อขอเรียนเชิญเป็นกรรมการสอบสัมภาษณ์นิสิตตาม วันเวลา และสถานที่ดังกล่าว ด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญชลี ทองเอม)

รักษาการผู้อำนวยการหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ปฏิบัติหน้าที่แทน
อธิการบดี

สำนักงานเลขานุการวิทยาลัยครุศาสตร์

โทร.๐๒-๙๕๔-๗๓๐๐ ต่อ ๔๒๗, ๖๔๘, ๖๔๙

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	กันตภา สุทธิอาจ
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2522 สำเร็จการศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจ สาขาธุรกิจศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี พ.ศ. 2556 สำเร็จการศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต พ.ศ. 2560 สำเร็จการศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยครูศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
ตำแหน่งและสถานที่ ทำงานปัจจุบัน	ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนสตรีวัดระฆัง
ผลงานทางวิชาการ	พ.ศ. 2557 ผู้แต่งร่วมหนังสือเรื่องคิดนอกกรอบสอนและสร้างได้อย่างไร: ทำไมต้องคิดนอกกรอบ พ.ศ. 2558 ผู้แต่งร่วมหนังสือเรื่องครู 9 ใหม่ ก้าวไกล ก้าวนำ: ครูเพื่อน